

Finansijski iskaz za 2023. godinu sa Izvještajem menadžmenta o poslovanju i Izvještajem nezavisnog revizora o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2023. godinu

Aerodrom Crne Gore osnovano je 1999. godine, od 2003. godine, rukovodi međunarodnim aerodromima u Podgorici i Tivtu, koji su do tada bili u vlasništvu JAT-a. Od samog osnivanja, društvo je konstantno napredovalo i raslo, što se ogleda u stalnom infrastrukturnom razvoju, porastu saobraćaja u smislu povećanja broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojim su crnogorski aerodromi povezani.

U 2023. godini nastavljen je trend rasta saobraćaja, čemu je u najvećoj mjeri doprinio rast saobraćaja na strateškim rutama. U 2023. godini na crnogorskim aerodromima je opsluženo 2.505.710 putnika i 25.455 vazduhoplova. Posmatrano po aerodromima, na Aerodromu Podgorica opsluženo je 1.657.522 putnika i 14.678 vazduhoplova. Na Aerodromu Tivat je opsluženo 848.188 putnika i 10.777 vazduhoplova. Na aerodromima Crne Gore u 2023. godini je saobraćalo više od 35 aviokompanija koje su imale više od 20 operacija vazduhoplova. U prometu saobraćaja najviše su učestvovali ToMontenegro, Air Srbija, Wizz Air, Turkish Airlines i Austrian Airlines, sa 64% od ukupnog prometa Društva. Što se tiče prometa najviše je ostvario ToMontenegro i to 477.124 što predstavlja učešće od 19.04% u ukupnom prometu putnika.

Ukupan broj destinacija sa kojima su Aerodromi Crne Gore bili povezani tokom 2023. godine je 64 destinacije. Najveći promet vazduhoplova ostvaren je na sledećim destinacijama, Beograd 26.5%, Istanbul 11.6%, Beč sa 5,7% učešća u ukupnom prometu na Aerodromima Crne Gore.

Poslovni prihodi u 2023. godini ostvareni u iznosu od 35.7 mil. €, što je 36,6 % više u odnosu na 2022.godinu. U strukturi ostvarenih prihoda najveće učešće imaju prihodi od prodaje sa 28,9 mil.€, odnosno 80.8 % ukupno ostvarenih poslovnih prihoda.

Poslovni rashodi u 2023. godini iznose 24,9 mil. €, što je za 7,9 % više u odnosu na isti period prethodne godine. U strukturi rashoda najznačajniju stavku čine troškovi zarada, naknada i lični rashodi koji iznose 17,99 mil. € i za 9,3 % su veći u odnosu na 2022.godinu, razlog tome je uvećanje broja zaposlenih.

Neto rezultat ostvaren je u 2023. godini 9,5 mil. €, što je znatno bolji rezultat u odnosu na isti period prošle godine, kada je nego dobitak iznosio 1,4 mil. €.

Pokazatelj likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su na mjerenje sigurnosti poslovanja, dok pokazatelj aktivnosti, neekonomičnosti i profitabilnosti usmjereni na mjerenje uspešnosti poslovanja. Na osnovu pokazatelja likvidnosti može se videti da je likvidnost preduzeća na zadovoljavajućem nivou.

Takođe, pokazatelj zaduženosti govore da su koeficijent stabilnosti i zaduženosti na zadovoljavajućem nivou, kao i koeficijent pokriće kamate što govori da ne postoji rizik podmirenje obaveza po dospelim kamatama. Uvidom u finansijske iskaze Društva koeficijent zaduženosti imovine i zaduženosti kapitala na niskom nivou ukazujući na solventnost i pored zabilježenog visokog iznosa ukupnih obaveza Društva. Knjigovodstvena vrijednost imovine i kapitala Društva je mnogo veća od ukupnih obaveza Društva.

Nezavisni revizor je dao mišljenje sa rezervom da finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz finansijskih izvještaja, po svim materijalno značajnim aspektima finansijske pozicije Aerodroma Crne Gore na dan 31.12.2023.godine.

Takođe, na osnovu prikupljene dokumentacije nije u mogućnosti da potvrdi poziciju nekretnine, postojenja i oprema, zbog okolnosti koje proizilaze usljed neadekvatnih evidencija u posjednovnim listovima nekretnina. Naime, značajan dio imovine koja se u poslovnim knjigama preduzeća vodi kao imovina Društva u posjednovnim listovima se vodi kao pravo svojine 1/1 Crna Gora, pravo raspolaganja 1/1 Vlada Crne Gore, dok je za pravo upravljanja 1/1 naznačeno Društvo. U listu nepokretnosti 4 KO "Privredna zona" Kotor, za zemljište površine 19.733 m² koje se vodi u poslovnim knjigama preduzeća kao imovina preduzeća, kao nosilac prava korišćenja vodi se preduzeće "JAT" Beograd.

Ministarstvo finansija je sugerisalo da je neophodno da "Aerodrome Crne Gore", u saradnji sa resornim ministarstvom i nadležnim institucijama, kao i sa Vladom Crne Gore u što kraćem roku preduzme aktivnosti u cilju rješavanja pomenutih problema oko katastarskih evidencija, u skladu sa važećim zakonskim okvirom.

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti
u vazdušnom saobraćaju

"Aerodromi Crne Gore" Podgorica

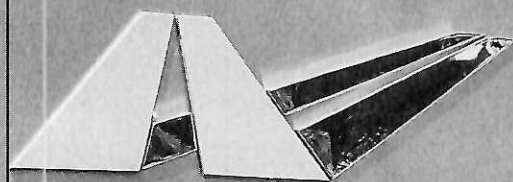
Broj 08/E-3004

Podgorica, 01.04.2024 god.

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

montenegroairports.com

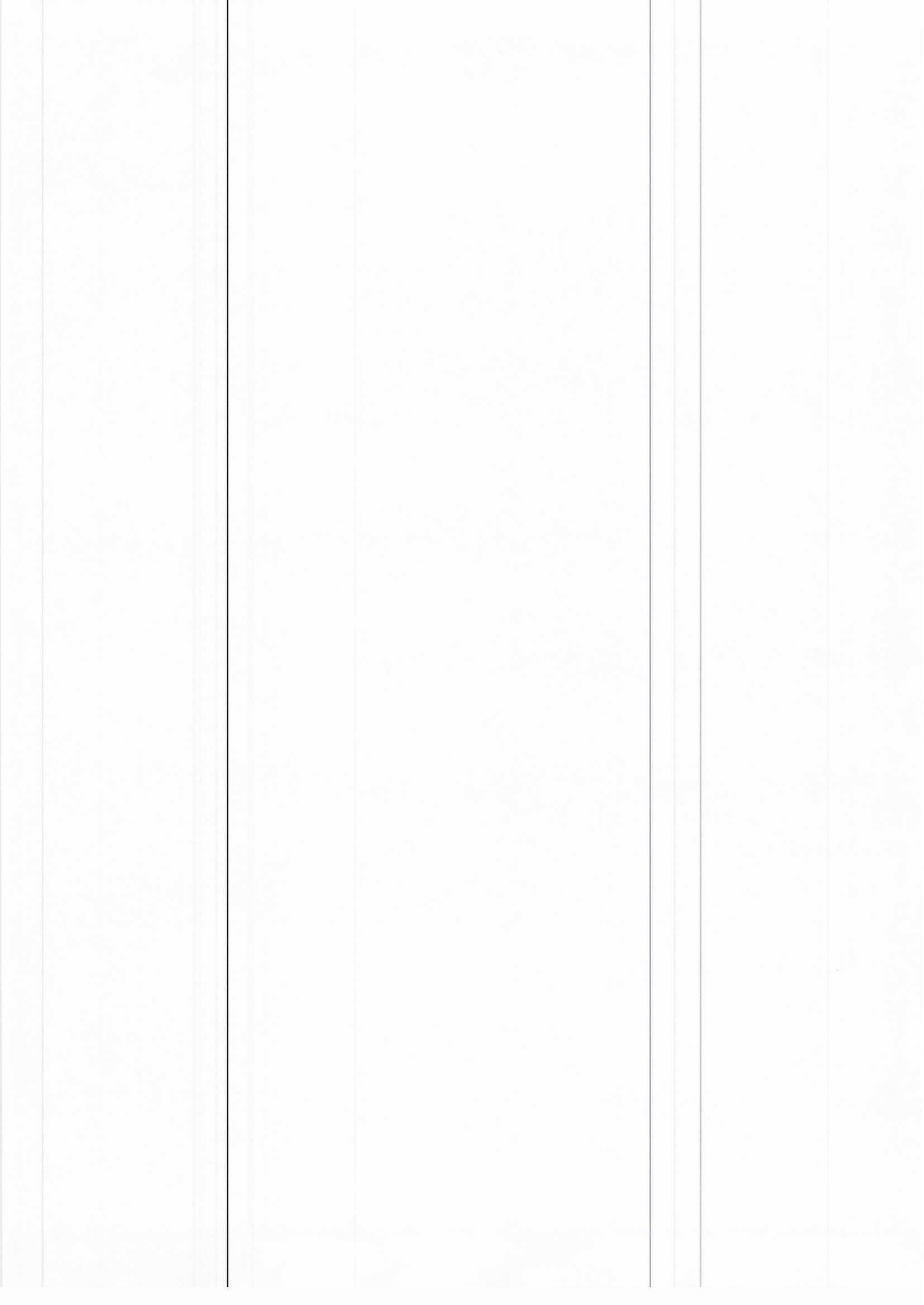
Aerodromi
Crne Gore

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU

ZA 2023.

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom
saobraćaju "AERODROMI CRNE GORE" Podgorica
Registarski broj: 40009414
PIB: 02305623

SADRŽAJ

5
UVOD

6
OSNOVNI PODACI
DRUŠTVA

8
MISIJA I VIZIJA
DRUŠTVA

8
POLITIKA
PREDUZEĆA
AERODROMA
CRNE GORE AD

9
KOMERCIJALNE
AKTIVNOSTI
U IZVJEŠTAJNOM
PERIODU

11
STRUKTURA
REALIZOVANOG
SAOBRAĆAJA

23
FINANSIJSKA
POLITIKA

30
SERTIFIKACIJA I
REALIZOVANE AK-
TIVNOSTI NA AERO-
DROMU CRNE GORE

34
POLITIKA ZAŠTITA
ŽIVOTNE SREDINE

36
POLITIKA ZAŠTITE
I ZDRAVLJA NA
RADU

39
REALIZOVANE
NABAVKE U
2023. GODINI

39
CENTAR ZA
OBUKU

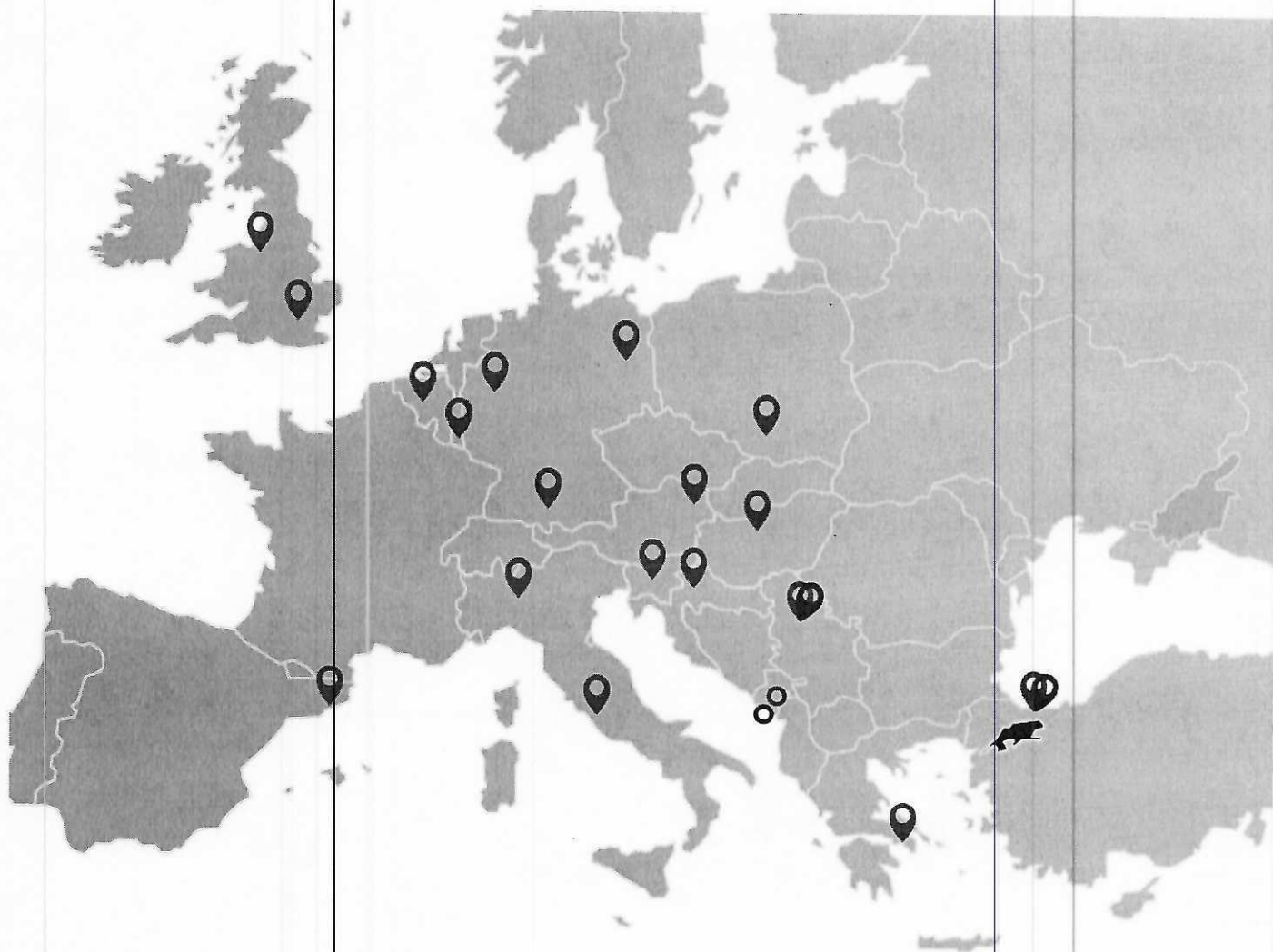
41
ADMINISTRATIVNI KA-
PACITETI, UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA I
PRAVNI POSLOVI

43
UNAPREĐENJE I
RAZVOJ INTER-
GRISANOG SIS-
TEMA KVALITETA

45
UPRAVLJANJE
VAZDUHOPLO-
VNOM SIGURNOSTJU
U 2023. GODINI

47
PLANIRANI
BUDUĆI
RAZVOJ

1.

UVOD

JP Aerodromi Crne Gore osnovano je 1999. godine. Od 2003. godine, rukovodi međunarodnim aerodromima u Podgorici i Tivtu, koji su do tada bili u vlasništvu JAT-a.

Od samog osnivanja, društvo je konstantno napredovalo i raslo, što se ogleda u stalnom infrastrukturnom razvoju, porastu saobraćaja u smislu povećanja broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojima su crnogorski aerodromi povezani.

U cilju dugoročnog definisanja razvoja i infrastrukturnih aktivnosti, 2006. godine usvojen je Master plan razvoja aerodromskog preduzeća za period do 2023. godine.

Iste godine otvorena je nova terminalna zgrada na Aerodromu Podgorica i rekonstruisana terminalna zgrada na Aerodromu Tivat.

2007. godine Aerodrom Podgorica, je, od strane ACI (Airports Council International) – svjetske organizacije koja predstavlja aerodrome, proglašen za najbolji aerodrom do 1 milion putnika.

Imajući u vidu promjenu trendova na globalnom nivou, koja se odnosi na avio saobraćaj, te potrebe vazduhoplovne industrije i putnika kao krajnjih korisnika vazduhoplovnih usluga, 2011. godine, od strane Vlade Crne Gore usvojen je novi Master plan razvoja Aerodroma Crne Gore do 2030. godine, kao revizija već postojećeg. Pored navedenog strateškog dokumenta, 2013. godine usvojena je i Državna studija lokacije za Aerodrom Tivat, kojom su stvorene pretpostavke za dalji infrastrukturni razvoj ove vazdušne luke, kao i Lokalna

studija lokacije za Aerodrom Podgoricu koja je usvojena 2018. godine.

2013. godine, odlukom Vlade Crne Gore, osnovano je jednočlano akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore", koje u tom obliku posluje i danas.

Prilikom transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, od strane renomirane konsultantske kuće KPMG urađena je i procjena vrijednosti imovine, koja je na dan 31.10.2012. godine iznosila 101,5 miliona eura. Poslednja procjena vrijednosti imovine rađena je na dan 31.12.2021. godine od strane konsultantske kuće Crowe RS Advisory i iznosila je 123 miliona eura.

Procjena vrijednosti imovine
na dan 31.12.2021. godine
iznosila je **123 miliona**
eura.

2.

OSNOVNI PODACI DRUŠTVA

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" osnovano je kao jednočlano akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme u cilju obavljanja privredne djelatnosti. Vlada Crne Gore je jedini osnivač i vlasnik Društva. Društvo posluje pod nazivom: Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“.

Skraćeni nazivi Društva glasi: „Aerodromi Crne Gore“AD.

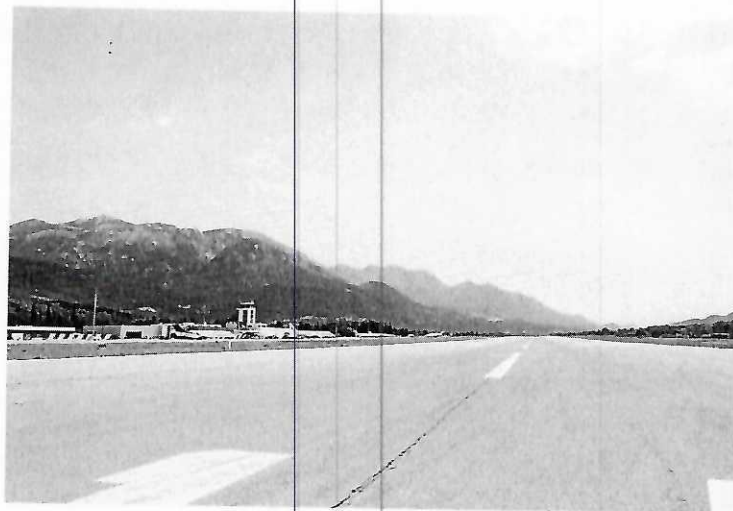
Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

Pretežna djelatnost Društva je uslužna djelatnost u vazdušnom saobraćaju koja obuhvata:

- aktivnosti u vezi sa prevozom putnika, životinja ili robe vazdušnim putem;
- kontrolu aerodroma i vazdušnog saobraćaja; rad zemaljske službe na aerodromu drugo;
- protivpožarnu zaštitu i odbranu na aerodromu.

Društvo obavlja djelatnost na teritoriji Crne Gore u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta bliže su utvrđeni nazivi organizacionih djelova, radna mjesta i potreban broj izvršilaca, vrsta i stepen stručne spreme, radno iskustvo, posebni uslovi koje izvršioci moraju ispunjavati u skladu sa zakonom, poslovi sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i uspješnije obavljanje poslova iz djelatnosti Društva. Pravilnik

o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta donosi Odbor direktora.

Vlada Crne Gore kao osnivač ima ovlaštenje skupštine akcionara u skladu sa zakonom. Ostali organi Društva su:

1. ODBOR DIREKTORA

- nadležan da upravlja Društvom, vrši nadzor nad poslovanjem i ima centralnu ulogu u sistemu korporativnog upravljanja. Nadležnosti Odbora direktora utvrđene su Statutom Društva. Odbor direktora imenuje Vlada Crne Gore u svojstvu osnivača Društva, koji ima ovlaštenje Skupštine akcionara, a sve u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Odbor direktora čine: Prof dr. Eldin Dobardžić (doktor nauka – kvantne finansije) – predsjednik odbora direktora, Nebojša Đoković (magistar ekonomskih nauka), Slavko Vukčević (dipl. inženjer menadžmenta), Kemal Purišić (dipl. ekonomista), Ilija Mugoša (magistar ekonomskih nauka)

2. IZVRŠNI DIREKTOR

- rukovodi Društvom i organizuje tekuće poslovanje Društva, predstavlja i zastupa Društvo, stara se i odgovoran je za zakonitost rada Društva. Nadležnost i odgovornost Izvršnog direktora utvrđene su Statutom društva.

Funkciju Izvršnog direktora AD Aerodroma Crne Gore obavlja Vladan Drašković magistar tehničkih nauka.

3. SEKRE TAR DRUŠTVA

- Obavlja poslove u skladu sa zakonom i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji društva.

Sekretar Društva je Ivan Mikić.

INTERNI REVIZOR

Nadležnosti i odgovornost Internog revizora utvrđene su Zakonom o reviziji i Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Interna revizija pruža nezavisne i objektivne usluge uvjeravanja i savjetovanja, sa ciljem da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje Društva. Interna revizija pomaže Društvu da ostvari svoje ciljeve obezbjeđujući sistematičan, disciplinaran pristup ocjeni i poboljšanju efektivnosti procesa upravljanja rizicima, kontrola i procesa upravljanja, primjenjujući propise Crne Gore i poštujući obavezne elemente Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije, uključujući osnovne principe profesionalne prakse, etički kodeks internih revizora i Međunarodne standarde za profesionalno obavljanje interne revizije.

Internog revizora imenuje Odbor direktora na predlog Revizorskog odbora.

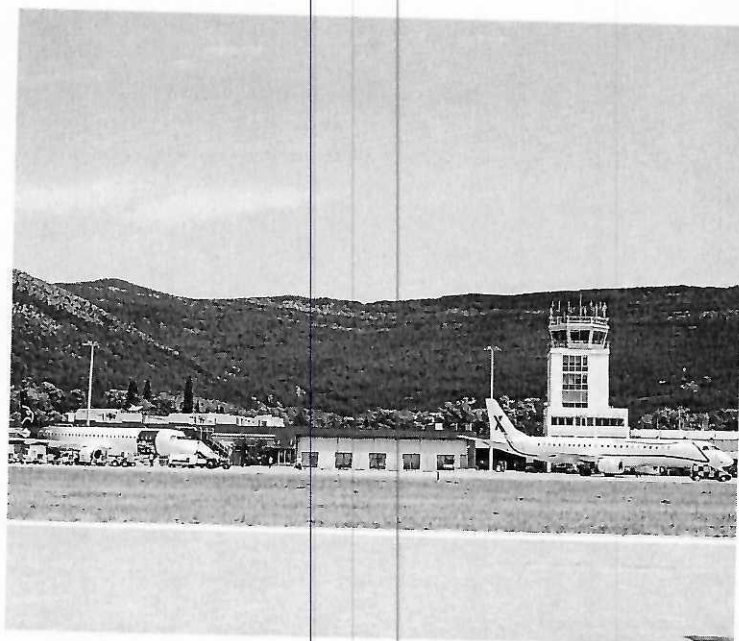
Interni revizor je Ana Pavićević-dipl.ecc

REVIZORSKI ODBOR

Revizorski odbor prati postupak finansijskog izvještavanja, efektivnost interne revizije i interne kontrole, zakonski propisanu reviziju godišnjih finansijskih iskaza kao i nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora i daje preporuke osnivaču o izboru društva za reviziju. Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije. Članove Revizorskog odbora imenuje Odbor direktora Društva.

Članovi Revizorskog odbora su:

- Jelena Tomić, po struci dipl. ecc, sertifikovani računovođa,
- Mladen Vlahović, po struci dipl. ecc, finansijski direktor u COK-u,
- Mihailo Vukosavljević, po struci dipl. ecc, direktor u prvrednom društvu "Računovođa".

3.

MISIJA I VIZIJA DRUŠTVA

Misija Društva ogleda se u obezbjeđivanju sigurnih, bezbjednih, visoko kvalitetnih i troškovno-efikasnih usluga i infrastrukture u avio saobraćaju, koji doprinose osnaživanju društvenog i ekonomskog prosperiteta države Crne Gore.

Obezbijediti održive, sigurne, bezbjedne i ekološki prihvatljive operacije aerodromskog

poslovanja na crnogorskim aerodromima. Obezbijediti modernu i efikasnu aerodromsku infrastrukturu i visoko-kvalitetnu uslugu. Obezbijediti ekspanziju i unapređivanje uz integrisani razvoj sa drugim vidovima saobraćaja. Obezbijediti angažman talentovanog i motivisanog tima zaposlenih.

4.

POLITIKA PREDUZEĆA AERODROMA CRNE GORE AD

VODEĆI PRINCIPI

BEZBIJEDNOST I SIGURNOST

Bezbjednost i sigurnost naših klijenata i osoblja je okosnica našeg biznisa.

ŽIVOTNA SREDINA

Planiranje i sprovođenje mjera očuvanja životne sredine u skladu sa standardima ekološke države i najboljem iskustvu branše.

POSLODAVAC ZA PRIMJER

Odnos prema zaposlenima na jednak način, čuvanjem njihovog dostojanstva uz stalan rast životnog standarda.

PARTNERSKI ODNOSI I LOJALNOST

Otvorena, konstruktivna i nediskriminatorska saradnja sa svim partnerima i državnim subjektima.

ODGOVORNO UPRAVLJANJE CJelokUPNOM IMOVINOM

Svijest o visokoj ličnoj odgovornosti za osmišljen, produktivan razvoj i uspješan finansijski menadžment.

EKONOMSKI RAZVOJ

Podsticaj ekonomskom razvoju šire regije oko oba aerodroma i države Crne Gore.

5.

KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

U 2023. godini je nastavljen trend rasta saobraćaja, čemu je u najvećoj mjeri doprinio rast saobraćaja na strateškim rutama.

Posmatrano pojedinačno, Aerodrom Podgorica je ostvario rast u broju putnika u odnosu na 2022. godinu od 30% a rast od 28% u odnosu na, rekordnu, 2019. godinu.

Aerodrom Tivat je u 2023. godini takodje imao rast u broju putnika u odnosu na 2022. godinu od 30% ali još uvijek nije dostigao broj putnika iz 2019. godine, odnosno imao je za 37% manje putnike nego rekordne 2019. godine.

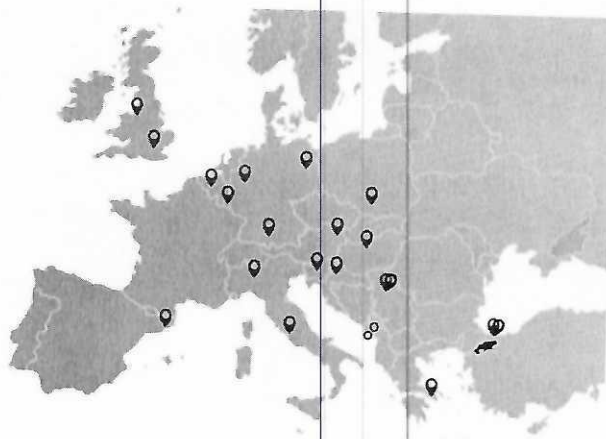
Razlog je u činjenici da je 2019. godine značajan procenat putnika na tivatskom aerodromu bio iz zemalja bivseg Sovjetskog saveza- Rusija, Ukrajina i Bjelorusija, sa kojima je saobraćaj obustavljen u poslednje 2 sezone.

Na 12 strateških ruta na kojima je bio uspostavljen saobraćaj iz Podgorice i Tivta, ostvaren je ukupan prosječni rast prometa putnika u odnosu na 2022. godinu u iznosu od 21%. Od ukupno 12 ruta, rast je ostvaren na 10, dok na dvije rute Podgorica-Barselona i Podgorica-Brisel zabilježen je pad prometa putnika od 10% i 5%. Najveći porast prometa putnika zabilježen je na rutama Podgorica - Milano (93%), Podgorica - Berlin (63%) i Tivat - Mančester (62%).

UKUPNO: 2023 - 2.702 operacija, 467.967 putnika; 2022 - 2.417 operacija, 385.236 putnika

U 2023. godini sa oba aerodroma se saobraćalo na 64 destinacije (u 2019. godini - 70 destinacija a u 2022- 53) dok su saobraćale 37 avio-kompanije za razliku od 50 avio-kompanija koje su saobraćale u 2019. godini i 34 u 2022. godini.

Imajući u vidu rezultate ostvarene u 2022. godini, posebno kada je riječ o Aerodromu Podgorica, u cilju stvaranja pretpostavki za dalji rast saobraćaja i poboljšanje avio-dostupnosti Crne Gore instrumentima komercijalne politike, pripremljen je i usvojen predlog nove Podsticajne šeme, koji sadrži određene izmjene u dijelu podsticaja koji se odnose na avio-kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama, i avio-kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat kao i proširenje aktuelne Liste strateških ruta, dodavanjem tri nove rute i to: Podgorica - Marsej, Podgorica

KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU (NASTAVAK)

– Dablin i Podgorica – Vece. Takođe, pripremljen je i novi cjenovnik aerodromskih usluga i usluga zemaljskog opsluživanja.

Najznačajnija izmjena u cjenovniku je povećanje cijene naknade za bezbjednost, sa 1,75 EUR na 3,25 EUR. Naime, cijena od 1,75 eur., pri broju odlazećih putnika opsluženih u 2022. godini, samo je djelimično pokrivala troškove koji se odnose na segment bezbjednosti aerodroma. Osim toga, cijene za tu vrstu usluge na aerodromima u okruženju kreću se u rasponu od 4 do 6,65 eur, tako da navedena izmjena ima puno ekonomsko opravdanje, i doprinijela je povećanju ukupnih prihoda u narednom periodu.

Ostale izmjene se odnose na povećanje cijene usluga zemaljskog opsluživanja za segment opšte i poslovne avijacije, čime će se

Aerodromi Crne Gore bili su domaćin organizacije ACI commercial foruma u Podgorici u novembru 2023. godine

stvoriti pretpostavke za rast prihoda od ovog segmenta avijacije. Povećane su cijene i vip usluga (VIP prolaz, VIP i predsjednički saloni, ubrzana pasoška kontrola).

Kada je u pitanju rad službe marketinga u 2023. godini, treba istaći i rad na redizajnu sajta kompanije a koji je još u toku, kao i organizaciju „ACI commercial forum“ događaja-a u Podgorici u novembru mjesecu.

6.

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA

U 2023. godini na crnogorskim aerodromima je opsluženo **2.505.710 putnika** (što predstavlja 94,04% broja putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu) i **vazduhoplova 25.455** (što predstavlja 87,57% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

Posmatrano po aerodromima, na Aerodromu Podgorica opsluženo je **1.657,522 putnika** (27,8% više putnika u odnosu na rekordnu 2019. godine), i **14,678 vazduhoplova** (98,1% ostvarenog broja letova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

Na Aerodromu Tivat je opsluženo **848,188 putnika** (62% putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu) i **10,777 vazduhoplova** (76% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

U broju aviona nijesu uključeni školski letovi kojih je na AP Podgorica u 2023. godini bilo 4 a u 2019. godini 803.

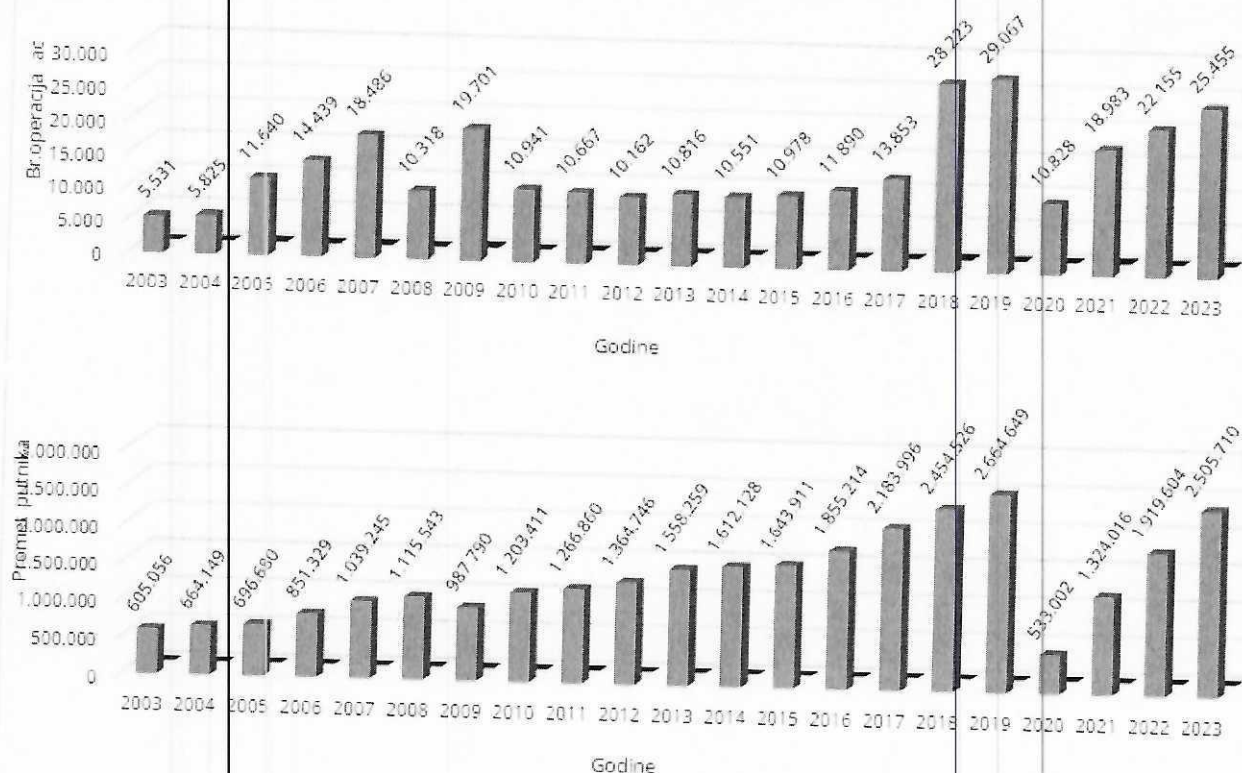
PROMET AVIONA

AERODROM	2023	2022	2019	INDEX 2023/ 2019	% učešća 2023	% učešća 2022	% učešća 2019
PODGORICA	14,678	12,673	14,968	98.1	58	57	51
TIVAT	10,777	9,482	14,099	76	42	43	49
UKUPNO	25,455	22,155	29,067	87.57	100	100	100

PROMET PUTNIKA

AERODROM	2023	2022	2019	INDEX 2023/ 2019	% učešća 2023	% učešća 2022	% učešća 2019
PODGORICA	1,657,522	1,266,893	1,297,367	127.8	66	66	49
TIVAT	848,188	652,711	1,367,282	62.0	34	34	51
UKUPNO	2,505,710	1,919,604	2,664,649	94.04	100	100	100

PROMET VAZDUHOPLOVA 2003-2023. GODINA

Na aerodromima Crne Gore u 2023. godini je saobraćalo više od 35 aviokompanija koje su imale više od 20 operacija vazduhoplova. Na Aerodromu Podgorica 17 kompanija je učestvovalo u saobraćaju i činile su 89% saobraćaja dok su preostalih 11% saobraćaja činili letovi generalne avijacije. Na Aerodromu Tivat je saobraćalo 28 aviokompanija ali su, zbog izrazito sezonskog karaktera saobraćaja, samo tri kompanije imale cjelogodišnje letove i to: Tomontenegro i Air Serbia, od ranije, dok je kompanija Turkish airlines počela sa saobraćajem krajem marta 2023. godine i

nastavila sa saobraćajem tokom zimske sezone 23/24 te time prerasla u cjelogodišnjeg prevoznika.

Nakon obustavljanja letova nacionalne avio-kompanije Montenegro Airlines u decembru 2019. godine, Air Srbija postaje avio-kompanija sa ubjedljivo najvećim učešćem u saobraćaju u 2020 i 2021. godini. Međutim, pokretanjem nacionalne avio kompanije tokom 2022. godine dolazi do gotovo izjednačavanja broja operacija ove dvije avio-kompanije, a u 2023. godini Tomontenegro postaje Operator sa najvećim brojem operacija; 5.438

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

što predstavlja učešće od 21.4% u ukupnom prometu aviona. Poređenja radi, nacionalna aviokompanija Montenegro Airlines u 2019. godini imala je učešće od 27.82%.

U 2023. godini promet vazduhoplova Air Srbije bio je 4,418 (povećanje od cca 25% u odnosu na 2019. godinu), sa učešćem od 17.4% u ukupnom broju vazduhoplova.

Treće i četvrto mjesto, po broju operacija, zauzimaju avikompanije Ryanair (1,902 operacije, učešće od 7.5% u ukupnom prometu na ACG) uz napomenu naglasiti da Ryanair saobraća samo na Aerodromu Podgorica (% učešća na Aerodromu Podgorica je 12,96%) i Turkish airlines (1,756 operacije sa učešćem od 6,9%).

Zatim slijedi Wizz Air sa brojem operacija od 1,696 i % učešća od 6.7% u ukupnom prometu na ACG. Kompanija Wizz Air saobraća samo na Aerodromu Podgorica gdje je % učešća 11.55 u prometu vazduhoplova.

Kompanija Austrian Airlines imala je 1,214 operacija što predstavlja učešće od 4.8% u ukupnom broju operacija. Kompanija Austrian Airlines od 2023. godine saobraća i sa Aerodroma Tivat gdje su letovi sezonskog karaktera.

Za avio-kompanije Ryanair i Wizz Air (sa ćerkama kompanijama) je neophodno istaći značajno povećanje broja operacija i broj putnika u odnosu na 2022. godinu a posebno u odnosu na 2019. godinu a što se može vidjeti iz tabellarnih pregleda.

Navedenih šest kompanija (Tomontenegro, Air Srbija, Ryanair, Wizz Air, Turkish Airlines i Austrian Airlines) imaju učešće od cca 64% u ukupnom prometu Društva. Što se tiče prometa putnika, najveći promet ostvarila je kompanija Tomontenegro i to 477,124 što

predstavlja učešće od 19.04% u ukupnom prometu putnika. Kompanija Air Srbija imala je učešće od 16.99% ili 425,774 opsluženih putnika na ACG. Zatim slijedi kompanija Wizz Air (sa kćerkom kompanijom Wizz Air UK i Wizz Air Malta) sa ukupnim prometom od 322,967 putnika odnosno 12.89% učešća u ukupnom prometu putnika Društva. Učešće kompanije Wizz Air na Aerodromu Podgorica je 19.48%.

Kompanija Ryanair (sa kćerkom kompanijom Ryanair UK) sa 317,569 brojem opsluženih putnika je treća po veličini, a što predstavlja učešće od 12.67% u ukupnom prometu putnika na nivou Društva. Učešće kompanije Ryanair na Aerodromu Podgorica iznosi 19.16%.

Kompanije Turkish Airlines imala je promet od 226,884 putnika sa učešćem od 9.05%, dok je kompanija Austrian Airlines imala promet od 151,195 putnika sa učešćem od 6.03%.

Navedenih šest kompanija (Tomontenegro, Air Srbija, Ryanair, Wizz Air, Turkish Airlines i Austrian Airlines) imaju učešće od cca 77% u ukupnom prometu putnika Društva.

Nove kompanije na Aerodromu Podgorica u 2023. godini su: Tailwind Airlines, Pegasus Airlines, Luxwing, Albastar i Flyone.

Nove kompanije na Aerodromu Tivat u 2023. godini su: Austrian Airlines, Air Baltic, Jet2, Heston Airlines, Jazzera, Arkia Izraeli, Flyone Armenija i Air Nostrum.

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO DESTINACIJAMA U 2023. GODINI

Ukupan broj destinacija sa kojima su Aerodromi Crne Gore bili povezani tokom 2023. godine je 64 destinacije, dok je najveći promet vazduhoplova ostvaren na sledećim destinacijama: Beograd 26.5% učešća u ukupnom prometu vazduhoplova, Istanbul sa 11.6%, Beč sa 5.7% učešća u ukupnom prometu ac na ACG. Pomenute tri destinacije učestvuju u ukupnom prometu destinacija sa cca 44%. Destinacije na kojima je ostvaren najveći promet putnika su: Beograd sa 24.9%, Istanbul 14.4%, Beč 7.7%, London 5%. Ove četiri destinacije učestvuju sa 52% u ukupnom prometu putnika na ACG. Destinacije prema kojima su kompanije Ryanair i Wizz Air obustavile saobraćaj tokom zimske IATA 23/24 sezone su: Ryanair - Barselona, Brisel, Zagreb i Mančester. Wizz Air - Beč, London i Rim. Skoro sve destinacije su ostvarile rast u prometu aviona i putnika u odnosu na 2022. godinu.

Možemo istaći povećanje prema Istanbulu od cc 50% u prometu ac i putnika, što se može objasniti činjenicom dolaska dvije nove kompanije (Tailwind i Pegasus) koje saobraćaju prema toj destinaciji kao i povezivanje Tivta

i Istanbula tokom zimske sezone.

Zatim značajno je povećanje prometa prema Baltičkim državama i to: Riga blizu 3x više u prometu aviona i 2x više u prometu putnika, Talin 134% više u prometu ac i 100% više u prometu putnika kao i Vilnius 184% više u prometu ac i 148% više u prometu putnika. Takođe, prema destinaciji Mančester zabilježen je veći rast u prometu ac, od 130% i prometu putnika 156%. Značajno je i povećanje prema Rijadu 150% u prometu ac i više od 4x u prometu putnika. Prema destinaciji Krakov ostvaren je rast od cca 87% u prometu ac i putnika. Zabilježeno je povećanje saobraćaja od 100% i više prema sl. destinacijama: Prag, Jerevan, Bratislava, Baku.

U 2019. godini na aerodromima Crne Gore bilo je cca 74 destinacije od kojih je 12 destinacija bilo sa ruskog, ukrajinskog i bjeloruskog tržišta: (Brest, Gomel, Grodna, Kharkiv, Kiev, Lvov, Minsk, Odesa, Zaporozhye, Moskva, Samara, S.Petersburg)

U broju putnika, putnici sa pomenutih tržišta učestvovali su sa 32% u 2019. godini.

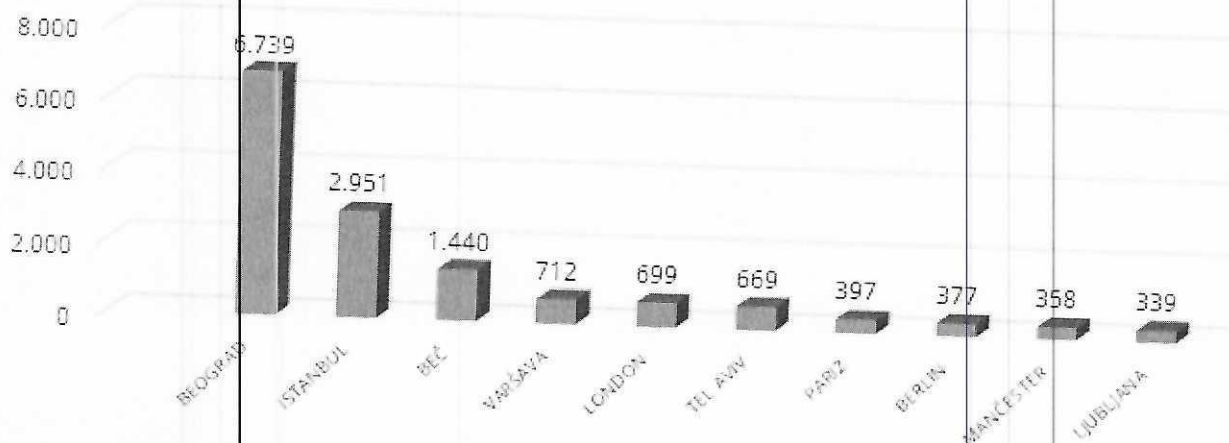

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

TOP DESET DESTINACIJA U PROMETU AVIONA PG +TIV

POSREDOVANJE U PROMETU AVIONA PG +TIV									
R. BR	DESTINACIJE	2023		2022		2019			
		BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2023	DESTINACIJE	BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2022	DESTINACIJE	BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2019
1	BEOGRAD	6,739	26.5	BEOGRAD	6,278	28.3	BEOGRAD	6,546	22.5
2	ISTANBUL	2,951	11.6	ISTANBUL	1,952	8.8	MOSKVA	4,418	15.2
3	BEČ	1,440	5.7	BEČ	1,294	5.8	BEČ	1,043	3.6
4	VARŠAVA	712	2.8	LONDON	704	3.2	ISTANBUL	1,015	3.5
5	LONDON	699	2.7	VARŠAVA	558	2.5	LJUBLJANA	900	3.1
6	TEL AVIV	669	2.6	TEL AVIV	514	2.3	RIM	750	2.6
7	PARIZ	397	1.6	PARIZ	392	1.8	WARSAVA	681	2.3
8	BERLIN	377	1.5	LJUBLJANA	312	1.4	PARIZ	639	2.2
9	MANČESTER	358	1.4	BRISSEL	268	1.2	S.PETERBURG	578	2.0
10	LJUBLJANA	339	1.3	BERLIN	281	1.3	CIRIH	414	1.4

BROJ OPERACIJA, DESTINACIJE - 2023.

Nove destinacije u 2023. godini iz/ka kojima se saobraća sa aerodroma Podgorica su: Gdansk, Žešov a kompanija Albastar je ostvarila seriju čarter letova prema Madridu, kompanija Tomontenegro realizovala je i 14 ope-

racija prema Sarajevu, odnosno 7 letova.

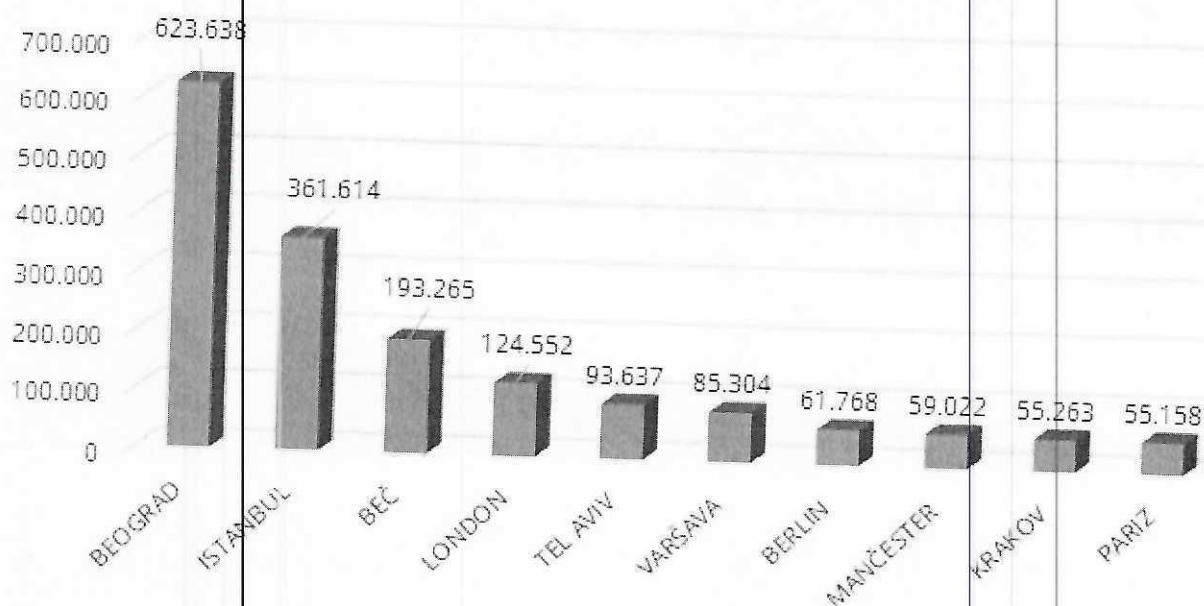
Nove destinacije na aerodromu Tivat u 2023 godini su: Beč, Brno, Kuvajt, Tashkent i Žešov.

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

TOP 10 DESTINACIJA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

		POSREDOVANJE U PROMETU PUTNIKA PG+TIV							
R. BR	DESTINACIJE	2023		2022		2019			
		UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2023	DESTINACIJE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2022	DESTINACIJE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2019
1	BEOGRAD	623,638	24.9	BEOGRAD	543,526	28.3	MOSKVA	651,105	24.4
2	ISTANBUL	361,614	14.4	ISTANBUL	235,948	12.3	BEOGRAD	549,607	20.6
3	BEČ	193,265	7.7	BEČ	163,976	8.5	ISTANBUL	130,837	4.9
4	LONDON	124,552	5.0	LONDON	116,759	6.1	LONDON	88,638	3.3
5	TEL AVIV	93,637	3.7	TEL AVIV	75,058	3.9	BEČ	87,784	3.3
6	VARŠAVA	85,304	3.4	VARŠAVA	60,631	3.2	S.PETERSBURG	74,453	2.8
7	BERLIN	61,768	2.5	PARIZ	48,978	2.6	PARIZ	66,770	2.5
8	MANČESTER	59,022	2.4	BRISEL	40,143	2.1	KIEV	59,260	2.2
9	KRAKOV	55,263	2.2	DORTMUND	33,268	1.7	VARŠAVA	57,713	2.2
10	PARIZ	55,158	2.2	BARSELONA	33,250	1.7	LJUBLJANA	55,758	2.1

BROJ PUTNIKA, DESTINACIJE - 2023.

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO TRŽIŠTIMA U 2023. GODINI

Tržište koje je najdominantnije je svakako tržište Srbije, sa kojim smo povezani sa blizu 7,000 letova (u prosjeku 9 letova dnevno na oba aerodroma) i učestvuje sa 26.9% u ukupnom broju letova, što znači da je skoro svaki treći let, let ka ili iz Srbije. U broju putnika ovo tržište opslužuje 25.2% istih i daleko je ispred ostalih.

Drugo po veličini tržište je tržište Turske, sa učešćem od 11.7% u broju aviona i 14.5% u broju putnika, gdje smo pored Turskih Airline- sa u 2023. godini imali još tri kompanije koje saobraćaju ka/iz iz Istanbula: Tomontenegro kao i dvije nove kompanije Tailwind (počela sa saobraćajem u aprilu) i Pegasus (početak saobraćaja u julu 2023).

Kao treće po veličini tržište se javlja tržište Poljske, koje učestvuje sa 6.7% u prometu ac, dok je u prometu putnika učešće 9.7%. Još značajnije je učešće velikog broja kompanija koje saobraćaju prema pomenutom tržištu (Ryanair, Wizz Air, Tomontenegro, Lot Polish Airlines, Enter Air) kao i učešće velikog broja destinacija: Gdansk, Vroclav, Krakov, Katowice, Poznan, Varšava, Žešov (Tomontenegro-prevozilac) koji je ujedno i nova destinacija na aerodromima Crne Gore.

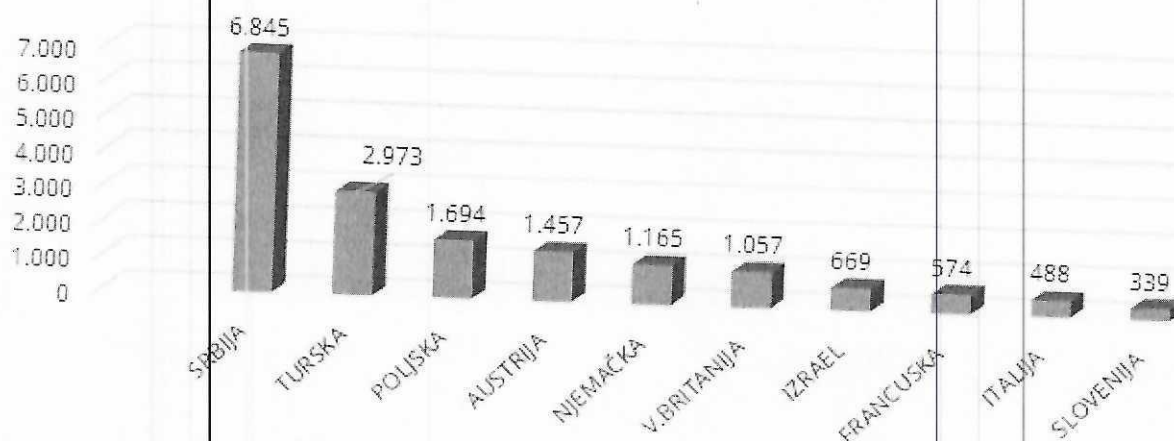
Sva najveća tržišta bilježe porast u broju letova i putnika a velikim dijelom je to rezultat implementacije nove podsticajne šeme, kako je to prikazano u Tački 7 ovog izvještaja.

TOP DESET TRŽIŠTA U PROMETU AVIONA 2023/2022/2019

R. BR	2023			2022			2019	
	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA
1	SRBIJA	6,345	26.9	SRBIJA	6,384	28.8	SRBIJA	6,618
2	TURSKA	2,973	11.7	TURSKA	1,966	8.9	RUSIJA	5,033
3	POLJSKA	1,694	6.7	AUSTRIJA	1,299	5.9	NJEMAČKA	1,699
4	AUSTRIJA	1,457	5.7	POLJSKA	1,088	4.9	ITALIJA	1,409
5	NJEMAČKA	1,165	4.6	NJEMAČKA	987	4.5	AUSTRIJA	1,066
6	V.BRITANIJA	1,057	4.2	V.BRITANIJA	861	3.9	TURSKA	1,017
7	IZRAEL	669	2.6	IZRAEL	519	2.3	POLJSKA	990
8	FRANCUSKA	574	2.3	FRANCUSKA	503	2.3	FRANCUSKA	918
9	ITALIJA	488	1.9	ITALIJA	463	2.1	SLOVENIJA	901
10	SLOVENIJA	339	1.3	SLOVENIJA	314	1.4	V.BRITANIJA	860

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

BROJ OPERACIJA, TRŽIŠTA - 2023.

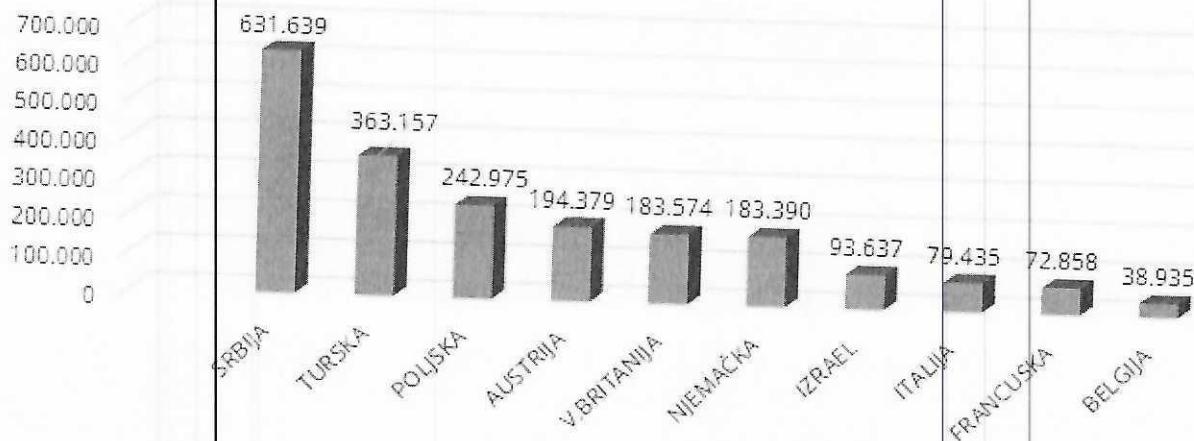

TOP DESET TRŽIŠTA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

R. BR	DRŽAVE	2023		DRŽAVE	2022		DRŽAVE	2019	
		UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023		UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023		UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2019
1	SRBIJA	631,639	25.2	SRBIJA	551,870	28.7	R.FEDERACIJA	729,869	27.39
2	TURSKA	368,157	14.5	TURSKA	236,884	12.3	SRBIJA	557,174	20.91
3	POLJSKA	242,975	9.7	AUSTRIJA	164,444	8.6	NJEMAČKA	189,897	7.13
4	AUSTRIJA	194,379	7.8	NJEMAČKA	143,566	7.5	TURSKA	130,837	4.91
5	V.BRITANIJA	183,574	7.3	POLJSKA	145,381	7.6	V.BRITANIJA	124,104	4.66
6	NJEMAČKA	183,390	7.3	V.BRITANIJA	139,822	7.3	ITALIJA	116,397	4.37
7	IZRAEL	93,637	3.7	IZRAEL	75,058	3.9	POLJSKA	106,825	4.01
8	ITALIJA	79,435	3.2	ITALIJA	72,110	3.8	FRANCUSKA	100,532	3.77
9	FRANCUSKA	72,858	2.9	FRANCUSKA	61,952	3.2	UKRAJINA	89,769	3.37
10	BELGIJA	38,935	1.6	BELGIJA	40,528	2.1	AUSTRIJA	89,113	3.34

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

UKUPAN BR. PUTNIKA, TRŽIŠTA - 2023.

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2023. GODINI – PROMET VAZDUHOPLOVA

Na nivou preduzeća, u 2023. godini, u ukupnom prometu vazduhoplova u redovnom saobraćaju je 77% vazduhoplova (u 2019. godini 59.5%), u čarter saobraćaju 5% ukupnog broja vazduhoplova (u 2019. godini 23.3%). Preostalih 18% letova se odnosi na letove generalne avijacije (u 2019. godini 16%),

Kada je u pitanju promet vazduhoplova na aerodromu Podgorica u 2023., redovni avioprevoznici učestvuju sa čak 87.5% (u 2019. godini 75%), dok čarter letovi čine 1.5% (u 2019. godini 13%) u ukupnom prometu vazduhoplova

dok generalna avijacija učestvuje sa 11% (u 2019. godini 12%). Dakle može se uočiti da je povećan broj redovnih linija, što je značajno sa aspekta povezanosti Crne Gore.

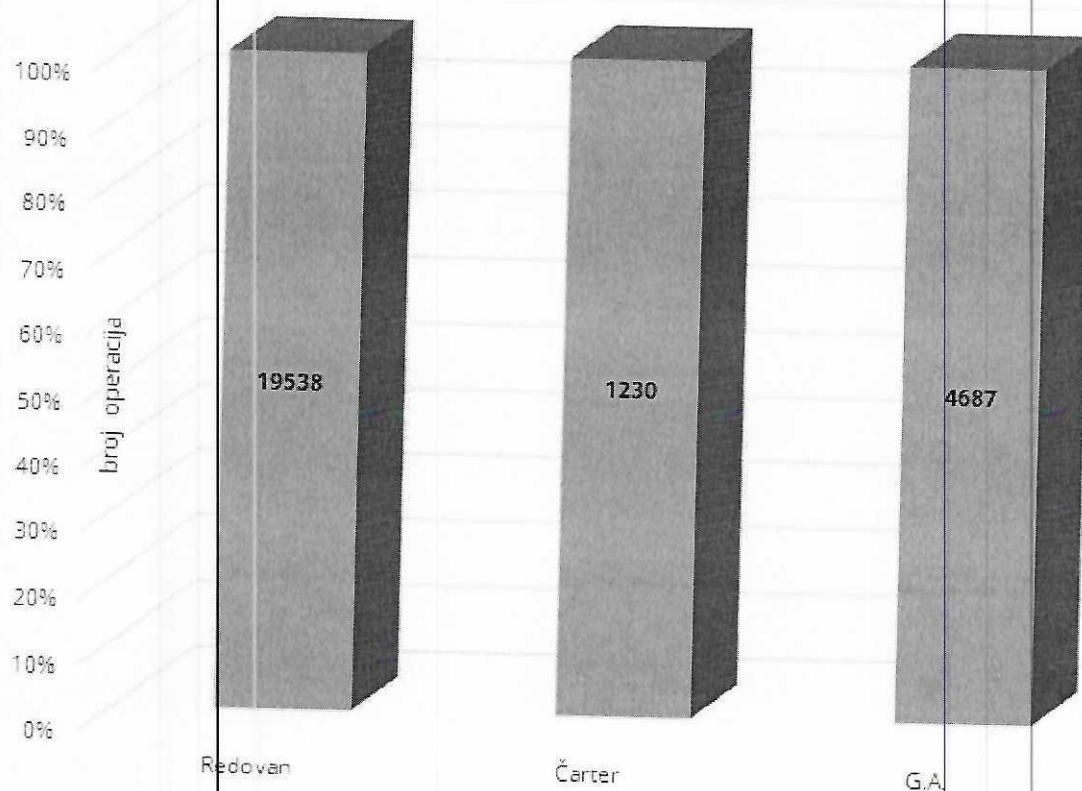
Na aerodromu Tivat, kod kojeg je veoma izražen sezonski karakter saobraćaja, u ukupnom prometu vazduhoplova, redovan saobraćaj učestvuje sa 62,1% (u 2019. godini 45%), a čarter saobraćaj sa 9.4% (u 2019. godini 35%), generalna avijacija 28.5% (u 2019. godini 20%).

**STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA
(NASTAVAK)**

PROMET VAZDUHOPLOVA

	REDOVAN SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	ČARTER SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	GENERALNA AVIJACIJA	% UČEŠĆA
PODGORICA	12,844	87.5%	217	1.5%	1,617	11%
TIVAT	6,694	62.1%	1,013	9.4%	3,070	28.5%
UKUPNO	19,538	77%	1,230	5%	4,687	18%

REDOVNI SAOBRAĆAJ, ČARTER, GENERALNA AVIJACIJA-AVIONI

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2023. GODINI – PROMET PUTNIKA

U ukupnom prometu putnika na nivou preduzeća u 2023. godini, redovan saobraćaj učestvuje sa 94% (u 2019. godini 67,6%), čarter saobraćaj sa svega 6% (u 2019. godini 32,1%) dok je broj putnika generalne avijacije svega nepunih 9.000 putnika tj. 0.04% (u 2019. godini 0.3%).

Na Aerodromu Podgorica, procenat putnika prevezenih u redovnom saobraćaju bio

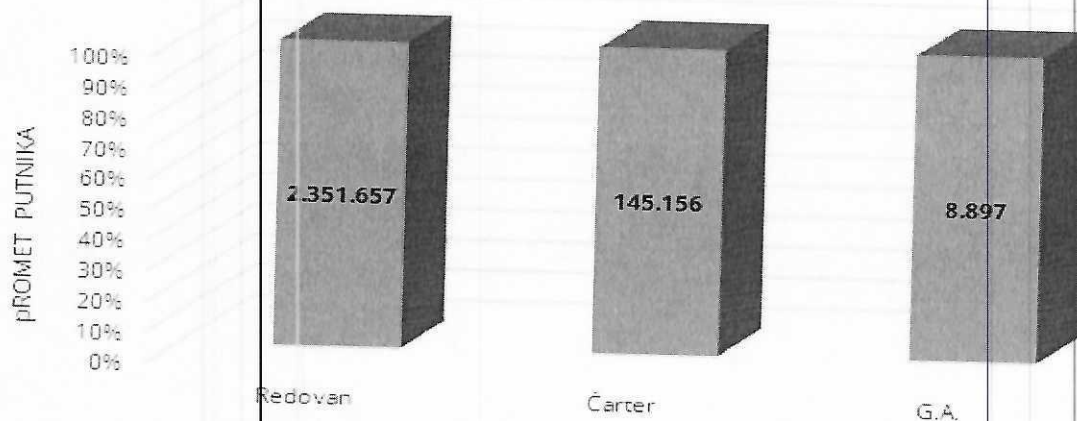
je 98.9% (u 2019. godini 85,9%), u čarter saobraćaju svega 1% (u 2019. godini 13,9%), a svega 0.1% (u 2019. godini 0.2%) čine putnici generalne avijacije.

Na Aerodromu Tivat procenat putnika u redovnom saobraćaju 84% (u 2019 godini 50,1%), u čarter saobraćaju 15.3% (49.4%) a putnici generalne avijacije 0.8% (u 2019 godini 0,4%).

PROMET PUTNIKA

	REDOVAN SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	ČARTER SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	GENERALNA AVIJAC.	% UČEŠĆA
PODGORICA	1,639,262	98.9%	15,807	1%	2,453	0.1%
TIVAT	712,395	84%	129,349	15.3%	6,444	0.8%
UKUPNO	2,351,657	94%	145,156	6%	8,897	0.004

REDOVNI SAOBRAĆAJ, ČARTER I GENERALNA AVIJACIJA -PUTNICI

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

PREGLED PROMETA AVIONA I PUTNIKA NA AERODROMIMA CRNE GORE ZA IATA LJETNJU SEZONU 2023. GODINU - PODGORICA

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	10.323	610.708	620.608	1.231.316	70	74	102	131,95
27.3-29.10.2022. godine	8.943	480.995	480.759	961.754	71	76		
31.3-26.10.2019. godine	10.157	458.822	474.361	933.183	68	72		

TIVAT

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	9.288	379.930	380.989	760.919	86	90	74,73	61,03
27.3-29.10.2022. godine	8.116	293.696	291.772	585.468	86	90		
31.3-26.10.2019. godine	12.428	625.416	621.288	1.246.704	88	91		

PODGORICA + TIVAT

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	19.611	990.638	1.001.597	1.992.235	77,04	79,51	86,83	91,39
27.3-29.10.2022. godine	17.059	774.691	772.531	1.547.222	77	80,60		
31.3-26.10.2019. godine	22.585	1.084.238	1.095.649	2.179.887	77,70	81,81		

7.

FINANSIJSKA POLITIKA

BILANS USPJEHA	2023	2022	VAR.	VAR. %
Avijacijski prihodi	39,112,087	29,195,279	9,916,809	34%
Diskonti po podsticajnoj šemi	(10,229,346)	(7,404,604)	(2,824,742)	38%
Prihodi od zakupa	5,116,307	3,534,001	1,582,305	45%
Ostali poslovni prihodi	586,319	629,577	(43,257)	(7%)
POSLOVNI PRIHODI	34,585,367	25,954,253	8,631,114	33%
TROŠKOVI ZARADA I NAKNADA ZARADA	(17,987,183)	(16,453,886)	(1,534,938)	9%
Troškovi režijskog materijala	(713,270)	(470,292)	(242,979)	52%
Troškovi goriva i energije	(561,487)	(581,462)	19,975	(3%)
Trškovi transportnih usluga	(139,922)	(123,102)	(16,820)	14%
Troškovi usluga održavanja	(438,900)	(422,641)	(16,259)	4%
Troškovi reklame,propagance,zakupa	(67,453)	(45,716)	(21,737)	48%
Troškovi neproizvodnih usluga	(944,065)	(979,790)	35,725	(4%)
Troškovi reprezentacije	(57,024)	(73,421)	16,397	(22%)
Nematerijalni troškovi	(645,870)	(579,751)	(66,119)	11%
OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI	(3,567,991)	(3,276,175)	(291,816)	9%
EBITDA (DOBIT IZ REDOVNOG POSLOVANJA)	13,030,193	6,224,192	6,804,360	109%
OSTALI PRIHODI/(RASHODI) NETO	(131,738)	(1,388,628)	1,256,890	(91%)
AMORTIZACIJA	(2,013,284)	(1,949,229)	(64,055)	3%
FINANSIJSKI PRIHODI	11,098	3,046	7,479	246%
FINANSIJSKI RASHODI	(367,427)	(447,088)	79,661	(18%)
Porez	(976,474)	(1,015,435)	38,961	(4%)
NETO REZULTAT	9,552,368	1,427,250	8,125,118	564%

FINANSIJSKA POLITIKA (NASTAVAK)

Poslovni prihodi u 2023. godini iznose € 34,5 mil. što je za 33 % veće u odnosu za isti period prethodne godine, a u odnosu na plan za 21%.

U cilju privlačenja novih i povećanja broja rotacija postojećih avio-kompanija Društvo nudi određene popuste u skladu sa podsticajnom šemom koja je sastavni dio cjenovnika usluga. Popusti se obračunavaju po sledećima osnovama: za otvaranje novih ruta, za povećanje broja frekvencija na postojećim rutama, po osnovu broja ostvarenih rotacija, za avio-kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama, za avio-kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat. Ovi popusti se evidentiraju kao umanjenje prihoda.

Ukupno odobreni popusti u 2023. godini iznosili su 10.229.346 eur i prikazani su kao umanjenje prihoda.

Troškovi zarada i naknada zarada kao najznačajnija kategorija u strukturi ukupnih troškova su u 2023. godini za 9 % ili za oko € 1,5 mil. veći u odnosu na isti period prošle godine. Trend rasta bilježi kretanje ukupnog broja zaposlenih na kraju perioda izveštavanja: 959 vs. 913 što je rast od 5%.

EBITDA (dobit bez troškova poreza, finansijskih troškova, amortizacije i kalkulativnih troškova) u tekućoj godini iznosi € 13 mil. i bolja je za € 6,8 mil., odnosno 109%, u poređenju sa prošlom godinom, koja je iznosila € 6.2 mil.

Neto rezultat u tekućoj godini iznosi € 9,5 mil., što je značajno bolji rezultat u odnosu na isti period prošle godine kada je neto dobitak iznosio € 1,4 mil.

FINANSIJSKI POKAZATELJI-RACIO ANALIZA

Pokazatelj likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su na mjerenje sigurnosti poslovanja, dok su pokazatelj aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti usmjereni na mjerenje uspješnosti poslovanja.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2023.	2022.
Opšti ratio likvidnosti	4,71	3,71
Ratio reducirane - ubrzane likvidnosti	4,64	3,67
Ratio trenutne likvidnosti	2,67	1,99
Neto obrtna sredstva	35.421.807	25.993.107

Pokazatelj likvidnosti se koristi za procjenu sposobnosti preduzeća da udovolji kratkoročnim obavezama. Iz navedenih pokazatelja **ratio tekuće likvidnosti** pokazuje da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 4,71 EUR kratkotrajne imovine, a ratio ubrzane likvidnosti da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 4,64 EURA kratkoročnih likvidnih sredstava. **Ratio trenutne likvidnosti** nam pokazuje da ukoliko su novčana sredstva kojim poslovni subjekat raspolaže bez ikakvih ograničenja u trenutku sagledavanja prispjelih obaveza veća ili jednaka od prispjelih obaveza onda se može reći da je preduzeće sa ovog aspekta likvidno. Izračunati koeficijenti govore da je likvidnost preduzeća na zadovoljavajućem nivou.

POKAZATELJI POSLOVNE AKTIVNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent obrta kupaca	8,63	9,57
Prosječno vrijeme naplate potraživanja	42	38
Koeficijent obrta dobavljača	13,56	9,16
Prosječno vrijeme plaćanja obaveza	26	40
Koeficijent obrta obrtnih sredstava	0,89	0,3
Koeficijent obrta stalnih sredstava	0,29	0,04

Pokazatelj poslovne aktivnosti mjeri koliko efikasno preduzeće upotrebljava svoje resurse. Poželjno je da je koeficijent obrta što veći odnosno da je vrijeme vezivanja sredstva tj. imovine što kraće. Koeficijent poslovne aktivnosti ili koeficijent obrta ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. **Koeficijent obrta dobavljača i kupaca** je na zadovoljavajućem nivou.

FINANSIJSKA POLITIKA (NASTAVAK)

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI I FINANSIJSKE STABILNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent finansijske stabilnosti	1,14	1,12
Koeficijent zaduženosti	0,15	0,17
Koeficijent finansiranja	0,18	0,2
Koeficijent pokrića kamate	28,69	5,46

Pokazatelj zaduženosti pokazuje do koje mjere preduzeće koristi zaduživanje kao oblik finansiranja odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Koristi se za procjenu finansijskog rizika preduzeća odnosno pokazatelji mjere stepen zaduženosti preduzeća. Što je veći odnos duga i imovine veći je finansijski rizik i obrnuto. **Pokazatelji zaduženosti** govore da su koeficijent stabilnosti i zaduženosti na zadovoljavajućem nivou, kao i koeficijent pokrića kamate što govori da ne postoji rizik podmirenja obaveza po dospelim kamatama. **Koeficijent finansijske stabilnosti** bi trebalo da bude manji od 1. Ukoliko je ovaj koeficijent manji od 1 to znači da se dugoročnim izvorima finansira sva dugoročna imovina.

KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent solventnosti	6,47	6,03

Pokazatelj solventnosti govori da da postoji dugoročna sposobnost preduzeća da u roku podmiri obaveze. Pod solventnošću preduzeća podrazumijevamo sposobnost preduzeća da cjelokupnom svojom imovinom isplati sve obaveze. Ne postoji pravilo koliki taj koeficijent treba da bude, ali da bi preduzeće definisali kao solventno, koeficijent mora biti veći od 1..

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2023.	2022.
Neto profitna marža	27,72%	5,45%
Bruto profitna marža	29,45%	9,33%
Prinos na aktivu - ROA	5,72%	0,90%

Pokazatelj profitabilnosti izražava snagu zarade preduzeća, odnosno pokazuje ukupni efekat likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarivanja profita. Koeficijent bruto profitne marže 29,45 % (bruto dobit uvećana za kamate), neto profitna marže 27,72% (neto dobit uvećana za kamate) kao i ROA su zadovoljavajući i pokazuju da je preduzeće uspješno u ostvarivanju profita. U odnosu na prethodnu godinu došlo je do značajnog rasta profitabilnosti, kako bruto tako i neto. Razlika izmedju bruto i neto profitne marže je u poreznom opterećenju prema prihodima od prodaje..

EBIT	2023.	2022.
Poslovni rezultat pre poreza i kamata	10,887,848	3,138,800
EBITDA	2023.	2022.
Poslovni rezultat + amortizacija	13.030.193	6.224.192

FINANSIJSKI RIZICI

U financijskom poslovanju rizik predstavlja stanje u kojem postoji mogućnost negativnog odstupanja od poželjnog ishoda koji očekujemo ili kojem se nadamo.

Financijski rizici uključuju:

1. tržišni rizik (devizni, kamatni rizik)
2. kreditni rizik i
3. rizik likvidnosti

TRŽIŠNI RIZIK

Tržišni rizik je rizik da će doći do promjena tržišnih cijena robe, tj. dobara koje preduzeće nabavlja, promjena kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa uticati na prihod i rezultat poslovanja Društva.

Valutni/devizni rizik

U svom poslovanju Društvo nije izloženo valutnom riziku. Priliv novca koji se pojavljuje na deviznim računima tj. računima koji imaju uplate i isplate prema inostranstvu vrše se u zvaničnoj valuti, a u istoj valuti prikazana je cjelokupna imovina i obaveze Društva, tako da ne postoji rizik od promjene valutnog kursa.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Kamatni rizik predstavlja rizik od promjene kamatnih stopa za sredstva i obaveze kod

Financijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbjegavaju smanjenjem izloženosti društva ovim rizicima. Poseban je fokus na kreditnom riziku i riziku likvidnosti.

Društvo ne koristi derivatne financijske instrumente kako bi se aktivnije štitilo od financijskih rizika.

ko jih je kamatna stopa varijabilna. Društvo gotovinu, gotovinske ekvivalente, stambene kredite date radnicima i oročena financijska sredstva svrstava u grupu kamatonosnih financijskih sredstava, a s obzirom da je kamata kod ovih financijskih sredstava fiksna ne postoji kamatni rizik.

Financijske obaveze odnose se na dugoročni kredit odobren od strane Evropske investicione banke EIB. Kamatna stopa na kredit odobren od EIB-a je fiksna kamatna za prve tri tranše, dok je za četvrtu tranšu varijabilna. Da je varijabilna kamatna stopa za 1% viša/nija, a sve ostale varijable ostanu nepromijenjene, Društvo bi godinu koju završava 31.12.2023. godine imalo efekte na financijski rezultat od €3.333.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da svoja dugovanja izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi za rezultat imalo finansijski gubitak za Društvo, pa je ova vrsta rizika ujedno najveća i najznačajnija.

Struktura potraživanja od kupaca

Starosna struktura potraživanja na 31.12.2023. godine je sledeća:

• Ukupna potraživanja	€ 12.187.020
• Nedospjela potraživanja	€ 1.729.070
• Potraživanja sa kašnjenjem do 3. mjeseca	€ 1.401.739
• Potraživanja sa kašnjenjem preko 3. mjeseca	€ 9.056.211

PREGLED NAJVEĆIH KUPACA U ZEMLJI		
NAZIV KUPCA	PROMET U 2023.GODINI	PROMET U 2022.GODINI
TOMONTENEGRO D.O.O	3.935.716	2.668.796
MONTENEGRO DUTY FREE D.O.O.	2.956.380	2.189.879
COFFEE CAKE	677.287	500.112
MENZIES AVIATION DOO PODGORICA	768.556	345.134
FLY STAR FLIGHT SUPPORT	424.633	266.776
ALMECO DOO	354.478	270.110
PREGLED NAJVEĆIH INO KUPCA		
NAZIV KUPCA	PROMET U 2023.GODINI	PROMET U 2022.GODINI
AIR SERBIA A.D.	5.281.792	4.922.734
TURKISH AIRLINES INC.	3.171.691	2.306.303
RYANAIR LIMITED	2.298.364	1.875.247
AUSTRIAN AIRLINES AG	2.244.626	1.910.079
WIZZ AIR LTD HUNGARY KFT	1.883.593	1.837.043
EASYJET AIRLINE COMPANY	754.745	659.624

RIZIK LIKVIDNOSTI

Pristup Društva upravljanju likvidnošću je osiguranje da će u svakom trenutku biti u dovoljnoj mjeri likvidno, kako bi bilo u mogućnosti ispuniti svoje obaveze na vrijeme i pod normalnim i pod vanrednim okolnostima, bez uzrokovanja neprihvatljivih gubitaka ili rizikovanja nanošenja štete reputaciji Društva.

Kontinuiranim praćenjem stvarnog novčanog toka Društvo održava novčane rezerve, a takođe održava adekvatan odnos dospjeća finansijskih sredstava i obaveza.

UPRAVLJANJE RIZIKOM KAPITALA

Jedini osnivač i vlasnik Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" je Vlada Crne Gore, koja je u Društvo unijela akcijski kapital u iznosu od 101.500.000 eur.

Aksijski kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva. Osnivačka emisi-

ja akcija je evidentirana u Centralnoj depozitarnoj agenciji (Simbol trgovine: AERO).

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi se osnivaču obezbijedila dividenda i očuvala optimalna struktura kapitala sa ciljem da se smanje troškovi kapitala.

8.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE

AERODROM PODGORICA

SERTIFIKACIJA

Završen proces certifikacije Aerodroma Podgorica u skladu sa domaćim regulatornim zahtjevima i izdat Certifikat ME.ADR.001 dana 17.05.2023. godine.

REALIZOVANE I ZAPOČETE AKTIVNOSTI

- Sprovedena nadogradnja aplikacije PISTAMATIC za izveštavanje o stanju operativnih površina i instalacija svjetlosnog obilježavanja. Unaprijeđeno postojeće rješenje, kao i instaliran modul za Kontrolu leta u cilju efikasnije distribucije izvještaja i grafičkih prikaza.
- Izgrađeno je reciklažno ostrvo za selekciju neopasnog otpada
- Upostavljena selekcija i preuzimanje selektovanog otpada: papir, karton, biljni, PET ambalaža, toneri, ulja, akumulatori i druge baterije, elektronski otpad, i apsorbenti, filteri materijali, krpe za brisanje i zaštitna odjeća, koji su kontaminirani opasnim supstancama, i kontaminirana ambalaža opasnim supstancama.
- Izvešana nabavka i instalacija IP telefonske centrale.
- Izvršeno provlačenje optičkog i bakarnog kabla za potrebe sigurnog povezivanja ulaznih rampi komercijalnog parkinga.
- Izvršena zamjena protivpožarne centrale vatrogasne stanice.
- Izvršena zamjena i ugradnja uređaja električne zaštite (releja – prekostrujne i kratkospojne) Sepam S80 - Schneider electric u trafostanici kao i sistem neprekidnog napajanja, kako bi sami uređaj mogao functionisati i prilikom nestanka mrežnog napajanja. Samim tim je obezbijeđena i povezana termička relejna zaštita na trafostanici "Terminal" 1x1000 KVA .
- Izvršena je ugradnja 10 KVA vodne ćelije u trafostanici 2 x 630 KVA (Glavna trafostanica) koja je izdvojena iz projekta izgradnje i dovođenja dva nova 10 KVA kabla iz trafostanice 110/10 KVA "Podgorica 5".
- Izvršena ugradnja dva ormara za punjenje električnih vozila na platformi za opremu.
- Instalirani led reflektori i upravljački ormar sa fotoćelijom i električnim brojilom za potrebe osvjjetljenja tehničke platforme.
- Izrađena nova verzija Programa upravljanja rizicima od uticaja divljih životinja i Sigurnosna analiza – Procjena rizika od ptica i drugih divljih životinja.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE (NASTAVAK)

- Izrađena revizija Programa održavanja operativnih površina, osnovnih staza i zaštitne ograde.
- Izrađena karta – Bird concentration i izvršeno objavljivanje iste u AIP.
- Izvršena isporuka i puštanje u rad novih radio stanica.
- Izvršena nabavka novih UPS-ova za telekomunikacione prostorije kao i zamjena baterija na postojećim.
- Izvršena je nabavka i ugradnja tri polupodzemna kontejnera, 2 na sjevernom dijelu aerodroma kod kapije i 1 kod robnog magacina, nakon čega su sa AP uklonjeni mobilni kontejneri.
- Pokrenut zahtjev za zamjenu sistema daljinskog nadzora i upravljanja (ALCS).
- Kroz AIP izvršeno objavljivanje prepreka u zoni 3, kao i 2a, 2b i 2c, i to za područje unutar granica civilnog aerodroma, koje obuhvata prostor između zaštitne ograde i linije razgraničenja sa vojnim dijelom.
- Izvršeno je iscrtavanje oznake ciljne tačke na novoj lokaciji na poletno sletnoj stazi, shodno tehničkoj dokumentaciji, a istovremeno izvršeno i uklanjanje postojeće, nevažeće. Takođe je odrađeno i osvježanje centralne linije rulnih staza: K, L i F, dodatno isticanje centralne linije rulnih staza: A, B, C, D, E i F, kao i osvježanje centralne linije PSS na prvoj i drugoj trećini.
- Izgrađen privremeni parking u nastavku komercijalnog sa dodatna 94 mjesta.
- Izvršeno uređenje ostrva ispred tehničke kapije 4.
- Izvršena isporuka novog modula aplikacije PISTAMATIC za Wildlife sa značajnim poboljšanjima u odnosu na postojeću.
- Sprovedeni radovi na hidroizolaciji krova putničkog terminala.
- Izgrađena dvosmjerna saobraćajnica oko robno-carinskog skladišta čime je na adekvatan način riješena komunikacija sa hangarima na jugu bez potrebe precijecanja operativnih površina.
- Izvršena zamjena novih oznaka (folija) na vertikalnim svijetlećim oznakama duž PSS: 18 A, 18-36 B, 18-36 D i 36 F.
- Izvršena nabavka novog vatrogasnog vozila i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka vozila za servis toaleta i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka vozila sa snabdijevanje vazduhoplova vodom i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka polovnog ambulifta za potrebe ospluživanja PRM putnika.
- Izvršena nabavka polovnog vozila za odevanje i sprečavanje zaleđivanja vazduhoplova.
- Izvršena nabavka 4 otvorenih putničkih stepenica.
- Završen proces istraživanje tržišta za nabavku softvera za planiranje saobraćaja (SMA - Slot Management Application) i u skladu sa istim kroz PJN za 2024. planirana potrebna sredstva za realizaciju nabavke.
- Uspostavljeno korišćenje aplikacije za preciznije praćenje saobraćaja (Flight Radar 24).
- Sprovedena priprema i raspisana nabavka za nadgradnju poslovno informacionog sistema MG Soft sa funkcionalnošću automatizovane izrade satnica za potrebe obračuna zarada.
- Donijet Program bezbjednosti Aerodroma Podgorica, Izdanje 4, Revizija 6 u skladu sa izmjenama i dopunama Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva Izdanje 4, Revizija 5.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE (NASTAVAK)

- Sprovedeno usaglašavanje reda letenja za zimsku i ljetnju IATA sezonu, kroz jedan veoma izazovan, kompleksan i kontinuiran proces, uz uloženi maksimum u navedenom procesu u cilju stvaranje preduslova za pružanje što boljeg servisa putnicima i operatorima vazduhoplova, uprkos čenjenici da su postojeći kapaciteti aerodroma odavno prevaziđeni.
- Izvršena nabavka šatora za vanredne situacije.
- Nabavljena zaštitna oprema za osoblje SZO (antifoni, zaštitne pantalone, fluorescentni prsluci, kišna odjeća).
- Vođene aktivnosti od SZO vezano za realizaciju dobijene donacije u vidu dvoje putničkih stepenica od strane Ambasade Koreje u Srbiji, čija se isporuka očekuje u 2024. godini.
- Vođene aktivnosti na prikupljanju ponuda i izradi tehničke specifikacije za nabavku CUPPS platforme, te shodno istom planirana sredstva kroz PJN za 2024. godinu za sprovođenje predmetne nabavke.
- Izrađeno idejno rješenje za izgradnju prostora za predukrćavanje putnika i pribavljena saglasnost glavnog državnog arhitekta, u 2024. godini predstoji izrada glavnog revidovanog projekta i izvođenje radova.
- Preuzete usluge naplate dodatnih servisa i asistencije putnicima u slučaju kašnjenja, otkazivanja ili odlaganja letova za potrebe prevozioca Pegasus Airlines.
- Inicirane aktivnosti na uspostavljanju rješenja za elektronsku naplatu aerodromskih usluga.
- U period od 19.09. do 27.09.2023. godine sproveden je audit iz domena bezbjednosti od strane ICAO-a. Predmet audita je bila usklađenost mjera bezbjednosti civilnog

vazduhoplovstva u Crnoj Gori sa međunarodnim regulativama i mjerama. Prema izvještaju usklađenost sa međunarodnim mjerama je preko 90%. Od ovog neusklađenog dijela samo neznatan dio se odnosi na AP i to se uglavnom tiče infrastrukturnih nedostataka.

- Realizovana vježbe na temu „Pronalazak u objektima na aerodromu predmeta ili prtljaga koji se može smatrati opasnim“, koja je izvedena u DEC23.
- Realizovana vježba na temu „Pronalazak u objektima na aerodromu predmeta ili prtljaga koji se može smatrati opasnim“, koja je izvedena u DEC23.
- Učešće u aktivnostima na ispitivanju tržišta i izradi tehničke specifikacije za raspisivanje nabavke za: ULD, otvorena i zatvorena kolica.
- Učešće u postupku raspisivanja nabavke za produženje korišćenja usluga od provajdera za DCS, BRS i Word Tracer.
- Održana bezbjednosna vježba na temu „Otmica vazduhoplova“ iz domena nadležnosti NOBCV, uz angažovanje Protivterorističke jedinice Uprave policije. Aktivno učešće tokom izvođenja vježbe od strane Lokalnog odbora za bezbjednost AP, kao i postupajućeg operativnog sastava službi AP.

AERODROM TIVAT

SERTIFIKACIJA

Što se tiče sertifikacije aerodroma Tivat, obustavljen je postupak sertifikacije po ICAO standardima a započet je process sertifikacije po EASA-i.

REALIZOVANE I ZAPOČETE AKTIVNOSTI

- Realizovano izmještanje praga 14, kao i ispitivanje nosivosti operativnih površina (mjerenje PCN)
- Pokrenut postupak nabavke 2 GPU agregata, zatim postupak za nabavku kolica za teret (otvorenih i zatvorenih) i postupak za nabavku glavnog vatrogasnog vozila za Aerodrom Tivat
- Otvoren Terminal 2 i adaptiran krov Terminala 1
- Izvršena nabavka i distribucija radne i zaštitne opreme za zaposlene na operativnim poslovima
- Završeni postupci nabavke službene uniforme, putničkih stepenica, ručnih kolica,
- Adaptiran put za obilazak perimetra ograde
- Pokrenuta javna nabavka za vozilo Službe bezbjednosti
- Izrađen Program tehničkog održavanja operativne površine, osnovnih staza, zaštitne ograde, građevinskih objekata i zelenih površina na Aerodromu Tivat
- Završen postupak obnavljanja horizontalne signalizacije, kao i krčenje prostora van ograde Aerodroma Tivat u dužini 2.5 km
- Izrađen projekat sanacije krova administrativne zgrade
- Ažuriran Operativnog priručnika za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja aerodroma Tivat i Standardnih procedura zemaljskog opsluživanja

- Izrađen ljetnji red letenja na osnovu najava aviokompanija za 2024.
- Završena peta revizija, četvrtog izdanja Programa bezbjednosti Aerodroma Tivat,
- Zamjena zastarelih instalacija u administrativnoj zgradi, postupak nabavke i instaliranja kanalnih klima u T1 i malih klima u kancelarijama, kao i adaptacija prostora robne službe i adaptacija nove prostorije video nadzora
- Izrađeno treće izdanje Programa bezbjednosti regulisanog agenta Aerodroma Crne Gore, kao i Procedura za operativno vođenja saobraćaja
- Instalirana kartična kontrola pristupa za ulazak na službeni parking
- Nabavka malčera za potrebe košenja i kadice za odlaganje stvari, kao i uglomjer za mjerenje nagiba PAPI svjetla, Megger uredjaj za mjerenje otpora izolacije strujnih krugova
- Izrađen i opremljen šalter u T1 za potrebe asistencije putnicima i naplate usluga
- Odobren od ACV-a Priručnik za upravljanje sigurnošću na aerodromu Tivat
- Završeno mjerenje prepreka u zoni i van zone aerodroma Tivat
- Isporučeno novo fekalno vozilo
- Katering- inicijativa za objavu novog javnog poziva
- Postavljen je LCD panel za daljinsko paljenje rasvjete na stubovima platforme (postavljen je na C prolazu) i paneli na trafostanici za mjerenje izlazne snage potrošnje
- Pokrenut je postupak nabavke Usluge remonta BHS sistema
- Odradjena je zamjena baterija (64 baterija) za UPS za Terminal 1 i za uređaj Pyramid, izvršena popravka rekabilnih UPS-ova

9.

POLITIKA ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Društvo konstantno planira, sprovodi, provjerava i ocjenjuje efikasnost preduzetih aktivnosti usmjerenih prema zaštiti životne sredine, kroz ispunjenje zahtjeva sadržanih u međunarodnim normama i propisima, kao i zakonskim propisima Države Crne Gore, u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine i kontrole štetnih uticaja na životnu sredinu. Podsticajem razvoja i savremenim vođenjem poslovnih procesa i tehnologija u cilju smanjenja štetnih uticaja na životnu sredinu, povećanjem stepena iskorišćenosti energije, kao i adekvatnim upravljanjem otpadom, kod svih učesnika poslovnih procesa razvija se svijest o stalnoj potrebi zaštite životne sredine sa težištem na preventivnom djelovanju. U tom smislu posebna pažnja se poklanja praćenju iskustava djelatnosti evropskih i svjetskih aerodroma, kao i stalnom usavršavanju i obražovanju.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom. Planovi, aktivnosti i postupci zaštite životne sredine konstantno se usklađuju sa zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2015. Njihovo ispunjenje predstavlja minimalni nivo kvaliteta sistema upravljanja životnom sredinom u Društvu.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom. Operacionalizacijom postavljenih ciljeva na svim nivoima upravljanja, kao i stalnim sprovođenjem postupaka u Društvu sistematski i u cjelosti se sprovodi Politika zaštite životne sredine, čija

djelotvornost sistema se periodično i provjerava.

Politika upravljanja životnom sredinom obavezuje sve zaposlene i ugrađena je u sve dokumente integrisanog sistema kvaliteta Društva. Doprinos sprovođenju Politike upravljanja životnom sredinom smatra se doprinosom poboljšanju integrisanog sistema kvaliteta na Aerodromima Podgorica i Tivat. Ekološka politika u Društvu usmjerena je na održivi razvoj, kao i adekvatan odnos prema životnoj sredini i zajednici.

Kao društveno odgovorna kompanija Društvo posluje u skladu sa svim principima zaštite životne sredine i održivog razvoja propisanih nacionalnim i međunarodnim propisima. Sistem upravljanja životnom sredinom u Društvu zasnovan je na principima održivog razvoja i zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2015.

Politika upravljanja životnom sredinom u Društvu javno je objavljena. Sprovode se kompletne aktivnosti vezane za dekarbonizaciju, čime se nastoji postizanje pristupanja većeg nivoa akreditacije prema ACA (Airport Carbon Accreditation).

AKTIVNOSTI IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOJE SPROVODI DRUŠTVO:

- Upravljanje opasnim otpadom na aerodromima Podgorica, Tivat
- Čišćenje separatora na Aerodromu Podgorica (Preduzeće za sanitarnu i ekološku zaštitu "Hemosan"d.o.o., Bar);
- Ispitivanje vode za pice na Aerodromu Po-

dgorica i Tivat (Institut za javno zdravlje Crne Gore);

- Ispitivanje vode na izlazu iz separatora na Aerodromu Podgorica (fizičko-hemijska analiza otpadnih voda koja se ispušta u površinske vode) (CETI d.o.o. Podgorica);
- Godišnji izvještaj o otpadu - (Agencija za zaštitu životne sredine);
- Plan upravljanja otpadom u "Aerodromima Crne Gore" A.D. (Aerodrom Podgorica, Aerodrom Tivat) - (Agencija za zaštitu životne sredine);
- Ažuriranje inventara emisije gasova u vazduh - (Ministarstvo saobraćaja i pomorstva & Agencija za zaštitu životne sredine);

Društvo je pristupilo programu Aerodromske akreditacije ACA (Airport Carbon Accreditation), koji ima za cilj da podstakne i omogući aerodromima da implementiraju najbolje prakse u upravljanju CO₂ i podstignu smanjenje emisija. Aerodrom Podgorica i Aerodrom Tivat uspješnim završetkom akreditacije dobili su sertifikate Nivoa1-Mapping (Airport Carbon Accreditation & Airport Council International), kojim su prepoznati napori Aero-

droma da upravljaju i smanjuju emisiju CO₂, koji je prvi rezultat strategije zaštite životne sredine. Aerodromska karbonska akreditacija pruža priliku Aerodromima da sticanjem javnog priznanja baziranog na svojim dostignućima, promovišu i poboljšavaju efikasnost Aerodroma, podstiču transfer znanja, kao i ujedno podižu kredibilitet profila Aerodroma. Postoji više nivoa aktivnosti sa ciljem smanjenja potrošnje energije, kao što su: energetski pregledi/oditi i primjena sistema za upravljanje energijom, zamjena tradicionalnog osvetljenja LED osvetljenjem, korišćenje efikasne opreme za grijanje/klimatizaciju sa najnovijom tehnologijom, optimizacija podešavanja temperature ili osvetljenja. Dekarbonizacija potrošnje energije je planirana uvođenjem strategije obnavljanja tehničkog voznog parka (tehničkih vozila) kako bi se stekli uslovi za prelazak na električni pogon, kao i izrada fotonaponskih panela na Aerodromima Podgorica i Tivat. Primjenom navedenih konkretnih i aktivnih rješenja po pitanjima zaštite životne sredine Aerodromi Podgorica i Tivat imaju definisanu strategiju smanjenja emisije ugljenika uz postizanje strateškog interesa dostizanja neto nulte emisije ugljenika.

10.

POLITIKA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU

Zaštita i zdravlje na radu zaposlenih, sprovedene mjere i preduzete aktivnosti u 2023. godini u oblasti zaštite i zdravlja na radu, kao i planiranim aktivnosti u 2024. godini sprovede se u skladu sa članom 51 stav 1 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG“ br. 34/14 i 44/18), kojim je utvrđena obaveza poslodav-

ca, odnosno „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) da, najmanje jednom godišnje, sačini izvještaj o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih, koji se razmatra na sjednicama Odbora direktora, zajedno sa izvještajima o poslovanju.

ISPITIVANJE USLOVA RADNE SREDINE

Shodno čl. 10 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine Aerodromi Crne Gore su dužni da izvrše ispitivanje uslova radne sredine i to:

- fizičke štetnosti (buka i osvijetljenost);
- mikroklimu (mjerenje temperature vazduha, relativne vlažnosti vazduha i brzine strujanja vazduha).

Shodno Pravilniku o postupku i rokovima za

vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine i Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama izvršeno je ispitivanje hemijskih štetnosti.

Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom „Institut Sigurnost“ u zimskom i ljetnjem periodu godine. Nakon izvršenih ispitivanja, ovlašćena organizacija „Institut Sigurnost“ dostavila je Stručne nalaze – izvještaje o ispitivanju uslova radne sredine sa važećim rokovima.

ISPITIVANJE SREDSTAVA RADA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU

- Shodno čl. 11 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične

zaštite na radu i uslova radne sredine, izvršen je pregled i ispitivanje 5 određenih sredstava za rad na Aerodromu Podgorica (40-7219-19569 i 05/2-371 od 18.01.2024.

godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom za obavljanje poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjeni konstatovano da su na svim ispitanim sredstvima rada obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja;

- Shodno čl. 11 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine, izvršen je pregled i ispitivanje sredstava za rad – prenosnog alata na Aerodromu Podgorica (40-7219-19570 i 05/2-371/1 od 18.01.2024. godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom za obavljanje poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjeni konstatovano da su na svim ispitanim sredstvima rada obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja;
- Izvršen je pregled o ispitivanju bezbjednosnih ventila na Aerodromu Podgorica (30-6474-18168 i 05/2-7336 od 31.08.2023. godine) u saradnji sa ovlašćenom organizacijom iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“. Pregled je izvršen u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlja na radu, Pravilnika o tehničkim za-

htjevima za opremu pod pritiskom i Pravilnika o jednostavnim posudama pod pritiskom;

- Na Aerodromima Podgorica i Tivat izvršeni su pregledi i ispitivanje zaštitne elektroizolacione opreme (elektroizolacione rukavice – 05/2 – 2286 i 05/2-2282 od 22.03.2023. godine, 05/2-9373 od 01.11.2023. godine, 05/2-9223 od 30.10.2023. godine, 05/2-10525 od 05.12.2023. godine., elektroizolacione čizme 05/2-2283 i 05/2-2284 od 22.03.2023. godine, elektroizolacioni indikatori naponi 05/2-2285 i 05/2-2281 od 22.03.2023. godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjenama stručnih nalaza konstatovano da su elektroizolaciona oprema i sredstva zadovoljile ispitivanja i mogu se koristiti uz pravilno skladištenje i održavanje. Rok važenja stručnih nalaza elektroizolacione opreme je - za elektroizolacione rukavice 6 mjeseci, elektroizolacione čizme 12 mjeseci i elektroizolacioni indikator napona 12 mjeseci;
- U magacinu Službe za komercijalne poslove se vodi evidencija o izdatim sredstvima i opreme lične zaštite na radu, koji zaposleni zadužuju u skladu sa normativom sredstava i opreme lične zaštite na radu.

EDUKACIJA ZAPOSLENIH

U dijelu aktivnosti koji se odnosi na edukaciju, shodno čl. 20 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu izvršeno je osposobljavanje za bezbjedan rad iz oblasti zaštite i zdravlja na radu za **482 zaposlena** na Aerodromima Podgorica i Tivat.. Uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad čuvaju se u personalnim dosijeima zaposlenih u Službi za ljudske resurse i zajedničke poslove. U toku dva termina osposobljavanje je izvršeno u okviru sledećih organizacionih jedinica:

- Služba bezbjednosti Aerodroma Podgorica – 93 zaposlenih;
- Služba zemaljskog opsluživanja Aerodroma Podgorica – 149 zaposlenih;
- Služba tehnike Aerodroma Podgorica – 8 zaposlenih;
- SVS Aerodroma Podgorica – 6 zaposlenih;
- Operativni centar Aerodroma Podgorica –

9 zaposlenih;

- Služba bezbjednosti Aerodroma Tivat – 27 zaposlenih;
- Služba zemaljskog opsluživanja Aerodroma Tivat – 60 zaposlenih;
- Služba tehnike Aerodroma Tivat – 8 zaposlenih;
- SVS Aerodroma Tivat – 7 zaposlenih;
- Operativni centar Aerodroma Tivat – 10 zaposlenih;
- Direkcija Aerodroma – 105 zaposlenih;

U saradnji sa ovlašćenom organizacijom „Zopt“, izvršeno je stručno osposobljavanje za 20 zaposlenih u okviru programa obrazovanja za zanimanje – Rukovalac viljuškarom. Izdati su sertifikati od strane ovlašćene organizacije i isti se čuvaju u personalnim dosijeima zaposlenih.

PERIODIČNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI

U skladu sa čl. 19 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu izvršen je periodični zdravstveni pregled za zaposlene. Zdravstveni pregledi su obavljani u „DZ Podgorica – Centar za medicinu rada“ i „DZ Danilovgrad– Dimitrije Dika Marenić“.

Značajno je napomenuti da je Društvo pripremlilo *Plan politika zaštite i zdravlja na radu za 2024.godinu*, koji obuhvata: akt o procjeni rizika, set akata za bezbjedan rad, ispitivanje dije-

la sredstava rada, osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad iz oblasti ZiZNR, ispitivanje elektro i gromobranskih instalacija na aerodromima Podgorica i Tivat, periodična ljekarska uvjerenja i vođenje evidencije iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

11.

REALIZOVANE NABAVKE U 2023. GODINI

Ukupna finasijska vrijednost svih realizovanih postupaka nabavki u 2023. godini iznosila je **€ 5.362.960** sa PDVom, od čega je iznos na otvorene postupke bio **€ 3.854.347** sa PDVom,

na jednostavne nabavke ispod 8.000,00 eura utrošeno je **€ 878.595** sa PDV-om, dok je na jednostavne nabavke preko 8000 eura bez pdv- utrošeno **€ 630.018** sa PDVom.

12.

CENTAR ZA OBUKU

Kako bi aerodromsko osoblje moglo obavljati određene poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu, moraju posjedovati odgovarajuću Potvrdu o stručnoj osposobljenosti, kao i ispuniti ostale uslove propisane Pravilnikom o stručnom osposobljavanju lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu I to kroz:

- Rješenje broj 02/2-348/22-94/8 od 27.06.2022. godine, kojim se Akcionarskom društvu za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" Podgorica, Centru za obuku izdaje ovlašćenje za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu;
- Rješenje broj 02/2-348/22-94/17 od 20.02.2024. godine, kojim se odobrava Ak-

cionarskom društvu za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" AD Podgorica, Centru za obuku, Operativni priručnik, Izdanje 02, revizija 07 od 21.12.2023. godine.

- Rješenje broj 04/2-348/23-38/2 od 15.09.2023. godine, kojim se daje saglasnost na Izdanje 3, Revizija 0, Programa obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Stručno osposobljavanje sadrži: teorijsku nastavu, praktične vježbe i osposobljavanje na radnom mjestu. Osnovni cilj teorijske nastave, praktičnih vježbi i osposobljavanja na radnom mjestu je stručno osposobiti kandidata za sigurno i samostalno obavljanje poslova, kao i razviti pravilan odnos prema izvršavanju obaveza i dužnosti u procesu rada primjenom stečenih znanja i vještina.

CENTAR ZA OBUKU (NASTAVAK)

Centru za obuku je u 2023. godini organizovao ukupno 138 obuka, i izdao 3.174 Potvrde o stručnoj osposobljenosti i Potvrde o završenoj obuci iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Društvo je za obuke u 2023. godini izdvojilo sredstva u iznosu od €72 hilj., dok je po istom osnovu prihodovalo oko €31 hilj.

13.

ADMINISTRATIVNI KAPACITETI, UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I PRAVNI POSLOVI

U Službi za upravljanje ljudskim resursima i zajedničkim poslovima obavljaju se poslovi shodno Aktu o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta koji se odnose na: zasnivanje radnog odnosa; raspoređivanje zaposlenih; vođenje i ažuriranje personalnih dosijea zaposlenih; rješavanju o pravima i obavezama iz radnog odnosa; davanje pravnih mišljenja o primjeni propisa; vođenju postupka o utvrđivanju odgovornosti zaposlenih;

pripremanje svih pojedinačnih akata iz radnih odnosa (izrada ugovora, rješenja i sl.); praćenje propisa iz oblasti radnih odnosa i arhivskog poslovanja; poslovi prijavljivanja i odjavljivanja zaposlenih kod nadležnih službi i uprava; vođenja evidencije iz oblasti rada (uspostavljanje i vođenje matične evidencije zaposlenih i dr. evidencije); izrada internih, opštih i drugih akata iz radnog odnosa kao i drugi poslovi iz djelokruga rada službe.

BROJ ZAPOSLENIH I KADROVSKA STRUKTURA

Broj zaposlenih u Društvu na dan 31.12.2023. godine iznosio je 939 od toga 820 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 119 zaposlenih na određeno vrijeme i 22 lica angažovanih po osnovu ugovora o obavljanju privremeno po-

vremenih poslova.

U sledećoj tabeli dat je pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na neodređeno:

ORGANIZACIONA JEDINICA	NK	PK	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	UKUPNO PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA
Direkcija		1	4		31	3	100	Direkcija 139
AP PG	4	4	24	8	276	13	90	AP Podgorica 419
AP TIV	2	7	28	14	144	11	56	AP Tivat 262
UKUPNO	6	12	56	22	451	27	246	Ukupno 820

ADMINISTRATIVNI KAPACITETI, UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I PRAVNI POSLOVI (NASTAVAK)

U narednoj tabeli data je polna struktura stalno zaposlenih na dan 31.12. 2023. godine:

ORGANIZACIONA JEDINICA	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
Direkcija	56	83	139
Aerodrom PG	279	140	419
Aerodrom TIV	169	93	262
UKUPNO:	504	316	820

Razlika u polnoj strukturi zaposlenih u korist muškaraca je uslovljena prirodom poslova koji se pretežno obavljaju na aerodromima (protivpožarno obezbjeđenje, poslovi na električnim uređajima i instalacijama, transportu i sl.).

U narednoj tabeli data je starosna struktura stalno zaposlenih na dan 31.12.2023. godine:

ORGANIZACIONA JEDINICA	DO 25 GODINA	OD 26-30 GODINA	OD 31-40 GODINA	OD 41-50 GODINA	PREKO 50 GODINA	UKUPNO
Direkcija	0	10	48	42	39	139
Aerodrom PG	13	44	130	125	107	419
Aerodrom TIV	7	15	85	81	74	262
UKUPNO	20	69	263	248	220	820

14.

UNAPREĐENJE I RAZVOJ INTEGRISANOG SISTEMA KVALITETA

U cilju uspostavljanja, primjene, održavanja i unapređenju integrisanog menadžment sistema u skladu sa zahtjevima ISO 9001 i ISO 14001 i politikom integrisanog menadžment sistema, IMS služba na čelu sa menadžerom za integrisani menadžment sistem, pored niza navedenih Proceduru za uspostavljanje ciljeva u organizaciji (PRO.01.04), br.01/8617 od 12.10.2023. godine, koja je usvojena a neophodna za usklađivanje sa zahtjevima pomenutih standarda kao i za buduću ISO sertifikaciju, IMS služba na godišnjem nivou sprovodi redovne aktivnosti kako je navedeno u daljem tekstu:

- Shodno pripremljenom i odobrenom godišnjem planu audita za 2023.godinu:
 - ✓ sprovedeni svi planirani auditi po definisanim oblastima za sve tri organizacione cjeline;
 - ✓ identifikovane neusklađenosti iz predmetnih oblasti audita, a koje je potrebno da rukovodioci redovno otklanjaju u cilju poboljšanja procesa kojim rukovode;
 - ✓ pripremljeni izvještaji sa audita, o čemu se vodi uredna evidencija kroz cloud rješenje modul Galiot AM.
- Sprovedene inspekcije na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat. Sačinjeni i prateći izvještaji sa sprovedenih inspekcija, a samim tim i identifikovane opservacije sa

sprovedenih inspekcija.

- Po pitanju Sistema upravljanja dokumentacijom (Document Management System) na nivou Aerodromi Crne Gore, unešen set dokumentacije, rukovodiocima obezbijeđen uvid logovanjem u sistem, proces dodjele ovlašćenja rukovodiocima i upodobljavanje postojeće procedure sa novim načinom distribucije dokumentacije biće predmet narednog izvještaja;
- Redovan proces unošenja izvještaja sa audita dobijenih od strane operatora vazduhoplova, kao i nadzor pratećih identifikovanih neusklađenosti, koje prepoznati rukovodioci za oblasti kojima rukovode su u obavezi da redovno i ažurno otklanjaju, kako bi se ispunili zahtjevi aviokompanija i osigurala usklađenost sa uslugama koje Aerodromi Crne Gore pružaju svojim korisnicima usluga. Navedeno važi i za sprovođenje kontinuiranih nadzora od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

IMS služba je održala radionice sa rukovodiocima organizacionih jedinica po pitanju rada kroz Galiot AM. Pored toga što je IMS služba izradila uputstvo za korišćenje sistema „Compliance and Audit Management” i distribuirala rukovodiocima, kroz rad primjećene su određene poteškoće kod pojedinih rukovodioca prilikom postupka unošenja potrebnih podataka, pa je IMS služba održala predmetne

UNAPREĐENJE I RAZVOJ INTEGRISANOG SISTEMA KVALITETA (NASTAVAK)

radionice u cilju dodatnog pojašnjenja i preduzimanja koraka kroz Galiot AM.

Shodno Pravilniku o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja, IMS služba održala sastanak odnosno konsultacije sa predstavnicima odbora korisnika, u čijem sastavu su prepoznati sljedeći: predstavnik Agencije za civilno vazduhoplovstvo, predstavnik operatora vazduhoplova kao i odobrene organizacije za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja. O održanim konsultacijama sačinjen je i Zapisnik sa održanih konsultacija.

IMS služba je uspostavila registar rizika na nivou Aerodroma Crne Gore, a sve shodno pripremljenoj i usvojenoj Proceduri za upravljanje rizicima (PRO.01.05), kao i Odluci odbora direktora kojom je IMS menadžer imenovan kao lice za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima. U okviru predmetne procedure definisan je način identifikacije, evaluacije i plan tretmana rizika kao i prilika. Shodno navedenom IMS služba održala redovne sastanke sa rukovodiocima

organizacionih cjelina i jedinica, te su time sprovedene aktivnosti na uspostavljanju registra rizika ACG.

Održani su i redovni sastanci sa najvišim rukovodstvom po pitanju preispitivanja IMS-a, o čemu su i sačinjeni zapisnici sa sastanka preispitivanja IMS-a kao i Plan mjera za realizaciju poboljšanja.

Mimo navedenog, na predlog IMS službe odobren zahtjev za sprovođenje audita druge strane, od strane ovlašćene konsultanstke kompanije koja bi identifikovala trenutni status i eventualne mjere za unapređenje IMS-a upoređujući definisano u okviru usvojenih procedura sa zahtjevima standarda. Na taj način dobijaju se smjernice koje dodatne aktivnosti je potrebno sprovesti za potpunu usklađenost sa zahtjevima ISO standarda. Proces realizacije navedenog audita druge strane i sačinjeni izvještaj biće predmet narednog izvještaja o opsluivanju.

15.

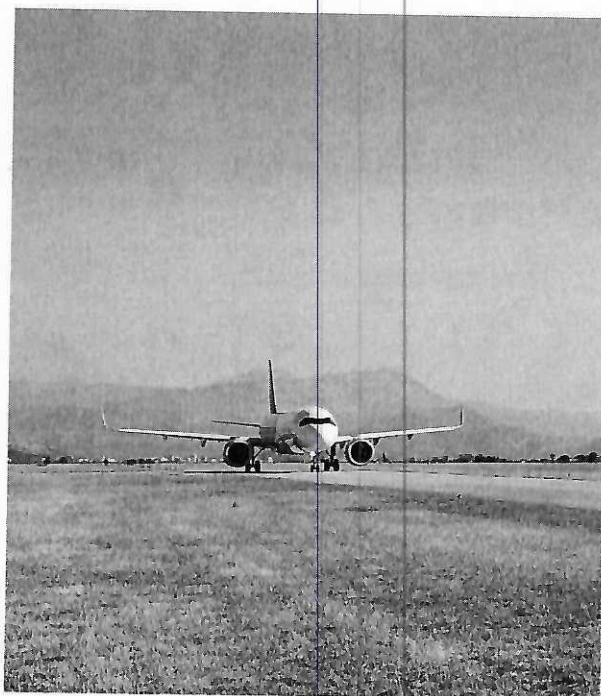
UPRAVLJANJE VAZDUHOPLOVNOM SIGURNOSTU U 2023. GODINI

Tokom 2023. godine Služba upravljanja vazduhoplovnom sigurnošću (u daljem tekstu SUVS) sprovodila je svoje aktivnosti shodno Planu implementacije (aktivnosti) SMS-a za 2023. godinu, kojim su definisane planirane aktivnosti koje u okviru sistema upravljanja sigurnošću na aerodromu treba realizovati u tekućoj godini, kao i one čija je realizacija u prethodnoj godini započeta i/ili iz objektivnih razloga nije dovršena niti započeta.

U mjesecu martu zaključen je izvještaj sa nadzora iz oblasti SMS-a, sproveden od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo, broj 02/2-348/22-63/10 od 26.08.2022. a odnosi se na Aerodrom Podgorica, kojim je konstatovano da je operator Aerodroma Podgorica sproveo odgovarajuće aktivnosti koje su rezultirale otklanjanjem svih konstatovanih neusaglašenosti navedenih u izvještaju sa nadzora.

Tokom 2023. godine održavani su sastanci Lokalnog odbora za sigurnost Aerodroma Podgorica kao i Lokalnog odbora za sigurnost Aerodroma Tivat na kojima su razmatrani i analizirani događaji od značaja za sigurnost, o čemu postoje dokumentovane potvrde u vidu Zapisnika koji su vođeni na svim održanim sastancima i nalaze se u bazi dokumentacije SUVS.

Kao rezultat analize događaja od značaja za sigurnost, koji su na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat evidentirani kroz safety report-e, bilo od strane aviokompanija ili zabilježeni od strane osoblja operatora aerodroma, izrađeno je i niz dokumenata - zapisnika o opasnosti koji podrazumijevaju identifikaciju i analizu rizika kao i uspostavljanje korektivnih mjera u cilju umanjenja sigurnosnog rizika.

UPRAVLJANJE VAZDUHOPLOVNOM SIGURNOŠĆU U 2023. GODINI (NASTAVAK)

Pojedinosti o svim evidentiranim slučajevima potencijalnog ugrožavanja sigurnosti su blagovremeno dostavljene i Centru za obuku ACG, kako bi tokom redovnih relevantnih obuka, odgovornom osoblju isto bilo prezentovano. Takođe shodno rezultatima analize predmetnih događaja, a u cilju promocije i podizanja svijesti o važnosti poštovanja preventivnih mjera sigurnosti, izrađen je i distribuiran značajan broj sigurnosnih upozorenja i obavještenja na oba aerodroma a tiču se pravilnog rukovanja, pozicioniranja sredstava i opreme prilikom zemaljskog opsluživanja vazduhoplova i podsjećanja na obavezu pridržavanja propisanih procedura u procesu rada.

Značajno je istaći da je u naznačenom periodu SUVS inicirala nabavku saobraćajnog znaka sa mjeracem i prikazom trenutne brzine vozila, uz istovremenu signalizaciju o upozorenju ukoliko do prekoračenja dozvoljene brzine dođe. Predmetni znak je instaliran na servisnoj saobraćajnici koja se oslanja na komercijalnu platformu Aerodroma Podgorica. Upotreba i primjena opisanog indikatora brzine na operativnim površinama doprinosi unaprjeđenju nivoa sigurnosti lica i opreme koja se kreću u airside-u.

16.

PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Finansijski plan za 2024. godinu predviđa nastavak stabilnog i uspješnog poslovanja Društva. Društvo je od samog osnivanja, kontinuirano napredovalo i raslo, što se ogleda kroz rast saobraćaja u smislu broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojima su crnogorski aerodromi povezani.

Na bazi istorijskog trenda rasta saobraćaja, regionalnih i globalnih kretanja u avio industriji, kao i konkretnih najava saobraćaja, pretpostavljeni rast saobraćaja za 2024. godinu se odnosi na rast u broju prevezenih putnika za 20% i 13% u broju opsluženih vazduhoplova, koji prati rast avijacijskih prihoda od 19% i rast dobiti prije oporezivanja od 10%, poredeći sa 2023. godinom.

Planom su predviđena ulaganja neophodna za održavanje postojeće infrastrukture, kao i nabavku najneophodnije opreme za sigurne, bezbjedne i ekološki prihvatljive operacije uz unaprijeđenje kvaliteta usluge.

Planirani kapitalni projekti u 2024. godini su:

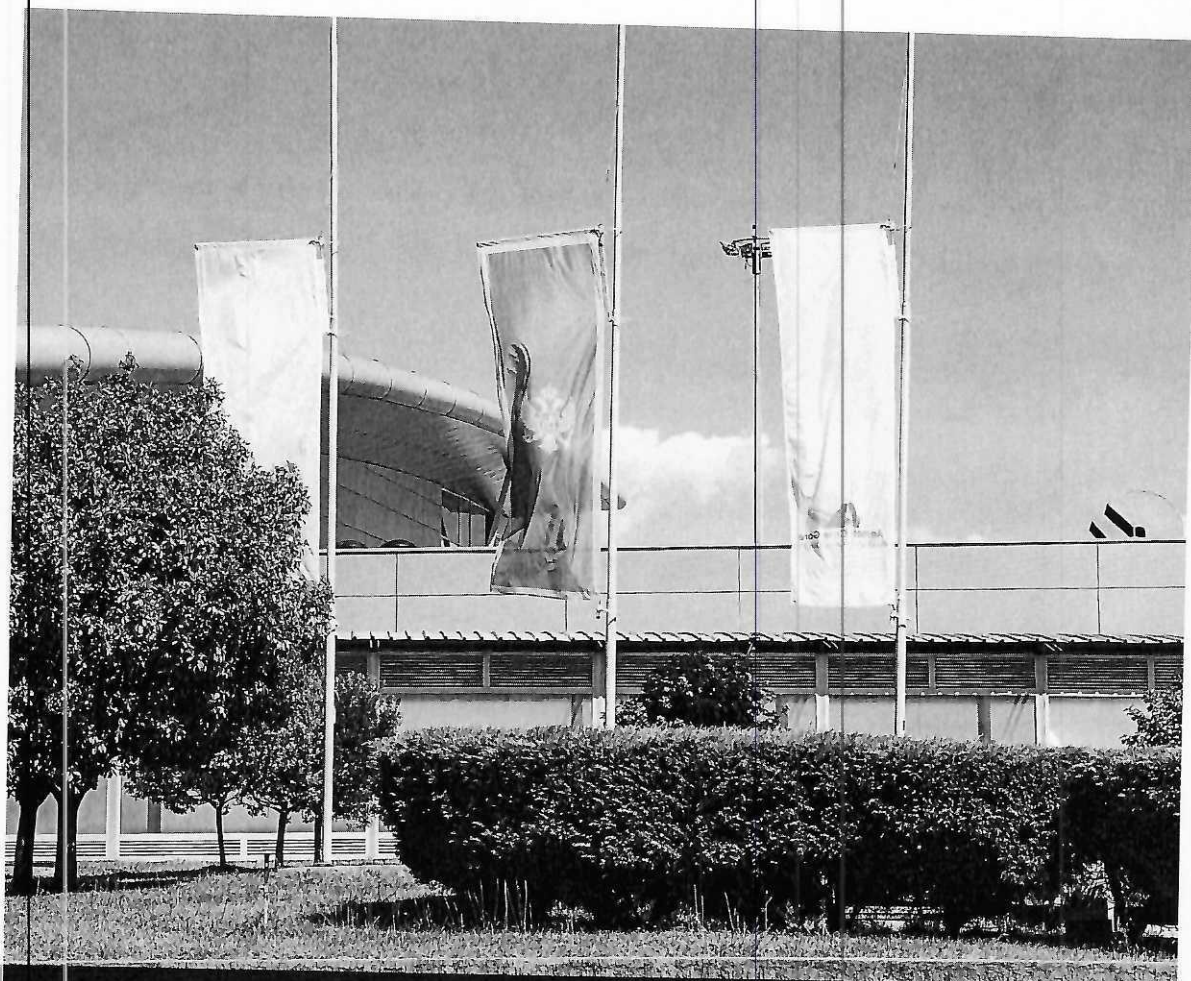
- Postavljanje dva kablovska voda od TS 110/10"Podgorica 5" do TS 10/0,4"Aerodrom (procijenjena vrijednost bez PDV € 790 hilj.)
- Implementacija CUPPs-a-platforme koja omogućava pristup sistemima aviokompanija u cilju pružanja boljih usluga putnicima (procijenjena vrijednost bez PDV € 150 hilj.)
- Inoviranje master plana aerodroma PG/TV (procijenjena vrijednost bez PDV € 500 hilj.)

Kao društveno odgovorna kompanija, Društvo se sa pažnjom dobrog privrednika odnosi prema povjerenim resursima, kontinuirano investira u znanje zaposlenih, njihovu zaštitu zdravlja na radu, odvaja sredstva za brigu o lokalnoj zajednici, sprovodi aktivnosti zaštite životne sredine, što je obuhvaćeno finansijskim planom.

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom
saobraćaju "AERODROMI CRNE GORE" Podgorica
Registarski broj: 40009414
PIB: 02305623

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti
i vazdušnom saobraćaju

"Aerodromi Crne Gore" Podgorica

Broj 02/1-3242/7

Podgorica, 05.04.2024. god.

SADRŽAJ:

1. OPŠTE INFORMACIJE	3
2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH ISKAZA.....	4
2.1. Korišćenje procjenjivanja.....	4
2.2. Uporedni podaci	4
2.3. Koncept nastavka poslovanja.....	4
3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	4
3.1. Nematerijalna ulaganja.....	4
3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	5
3.3. Sredstva sa pravom korišćenja	7
3.4. Dugoročni finansijski plasmani	7
3.5. Zalihe.....	7
3.6. Kratkoročna potraživanja i plasmani.....	7
3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	8
3.8. Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja	8
3.9. Kapital	8
3.10. Revalorizacije rezerve / model priznavanja	9
3.11. Obaveze	9
3.12. Rezervisanja.....	9
3.13. Tekući i odloženi porez.....	10
3.14. Poslovni prihodi	10
3.15. Poslovni rashodi	11
3.16. Finansijski prihodi i rashodi	11
3.17. Događaji nakon bilansa stanja.....	11
3.18. Naknadno ustanovljene greške	11
4. Upravljanje finansijskim rizikom	12
4.1. Tržišni rizik	12
4.2. Kreditni rizik.....	12
4.3. Rizik likvidnosti	12
4.4. Upravljanje rizikom kapitala.....	13
5. Nematerijalna ulaganja	14
6. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	15
7. Dugoročni finansijski plasmani	17
8. Zalihe	17
9. Kratkoročna potraživanja	18
9.1. Potraživanja od kupaca	18
9.2. Ostala potraživanja.....	19
10. Kratkoročni finansijski plasmani	20
11. Gotovina na računima i u blagajni	20
12. Aktivna vremenska razgraničenja	21
13. Kapital	21
14. Dugoročna rezervisanja	21
14.1. Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih	22
14.2. Ostala dugoročna rezervisanja.....	22
15. Dugoročne obaveze	23
15.1. Dugoročni krediti	23
15.2. Ostale dugoročne obaveze	23
15.3. Odložene poreske obaveze.....	24
16. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije	24
17. Kratkoročna rezervisanja	25
18. Kratkoročne obaveze	25
18.1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od kreditnih institucija i lica koja to nisu	25

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

18.2.	Primljeni avansi i depoziti	25
18.3.	Obaveze prema dobavljačima	26
18.4.	Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze	26
18.5.	Pasivna vremenska ograničenja.....	27
19.	Prihodi od prodaje – neto prihod	27
20.	Ostali prihodi iz poslovanja.....	28
20.1.	Ostali prihodi iz redovnog poslovanja.....	28
20.2.	Ostali prihodi iz poslovanja.....	29
21.	Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	29
22.	Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	30
23.	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	31
23.1.	Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	31
23.2.	Troškovi poreza.....	31
23.3.	Troškovi doprinosa za penzije.....	32
23.4.	Troškovi doprinosa	32
24.	Ostali rashodi iz poslovanja	32
25.	Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtno imovine	32
26.	Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	33
27.	Poreski rashod perioda:	33
28.	Transakcije sa povezanim licima	33
29.	Preuzete i potencijalne obaveze	37
30.	Događaji nakon datuma bilansa	38

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

1. OPŠTE INFORMACIJE

Javno preduzeće "Aerodromi Crne Gore", Podgorica osnovano je Odlukom Vlade Crne Gore broj 02-2509 od 22.07.1999. godine. Shodno Zakonu o privrednim društvima, javno preduzeće je upisano 04.09.2003. godine u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem 8-0006051/001.

Za potrebe transformacije Društva, izvršena je procjena JP "Aerodromi Crne Gore", Podgorica sa stanjem na dan 31.10.2012. godine. Odlukom o osnivanju jednočlanog akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" (u daljem tekstu „Društvo”) br. 08-1834/4 od 25.07.2013. godine, Društvo se transformiše u akcionarsko društvo i u tom obliku postoji i danas. Osnivač i vlasnik Društva je Vlada Crne Gore, koja ima ovlašćenje Skupštine akcionara u skladu sa zakonom.

Osnovna djelatnost Društva je prihvatanje i otprema vazduhoplova, putnika i robe na aerodromima Podgorica i Tivat u domaćem i međunarodnom saobraćaju. Društvo se bavi i održavanjem poletno-sletnih staza, uređaja i opreme na aerodromima i drugim djelatnostima koje služe obavljanju djelatnosti radi kojih je osnovano Društvo.

Organi Društva su:

- Odbor direktora, kao kolektivno tijelo, koji broji 5 članova,
- Izvršni direktor koga imenuje Odbor direktora.

U periodu od 01.01.2022.godine do 18.07.2022.godine

Predsjednik Odbora direktora Đoković Nebojša

Član Odbora direktora Dobardžić Eldin

Član Odbora direktora Todorović Boro

Član Odbora direktora Vuković Branko

Član Odbora direktora Ognjen Jovović

U periodu od 18.07.2022. godine do 08.08.2023.godine

Predsjednik Odbora direktora Dobardžić Eldin

Član Odbora Direktora Đoković Nebojša

Član Odbora Direktora Kemal Purišić

Član Odbora Direktora Slavko Vukčević

Član Odbora Direktora Momčilo Martinović

Od 03.10.2023.godine Odbor direktora čine sledeći članovi

Predsjednik Odbora Direktora Eldin Dobardžić

Član Odbora Direktora Kemal Purišić

Član Odbora Direktora Slavko Vukčević

Član Odbora Direktora Nebojša Đoković

Član Odbora Direktora Ilija Mugoša

Izvršni direktor:

Goran Jandreoski od 19.07.2021.godine do 05.09.2022.godine

Vladan Drašković od 05.09.2022.godine

Broj stalno zaposlenih radnika na kraju 2023. godine je 842 (2022.godina: 792 radnika) dok je broj zaposlenih

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

na određeno vrijeme na kraju 2023. godine bio 119 (2022.godina: 121).

Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH ISKAZA

Društvo je sastavilo ove finansijske izvještaje u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu Crne Gore koji zahtijeva da Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Stoga su u primjeni samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore.

Do dana sastavljanja priloženih finansijskih izvještaja nije prevedena nijedna dopuna odnosno dodatak postojećim ili revidiranim standardima, kao nijedno novo tumačenje izdato od strane IASB i IFRIC nakon 2021. godine, pa oni nisu ni primijenjeni od strane Društva. Primjena MSFI 15 i MSFI 9 je odložena za 01.01.2024 godine.

Finansijski iskazi za 2023. godinu urađeni su u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Službeni list Crne Gore“, br. 145/21).

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, sem ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je EUR.

2.1. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva korišćenje najboljih mogućih procjena i pretpostavki koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, procjene korisnog vijeka upotrebe opreme i rezervisanja.

2.2. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji finansijski iskazi Društva za 2022. godinu koji su bili predmet revizije.

2.3. Koncept nastavka poslovanja

Na osnovu sprovedenih analiza, rukovodstvo opravdano očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Shodno tome, Društvo je pripremilo finansijske iskaze u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih iskaza navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

3.1. Nematerijalna ulaganja

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Ova bilansna pozicija obuhvata prezentaciju računa o evidenciji imovine koja se fizički ne može kvantificirati. Pozicija nematerijalne imovine može biti priznata, u slučaju kada ispunjava uslove propisane MRS 38- Nematerijalna imovina.

Korisni vijek ove imovine duži je od godinu dana i pojedinačna nabavna cijena u vrijeme nabavke veća je od 300€, s tim što će se korekcija iznosa vršiti u skladu sa promjenama u računovodstvenoj regulativi.

Ukoliko nematerijalna imovina ne ispunjava uslove iz stava 3 ovog člana priznaje se kao teret rashoda perioda u kome je nastalo.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja vrši se po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, prema troškovnom modelu prema MRS 38 - Nematerijalna ulaganja, odnosno po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, umanjenoj za ispravke vrijednosti po osnovu kumulirane amortizacije i obezvređenja.

Amortizacija nematerijalne imovine vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu, i to proporcionalnom metodom za sredstva sa ograničenim vijekom trajanja. Za nematerijalnu imovinu sa neograničenim vijekom trajanja amortizacija se ne obračunava.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina se iskazuje po modelu revalorizacije iz MRS 38- Nematerijalna imovina, odnosno po "fer" vrijednosti na dan ponovne procjene nematerijalnog ulaganja, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke zbog obezvređenja.

Prilikom ponovne procjene, utvrđuje se "fer" vrijednost u skladu sa tržišnom vrijednošću.

Procjenu "fer" vrijednosti nematerijalne imovine vrši komisija za procjenu, koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko Društvo nema zaposleno stručno lice za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Revalorizacija se vrši onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje značajno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Prilikom revalorizacije nematerijalne imovine, revalorizuju se sva nematerijalna imovina koja pripada istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nematerijalne imovine prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

Osnovica za obračun amortizacije nematerijalne imovine čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost. Procjena rezidualne vrijednosti vrši se na dan svake revalorizacije sredstava.

Naknadni izdatak koji se odnosi na nematerijalnu imovinu nakon njegove nabavke ili završetka, uvećava vrijednost nematerijalnog ulaganja ako ispunjava uslove da se prizna sredstvo, tj ako je vijek trajanja duži od jedne godine i ako je vrijednost naknadnog izdatka veća od 10% od vrijednosti nematerijalne imovine. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Za naknadni izdatak koji uvećava vrijednost nematerijalne imovine koriguje se nabavna vrijednost.

3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Ovu bilansnu poziciju čine računi na kojima se evidentiraju nekretnine, postrojenja i oprema, koji se priznaju i podliježu amortizaciji, i ispunjavaju uslove propisane MRS 16 - Nekretnine postrojenja i oprema. Korisni vijek trajanja duži je od jedne godine, a pojedinačna vrijednost iznosi više od 300,00€.

Ukoliko sredstvo ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, priznaje se na teret rashoda u kome je nastao.

Pojedinačna stvar, nekretnina, postrojenje i oprema priznaju se kao sredstvo kada je vjerovatno da će od njegovog korišćenja Društvo ostvariti ekonomsku korist i ako se nabavna vrijednost ili cijena koštanja može pouzdano izmjeriti.

Početno mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme koji ispunjavaju uslove za priznanje kao osnovno sredstvo,

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

vrši se po nabavnoj vrijednosti.

Kod inicijalnog priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme obuhvataju se troškovi demontiranja, uklanjanja i restauracije.

U nabavnu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme uključuju se i troškovi kamata koji su nastali po osnovu izgradnje ili nabavke sredstava ako su ispunjeni uslovi za primjenu MRS 23-Troškovi pozajmljivanja.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme vrši se primjenom proporcionalnog metoda. Na zemljište se ne obračunava amortizacija.

Stopa amortizacije se može usklađivati ukoliko se procijeni da vijek korišćenja sredstva može biti kraći ili duži.

Procijenjeni korisni vijek trajanja po grupama nekretnina, postrojenja i opreme je:

Grupa osnovnih sredstava	Stopa amortizacije	Stopa koja se priznaje u poreske svrhe
	%	%
Građevinski objekti	1,00- 3,33	5
Aerodomska sredstva	5,00-10,00	15
Namještaj i kancelarijska oprema	4,00 -10,00	15-30
Vozila	6,25 - 7,14	15
Računarska oprema	10,00-16,67	30
Ostala oprema	4,00-10,00	20

Obračun računovodstvene amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme vrši se od početka narednog mjeseca, u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Osnovica za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost.

Naknadni troškovi, troškovi zamjene dijelova postrojenja i opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi značajnih adaptacija, remonta i generalnih popravki priznaju se kao povećanje nabavne vrijednosti postrojenja i opreme, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Sredstva izgrađena u sopstvenoj režiji vrednuju se po cijeni koštanja koja ne može biti veća od tržišne cijene takvog sredstva.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po modelu revalorizacije, odnosno "fer" vrijednosti na dan revalorizacije, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke obezvređenja.

Revalorizacija sredstava vrši se onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje znatno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Znatnim odstupanjem iskazane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme od vrijednosti koja bi se utvrdila ponovnom procjenom smatra se odstupanje koje je veće od 5%.

Procjenu "fer" vrijednosti sredstava nekretnina vrši ovlašćeni procjenjivač, dok procjenu "fer" vrijednosti postrojenja i opreme vrši stručna komisija za procjenu koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko društvo nema zaposlenih stručnih lica za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Prilikom revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme revalorizuju se sva sredstva koja pripadaju istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

3.3. Sredstva sa pravom korišćenja

U slučaju da Društvo uzima u zakup nepokretnosti ili opremu, ugovori o zakupu mogu sadržati i komponente zakupa i komponente koje nijesu zakup. Društvo raspoređuje naknadu u ugovoru na komponente zakupa i one koje nijesu zakup na osnovu njihovih relativnih samostalnih cijena. Sredstva koja proizlaze iz zakupa inicijalno se mjere po sadašnjoj vrednosti. Imovina sa pravom korišćenja mjeri se po nabavnoj vrijednosti koja sadrži sledeće:

- iznos početnog mjerenja obaveza zakupa,
- plaćanja zakupa izvršena na ili prije datuma početka, umanjena za primljene podsticaje za zakup,
- početne direktne troškove, i
- troškove za vraćanje imovine u uslove tražene ugovorima o zakupu (prvobitno stanje).

Plaćanja koja se odnose na kratkoročni zakup i sredstva male vrijednosti priznaju se linearno kao trošak u bilansu uspjeha. Kratkoročni zakupi su zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili kraćim.

3.4. Dugoročni finansijski plasmani

U okviru ove bilansne pozicije evidentiraju se dugoročni zajmovi dati radnicima i ostali dugoročni plasmani sa rokom dospelja dužim od dvanaest mjeseci u odnosu na datum bilansa stanja..

Navedeni plasmani predstavljaju finansijska sredstva koja se prilikom početnog priznavanja mjere po njihovoj nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja "fer" vrijednost nadoknade koja je data za njih. Transakcioni troškovi uključuju se u početno mjerenje svih finansijskih sredstava.

Inicijalno priznavanje se vrši po cijeni koštanja uvećanoj za zavisne troškove nabavke. Fer odmjeravanje finansijskih ulaganja na dan bilansa u skladu sa MSFI 39.

3.5. Zalihe

Zalihe su sredstva koja se troše u procesu proizvodnje ili prilikom pružanja usluga. Zalihe obuhvataju zalihe materijala, rezervnih djelova, auto guma, alata, inventara i robe. Zalihe se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, koja uključuje fakturnu vrijednost dobavljača, transportne i zavisne troškove nabavke koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stvari oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Smanjenje vrijednosti zaliha vrši se i u slučaju djelimičnog gubljenja kvalitativnih svojstava zaliha i na bazi predloga komisije koja je izvršila popis i konstatovala činjenično stanje.

3.6. Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca za izvršene usluge i prodane proizvode, potraživanja za date avanse dobavljačima, potraživanja za prodatu robu i materijal, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija po specifičnim odnosima, potraživanja za kamate i dividende, dozvoljena i sumnjiva potraživanja kao i ostala potraživanja koja nijesu naprijed pobrojana.

Potraživanja od kupaca mjere se po vrijednosti iz originalne fakture.

Indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potraživanja kupaca na teret rashoda perioda preko računa Ispravke vrijednosti vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih je rok za naplatu prošlo najmanje 365 dana. Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja, na predlog Komisije za popis

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar, odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda vrši se ukoliko je nenaplativost izvjesna i dokumentovana, odnosno kada su potraživanja zastarjela ili da Društvo nije uspjelo da sudskim putem izvrše njihovu naplatu, pod uslovom da je potraživanje prethodno bilo uključeno u prihode Društva. Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na predlog Komisije za popis potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar., odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis preko 36 mjeseci je obavezan, zbog zastarjelosti potraživanja. Ukoliko nema dokaza o postupku naplate potraživanja, rashodi se ne mogu priznati u poreske svrhe, prema Zakonu o porezu na dobiti pravnih lica Crne Gore.

Ako su do dana odobrenja finansijskih izvještaja naplaćena potraživanja koja su na datum bilansa ispravljena, takva potraživanja predstavljaju korektivne događaje i zahtijevaju da se isprave odnosno koriguju u finansijskoj godini kada su naplaćena.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrijednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospijeca, odnosno prodaje do godinu dana.

Kratkoročni finansijski plasmani i hartije od vrijednosti kojima se trguje iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, ne uzimajući u obzir namjeru Društva da ih drži do roka dospijeca.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Ova bilansna pozicija prezentira račune preduzeća o depozitima po viđenju, sredstvima na računu kod banke i drugih finansijskih institucija, sredstvima u blagajni i sredstvima na računu stambenog fonda.

3.8. Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed plaćeni, odnosno fakturisani troškovi narednog perioda, zarađeni prihodi za koje nisu izdate fakture i ostala vremenska razgraničenja.

Pasivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed naplaćeni prihodi i troškovi tekućeg perioda za koje nije primljena isprava ili kad obaveza plaćanja nastaje u budućem periodu.

U napomenama uz finansijske iskaze Društva treba da se objavi sadržaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa.

3.9. Kapital

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se evidentiraju podaci o kapitalu Društva. Kapital čine osnovni kapital, revalorizacione rezerve, akumulirani rezultat ranijih godina i dobit tekuće godine.

"Aerodromi Crne Gore" AD su 100% vlasništvo Vlade Crne Gore sa kapitalom od 10.150.000 akcija.

3.10. Revalorizacije rezerve / model priznavanja

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentuju se računi Društva o efektima revalorizacije pojedinih oblika imovine.

Revalorizacije rezerve imaju karakter nedistributivnog kapitala, a formiraju se kao povećanje fer vrijednosti na dan bilansiranja u proceduri koju predviđaju MSFI i zakonske odredbe.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva poveća kao rezultat revalorizacije, to se povećanje priznaje u ukupnom ostalom rezultatu i akumulira u kapitalu, u okviru pozicije revalorizacije rezerve.

Povećanje se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha, u iznosu u kom poništava revalorizaciono umanjenje iste imovine, prethodno priznate kao rashod u bilansu uspjeha.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva smanji kao rezultat revalorizacije, to smanjenje se priznaje kao rashod u bilansu uspjeha, do iznosa postojećih revalorizacionih rezervi koje se odnose na tu imovinu. Ukoliko sredstvo nije imalo revalorizacije rezerve onda se smanjenje direktno priznaje u rashode.

Smanjenje priznato u ukupnom ostalom rezultatu smanjuje iznos akumuliran u kapitalu, u okviru pozicije revalorizacije rezerve.

Revalorizacije rezerve uključene u kapital se mogu prenositi direktno u neraspoređenu dobit, kada se te rezerve realizuju. Rezerva se može realizovati prilikom rashodovanja ili otuđenja imovine.

Neke rezerve se mogu realizovati dok entitet koristi imovinu. U tom slučaju ostvareni iznos rezerve je razlika između amortizacije, obračunate na osnovu revalorizovane knjigovodstvene vrijednosti imovine, i amortizacije koja bi se priznala na osnovu istorijskog troška imovine. Prenos iz revalorizovanih rezervi u neraspoređenu dobit ne vrši se kroz bilans uspjeha.

Potrebno je obezbijediti analitiku revalorizacionih rezervi po konkretnim sredstvima.

3.11. Obaveze

Obavezama se smatraju dugoročne obaveze, kratkoročne finansijske obaveze, kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze.

Dugoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju za plaćanje dužim od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju u roku od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Dio dugoročnih obaveza koji dospijevaju za plaćanje u kraćem periodu od godinu dana na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, iskazuju se kao kratkoročne obaveze.

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

Obaveze prema dobavljačima su obaveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge u redovnom toku poslovanja. Obaveze prema dobavljačima se iskazuju po fer vrijednosti.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanje se priznaje kada:

- Društvo ima obavezu koja je nastala kao rezultat prošlog događaja
- Je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveza, i

- Iznos obaveza može pouzdano da se procijeni

Ukoliko nisu ispunjeni ovi uslovi rezervisanje se ne priznaje.

Rezervisanja obuhvataju rezervisanja za jubilarne nagrade, otpremnine, sudske sporove, zadržane depozite i ostala dugoročna rezervisanja za pokriće obaveza, nastalih kao rezultat prošlih događaja, za koje je vjerovatno da će izazvati odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist, radi njihovog izmirenja i koji se mogu pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se vrše po osnovu zakonskih propisa, na osnovu iskustva, za očekivane rizike, odnosno za buduće troškove, plate i osiguranje radnika, očekivani gubitak nekog spora i slično.

Vrijednost rezervisanja se preispituje na dan svakog bilansa stanja i koriguje tako da odražava najbolju trenutnu procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavlja ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveze, rezervisanje se ukida.

3.13. Tekući i odloženi porez

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspjeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu. Tekući porez na dobit se obračunava na datum bilansa stanja na osnovu važeće zakonske poreske regulative Crne Gore gdje društvo posluje i ostvaruje oporezivu dobit.

Rukovodstvo vrši rezervisanje, ako je primjereno, na osnovu iznosa za koje se očekuje da će biti plaćen poreskim organima.

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim iskazima.

Odloženi porez na dobit se utvrđuje prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Ova bilansna pozicija obuhvata poreske obaveze tekućeg, izvještajnog perioda koje će klijent isplatiti u narednim periodima. Odloženi porezi nastaju kao rezultat oporezivanja privremenih oporezivih razlika poreskog bilansa u odnosu na računovodstveni bilans preduzeća.

U pasivi prezentirana ova pozicija ima karakter obaveza, što znači da u budućem periodu treba platiti više poreza, odnosno u tekućem periodu je plaćeno manje obaveza po osnovu tekućeg poreza. Ova razlika se može kompenzirati u narednim periodima kada će iznos plaćenih poreza biti veći od tada utvrđenih na osnovu računovodstvenog regulativnog okvira. Konačan rezultat je neutralan, odnosno odloženi porezi sredstvo i odloženi porezi obaveza se podudaraju na kraju vijeka korišćenja sredstava preduzeća.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu povećanja osnovice privremenih oporezivih razlika koje daju odložene poreze - obaveze. Smanjenja registrovana na ovoj poziciji znače smanjenje obaveza za poreze po osnovu tekućih oporezivanja nastalih iz oporezivanja privremenih oporezivih razlika ili plaćanje poreskih obaveza.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i priznaje u bilansu stanja u nominalnom iznosu utvrđenom na naprijed opisani postupak.

3.14. Poslovni prihodi

Prihodi obuhvataju prihode od prodaje usluga, robe, materijala, proizvoda na domaćem i inostranom tržištu, u

toku redovnog poslovanja, umanjene za popuste i porez na dodatu vrijednost.

Prihod se evidentira po načelu fakturisane realizacije i priznaje kada nema značajne neizvjesnosti u pogledu naplativosti obračunatih prihoda i mogućnosti povraćaja po osnovu reklamacije.

3.15. Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti poslovanja Društva i uključuju rashode direktnog materijala i robe, troškove zaposlenih i druge poslovne rashode koji su nastali nezavisno od vremena plaćanja.

3.16. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju prihode od kamata po osnovu potraživanja i plasmana kao i rashode od kamata.

Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja u skladu sa MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali, osim u mjeri u kojoj su kapitalizovani. Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja direktno propisani sticanju, izgradnji ili izradi sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za upotrebu), kapitalizuje se kao dio nabavne vrijednosti ili cijene koštanja tog sredstva. Samo troškovi pozajmljivanja koji su nastali u periodu od početka ulaganja u sredstvo, koje se kvalifikuje do završetka svih aktivnosti potrebnih za njegovu upotrebu ili prodaju, mogu da se uključe u nabavnu vrijednost tog sredstva. Troškovi pozajmljivanja nastali prije i poslije perioda kapitalizacije priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali.

3.17. Događaji nakon bilansa stanja

Društvo vrši prilagođavanje i objelodanjivanje godišnjeg finansijskog iskaza događajima koji nastaju u periodu od datuma Bilansa stanja do datuma odobravanja objelodanjenog finansijskog iskaza (najkasnije 31.03. prema Zakonu o računovodstvu), u skladu sa MRS 10-Događaji posle datuma bilansa stanja.

Događaji nakon bilansa stanja se odnose na:

- Korektivne događaje posle datuma bilansa stanja kao što su: pravosnažne sudske odluke kojima se potvrđuje obaveza ili potraživanje, obavještenje o promjeni vrijednosti imovine odnosno stečaja kupca, otkrivanje grešaka koje ukazuju na to da su finansijski izvještaji netačni,
- Nekorektivne događaje posle datuma bilansa stanja, koji se samo obrazlažu u napomenama uz finansijske izvještaje, a efekti se evidentiraju u poslovnim knjigama godine u kojoj su i nastali.

3.18. Naknadno ustanovljene greške

Ispravka naknadno ustanovljenih materijalno značajnih grešaka vrši se preko nerasporedene dobiti iz ranijih godina, odnosno nepokrivenog gubitka ranijih godina, prema MRS 8- Računovodstvene politike, primjene računovodstvenih procjena i greške.

U slučaju ispravke finansijskih izvještaja Društva, na osnovu nalaza eksternog revizora, potrebno je uraditi reviziju usaglašenosti, sa korigovanim greškama u pozicijama bilansa. Revizija usaglašenosti predstavlja poseban izvještaj eksternog revizora.

4. Upravljanje finansijskim rizikom

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- Tržišnim rizicima,
- Riziku likvidnosti,
- Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

4.1. Tržišni rizik

U svom poslovanju, društvo je izloženo finansijskim rizicima od promjene kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa.

Izloženost tržišnom riziku se sagledava preko analize senzitivnosti. Nije bilo značajnih promjena u izloženosti Društva tržišnom riziku, niti u načinu na koji Društvo upravlja ili mjeri taj rizik.

Društvo vrši naplate u valuti Eur dok je gro plaćanja takođe u valuti Eur zbog čega nije izloženo valutnom riziku. Funkcionalna valuta Društva je Euro i svi prihodi i rashodi Društva su iskazani u eurima. Devizne pozicije Društva nisu značajne; shodno tome, rukovodstvo nije izvršilo analizu osjetljivosti budući da promjene deviznih kursa ne bi imale uticaja na Društvo. Društvo ne koristi instrumente zaštite od rizika za svoje devizne pozicije.

Društvo nema značajnu kamatonosnu aktivu. Obaveze prema dobavljačima i potraživanja od kupaca su beskamtni i imaju datume izmirenja u roku od jedne godine. Rizik Društva od promjena fer vrijednosti kamatnih stopa proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita po promjenljivoj kamatnoj stopi vezanoj za EURIBOR što izlaže Društvo kamatnom riziku tokova gotovine. Analize osjetljivosti su uspostavljene na osnovu izloženosti promjenama kamatnih stopa za obaveze sa varijabilnom stopom. Povećanje od 1% predstavlja, od strane rukovodstva, procjenu realno moguće promjene u kamatnim stopama. Da je kamatna stopa 1% viša/niša, a sve ostale varijable ostale nepromijenjene, Društvo bi godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine imalo efekte na finansijski rezultat od 3.333 Eur (2022. godina: 4.000 Eur).

4.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na depozite kod banaka i finansijskih institucija, kao i na kreditne izloženosti trgovcima na veliko, odnosno na malo, uključujući zaostala potraživanja i izvršene transakcije. Kada je riječ o bankama i finansijskim institucijama, Društvo ima deponovana sredstva samo kod vodećih banaka u Crnoj Gori. Kod potraživanja, Društvo nije izloženo ni prema jednom pravnom licu niti grupi koji bi predstavljali značajan rizik.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa, rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru kao i rizik nemogućnosti da se isplate obaveze u roku dospeljeća.

Likvidnost Društva se prati na dnevnoj osnovi od strane rukovodstva i analizira na mjesečnom nivou kroz prognoziiranje kretanja gotovinskih tokova za period od narednih godinu dana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Finansijska sredstva i obaveze:

	2023	2022
Finansijska sredstva - dugoročna	70.077	84.704
Dugoročni finansijski plasmani	70.077	84.704
Finansijska sredstva - kratkoročna	34.250.737	25.146.190
Potraživanja od kupaca	3.739.453	2.955.308
Ostala potraživanja	3.001.751	3.001.337
Kratkoročni finansijski plasmani	2.012.683	14.807
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	25.496.850	19.174.738
	34.320.814	25.230.894
Finansijske obaveze - dugoročne	1.066.667	1.866.667
Dugoročni krediti od banaka	1.066.667	1.866.667
Finansijske obaveze - kratkoročne	7.627.566	6.072.229
Kratkoročni krediti od banaka	800.000	800.000
Obaveze iz poslovanja (bez avansa i depozita)	629.636	620.976
Ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja	6.197.930	4.651.253
	8.694.233	7.938.896

Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi osnivaču obezbijedilo dividende i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

5. Nematerijalna ulaganja

Nabavna/revalorizovana vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	U pripremi	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	18,240	132,368	-	150,608
Povećanje nabavke	-	54,064	17,550	71,614
Prenos sa pripreme	-	5,655	(5,655)	-
Rashod/manjak	-	(1,811)	-	(1,811)
Stanje na 31.12.2022	18,240	190,276	11,895	220,411
Povećanje nabavke	-	5,172	7,585	12,757
Prenos sa pripreme	-	9,750	(9,750)	-
Rashod/manjak	-	(206)	-	(206)
Stanje na 31.12.2023	18,240	204,992	9,730	232,962

Ispravka vrijednosti	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	U pripremi	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	-	0	-	0
Amortizacija	-	28,567	-	28,567
Rashod/manjak	-	(776)	-	(776)
Stanje na 31.12.2022	-	27,791	-	27,791
Amortizacija	-	33,769	-	33,769
Rashod/manjak	-	(59)	-	(59)
Stanje na 31.12.2023	-	61,501	-	61,501

Neotpisana (sadašnja) vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	Nematerijalna ulag.u pripremi	Ukupno
01.01.2022.	18,240	132,368	0	150,608
31.12.2022.	18,240	162,485	11,895	192,620
31.12.2023.	18,240	143,491	9,730	171,461

Nematerijalna ulaganja čini pravo za zasnivanje stvarne službenosti na neodređeno vrijeme vezano za postavljanja kablova na relaciji od trafostanice TS 110/10 kV Podgorica 5 do trafostanice TS 10/0,4 kV Aerodrom i to u iznosu od 18.240 Eur (trajno obezbjeđenje nesmetanog pristupa i izvođenja radova na predmetnim nepokretnostima radi polaganja, održavanja, ispitivanja, sanacije i svih drugih neophodnih radova na kablovskim vodovima).

Nematerijalna imovina u iznosu od 143.491 Eur odnosi se na softver za video nadzor, softver za kontrolu pristupa, softver za FIDS, softver za izvještaje o operativnim površinama, softver za evidenciju radnog vremena, office paketi i dr.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

6. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nabavna/ revalorizovana vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	62,599,388	920,519	52,194,115	7,087,025	13,700	690,286	-	123,505,033
Povećanje nabavke								
Prenos sa pripreme			24,460	344,040		34,601	68,493	471,594
Prenos sa investicija u toku								
Uskadićvanje-sa planom oblate				127,999		(127,999)		-
Zatvaranje iz avansa		(14,359)						-
Smanjenje-rashod,manjak				(22,488)			(44,693)	(14,359)
Stanje na 31.12.2022	62,599,388	906,160	52,218,575	7,536,576	13,700	596,888	23,800	123,895,087
Povećanje nabavke			133,665	1,492,503		289,025	30,196	1,945,389
Prenos sa pripreme				52,972		(52,972)		-
Prenos sa investicija u toku			143,228	-		(143,228)		-
Uskadićvanje-sa planom oblate								-
Zatvaranje iz avansa								-
Smanjenje-rashod,manjak			(1,200)	(31,550)			(53,996)	(53,996)
Stanje na 31.12.2023	62,599,388	906,160	52,494,268	9,050,501	13,700	689,713	-	125,753,730

sprava vrijednosti	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	-	-	-	-	-	-	-	-
Amortizacija		18,225	1,180,690	721,746				1,920,661
Smanjenje-rashod,manjak				(4,730)				(4,730)
Stanje na 31.12.2022	-	18,225	1,180,690	717,016	-	-	-	1,915,931
Amortizacija		18,225	1,183,732	777,558				1,979,515
Smanjenje-rashod,manjak			(300)	(11,071)				(11,371)
Stanje na 31.12.2023	-	36,450	2,364,122	1,483,503	-	-	-	3,884,075

leotpisana sadašnja) vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
1.01.2022.	62,599,388	920,519	52,194,115	7,087,025	13,700	690,286	-	123,505,033
1.12.2022.	62,599,388	887,935	51,037,885	6,819,560	13,700	596,888	23,800	121,979,156
1.12.2023.	62,599,388	869,710	50,130,146	7,566,998	13,700	689,713	-	121,869,655

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Osnovna sredstva čine: zemljište, građevinski objekti (upravne zgrade, putnički terminali, sortirnice, vatrogasnice, trafostanice, poletno sletne staze, platforme, pristupni putevi, parkinzi), aerodromska sredstva (stepenice, elevatori, vozilo za vuču aviona, ambulift, ambulantna vozila, vatrogasna vozila, utovarivači, vozila za servis toaleta, vozila za snabdijevanje aviona vodom, viljuškari, traktori, agregati, starteri, kolica za prtljag, ručna kolica, rendgeni), kancelarijska oprema, računari i ostala materijalna imovina koja se koristi za trajno obavljanje djelatnosti.

Zemljište se u listovima nepokretnosti vode kao svojina Države Crne Gore, sa pravom upravljanja datim Društvu. Objekat „POD LJUBOVIĆ“, kao i veći dio objekata na aerodromu Tivat je u svojini Društva, dok se ostatak građevinskih objekata vodi kao svojina Države Crne Gore, sa pravom upravljanja datim Društvu.

U Statutu Društva koji je donijet prilikom transformacije iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, objavljanom u Službenom listu Crne Gore br 39 od 07.08.2013.godine, ističe se da se radi o jednočlanom akcionarskom društvu i da Vlada Crne Gore kao jedini osnivač i vlasnik odgovara do visine uloga unijetog u Društvo. U članu 12 ovog Statuta piše da osnivač u Društvo unosi akcijski kapital u iznosu od 101.500.000 Eur i da taj kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva. Ovaj Statut je donijet u svrhu transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, a jedna od pretpostavki za transformaciju je bila utvrđivanje (procjena) vrijednosti kapitala JP „Aerodromi Crne Gore“.

Građevinski objekti i zemljište su se nalazili u poslovnim knjigama Društva i kada je rađena procijena kapitala za potrebe transformacije iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo (procijena rađena na 31.10.2012.godine). Iz osnovnog kapitala je bila pokrivena cjelokupna dugoročna imovina i dio kratkoročne imovine tako da su građevinski objekti i zemljište bili dio uloga Vlade Crne Gore u Društvo.

Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između „JAT“ Beograd i JP „Aerodromi Crne Gore“ broj 0169/1 od 14.03.2003. godine, JP „Aerodromi Crne Gore“ preuzeli su nepokretnosti, sa pravom korišćenja, koje obuhvataju Aerodrome Podgoricu i Tivat sa svim poslovnim objektima i prostorijama. Vrijednost imovine utvrđene ugovorom iznosila je 10 miliona dolara od kojih je 5 miliona dolara isplatilo JP „Aerodromi Crne Gore“ putem kompenzacije sa „JAT“ Beograd.

Društvo je iz kredita, koje uredno otplaćuje, izgradilo terminalnu zgradu sa sortirnicom, vatrogasnicu, parking i pristupni put, zatim izgradilo i rekonstruisalo manevarske površine, trafostanicu, vodovod i kanalizaciju u Podgorici, dok je u Tivtu uradilo rekonstrukciju stare terminalne zgrade.

U 2019. godini na Aerodromu Tivat izgrađen je i novi terminal iz sopstvenih sredstva.

U poslovnim knjigama Društva nalazi se zemljište koje je upisano u Listu nepokretnosti br. 4, KO Privredna zona, Uprava za nekretnine Kotor, površine 19.773 m², a koje se u listu nepokretnosti i dalje vodi na „JAT“ Beograd (pravni naslednik „JAT“ Beograd je „Air Serbia“). Na predmetnoj imovini nalazi se instaliran sistem svjetala za vizuelan pristup aerodromu Tivat koji nesporno predstavlja pripadajuću površinu samog aerodroma. Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između „JAT“ Beograd i JP „Aerodromi Crne Gore“ broj 0169/1 od 14.03.2003. godine, kojim je imovina do tada bila u vlasništvu „JAT“ Beograd prešla u vlasništvo JP „Aerodromi Crne Gore“, previdom je izostavljena predmetna imovina, tj. ostala je da se vodi u listu nepokretnosti na nosioca prava „JAT“ Beograd kao korišćenje 1/1. Zbog te činjenice, Društvo je tokom 2023. godine preduzelo niz aktivnosti kako bi ovo pitanje bilo riješeno u našu korist. Naime, u aprilu mjesecu 2023. godine obavljen je razgovor sa Direktorom Direkcije za imovinu kome smo uputili zahtjev da nam se dostavi hronologija upisa pomenute kat. parcele, kako bi se tačno utvrdila svojina. Nakon toga je održan sastanak sa Direktorom Uprave za nekretnine Kotor, na kojem je dogovoreno da se u januaru mjesecu održi ročište sa predstavnicima „Air Serbia“ Beograd, kako bi se razjasnile sve nejasnoće u vezi sporne kat. parcele. Kako u januaru 2024.godine nismo dobili nikakvu povratnu informaciju od strane katastra, Društvo je angažovalo advokatsku kancelariju kako bi se pokrenula svojinska tužba za sticanje svojine, jer Društvo 20 godina koristi navedenu katastarsku parcelu, uredno plaća porez i ima nesmetanu državinu. U toku je prikupljanje dokumentacije za tužbu.

U 2023. godini iznos novonabavljenih osnovnih sredstava je 1.945.389 Eur (2022. godina: 471.594 Eur).

Veće nabavke su: oprema za saobraćaj – 1.329 hiljada Eur (vatrogasno vozilo, vozila za servis toaleta, kolica za ukrcavanje bolesnika, stalaže za avionske kontejnere), računarska oprema – 69 hiljada Eur, ostala oprema-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

52 hiljade Eur (mašine za pakovanje prtljaga, betonske klupe, parking rampe, kamere,) ,kancelarijska oprema 47 hiljada Eur,oprema u postrojenja i oprema u pripremi 145 hiljada Eur (vozilo za odleđivanje aviona).

Aktiviranje i prenos osnovnih sredstava u pripremi se odnosi na stavljanje u upotrebu: nadstrešnice na službenom prolazu računarske opreme i bezbjedonosne opreme.

Društvo, kao primalac lizinga, evidentiralo je sredstva sa pravom korišćenja u aktivi u iznosu od 869.710 Eur (kao i obaveze po osnovu lizinga u pasivi).Na osnovu preostalog vijeka trajanja objekata (44.godine za sortirnicu i 55.godina za platformu za generalnu avijaciju) koji se nalaze na zakupljenom zemljištu i inkrementalne kamate za diskont 3,98% Društvo je izvršilo obračun sredstva sa pravom korišćenja.

7. Dugoročni finansijski plasmani

	2023	2022
Stambeni krediti dati radnicima 2006.god	45.832	57.607
Stambeni krediti dati radnicima 2008.god	24.246	27.097
	70.077	84.704

Dugoročne finansijske plasmane u iznosu od 70.077 Eur čine potraživanja od radnika za stambene krediti date 2006. god. i 2008.god. na period od 15 do 20 godina uz kamatnu stopu od 2% godišnje. Stambeni krediti se vraćaju mjesečno obustavama od zarada radnika i uplaćuju u fond za stambene potrebe (poseban račun otvoren kod CKB).

8. Zalihe

	2023	2022
Zalihe materijala	234.526	176.599
Rezervni djelovi	277.284	240.259
Ispravka vrijednosti rezervnih djelova	(39.873)	(41.745)
Alat i inventar	46.216	46.484
Ispravka vrijednosti alata i inventara.	(3.444)	(4.403)
Roba u magacinu	501	501
Dati avansi	52.151	14.162
	567.361	431.857

Struktura zaliha sa prometom u toku godine (bez ispravke vrijednosti):

	Materijal	Rezervni djelovi	Alat i inventar	Roba u magacinu	Dati avansi	Ukupno
Stanje 31.12.2022. godine	176.599	240.260	46.483	501	14.162	478.005
Nabavke u toku godine	496.348	191.853	58.905	-	148.378	895.484
Potrošnja u toku godine	438.421	154.829	59.172	-	110.388	762.810
Stanje 31.12.2023. godine	234.526	277.284	46.216	501	52.152	610.679

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

	Materijal	Rezervni djelovi	Alat i inventar	Roba u magacinu	Dati avansi	Ukupno
Stanje 31.12.2021. godine	169.808	248.637	51.488	501	31.936	502.370
Nabavke u toku godine	287.686	40.779	130.808	-	128.762	588.035
Potrošnja u toku godine	280.895	49.156	135.813	-	146.536	612.400
Stanje 31.12.2022. godine	176.599	240.260	46.483	501	14.162	478.005

9. Kratkoročna potraživanja

9.1. Potraživanja od kupaca

Kupci u zemlji	7.591.335	7.649.345
Kupci u inostranstvu	4.595.686	3.750.355
	12.187.020	11.399.700
Ispravka vrijednosti potraživanja	(8.447.567)	(8.444.392)
	3.739.453	2.955.308

Starosna struktura potraživanja:

	2023
Nedospjela	1.729.070
Od 1 do 3 mjeseca	1.401.739
Od 3 do 6 mjeseci	461.599
Od 6 do 12 mjeseci	90.648
Preko 12 mjeseci	8.503.964
	12.187.020

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja:

	2023	2022
Stanje na 01.01.	8.444.392	8.445.694
Ispravka vrijednosti u toku godine	4.430	3.805
Ukidanje ispravke u toku godine	(1.255)	(5.107)
Stanje na 31.12.	8.447.567	8.444.392

Ispravka vrijednosti potraživanja se većim dijelom odnosi na: "Montenegro Airlines" A.D.Podgorica u iznosu od 6.592.541 Eur, "JSC Transaero Airlines", Moskva u iznosu od 605.452 Eur, "Moscovia aviation", Moskva - 475.962 Eur, "Adria Airways", Ljubljana - 175.468 Eur, "Vektra aviation", Podgorica - 182.311 Eur, "Alitalia Societa Airea Italian", Rim - 93.927 Eur, "Fly Montenegro Ground handling", Podgorica -222.434 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****9.2. Ostala potraživanja:**

	2023	2022
Potraživanje od "Atlas banka u stečaju"	3.121.327	3.121.327
Ispravka vrijednosti potraživanja od "Atlas banka u stečaju"	(121.327)	(121.327)
Potraživanje od Ministarstva finansija	9.873.633	9.873.633
Potraživanja za više plaćeni porez na dobit	252.908	252.908
Ispravka potraživanja za više plaćeni porez na dobit	(252.908)	(252.908)
Potraživanje od zaposlenih	1.751	1.337
Potraživanja od fonda zdravstva	58.977	-
Potraživanja od Centra za socijalni rad	13.804	-
Ostala potraživanja od pravnih lica	-	171
Potraživanje od Uprave carina	-	263
Potraživanja od opštine Podgorica	-	46.113
Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza	12	-
	12.948.177	12.921.517

U okviru ostalih potraživanja nalazi se potraživanje od Atlas banke u iznosu od 3.121.327 Eur. U momentu objave stečaja Atlas banke, u aprilu 2019. godine, Društvo je imalo na računu kod ove banke finansijska sredstva po viđenju u iznosu od 3.121.327 Eur.

Još u toku 2018. godine, ovlašćena lica u Atlas banci odbila su da prenesu iznos oročenih depozita od 3.000.000 Eur na račun Društva nakon isteka njihovog oročenja, već su to učinili nakon uvođenja privremene uprave u Banci 07.12.2018. godine. Zbog nerealizovanja naloga i nemogućnosti raspolaganja sredstvima, Društvo je pokrenulo krivičnu prijavu protiv Atlas banke. Viši sud u Podgorici donio je Rešenje Kris br. 27/19 od 25.06.2019.godine na osnovu koga su novčana sredstva Društva u iznosu od 3.000.000 Eur izdvojena i predana Centralnoj banci Crne Gore radi obezbjeđenja njihovog čuvanja.

Stav rukovodstva je da će ishod krivične prijave biti pozitivan za Društvo i da će Centralna banka Crne Gore izdvojena sredstva vratiti Društvu. Polazeći od te pretpostavke, ova novčana sredstva, čiji je iznos usaglašen prenešena su sa pozicije gotovine na računima na ostala potraživanja.

Dio dobiti za 2019.godinu od 70% tj. u iznosu od 9.873.633 Eur Društvo je prenijelo u budžet bez Odluke Odbora direktora i prethodno usvojenih finansijskih izvještaja za 2019.godinu, pa je ova transakcija tokom 2020. godine knjižena kao potraživanje od Ministarstva finansija. U cilju rešavanja ovog potraživanja Društvo se obraćalo Ministarstvu kapitalnih investicija dopisima broj 01/3-8998 od 15.11.2022.godine, 02/1-434 od 20.01.2023.godine i 02/1-2528 od 29.03.2023.godine, a sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja tokom januara 2024.godine održalo nekoliko sastanka gdje je iznijet predlog rješenja.

Potraživanje za više plaćeni porez na dobit u iznosu od 252.908 Eur-a odnosi se na potraživanje za pretplaćeni porez za 2015, 2016, 2017 i 2018.godinu koji je Društvo evidentiralo prilikom izmjene finansijskih iskaza za 2019.godinu (po Zaključku odbora direktora 001-6873 od 15.10.2021.godine). U mišljenju broj 06/2-123338/2-23 od 22.03.2023.godine, Uprava prihoda i carina osporila je navedeno potraživanje. Tokom 2022.godine, potraživanje je u cijelosti ispravljeno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

10. Kratkoročni finansijski plasmani

	2023	2022
Tekuće dospijeće stambenih kredita datih radnicima	12.683	14.807
Pozajmice" Montenegro Airlines"AD Podgorica	522.436	522.436
Ispravka vrijednosti - pozajmica " Montenegro Airlines"AD Podgorica	(522.436)	(522.436)
Oročeni depozit Ziraat banka	1.500.000	-
Oročeni depozit Lovćen banka	500.000	-
	2.012.683	14.807

U toku 2020. godine data su dva zajma preduzeću "Monenegro Airlines " AD Podgorica u iznosu od 1.000.000 Eur (na tri mjeseca, godišnja kamatna stopa 2%) i u iznosu od 497.436 Eur (na šest mjeseci, godišnja kamatna stopa 2%). Prvi kredit je vraćen u iznosu od 975.000 Eur, dok drugi kredit nije vraćen. (Iste godine obračunata je kamata za prvi zajam je 5.000 Eur, za drugi zajam 4.987 Eur dok je portaživanje za kamate prikazano u okviru pozicije potraživanja od kupaca.) Društvo je u potpunosti ispravilo vrijednost ovih potraživanja a 10.06.2021.godine ista prijavila u stečajnu masu.

Odlukom Odbora direktora 001-8615 od 12.10.2023.godine izvršen je prenos i oročavanje sredstva u iznosu od 2.000.000 Eur. Ugovorom o namjenskom oročavanju sredstva br.01-410-1100155.9 oročena su sredstva kod Ziraat banke u iznosu od 1.500.000 Eur na period od 12 mjeseci. Ugovorom o oročenom depozitu broj 02/1-9266 od 31.10.2023.godine oročena su sredstva u iznosu od 500.000 Eur kod Lovćen banke na period od 12 mjeseci.

11. Gotovina na računima i u blagajni

	2023	2022
Žiro računi	6.173.310	4.117.057
Blagajna	4.773	2.358
Ostala novčana sredstva	3.800	3.250
Devizni računi	17.118.108	13.269.478
Biznis kartice	6.609	6.713
Žiro račun - stambeni fond	2.190.250	1.775.882
	25.496.850	19.174.738

Raspoloživa novčana sredstva na 31.12.2023. godine nalazila su se kod više poslovnih banaka i to Crnogorske komercijalne bake, Hipotekarne banke, Prve banke, NLB banke, Erste banke, Ziraat banke i Lovćen banke.

Račun za stambeni fond otvoren je kod CKB i na ovaj račun se uplaćuju obustave od zaposlenih po osnovu stambenih kredita i uplate poslodavca u iznosu od 3 % bruto zarada. U ostalim novčanim sredstvima nalaze se sredstva koje duže zaposleni koji vrše naplatu u gotovini .

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****12. Aktivna vremenska razgraničenja**

	2023	2022
Unaprijed plaćeni troškovi	100.826	96.457
Razgraničeni pdv	846	1.294
Obarčunati prihodi od kamata	8.626	-
	110.298	97.751

Unaprijed plaćene troškove većim dijelom čine, u iznosu od 69.455 Eura, unaprijed plaćeni troškovi osiguranja. Iznos od 30.000 Eur na poziciji unaprijed plaćenih troškova se odnosi na proviziju plaćenu EBRD-u 2015. godini za procjenu Projekta – Izgradnja nove putničke zgrade i rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme na aerodromu Tivat za koji je ova banka bila zainteresovana da odobri kredit. S obzirom da je postupak dobijanja kredita u zastoju, provizija se vodi na kontu aktivnog vremenskog razgraničenja.

13. Kapital

	2023	2022
Osnovni kapital	101.500.000	101.500.000
Revalorizacije rezerve	32.790.200	32.803.498
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	29.414.951	27.987.700
Neraspoređena dobit ranijih godina-ukidanje rev.rezervi	46.114	32.816
Dobitak tekuće godine	9.552.368	1.427.251
Gubitak iz ranijih godina	(32.043.873)	(32.043.873)
	141.259.760	131.707.392

Dana 11.02.2014. godine izvršena je promjena pravne forme Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo tj. izvršena je registracija akcionarskog društva "Aerodromi Crne Gore"u Centralni registar privrednih subjekata čime je upisan osnovni kapital u iznosu od 101.500.000 Eur.

Vrijednost kapitala utvrđena je na bazi procjene ukupnog kapitala na dan 31.10.2012. godine koju je uradio "KPMG" d.o.o. Društvo je 100% u vlasništvu Vlade Crne Gore.

Broj akcija :10.150.000

Nominalna vrijednost:10 Eur

Ukupan kapital: 101.500.000 Eur

14. Dugoročna rezervisanja

	2023	2022
Rezervisanja za otpremnine	831.900	805.136
Rezervisanja za jubilarne nagrade	1.409.342	1.281.829
Rezervisanja-ostalo	1.198.286	1.704.035
	3.439.528	3.791.000

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****14.1. Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih**

Ukupan iznos na 31.12.2023. godine iznosi 2.241.242 Eur (2022.godine: 2.086.965 Eur).

Osnovne aktuarske pretpostavke koje su korišćene prilikom obračuna rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade su:

	2023.	2022.
Diskontna stopa	2,5%	2,5%
Rast zarada	3%	3%
Fluktuacija zaposlenih	4,00%	4,00%

Smrtnost zaposlenih-Tablice mortaliteta stanovništva Crne Gore za 2012.godinu

Na osnovu rezultata obračuna od strane angažovanog aktuara, prema zahtjevima MRS 19, sadašnja vrijednost budućih obaveza za otpremnine i jubilarne nagrade na 31.12.2023.godine:

	Sadašnja vrijed. na 31.12.2023	Kratkoročni dio	Dugoročni dio
Rezerv.otpremnine	1.000.364	168.463	831.900
Rezerv.jubilarne nagrade	1.572.971	163.630	1.409.342
	2.573.335	332.093	2.241.242

14.2. Ostala dugoročna rezervisanja

Ukupan iznos na 31.12.2023. godine iznosi 1.198.286 Eur (2022.godine:1.704.035 Eur).

Rezervisanje u iznosu od 1.198.286 Eur odnosi se na rezervisanja za sudske sporove iz radnih odnosa. Na kraju 2022.godine ukupna rezervisanja za sudske sporove iznosila su 1.704.035 Eur. U toku 2023.godine Društvo je imalo smanjenje rezervisanja po sledećim osnovama: po osnovu pravosnažnih presuda izvršilo je plaćanje u iznosu od 174.231 Eur; po osnovu zastarjelosti potraživanja iz radnih odnosa izvršilo je ukidanje rezervacija u iznosu od 819.194 Eur; a po osnovu realizovanih pravosnažnih presuda ukinut je iznos više rezervisanih troškova od 43.904 Eur. Na osnovu podataka dobijenih od advokatskih kancelarija koje zastupaju Društvo, kao i na bazi najbolje procjene troškova, izvršeno je rezervisanje za nove i izvjesne sporove iz radnih odnosa u iznosu od 531.580 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

15. Dugoročne obaveze

15.1. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su prikazani sledećom tabelom:

	Rok otplate	Kamatna stopa % godišnje	2023. EUR 000	2022. EUR 000
EIB-prva tranša- 3.000.000	01.02.2025.	4,110 fiksno	300.000	500.000
EIB-druga tranša-3.000.000	01.08.2025.	3,889 fiksno	400.000	600.000
EIB-treća tranša -5.000.000	01.02.2026.	4,175 fiksno	833.333	1.166.667
EIB-četvrta tranša-1.000.000	01.02.2028.	5,083 varijabilno	333.333	400.000
Tekuće dospijeće dugoročnih kredita			(800.000)	(800.000)
			1.066.667	1.866.667

Evropska investiciona banka („EIB“) je za svrhe modernizacije aerodroma i podizanja standarda bezbednosti i usluga odobrila kredit Društvu u iznosu od 12.000.000 Eur-a. Kredit je odobren 2004.godine u četiri tranše i otplaćuje se u polugodišnjim ratama od 29 jula 2010.godine sa rokovima otplate do 01.02.2026. godine i za četvrtu tranšu do 01.08.2028. godine. Kamatne stope se obračunavaju po fiksnim kamatnim stopama osim za poslednju tranšu.

Dosada je otplaćeno 10.133.334 Eur, ostatak osnovnog duga je 1.866.667 Eur. Sa plaćanjem kamate se počelo od 02.08.2005.god., a iznos plaćene kamate je 5.676.124 Eur. Za prve tri tranše EIB kredita preostala kamata iznosi 83.962 Eur, a za četvrtu tranšu nemamo fiksni iznos, jer je kamatna stopa varijabilna.

15.2. Ostale dugoročne obaveze

	2023	2022
Dugoročne obaveze reprogram EPCG	240.614	328.110
NPO-sa pravom korišćenja/operativni lizing	887.532	893.990
	1.128.146	1.222.100

Iznos od 240.614 Eur odnosi se na dugoročni dio obaveza Društva prema Elektroprivredi Crne Gore. S obzirom da Društvo nije dobijalo fakture za utrošak električne energije od decembra 2019.godine do potpisivanja ugovora. Društvo je zaključilo ugovor sa društvom „Elektroprivreda Crne Gore“ (br.01-9025 od 24.12.2021.godine), kojim je u članu 24 precizirala da će se dug po prethodno utrošenoj električnoj energiji (od 01.12.2019. do zaključenja ugovora) obračunati u kumulativnom iznosu sa prvim obračunskim periodom nakon zaključenja ugovora. Ukupan iznos duga je iznosio 503.103 Eur uključujući PDV.

Društvo je zbog navedenog duga zaključilo Sporazum o izvršavanju obaveza po osnovu duga za električnu energiju (03/2-1151 od 09.02.2022. godine) kojim se obavezalo da će cjelokupan dug otplatiti u 69 jednakih rata.

Iznos od 887.532 Eur odnosi se na obaveze po osnovu operativnog lizinga. Društvo ima dva aktivna ugovora o zakupu zemljišta u Tivtu sa opštinom Tivat i kao primalac lizinga, u skladu sa MSFI 16, evidentiralo je pravo korišćenja u aktivi i obaveze po osnovu lizinga u pasivi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****15.3. Odložene poreske obaveze**

	2023	2022
Odložene poreske obaveze(po osnovu razlike neotpisane rač.vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstva)	4.906.519	3.930.045
Odložene poreske obaveze(revalorizacija nepokretnosti postrojenja i opreme)	5.732.382	5.732.382
	10.638.901	9.662.427

Odložene poreske obaveze predstavljaju poreske efekte koji se odnose na privremene razlike koje postoje između knjigovodstvene (sadašnje) vrijednosti sredstva i neotpisane(sadašnje) vrijednosti tog sredstva za poreske svrhe. Ova razlika je posljedica različitog obračuna amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe (osim odloženog poreza za zemljište).

Kretanje vrijednosti odložene poreske obaveze (po osnovu razlike neotpisane računovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstva):

	2023	2022
Na početku godine	3.930.045	2.914.610
Promjene u toku godine	976.474	1.015.435
Na kraju godine	4.906.519	3.930.045

16. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

Odloženi prihod je u iznosu 281.000 Eur (2022.godina: 281.000 Eur) predstavlja grant od strane Vlade Italije koji se realizovao preko EBRD banke kao tijela za upravljanje sredstvima granta u 2016.godini. Sredstva su iskorišćena za izradu idejnih rešenja za Projekat modernizacije i rekonstrukcije Aerodroma Tivat (izgradnja novog putničkog terminala, rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme). Sama realizacija Projekta trebala se finansirati iz kredita EBRD u iznosu od 20 miliona Eur (bez državnih garancija), a pregovori sa ovom bankom su u zastoju od 2015. godine jer, pored brojnih dopisa resomom ministarstvu i Ministarstvu finansija, nismo dobili stav nadležnih da li nastaviti pregovore sa EBRD (na samom početku, Vlada Crne Gore je dala saglasnost na Mandatno pismo).

Društvo se obavezalo da će u slučaju da se ugovor o kreditiranju ne zaključi, izvršiti povraćaj novca uvećanog za naknade koje mogu proisteci iz navedenog ugovora zbog otkazivanja saradnje.

Ovaj iznos je trebalo ravnomjerno prenositi na prihode tokom perioda korišćenja projekta koji bi bio izgrađen.

Iznos od 27.388 Eur (u 2022.godini 32.439 Eur) odnosi se na donaciju organizacije KAF iz Turske –oprema za dezinfekciju kao i sredstva obezbijedena kroz IPA projekte i odnosi se na video zid za lica smanjene pokretljivosti i lica sa inavliditetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****17. Kratkoročna rezervisanja**

	2023	2022
Rezervisanja za otpremnine	168.463	146.267
Rezervisanja za jubilarne nagrade	163.630	602.831
Rezervisanja za sudske sporove	13.659	317.576
	345.752	1.066.674

Tabelarni prikaz promjena na rezervisanju za sudske sporove

	2023	2022
Stanje na 01.01.	317.576	1.012.414
Rezervisanja u toku godine	13.659	111.959
Odlivi po osnovu isplata	(306.741)	(627.563)
Ukidanje rezervisanja	(10.834)	(179.234)
Stanje na 31.12.	13.660	317.576

18. Kratkoročne obaveze**18.1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od kreditnih institucija i lica koja to nisu**

	2023	2022
Kratkoročni dio za kredit EIB	800.000	800.000
Kratkoročni dio obaveze reprogram EPCG	87.496	87.496
NPO-sa pravom korišćenja/operativni lizing	6.458	6.207
	893.954	893.703

Kratkoročne dio obaveza se odnosi na dio obaveza koje dospijeva do jedne godine, a koje su više pojašnjene u napomeni 15.2.

18.2. Primljeni avansi i depoziti

	2023	2022
Primljeni avansi	73.308	25.250
Primljeni depoziti	219.387	109.049
	292.695	134.299

Primljeni avansi i depoziti se odnose na uplate od avio kompanija koje služe kao garancija da će se nakon obavljenog leta izmiriti obaveze, na uplate koje su predviđene ugovorima o zakupu reklamnih površina, a dijelom i na uplate koje se vrše tokom javnog poziva u kojem su ponuđači obavezni da izvrše uplatu depozita koji se vraća nakon dostavljanja bankarske garancije za uredno izvršenje ugovorenih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

18.3. Obaveze prema dobavljačima

	2023	2022
Dobavljači u zemlji	337.232	498.828
Dobavljači u inostranstvu	198.450	28.444
	535.682	527.272

18.4. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze

	2023	2022
Ostale obaveze iz poslovanja	6.062.904	4.497.817
Ostale kratkoročne obavaze	135.026	153.436
Obaveze po osnovu pdv a i ostalih javnih prihoda	72.726	374.169
Obaveze po osnovu poreza na dobit	859.124	1.630.860
	7.129.780	6.656.282

Ostale obaveze iz poslovanja odnose se na odobrene, a neiskorišćene popuste avio kompanijama koje avio kompanije najčešće koriste za zatvaranje budućih obaveza prema Društvu, dok se za manji dio popusta, na zahtjev avio kompanije, vrši povraćaj novčanih sredstva. (više u napomeni br.19).

Ostale kratkoročne obaveze iznose 135.026 Eur i to : 68.767 Eur je razlika između iznosa datog kolaterala za kredit privrednog društva „Montenegro Airlines“ AD Podgorica i iznosa kolaterala koji je u konačnom naplaćen od strane "Hipotekarne banke"AD Podgorica.(kolaterali su dati na osnovu zaključka Vlade Crne Gore broj:07-383 od 21.09.2017.godine i zaključaka broj: 07-300 od 20.12.2018.godine); iznos od 58.412 Eur predstavlja dio iznosa dobiti iz 2017. godine koji je po Odluci Odbora direktna broj 01-7377 od 27.12.2018.godine zadržan na poslovnom računu Društva,do konačne instrukcije Osnivača; iznos od 7.578 Eur, koji je ostao neiskorišćen, po odluci Vlade Crne Gore br.07-1933 od 16.maja 2019.godine, gde je određeno da se 5% dobiti utroši na podršku sportskim, obrazovnim, kulturnim, humanitarnim i sl. potrebama.

Obaveze po osnovu pdv a i ostalih javnih prihoda se većim dijelom odnosi na obavezu po osnovu prireza (65.885 Eura) dok se manji dio u iznosu od 6.785 Eur odnosi na obaveze po osnovu lokalne komunalne takse. Obaveze po osnovu prireza odnose se na obaveze Društva za prirez opštini Tivat. Gro ovog prireza odnosi se na obračun prireza na porez iz 2020.godine kada je cjelokupan iznos prireza uplaćivan opštini Podgorica a dio je trebalo uplaćivati opštini Tivat. U toku je usaglašavanje međusobnih obaveza i potraživanja sa opštinom Tivat.

Društvo je u 2022.godini izvršilo knjiženje Rešenja o reprogramu poreskog duga (06/1-26/1-2022) u dijelu koji se tiče poreza na dobit u iznosu od 1.630.860 eura i to na teret rezultata predhodnog perioda. Iznos obaveza poreza na dobit utvrđen je tokom poreske kontrole. Društvo je predalo prijavu poreza na dobit za 2019.godinu u kojoj je iskazalo obavezu u iznosu 1.090.359 Eur dok je poreska inspektorka utvrdila obavezu za 2019.godinu u iznosu 2.721.219 Eur. Razlika između iznosa koji je utvrdilo Društvo i iznosa koji je utvrdila poreska inspektorka iznosi 1.630.860 Eur i nastala je zbog načina tretmana dijela prihoda koji se odnose na ukidanje ranije formirane ispravke potraživanja. Nesporna je obaveza po ovom osnovu, samo je sporan period kada ovu obavezu treba izmiriti jer je Društvo pošlo od toga da u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica član 17 stav 2 ove prihode treba prikazati u poreskom bilansu u momentu njihove naplate (jedan dio ovih prihoda naplaćen je u 2020. i 2021.godini). Društvo redovno u skladu sa planom otplate utvrđenim reprogramom izmiruje dug po ovom osnovu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

18.5. Pasivna vremenska ograničenja

	2023	2022
Obračunati nefakturisani troškovi	39.293	20.351
Obračunate provizije banaka	-	2.323
Razgraničene obaveze za PDV	4.897	3.849
	44.190	26.523

Najveći iznos u obračunatim nefakturisanim troškovima u iznosu od 14.448 Eur (2022.godina: 12.584 Eur) odnosi se na ukalkulisane troškove za usluge automatizacije u opsluživanju putnika ,prtljaga i aviona (čekiranje putnika i prtljaga).

19. Prihodi od prodaje – neto prihod

	2023	2022
Landing (sletanje i poletanje aviona)	3.799.582	3.823.724
Lighting - osvjtljenje	290.446	267.654
Parking aviona	220.134	178.248
CIP i CIR (centralizovana infrastruktura-putnički, operativni i tehnički prihvati	1.714.502	1.414.060
Čekanje leta na zahtjev	145.950	121.500
Prihodi od putničkog servisa 15,00€ / odlazećem putniku	13.027.503	11.483.619
Prihod od taksi - transferni putnici - 4,00€ / putniku	1.123	44
Naknada za bezbjednost	3.805.678	1.675.800
Naknada za putnike sa posebnim potrebama 0,25€ / putniku	312.135	236.633
THC - putnički i operativni prihvat	2.131.327	910.283
RHC - tehnički prihvat	3.434.362	1.679.111
	28.882.742	21.790.676

Prihodi od putničkog servisa, koji se obračunavaju u fiksnom iznosu po odlazećem putniku (15 Eur, 1,75/3,25 Eur i 0,25 Eur), odnose na naknade koje se naplaćuju putnicima i to u sklopu putničkih karata koje prodaju avio kompanije. Avio kompanije na ovaj način kolektuju izvorne prihode Društva i u obavezi su da tako kolektovane naknade prenesu na račun Društva u ugovorenim rokovima. Društvo je usvojilo novi cjenovnik 001-1272 od 16.02.2023.godine u kojem se najznačajnija promjena odnosi na povećanje naknade za bezbjednosti (sa 1,75 Eur na 3,25 Eur) , povećanje cijene usluga zemaljskog opsluživanja za segment opšte i poslovne avijacije i povećanje cijena vip usluga.

Prihodi od naknada za opsluživanja i polijetanje i slijetanje aviona obračunavaju se avio prevoznicima po masi aviona, a u skladu sa postojećim cjenovnicima.

Popusti avio kompanijama za 2023. godinu iznose 10.229.346 Eur (2022. Godina: 7.404.604 Eur) zbog čega su avijacijski prihodi umanjeni za taj iznos.

Popuste u 2023. godini su ostvarile kompanije: Tomontenegro (4.031.426 Eur),Air Serbia (1.204.776 Eur),Ryanair Limited (982.664Eur), Wizz air (819.685 Eur), Ryanair UK Limited (571.697 Eur),Wizz Air Malta (523.756 Eur),Turkish Airlines (467.091 Eur),Easyjet Airlines (350.763 Eur), Austrian Airlines (292.453 Eur), Pegasus (237.442 Eur), dok se preostali iznos od 747.593 Eur odnosi na popuste za još 21 avio kompanija.

Popuste u 2022. godini su ostvarile kompanije :Tomontenegro (2.943.676 Eur), Wizz air (903.854 Eur),Air Serbia (875.696 Eur), Ryanair Limited (762.152Eur), Ryanair UK Limited (421.858 Eur), Easy jet (386.136

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Eur), Turkish Airlines (301.007 Eur), Austrian Airlines (203.984 Eur), Wizz air UK Limited (176.241 Eur), dok se preostali iznos od 430.000 Eur odnosi na popuste za još 17 avio kompanija.

Ova vrsta popusta odobrava se avio kompanijama u skladu sa Podsticajnom šemom br. 001-10010 od 22.12.2022. godine. Popusti se obračunavaju po sledećima osnovama:

- podsticaj za otvaranje novih ruta
- podsticaj za povećavanje broja letova na postojećim rutama
- podsticaj za ukupan broj odlazećih putnika
- podsticaj za avio kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama
- popust za avio kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat.

Obračun popusta u skladu sa Podsticajnom šemom vrši se pojedinačno, po svakoj avio kompaniji, na način da se obračun popusta na pojedine usluge može vršiti samo po jednom osnovu. Avio kompanije koriste odobrene popuste za zatvaranje tekućih i budućih obaveza po izdatim računima.

U skladu sa MRS 18, popusti se knjiže kao umanjenje prihoda.

20. Ostali prihodi iz poslovanja**20.1. Ostali prihodi iz redovnog poslovanja**

	2023	2022
Prihodi od IPA donacija	74.751	42.405
Prihod od izdavanja aerodromske opreme	29.326	12.353
Zakup poslovnog prostora	1.406.218	857.923
Prihodi od reklamnih panoa	351.990	228.630
Free shop i ugostiteljstvo - koncesija	2.694.270	1.910.371
Provizija na prihod od keteringa	27.245	23.149
Korišćenje VIP i predsedničkog salona	32.352	28.793
Taksa 8€ / biznis putniku	66.516	45.937
VIP tretman i ubrzani prolaz kroz terminal	43.076	31.350
Prihod od parkinga	465.313	395.495
Prihodi od usluga manipulacije i ležarine robe	157.104	94.485
Taksa na gorivo	171.548	126.700
Prihod od refundacije električne energije, vode, odvoz smeća	92.639	214.760
Obuka, sertifikati - školski centar	31.100	40.437
Angažovanje radne snage na zahtjev	19.545	24.989
Prihod-obmotavanje prtljaga	38.182	-
Provizija - Ryanair	57.649	36.990
Ostali poslovni prihodi	18.553	48.811
	5.777.377	4.163.578

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****20.2. Ostali prihodi iz poslovanja**

	2023	2022
Prihod - ukidanje rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	-	189.952
Ukidanje obaveza iz vansudskog poravnanja	873.934	29.158
Naplata od radnika - troškovi postupka	13.678	2.965
Prihodi od naknade štete	10.021	6.226
Refundacija bolovanja	197.162	-
	1.094.795	228.301

Najveći iznos u okviru ostalih prihoda iz poslovanja odnosi se na ukidanje rezervisanja u iznosu 873.934 Eura (2022.godina 29.158 Eur)

Društvo je u 2019.godini angažovalo vještaka koji je izvršio obračun za razliku u zaradi za period od 2008-2018.godine po više osnova i na bazi nalaza vještaka izvršilo rezrvisanje za sudske sporove sa zaposlenima. Tokom predhodnih godina dio je isplaćen na osnovu sporazuma o vansudskim poravnanjima i pravosnažnih presuda. Istovremeno su ukidani i iznosi koji su bili veći od dosuđenih iznosa u presudama. Preostali dio od 819.194 Eur je ukinut u 2023.godini. Ukidanje je izvršeno zbog zakonske zastarjelosti obaveza po osnovu potencijalnih sudskih sporova i to: godišnji odmor (456.356 Eur), topli obrok (45.810 Eur), zimnica (55.889 Eur), bolovanje (10.732 Eur), regres (501 Eur) , minuli radni staž (87.309 Eur) ,prekovremeni rad (74.472 Eur), jubilarne nagrade (88.125 Eur).

Manji iznos ukinutih rezervisanja (54.740 Eur) odnosi se na prihode od ukidanja rezrvisanja nastalih kao razlika između rezrvisanih iznosa i iznosa koji su dosuđeni u presudama.

Iznos od 197.162 Eur odnosi se na refundacije bolovanja iz ranijih godina od Centra za socijalni rad i staranje i Fonda za zdravstvo.

21. Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala

	2023	2022
Troškovi materijala, rezervnih djelova i inventara	713.219	470.292
Troškovi električne energije	366.685	383.739
Troškovi goriva	194.447	197.723
	1.274.351	1.051.754

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

22. Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)

	2023	2022
Troškovi transportnih usluga	140.064	123.102
Troškovi usluga održavanja	438.628	422.641
Troškovi zakupa	785	8.721
Troškovi reklama	5.037	35.405
Troškovi sponzorstva	61.700	2.367
Troškovi rezervisanja - otpremnine	201.982	-
Troškovi rezervisanja - jubilarne	136.686	337.693
Rezervisanja za troškove sudskog postupka	545.240	841.367
Troškovi neproizvodnih usluga	947.309	979.790
Troškovi reprezentacije	57.338	73.420
Troškovi osiguranja	163.762	165.560
Troškovi platnog prometa i provizije	63.862	58.535
Troškovi članarina (ACI, privredna komora, sindikat)	78.068	72.810
Troškovi poreza	183.338	192.272
Ostali nematerijalni troškovi	157.182	90.574
	3.180.981	3.404.257

Troškovi transportnih usluga odnose se na troškove telefona, interneta, zakup linka, troškove SITE – telekomunikacione usluge između svih učesnika u vazdušnom saobraćaju.

Troškovi održavanja se odnose na održavanje putničkih automobila, autobusa i kombija u iznosu od 15.841 Eur (2022.godina: 38.291 Eur); održavanje aerodromskih sredstava u iznosu od 67.951 Eur (2022.godina: 44.976 Eur) (elevatori, traktori, stepenice, vozilo za servis toaleta, vozilo za servis vode, utovarivači, vazdušni starteri, vatrogasna oprema, ambulantna vozila); na tekuće servisiranja rendgena i bezbjednosne opreme 52.897 Eur (2022.godina: 35.812 Eur), održavanje karusel traka-BHS sistema 9.218 Eur (2022.godina: 46.000 Eur), na sanaciju oštećenja na platformi i obelježavanje poletno-slijetne staze 90.336 (2022.godina: 38.945 Eur), na održavanje microsoft licence, poslovno informacionog sistema, antivirus i drugih licenci (22.971 Eur), ispitivanje manevarskih površina (16.600 Eur) i ostalo.

Troškovi reklame i marketinga odnose se na čestitke povodom državnih praznika, promociju preko portala i društvenih mreža.

Rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine utvrđene su aktuarskim odmjeravanjem. Ukupan iznos rezervisanja je 338.668 Eur (2022.godina: 337.693 Eur). Više u napomeni 14.1.

Najveća stavka u okviru troškova neproizvodnih usluga odnosi se na usluge korišćenja DCS softvera koji iznose 309.445 Eur (2022.godina: 242.840 Eur), troškovi vode i komunalnih usluga iznose 113.600 Eur (2022.godina: 136.615 Eur), troškovi advokatskih usluga 197.146 Eur (2022.godina: 229.946 Eur), troškovi ostalih neproizvodnih usluga 132.096 Eur, (2022.godina: 127.415 Eur), troškovi intelektualnih usluga 125.171 Eur (2022.godina: 112.523 Eur) i ostalo.

Troškovi premija osiguranje obuhvataju troškove osiguranja zaposlenih, kasko osiguranje vozila i aerodromskih sredstava, osiguranje imovine i osiguranje od odgovornosti.

Troškovi poreza odnose se na porez na nepokretnost za opštine: Podgorica 767 Eur (2022.godina: 46.383 Eur), Zeta 43.763 Eur, (2022.godina: 0 Eur), i opštinu Tivat u iznosu 137.808 Eur, (2022.godina: 144.149 Eur).

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na takse 76.041 Eur (lokalna komunalna taksa za opštinu Zeta 46.575, taksa za upotrebnu dozvolu ACV 25.000 Eur) (2022.godina: 14.941 Eur); troškove vip i biznis salona 17.102

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Eur (2022.godina:12.239 Eur); troškovi donacija 27.913 Eur,(2022.godina:36.836 Eur), i dr.

	2023	2022
Troškovi amortizacije	1.995.059	1.931.004
Troškovi amortizacije - operativni lizing	18.225	18.225
	2.013.284	1.949.229

Trošak amortizacije obuhvata i trošak amortizacije zemljišta koje je Društvo uzelo u zakup od opštine Tivat. Ovde je riječ o operativnom lizingu na koji se primjenjuje MSFI 16-Lizing.

23. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi**23.1. Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi**

	2023	2022
Troškovi neto zarada i naknada zarada	12.201.382	11.127.418
Troškovi naknade - ugovor o djelu	215.849	260.005
Troškovi naknade Odbora direktora i Revizorskog odbora	111.340	102.928
Troškovi otpremnina	173.915	70.628
Troškovi žimnice	371.280	296.100
Ostali lični rashodi (troškovi službenih putovanja, pomoć zaposlenom)	160.644	219.938
Pomoć licima van firme	4.650	7.100
	13.239.060	12.084.117

23.2. Troškovi poreza

	2023	2022
Porez i prirez zarada i naknada zarada	1.085.195	982.572
Troškovi naknada - ugovor o djelu - porez i prirez	30.958	35.079
Troškovi naknada Odbora direktora i Revizorskog odbora - porez i prirez	16.865	15.327
Troškovi otpremnina - porez i prirez	37.240	13.794
Jubilarnе nagrade - porez i prirez	8.259	3.278
Troškovi žimnice - porez i prirez	72.522	61.991
Pomoć licima van firme - porez i prirez	936	1.279
	1.251.975	1.113.320

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****23.3. Troškovi doprinosa za penzije**

	2023	2022
Doprinosi PIO zarada i naknada zarada	3.185.520	2.978.698
PIO naknade Odbora direktora i Revizorskog odbora	25.329	23.423
	3.210.849	3.002.121

23.4. Troškovi doprinosa

	2023	2022
Doprinosi zarada i naknada zarada	285.298	254.328
	285.298	254.328

24. Ostali rashodi iz poslovanja

	2023	2022
Gubitak od rashoda postrojenja i opreme	22.839	20.737
Manjak osnovnih sredstava	3.207	1.655
Otpis zaliha materijala	2.167	1.412
Otpisi stambenog kredita sa porezom i prirezom	2.942	3.316
Troškovi opravke koje pokriva osiguranje	1.731	5.865
Troškovi sudskih postupaka	109.225	86.945
Ostali rashodi	33.883	64.460
Troškovi iz ranijeg perioda	235.273	239
	411.267	184.629

U okviru ostalih rashoda iz poslovanja najveći dio u iznosu od 235.273 Eur (2022.godina: 239 Eur) odnosi se na troškove po osnovu isplaćenih presuda koje nisu bile rezervisane u prethodnom periodu.

25. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtno imovine

	2023	2022
Rashodi ispravke vrijednosti potraživanja - sumnjiva potraživanja	4.431	3.805
Otpis ostalih potraživanja	-	252.908
	4.431	256.713

Otpis ostalih potraživanja u 2022. godini se većim dijelom odnosi na ispravku potraživanja od države za više plaćeni porez na dobit i to u iznosu od 252.908 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****26. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite**

	2023	2022
Rashodi kamata EIB kredit	93.551	115.028
Rashod po osnovu zateznih kamata	236.787	294.346
Negativne kursne razlike	1.015	1.895
Finansijski rashod-operativni lizing	35.575	35.819
	366.928	447.088

Rashodi po osnovu zateznih kamata odnose se na isplaćene kamate po osnovu izgubljenih sporova.

Finansijski rashod na bazi operativnog lizinga javlja se kao trošak od januara 2021. godine kada počinje primjena MSFI 16-Lizing.

27. Poreski rashod perioda:

	2023	2022
Tekući porez na dobit	-	-
Odloženi poreski rashod / prihod perioda	976.474	1.015.435
	976.474	1.015.435

Povećanje poreskog rashoda je rezultat primjene novih stopa poreza na dobit (9%, 12% i 15%) prema Zakonu o porezu na dobit. Prilikom obračuna odloženog poreskog rashoda primjenjena je prosječna efektivna stopa od 13,71% (2022.godine: 11,12%). Vidjeti napomenu 15.3.

28. Transakcije sa povezanim licima

Društvo je 100% u vlasništvu osnivača Vlade Crne Gore što čini Društvo zavisnim od Vlade Crne Gore (države Crne Gore). Zbog toga se država Crna Gora i privredna društva koje su u vlasništvu države Crne Gore klasifikuju kao povezana lica Društva.

Sve transakcije sa povezanim pravnim licima proističu iz tekućeg poslovanja i njihova vrijednost se ne razlikuje od vrijednosti koje su ostvarene u standardnim transakcijama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Prihodi od prodaje

	2023	2022
TOMONTENEGRO DOO	7.957.589	5.816.777
KONTROLA LET A SRBIJE I CG SMAT SA	41.403	89.441
POŠTA CRNE GORE	13.832	10.085
KABINET PREDSEDNIKA CRNE GORE	5.521	5.400
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.091	3.211
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	1.522	1.975
CENTRALNA BANKA CRNE GORE	4.952	2.015
MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE	1.798	1.400
GENERALNI SEKRETERIJAT VLADE - PROTOKOL	214	165
MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE	986	725
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE	806	2.050
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA	135	255
GENERALNI SEKRETERIJAT VLADE CRNE GORE	3.068	440
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	992	100
AGENCIJA ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST	33	18
SKUPŠTINA CRNE GORE	1.184	375
BICIKLISTIČKI SAVEZ CRNE GORE	19	-
JP VODOVOD I KANALIZACIJA KOTOR	51	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA PODGORICA	15	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA GLAVNOG GRADA	110	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA BAR	1.600	-
LUKA BAR PC POMORSKI POSLOVI	318	-
INSTITUT ZA TRANSPOSRT	15	15
MINISTARSTVO ŠUMARSTVA, POLJOPRIVREDE I VODOPRIVREDE	355	285
JAVNA USTANOVA SPECIJALISTIČKA VETERINARSKA LABORATORIJA	94	72
MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE U ODRŽIVOG RAZVOJA	415	-
MINISTARSTVO LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA	751	-
MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA	120	-
VODOVOD I KANALIZACIJA-HERCEG NOVI	58	-
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	210	-
INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE CRNE GORE	16	-
JP VODOVOD I KANALIZACIJA TIVAT	16	-
ZAVOD ZA METEOROLOGIJU	34	-
	8.041.322	5.934.804

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Troškovi poslovanja

Troškovi poslovanja

	2023	2022
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	97.268	94.248
JP VODOVOD I KANALIZACIJA TIVAT	24.618	49.032
OPŠTINA TIVAT - ZAKUP ZEMLJIŠTA	41.782	41.782
OPŠTINA PODGORICA - NEPOKRETNOST	766	46.383
KOMUNALNO - TIVAT	41.409	38.171
VODOVOD I KANALIZACIJA - PODGORICA	21.799	31.107
DOM ZDRAVLJA PODGORICA	11.430	18.700
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISTRAŽIVANJA	12.187	8.821
ČISTOĆA	17.382	14.702
DEPONIJIA	12.684	12.453
TO MONTENEGRO D.O.O	6.696	12.854
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIĆ	7.060	5.945
CDA - CENTRALNA KLIRINŠKA DEPOZITARNO AGENCIJA	3.020	3.630
POŠTA CRNE GORE	3.284	2.923
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE	2.708	2.921
INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE CRNE GORE	1.067	1.698
RADIO TELEVIIZIJA CRNE GORE	1.300	1.450
JU INSTITUT ZA RAZVOJ I ISTRAŽIVANJE ZAŠ	150	1.382
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	1.855	1.855
AUTO MOTO SAVEZ CRNE GORE	25	124
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE	269.368	289.228
OPŠTINA ZETA - LOKALNA KOMUNALNA TAKSA	52.365	-
OPŠTINA ZETA - POREZ NA NEPOKRETNOST	43.763	-
KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA	2.700	1.200
MAŠINSKI FAKULTET CRNE GORE	11	-
SLUŽBENI LIST CRNE GORE	654	551
13 JUL PLANTAŽE AD	1.656	17
RADIO TELEVIIZIJA NIKŠIĆ	340	100
RADIO TIVAT	80	75
ZAVOD ZA METEOROLOGIJU	30	156
	679.457	681.510

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja

	2023	2022
MONTENEGRO AIRLINES AD - U STEČAJU	6.592.541	6.592.556
TO MONTENEGRO D.O.O	105.884	261.232
KONTROLA LET A SRBIJE I CRNE SMAT SA	5.301	6.651
UPRAVA CARINA CRNE GORE	743	4.103
MINISTARSTVO FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA	-	3.548
MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE	4.301	3.114
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA CRNE GORE	2.920	2.920
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE	-	1.838
POŠTA CRNE GORE	2.233	1.360
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CRNE GORE	79	465
UPRAVA POLICIJE CRNE GORE	386	387
CENTRALNA BANKA CRNE GORE	-	368
MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE CRNE GORE	-	307
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE	255	285
KABINET PREDSEDNIKA CRNE GORE	-	250
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE-PROTOKOL	543	212
MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIJA CRNE GORE	-	135
KONTROLA LET A - STARI TERMINAL	-	60
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA CRNE GORE	-	30
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	248	-
AGENCIJA ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST	15	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA BAR	484	-
MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA	120	-
	6.716.054	6.879.819

Ispravka potraživanja kupaca

	2023	2022
MONTENEGRO AIRLINES AD U STEČAJU	6.592.541	6.592.541
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.483	3.483
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA	2.920	2.920
MINISTARSTVO ODBRANE RCG	2.867	2.867
UPRAVA POLICIJE	387	387
GEN.SEKRETARIJAT VLADE-PROTOKOL	197	197
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CRNE GORE	190	190
	6.602.585	6.602.585

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze

	2023	2022
NACIONALNA TURISTIČKA ORGANIZACIJA CRNE GORE	-	101.250
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE - SNABDIJEVANJE	31.240	32.115
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	10.529	9.709
JP VODOVOD I KANALIZACIJA TV	1.473	4.250
VODOVOD I KANALIZACIJA - PODGORICA	1.070	2.469
KOMUNALNO - TIVAT	1.948	1.925
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIĆ	3.600	1.440
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKO ISTRAŽIVANJE	1.879	1.416
DEPONIJIA	-	1.110
OPŠTIVAT - SLETANJE AVIONA - OBALA	280	1.090
ČISTOČA	1.075	1.075
OPŠTINATIVAT NAKNADA ZA PRISTUP SA OPŠTEG PUTA	-	1.000
CDA-CENTRALNO KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO	-	303
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO	190	150
POŠTA CRNE GORE	10	-
RADIO TELEVIZIJA CRNE GORE	1.089	-
OPŠTINA ZETA - LOKALNA KOMUNALNA TAKSA	52.365	-
OPŠTINA ZETA - POREZ NA NEPOKRETNOST	43.763	-
	150.511	159.301

Primanja ključnog rukovodećeg osoblja

	2023	2022
Odbor direktora	146.438	129.388
Izvršni menadžment	399.308	371.545
	545.746	500.933

Izdaci za izvršni menadžment obuhvataju ukupna primanja sa pripadajućim porezima, doprinosima i prirezom za izvršnog direktora, zamjenika izvršnog direktora, pomoćnike izvršnog direktora, direktore aerodroma i pomoćnike direktora aerodroma.

29. Preuzete i potencijalne obaveze

Sudski sporovi

MRS 37 je propisano da je Društvo dužno da izvrši rezervisanja za potencijalne obaveze ako su ispunjeni sledeći uslovi: kad pravno lice ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, kada je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske korisiti biti potreban za izmirenje obaveza i kada se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Prema izvještajima advokata koji zastupaju firmu preduzeće je izvršilo odgovarajuća rezervisanja.

Radni sporovi po osnovu startnog dijela od 2019.godine pa nadalje nisu rezrevisani jer menadžment vjeruje da će se tužbe pred sudom riješiti u korist Društva, naročito nakon dobijanja dvije presude Vrhovnog suda Crne

Gore tokom marta 2024.godine kojim su ukinute presude Osnovnog suda i Višeg suda u Podgorici, a koje su bile u korist zaposlenih i vraćene na ponovno odlučivanje sa detaljnim obrazloženjem i ukazivanjem da prvostepeni i Viši sud prilikom donošenja svojih odluka nisu pravilno primijenili članove kolektivnog ugovora poslodavca koji reguliše startni dio. Trenutno se pred sudovima vodi 271 postupak odnosno tužbe po ovom osnovu.

Garancije

Društvo ima dvije bankarske carinske garancije, vezane za prodaju goriva i carinsko skladište.

Ukupna vrijednost po ovim garancijama iznosi 70.000 Eur (2022.godini 70.000Eur).

Ostalo

Uprava prihoda i carina – Sektor za velike poreske obveznike je tokom 2022.godine izvršio inspekcijski nadzor i Rešenjem broj 03/6-3/3-21 od 18.04.2022.godine utvrdio, između ostalih, i poreski dug po osnovu poreza po odbitku u iznosu od 2.683.448 Eur. Navedeni iznos se odnosi na prenos dijela dobiti u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 06-1136/3 od 27.maja 2013.godine po kom se društva u većinskom vlasništvu Države obavezuju da 70% viška prihoda nad rashodima transferišu u Budžet Crne Gore. Društvo je u skladu sa navedenim Zaključkom prenijelo bruto iznos obaveze uključujući i porez po odbitku na račun Budžeta Crne Gore, te smatra da je Rešenjem Uprave prihoda i carina dvostruko oporezovano po istom osnovu i ne priznaje obavezu po ovom osnovu. Društvo vodi spor pred Upravnim sudom protiv Uprave prihoda i carina.

30. Događaji nakon datuma bilansa

Usvajanje MSFI 9 i 15 u 2024. godini će imati za efekat izmjenu računovodstvenih politika. Primjena novih MSFI neće imati materijalne efekte na bilanse Društva.

U skladu sa MRS 10 Događaji nakon bilansa stanja, Društvo objelodanjuje događaje koji su nastali nakon 31.12.2023.godine. Dana 20.03.2024.godine otkrivena je prevarna radnja od strane NN lica koje se koristilo lažnim email adresama u komunikaciji i pokušalo da od Društva bespravno prisvoji iznos namjenjen plaćanju opreme dobavljaču u vrijednosti od 551.000 Eura. Društvo je o svim detaljima obavijestilo nadležne organe kako bi se pokrenula istraga. Dana 04.04.2024. godine, Društvu je izvršen povraćaj sredstava u iznosu od 509.007 eur. Društvo zajedno sa domaćom bankom sprovodi postupak povraćaja preostalih sredstava.

Radovan Petrović

Radovan Petrović

Radovan Petrović

[Racio-mont; društvo za reviziju]

“AERODROMI CRNE GORE” AD Podgorica

**IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA O IZVRŠENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH
IZVJEŠTAJA ZA PERIOD OD 01.01.2023 DO 31.12.2023 GODINE**

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Za akcionare "AERODROMI CRNE GORE" AD Podgorica

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI - FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA PREDUZEĆA

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja preduzeća "AERODROMI CRNE GORE" AD Podgorica (u daljem nastavku preduzeće), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2023 godine, iskaz o ukupnom rezultatu, iskaz o tokovima gotovine, iskaz o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na dan 31.12.2023 godine, napomene uz finansijske iskaze, izvještaj menadžmenta i dio izjave korporativnog upravljanja član 15. tačke 3 i 4 u skladu sa Zakonom o računovodstvu SI CG 145/21 i 152/22.

Po našem mišljenju, osim za efekte pltanja opisanih u odjeljku Osnova za mišljenje sa rezervom, finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima finansijske pozicije "AERODROMI CRNE GORE" AD Podgorica na dan 31.12.2023 godine, njene finansijske uspješnosti, tokova gotovine, promjena na kapitalu i napomene uz finansijske iskaze za godinu koja se završava 31.12.2023 godine u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (IFRS) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (IAS).

Osnova za mišljenje sa rezervom

Nekretnine, postrojenja i oprema pod rednim brojem 006 Iskaza o finansijskoj poziciji – Nijemo bili u mogućnosti da potvrdimo poziciju Nekretnina, postrojenja i oprema zbog okolnosti koje proizilaze usled neadekvatnih evidencija u posjedovnim listovima nekretnina, koji su nam dostavljeni kao dokaz vlasništva nad imovinom. Značajan dio imovine (nepokretnosti i zemljišta) koja se u poslovnim knjigama preduzeća vodi kao imovina preduzeća, u posjedovnim listovima u koloni »Osnov prava« se vodi kao svojina 1/1 Crne Gore, raspolaganje 1/1 Vlada Crne Gore, a »Aerodromi Crne Gore« upravljanje 1/1. S obzirom da je ista imovina prilikom transformacije preduzeća procijenjena i po istom osnovu Država Crna Gora je postala vlasnik akcijskog kapitala u istom iznosu, potrebno je u saradnji sa Vladom Crne Gore, Upravom za katastar i Upravom za državnu imovinu riješiti pravni status imovine. Potrebno je izvršiti usaglašavanje katastarskih evidencija sa Upravom za imovinu u pogledu ispravnosti posjedovnih listova. Takođe u listu nepokretnosti 4 KO »Privredna Zona« Kotor zemljište površine 19.733 m² koje se vodi u poslovnim evidencijama preduzeća, kao imovina preduzeća, kao nosilac prava korišćenja se vodi preduzeće »JAT« Beograd. Veza Napomene uz finansijske izvještaje broj 6.

Ostala nepomenuta potraživanja pod rednim brojem 038 Iskaza o finansijskoj poziciji, veza Napomene uz finansijske izvještaje broj 9.2– Nijesmo bili u mogućnosti da potvrdimo potraživanje od Vlade Crne Gore- Ministarstvo Finansija Crne Gore u iznosu od 9.873.633 EUR-a iz razloga što do dana revizije nijesmo mogli dobiti potvrdu stanja na 31.12.2023 godine. Potraživanje je nastalo po osnovu zaključka Vlade Crne Gore broj 06-1136/3 u 2020 godini, u kojem je precizirano da se višak prihoda nad rashodima u iznosu od 70% prenese u budžet Crne Gore, bez donošenja odluke o raspodjeli

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA – NASTAVAK AERODROMI CRNE GORE AD PODGORICA

dobiti i usvojenih finansijskih izvještaja za 2019 godinu. Preduzeće je preduzelo korake u cilju usaglašavanja stanja potraživanja sa Vladom Crne Gore- Ministarstvo Finansija Crne Gore.

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda pod rednim brojem 140 Iskaza o finansijskoj poziciji, veza Napomene uz finansijske izvještaje broj 18.4 – Postoji neusaglašenost između prezentovanih obaveza po osnovu poreza i doprinosa prema Upravi prihoda i carina Crne Gore (Poreska Uprava Crne Gore). Neusaglašenost se odnosi na poreski tretman isplate viška prihoda nad rashodima u iznosu od 70% prema budžetu Crne Gore. Inspeksijskim nadzorom je utvrđeno da ista plaćanja imaju tretman raspodjele dobiti i da način na koji je uplata u budžet Crne Gore izvršena nije ispravna pa je izvršen obračun poreza po odbitku u iznosu od 2.683.448,92 EUR-a od strane Uprave prihoda i carina Crne Gore. Po ovom osnovu se vodi upravni spor sa Ministarstvom finansija - Uprava prihoda i carina Crne Gore. Podnešena je tužba upravnom sudu protiv Ministarstva Finansija Crne Gore radi poništaja Rješenja tuženog UPII-07/3-03-042/22-903/1 od 15.11.2022 godine.

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA), naše odgovornosti u skladu sa standardima (ISA) su detaljno opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja, Mi smo nezavisni u odnosu na preduzeće "AERODROMI CRNE GORE" AD Podgorica u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za mišljenje sa rezervom.

Skretanje pažnje

Na dan bilansa 31.12.2023 godine vodi se značajan broj sudskih sporova koji se većinom odnose na tužbe iz radnog odnosa, a konačan ishod ovih sporova je neizvjestan. Preduzeće je izvršilo rezervisanje za sudske sporove u iznosu od 1.211.945 EUR-a i isti iznos je prezentovan u iskazu o finansijskoj poziciji broj 121 i 128, Veza Napomene uz Finansijske izvještaje 14.2 i 17. Preduzeće se prilikom procjene rezervisanja za sudske sporove koristilo metodom najbolje moguće procjene i odmjeravanjem fer iznosa. Konačan iznos obaveze po rezervisanjima za sudske sporove se može razlikovati od procijenjenog iznosa. Naše mišljenje po ovom osnovu nije modificirano.

Na dan bilansa 31.12.2023 godine preduzeće je u okviru bilansne pozicije Ostala nepomenuta potraživanja pod rednim brojem 038 Iskaz o finansijskoj poziciji, veza Napomene uz finansijske izvještaje broj 9.2 prezentovalo potraživanja u vrijednosti od 3.000.000 EUR-a od Atlas banke u stečaju AD Podgorica. Kako se sredstva nalaze kod CBCG do okončanja postupka i izuzeta su iz stečajne mase stečajnog dužnika, momenat naplate a i iznos može se razlikovati od konačnog usled neizvjesnosti po osnovu sudskog spora. Preduzeće se prilikom procjene potraživanja u skladu sa MRS 39 koristilo metodom najbolje moguće procjene i odmjeravanjem fer iznosa. Naše mišljenje po ovom osnovu nije modificirano.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima. Pored pitanja koja su opisana u odjeljku Osnova za mišljenje sa rezervom odredili smo da su pitanja opisana u nastavku ključna revizorska pitanja koja će biti saopštena u našem izvještaju.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA – NASTAVAK AERODROMI CRNE GORE AD PODGORICA

Revizor je posebnu pažnju posvetio realnoj prezentaciji rashoda tekućeg perioda i njihove prezentacije i nijesu utvrđene materijalno značajne nepravilnosti. Revizor je izvršio testove detalja transakcija, procjenu internih kontrola i analitičke postupke.

Revizor je posebnu pažnju posvetio realnoj prezentaciji prihoda tekućeg perioda i njihove prezentacije, nijesu utvrđene materijalno značajne nepravilnosti. Revizor je izvršio testove detalja transakcija, procjenu internih kontrola i analitičke postupke.

Posebna pažnja je posvećena reviziji obaveza iz poslovanja i nijesu utvrđeni materijalno pogrešni prikazi na osnovu konfirmacija i nezavisnih potvrda stanja. Revizor je izvršio testove detalja transakcija, procjenu internih kontrola i analitičke postupke.

Posebna pažnja je bila posvećena poziciji troškova zarada i internim postupcima za obračun zarada. Revizor je izvršio testove detalja, provjeru načina obračuna zarada, opšteg kolektivnih ugovora kao i kolektivnog ugovora i utvrdio da nema materijalno značajnih nedostataka u internim kontrolama i postupcima.

Posebna pažnja je bila posvećena obračunu odloženog poreza u skladu sa MRS 12. Revizor je izvršio testove detalja i način obračuna i utvrdio da nema materijalnih nedostataka u načinu obračuna već pozicija fer i istinito prezetuje stvarno stanje u skladu sa relevantnim MRS/MSFI.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu finansijskih iskaza koji pružaju istinit i objektivan prikaz u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za druge finansijske izvještaje u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima Crne Gore, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške. Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti preduzeća "AERODROMI CRNE GORE" AD Podgorica da nastavi poslovanje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira preduzeće ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi. Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja preduzeća.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da li finansijski izvještaji uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne prikaze ako takvi iskazi postoje, iako je revizija pravilno planirana i sprovedena. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zborno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije u skladu sa ISA standardima, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA – NASTAVAK AERODROMI CRNE GORE AD PODGORICA

obezbjede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazanje interne kontrole.

- Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primenjenih računovodstvenih politika i u kojoj meri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno obelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno retkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ostali regulatorni zahtjevi

Preduzeće je sastavilo izvještaj menadžementa u skladu sa Zakonom o računovodstvu Sl.CG 145/21 i 152/22 i sadrži sve neophodne zakonom propisane elemente i sastavljen je uz dužnu profesionalnu pažnju. Revizori su izvršili reviziju istog i nijesu otkrili pogrešne materijalno značajne prikaze, osim za potencijalni uticaj iz odjeljka Osnova za mišljenje sa rezervom.

**IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA – NASTAVAK
AERODROMI CRNE GORE AD PODGORICA**

Izvještaj menadžmenta je usklađen sa finansijskim izvještajima za 2023 godinu i kao takav polazna osnova predviđanja i projekcija služi prethodni poslovni period. Revizor ne može ocjenjivati tačnost projekcije, ali konstatuje da je ista sastavljena uvažavajući poslovne aspekte realnog planiranja osim za potencijalni uticaj iz odjeljka Osnova za mišljenje sa rezervom.

Revizor je izvršio reviziju finansijskih iskaza i nije primijetio druge materijalno pogrešne prikaze osim prezentovanih u odjeljku Osnova za mišljenje sa rezervom.

Preduzeće nije sastavilo Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, tj do dana izdavanja izvještaja revizoru ga nije stavilo na uvid ili prezentaciju, koji je definisan kao obaveza u skladu sa članom 15 Zakonom o računovodstvu SI CG 145/21 i 152/22 za sve subjekte od javnog interesa.

Jun 2024 godine

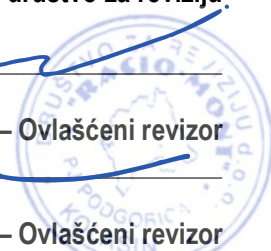
Racio-Mont doo; društvo za reviziju.

Mladen Rakočević – Ovlašćeni revizor

**Predrag Rakočević – Ovlašćeni revizor
(partner u angažovanju)**

AD "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA

AERODROM PODGORICA

Br:.....

Datum:..... 2024 godine

Predmet: Izjava revizoru

Ugovorom o vršenju revizije finansijskih iskaza AD "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA za period od 01.01.2023 do 31.12.2023 godine utvrđena je obaveza naručioca revizije da revizoru u pismenoj formi potvrdi date izjave koje je revizor zahtijevao u postupku revizije.

Shodno prednjem potvrđujemo date izjave na zahtjev ovlašćenog revizora Rakočević Predraga i Rakočević Mladena („Racio Mont“ DOO Kolašin):

1. Svjesno prihvatamo odgovornost za finansijske iskaze sastavljene i objavljene za izvještajni period od 01.01.2023 do 31.12.2023 godine koji su bili predmet revizije,
2. Sve poslovne transakcije u izvještajnom periodu su dokumentovane, odnosno za svaku poslovnu transakciju formirana je odgovarajuća dokumentacija, odnosno ne postoje poslovne transakcije za koje nije formirana odgovarajuća dokumentacija,
3. Sva poslovna dokumentacija za izvještajni period je registrovana u računovodstvu naručioca revizije,
4. Rukovodstvo i lica koja imaju značajnu ulogu u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, ili lica koja mogu imati materijalno značajan uticaj na računovodstvene izvještaje, nijesu bila uključena u nezakonite radnje u pripremanju i objavljivanju finansijskih iskaza koji su bili predmet revizije ili druge prevarne radnje.
5. Revizoru smo u postupku revizije stavili na raspolaganje sve poslovne evidencije i potkrepljujuću dokumentaciju i sve zapisnike inspeksijskih organa i organa upravljanja,
6. U računovodstvenim izvještajima nema materijalno značajnih pogrešnih iskazivanja ili propusta;
7. Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima zakonodavnih i izvršnih organa koji bi, u slučaju njihovog nepoštovanja, mogle imati materijalno značajne efekte na računovodstvene izvještaje;
8. Ne planiramo da napustimo sadašnju osnovnu djelatnost.
9. Smatramo da su značajne postavke korišćene za izradu računovodstvenih procjena osnovane i dosledne.

RUKOVODILAC RAČUNOVODSTVA:

Pavle Milić

VD IZVRŠNOG DIREKTORA:
B. Rakočević

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

na dan 31.12.2023. godine

Broj iskaza

111315/2023

Popunjava pravno lice
Matični broj: 02305623 Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: IVANOVIĆ MILICA
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA

Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina - krajnje stanje	Prethodna godina - početno stanje
1	2	3	4	5	6	7
	A K T I V A					
00	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		122111194	122256480	
01	I. NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003	5	171461	192619	
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005	5	161731	180725	
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007	5	9730	11894	
	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008	6	121869656	121979157	
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009	6	113599244	114525208	
023	2. Postrojenja i oprema	010	6	7566998	6819560	
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011	6	13700	13700	
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013				
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014	6	13700	13700	
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015	6	689714	620689	
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016	7	70077	84704	

030, 039 (dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017				
033 (dio ,039 (dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031 (dio ,032 (dio ,039 (dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019				
033 (dio ,039 (dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031 (dio ,032 (dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032 (dio ,034,0 35,036, 039 (dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)	022				
038,03 9(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023	7	70077	84704	
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024				
	D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		44861952	35513548	
	I. ZALIHE (027 do 030)	026		567362	431857	
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	027	8	514710	417194	
11	2. Nedovršena proizvodnja	028				
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029	8	501	501	
15	4. Dati avansi	030		52151	14162	
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		16785057	15892146	
202,20 3,209 (dio)	1. Potraživanja od kupaca	032	9.1	3739453	2955308	
200,20 9(dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033				
201,20 9(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034				
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		13045604	12936838	
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036				

27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037		97427	15321	
21, 22 ,osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038	9.2	12948177	12921517	
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039	10	2012683	14807	
236 (dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju	040				
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli	041				
23 osim 236 (dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042	10	2012683	14807	
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043	11	25496850	19174738	
04	V. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044				
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045	12	110297	97751	
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		167083443	157867779	
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101	13	141259760	131707392	
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	13	101500000	101500000	
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
320	III. EMISIONA PREMIJA	104				
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105	13	32790200	32803498	
321	1. Zakonske rezerve	106				
322 (dio)	2. Statutarne rezerve	107				
322 (dio)	3. Druge rezerve	108				

330 i potr. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	4. Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109	13	32790200	32803498	
dugov. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110				
	VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		6969560	-2596106	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112	13	29461065	28020516	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113	13	9552368	1427250	
350	3. Gubitak ranijih godina	114	13	32043873	32043872	
351	4. Gubitak tekuće godine	115				
	VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		5634341	6879767	
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118	14	3439528	3791000	
404 (dio)	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119	14.1	2241242	2086965	
400 (dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121	14.2	1198286	1704035	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122		2194813	3088767	
414, 415	1. Dugoročni krediti	123	15.1	1066667	1866667	
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124	15.2	1128146	1222100	
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125	15.3	10638901	9662427	

495 (dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126	16	308388	313439	
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		9197863	9278231	
467	I KRATKOROČNA REZERVISANJA	128	17	345752	1066674	
	II KRATKOROČNE OBAVEZE (130 do 137)	129		8852111	8211557	
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) ,426 i 429 (dio)	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130	18.1	93954	93704	
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) i 429 (dio)	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131	18.1	800000	800000	
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132	18.2	292695	134299	
433, 434, 440- 449	4. Obaveze prema dobavljačima	133	18.3	535682	527272	
439 (dio)	5. Obaveze po mjenicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		7129780	6656282	
439 (dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138	18.4	6062904	4497817	
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139	18.4	135026	153436	
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140	18.4	72726	374169	
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141	18.4	859124	1630860	

427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
490, 491, 494, 495 (dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143	18.5	44190	26523	
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		167083443	157867779	

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 05.04.2024.

Datum obrade 05.04.2024.

Datum štampe 24.04.2024.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

IVANOVIĆ MILICA

M.P.

Odgovorno lice

PETAR RADULOVIĆ

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/

u periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

Broj iskaza

111315/2023

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: IVANOVIĆ MILICA	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA	

Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201	19	28882742	21790676
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		6872172	4391879
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205	20.1	5777377	4163578
67, 691 i 692	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206	20.2	1094795	228301
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207			
	5. Troškovi poslovanja (209+210+210a)	208		6468616	6405240
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209	21	1274351	1051754
53, 54 (dio) i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210	22	3180981	3404257
540	c) Amortizacija	210 a	22	2013284	1949229
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211		17987183	16453886
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212	23.1	13239060	12084117
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		4748123	4369769
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214	23.2	1251975	1113320
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215	23.3	3210849	3002121
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216	23.4	285299	254328
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217			

580, 581, 582, 589(dio)	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218			
584, 589(dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)	219			
57, 591 i 592	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220	24	411267	184629
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		10887848	3138800
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222			
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226			
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229			
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230		11098	3046
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233		11098	3046
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235 -236)	234		-3175	-252073

683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtno imovine	235		1256	4640
583, 585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtno imovine	236	25	4431	256713
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		366929	447088
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562, 563, 564, 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	240	26	366929	447088
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234–237)	241		-359006	-696115
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		10528842	2442685
690 – 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		10528842	2442685
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245		976474	1015435
721	1. Tekući porez na dobit	246			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247	27	976474	1015435
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		9552368	1427250
	VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih sa kapitalom / (250 do 257)	249			
330	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250			
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			

332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
337	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257			
	VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata /povezanim sa kapitalom/	258			
	VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata povezanih sa kapitalom/ (249-258)	259			
	IX. Neto sveobuhvatni rezultat (248+259)	260		9552368	1427250
	X. Zarada po akciji	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica	264			
	XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu	265			

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 05.04.2024.

Datum obrade 05.04.2024.

Datum štampe 24.04.2024.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

IVANOVIĆ MILICA

Odgovorno lice

M.P.

PETAR RADULOVIĆ

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE - direktna metoda

u periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

Broj iskaza

111315/2023

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: IVANOVIĆ MILICA	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA	

Pozicija	Red. br	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	37242380	28811678
1. Prodaja i primljeni avansi	302	30234555	23782271
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	380	72
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	7007445	5029335
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	25968173	22751787
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	4636552	3950968
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	19664726	17953129
3. Plaćene kamate	308	330338	376303
4. Porez na dobitak	309	771736	
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	564821	471387
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	11274207	6059891
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	18158	19494
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315	16608	17537
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316	1550	1957
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	4170253	554401
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	2170253	554401
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321	2000000	
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I -II)	322	-4152095	-534907
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323		
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		

II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	800000	800000
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329	800000	800000
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	-800000	-800000
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	6322112	4724984
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	19174738	14449754
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	25496850	19174738

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 05.04.2024.

Datum obrade 05.04.2024.

Datum štampe 24.04.2024.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

IVANOVIĆ MILICA

Odgovorno lice

M.P. PETAR RADULOVIĆ

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

Broj iskaza
111315/2023

Popunjava pravno lice
Matični broj: 02305623 Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: IVANOVIĆ MILICA
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA

Po zi cija	Opis	Red broj	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309	Red broj	Ostali kapital	Red broj	Neuplaćeni upisani kapital (grupa 31)	Red broj	Emisiona premija (rn 320)	Red broj	Rezerve (rn 321, 322)	Red broj	Revaloriza cione rezerve (grupa 33)	Red broj	Neraspore đena dobit (grupa 34)	Red broj	Gubitak (grupa 35)	Red broj	Otkupljene sopstvene akcije udjeli (rn 237)	Red broj	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6 +7+8-9-10)
1			2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1.	Stanje na dan 01.01. _____ godine	401	101500000	410		419		428		437		446	35223680	455	28004657	464	30413013	473		482	134315324
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411		420		429		438		447		456		465		474		483	
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01. _____ godine (r.br. 1+2)	403	101500000	412		421		430		439		448	35223680	457	28004657	466	30413013	475		484	134315324
4.	Neto promjene u _____ godini	404		413		422		431		440		449	-2420182	458	1443110	467	1630860	476		485	-2607932
5.	Stanje na dan 31.12. _____ godine (r.br. 3+4)	405	101500000	414		423		432		441		450	32803498	459	29447767	468	32043873	477		486	131707392
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415		424		433		442		451		460		469		478		487	
7.	Korigovano početno stanje na dan _____ godine (r.br. 5+6)	407	101500000	416		425		434		443		452	32803498	461	29447767	470	32043873	479		488	131707392

8.	Neto promjene u _____godini	408		417		426		435		444		453	-13298	462	9565666	471		480		489	9552368
9.	Stanje na dan 31.12. _____godine (r.br. 7+8)	409	101500000	418		427		436		445		454	32790200	463	39013433	472	32043873	481		490	141259760

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema	05.04.2024.	Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih iskaza	Odgovorno lice
Datum obrade	05.04.2024.	IVANOVIĆ MILICA	M.P PETAR RADULOVIĆ
Datum štampe	24.04.2024.		

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

SADRŽAJ:

1.	OPŠTE INFORMACIJE	3
2.	OSNOVA ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH ISKAZA.....	4
2.1.	Korišćenje procjenjivanja.....	4
2.2.	Uporedni podaci	4
2.3.	Koncept nastavka poslovanja.....	4
3.	PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	4
3.1.	Nematerijalna ulaganja.....	4
3.2.	Nekretnine, postrojenja i oprema.....	5
3.3.	Sredstva sa pravom korišćenja	7
3.4.	Dugoročni finansijski plasmani	7
3.5.	Zalihe.....	7
3.6.	Kratkoročna potraživanja i plasmani.....	7
3.7.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	8
3.8.	Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja	8
3.9.	Kapital	8
3.10.	Revalorizacije rezerve / model priznavanja	9
3.11.	Obaveze	9
3.12.	Rezervisanja.....	9
3.13.	Tekući i odloženi porez.....	10
3.14.	Poslovni prihodi	10
3.15.	Poslovni rashodi	11
3.16.	Finansijski prihodi i rashodi	11
3.17.	Događaji nakon bilansa stanja.....	11
3.18.	Naknadno ustanovljene greške	11
4.	Upravljanje finansijskim rizikom	12
4.1.	Tržišni rizik	12
4.2.	Kreditni rizik.....	12
4.3.	Rizik likvidnosti	12
4.4.	Upravljanje rizikom kapitala.....	13
5.	Nematerijalna ulaganja	14
6.	Nekretnine, postrojenja i oprema.....	15
7.	Dugoročni finansijski plasmani	17
8.	Zalihe	17
9.	Kratkoročna potraživanja	18
9.1.	Potraživanja od kupaca	18
9.2.	Ostala potraživanja:.....	19
10.	Kratkoročni finansijski plasmani	20
11.	Gotovina na računima i u blagajni	20
12.	Aktivna vremenska razgraničenja	21
13.	Kapital	21
14.	Dugoročna rezervisanja	21
14.1.	Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih	22
14.2.	Ostala dugoročna rezervisanja.....	22
15.	Dugoročne obaveze	23
15.1.	Dugoročni krediti	23
15.2.	Ostale dugoročne obaveze	23
15.3.	Odložene poreske obaveze.....	24
16.	Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije	24
17.	Kratkoročna rezervisanja	25
18.	Kratkoročne obaveze	25
18.1.	Obaveze po osnovu kredita i zajmova od kreditnih institucija i lica koja to nisu	25

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

18.2.	Primljeni avansi i depoziti	25
18.3.	Obaveze prema dobavljačima	26
18.4.	Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze	26
18.5.	Pasivna vremenska ograničenja	27
19.	Prihodi od prodaje – neto prihod	27
20.	Ostali prihodi iz poslovanja	28
20.1.	Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	28
20.2.	Ostali prihodi iz poslovanja	29
21.	Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala	29
22.	Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	30
23.	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	31
23.1.	Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	31
23.2.	Troškovi poreza	31
23.3.	Troškovi doprinosa za penzije	32
23.4.	Troškovi doprinosa	32
24.	Ostali rashodi iz poslovanja	32
25.	Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtno imovine	32
26.	Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	33
27.	Poreski rashod perioda:	33
28.	Transakcije sa povezanim licima	33
29.	Preuzete i potencijalne obaveze	37
30.	Događaji nakon datuma bilansa	38

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

1. OPŠTE INFORMACIJE

Javno preduzeće "Aerodromi Crne Gore", Podgorica osnovano je Odlukom Vlade Crne Gore broj 02-2509 od 22.07.1999. godine. Shodno Zakonu o privrednim društvima, javno preduzeće je upisano 04.09.2003. godine u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem 8-0006051/001.

Za potrebe transformacije Društva, izvršena je procjena JP "Aerodromi Crne Gore", Podgorica sa stanjem na dan 31.10.2012. godine. Odlukom o osnivanju jednočlanog akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" (u daljem tekstu „Društvo”) br. 08-1834/4 od 25.07.2013. godine, Društvo se transformiše u akcionarsko društvo i u tom obliku postoji i danas. Osnivač i vlasnik Društva je Vlada Crne Gore, koja ima ovlaštenje Skupštine akcionara u skladu sa zakonom.

Osnovna djelatnost Društva je prihvati i otprema vazduhoplova, putnika i robe na aerodromima Podgorica i Tivat u domaćem i međunarodnom saobraćaju. Društvo se bavi i održavanjem poletno-sletnih staza, uređaja i opreme na aerodromima i drugim djelatnostima koje služe obavljanju djelatnosti radi kojih je osnovano Društvo.

Organi Društva su:

- Odbor direktora, kao kolektivno tijelo, koji broji 5 članova,
- Izvršni direktor koga imenuje Odbor direktora.

U periodu od 01.01.2022.godine do 18.07.2022.godine

Predsjednik Odbora direktora Đoković Nebojša

Član Odbora direktora Dobardžić Eldin

Član Odbora direktora Todorović Boro

Član Odbora direktora Vuković Branko

Član Odbora direktora Ognjen Jovović

U periodu od 18.07.2022. godine do 08.08.2023.godine

Predsjednik Odbora direktora Dobardžić Eldin

Član Odbora Direktora Đoković Nebojša

Član Odbora Direktora Kemal Purišić

Član Odbora Direktora Slavko Vukčević

Član Odbora Direktora Momčilo Martinović

Od 03.10.2023.godine Odbor direktora čine sledeći članovi

Predsjednik Odbora Direktora Eldin Dobardžić

Član Odbora Direktora Kemal Purišić

Član Odbora Direktora Slavko Vukčević

Član Odbora Direktora Nebojša Đoković

Član Odbora Direktora Ilija Mugoša

Izvršni direktor:

Goran Jandreoski od 19.07.2021.godine do 05.09.2022.godine

Vladan Drašković od 05.09.2022.godine

Broj stalno zaposlenih radnika na kraju 2023. godine je 842 (2022.godina: 792 radnika) dok je broj zaposlenih

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

na određeno vrijeme na kraju 2023. godine bio 119 (2022.godina: 121).

Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH ISKAZA

Društvo je sastavilo ove finansijske izvještaje u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu Crne Gore koji zahtijeva da Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Stoga su u primjeni samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore.

Do dana sastavljanja priloženih finansijskih izvještaja nije prevedena nijedna dopuna odnosno dodatak postojećim ili revidiranim standardima, kao nijedno novo tumačenje izdato od strane IASB i IFRIC nakon 2021. godine, pa oni nisu ni primijenjeni od strane Društva. Primjena MSFI 15 i MSFI 9 je odložena za 01.01.2024 godine.

Finansijski iskazi za 2023. godinu urađeni su u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Službeni list Crne Gore“, br. 145/21).

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, sem ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je EUR.

2.1. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva korišćenje najboljih mogućih procjena i pretpostavki koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, procjene korisnog vijeka upotrebe opreme i rezervisanja.

2.2. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji finansijski iskazi Društva za 2022. godinu koji su bili predmet revizije.

2.3. Koncept nastavka poslovanja

Na osnovu sprovedenih analiza, rukovodstvo opravdano očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Shodno tome, Društvo je pripremilo finansijske iskaze u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih iskaza navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

3.1. Nematerijalna ulaganja

Ova bilansna pozicija obuhvata prezentaciju računa o evidenciji imovine koja se fizički ne može kvantificirati.

Pozicija nematerijalne imovine može biti priznata, u slučaju kada ispunjava uslove propisane MRS 38- Nematerijalna imovina.

Korisni vijek ove imovine duži je od godinu dana i pojedinačna nabavna cijena u vrijeme nabavke veća je od 300€, s tim što će se korekcija iznosa vršiti u skladu sa promjenama u računovodstvenoj regulativi.

Ukoliko nematerijalna imovina ne ispunjava uslove iz stava 3 ovog člana priznaje se kao teret rashoda perioda u kome je nastalo.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja vrši se po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, prema troškovnom modelu prema MRS 38 - Nematerijalna ulaganja, odnosno po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, umanjenoj za ispravke vrijednosti po osnovu kumulirane amortizacije i obezvređenja.

Amortizacija nematerijalne imovine vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu, i to proporcionalnom metodom za sredstva sa ograničenim vijekom trajanja. Za nematerijalnu imovinu sa neograničenim vijekom trajanja amortizacija se ne obračunava.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina se iskazuje po modelu revalorizacije iz MRS 38- Nematerijalna imovina, odnosno po "fer" vrijednosti na dan ponovne procjene nematerijalnog ulaganja, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke zbog obezvređenja.

Prilikom ponovne procjene, utvrđuje se "fer" vrijednost u skladu sa tržišnom vrijednošću.

Procjenu "fer" vrijednosti nematerijalne imovine vrši komisija za procjenu, koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko Društvo nema zaposleno stručno lice za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Revalorizacija se vrši onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje značajno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Prilikom revalorizacije nematerijalne imovine, revalorizuju se sva nematerijalna imovina koja pripada istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nematerijalne imovine prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

Osnovica za obračun amortizacije nematerijalne imovine čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost. Procjena rezidualne vrijednosti vrši se na dan svake revalorizacije sredstava.

Naknadni izdatak koji se odnosi na nematerijalnu imovinu nakon njegove nabavke ili završetka, uvećava vrijednost nematerijalnog ulaganja ako ispunjava uslove da se prizna sredstvo, tj ako je vijek trajanja duži od jedne godine i ako je vrijednost naknadnog izdatka veća od 10% od vrijednosti nematerijalne imovine. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Za naknadni izdatak koji uvećava vrijednost nematerijalne imovine koriguje se nabavna vrijednost.

3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Ovu bilansnu poziciju čine računi na kojima se evidentiraju nekretnine, postrojenja i oprema, koji se priznaju i podliježu amortizaciji, i ispunjavaju uslove propisane MRS 16 - Nekretnine postrojenja i oprema. Korisni vijek trajanja duži je od jedne godine, a pojedinačna vrijednost iznosi više od 300,00€.

Ukoliko sredstvo ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, priznaje se na teret rashoda u kome je nastao.

Pojedinačna stvar, nekretnina, postrojenje i oprema priznaju se kao sredstvo kada je vjerovatno da će od njegovog korišćenja Društvo ostvariti ekonomsku korist i ako se nabavna vrijednost ili cijena koštanja može pouzdano izmjeriti.

Početno mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme koji ispunjavaju uslove za priznanje kao osnovno sredstvo,

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

vrši se po nabavnoj vrijednosti.

Kod inicijalnog priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme obuhvataju se troškovi demontiranja, uklanjanja i restauracije.

U nabavnu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme uključuju se i troškovi kamata koji su nastali po osnovu izgradnje ili nabavke sredstava ako su ispunjeni uslovi za primjenu MRS 23-Troškovi pozajmljivanja.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme vrši se primjenom proporcionalnog metoda. Na zemljište se ne obračunava amortizacija.

Stopa amortizacije se može usklađivati ukoliko se procijeni da vijek korišćenja sredstva može biti kraći ili duži.

Procijenjeni korisni vijek trajanja po grupama nekretnina, postrojenja i opreme je:

Grupa osnovnih sredstava	Stopa amortizacije	Stopa koja se priznaje u poreske svrhe
	%	%
Građevinski objekti	1,00- 3,33	5
Aerodomska sredstva	5,00-10,00	15
Namještaj i kancelarijska operma	4,00 -10,00	15-30
Vozila	6,25 - 7,14	15
Računarska oprema	10,00-16,67	30
Ostala oprema	4,00-10,00	20

Obračun računovodstvene amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme vrši se od početka narednog mjeseca, u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Osnovica za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost.

Naknadni troškovi, troškovi zamjene dijelova postrojenja i opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi značajnih adaptacija, remonta i generalnih popravki priznaju se kao povećanje nabavne vrijednosti postrojenja i opreme, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Sredstva izgrađena u sopstvenoj režiji vrednuju se po cijeni koštanja koja ne može biti veća od tržišne cijene takvog sredstva.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po modelu revalorizacije, odnosno "fer" vrijednosti na dan revalorizacije, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke obezvređenja.

Revalorizacija sredstava vrši se onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje znatno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Znatnim odstupanjem iskazane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme od vrijednosti koja bi se utvrdila ponovnom procjenom smatra se odstupanje koje je veće od 5%.

Procjenu "fer" vrijednosti sredstava nekretnina vrši ovlašćeni procjenjivač, dok procjenu "fer" vrijednosti postrojenja i opreme vrši stručna komisija za procjenu koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko društvo nema zaposlenih stručnih lica za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Prilikom revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme revalorizuju se sva sredstva koja pripadaju istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

3.3. Sredstva sa pravom korišćenja

U slučaju da Društvo uzima u zakup nepokretnosti ili opremu, ugovori o zakupu mogu sadržati i komponente zakupa i komponente koje nijesu zakup. Društvo raspoređuje naknadu u ugovoru na komponente zakupa i one koje nijesu zakup na osnovu njihovih relativnih samostalnih cijena. Sredstva koja proizlaze iz zakupa inicijalno se mjere po sadašnjoj vrednosti. Imovina sa pravom korišćenja mjeri se po nabavnoj vrijednosti koja sadrži sledeće:

- iznos početnog mjerenja obaveza zakupa,
- plaćanja zakupa izvršena na ili prije datuma početka, umanjena za primljene podsticaje za zakup,
- početne direktne troškove, i
- troškove za vraćanje imovine u uslove tražene ugovorima o zakupu (prvobitno stanje).

Plaćanja koja se odnose na kratkoročni zakup i sredstva male vrijednosti priznaju se linearno kao trošak u bilansu uspjeha. Kratkoročni zakupi su zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili kraćim.

3.4. Dugoročni finansijski plasmani

U okviru ove bilansne pozicije evidentiraju se dugoročni zajmovi dati radnicima i ostali dugoročni plasmani sa rokom dospelja dužim od dvanaest mjeseci u odnosu na datum bilansa stanja..

Navedeni plasmani predstavljaju finansijska sredstva koja se prilikom početnog priznavanja mjere po njihovoj nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja "fer" vrijednost nadoknade koja je data za njih. Transakcioni troškovi uključuju se u početno mjerenje svih finansijskih sredstava.

Inicijalno priznavanje se vrši po cijeni koštanja uvećanoj za zavisne troškove nabavke. Fer odmjeravanje finansijskih ulaganja na dan bilansa u skladu sa MSFI 39.

3.5. Zalihe

Zalihe su sredstva koja se troše u procesu proizvodnje ili prilikom pružanja usluga. Zalihe obuhvataju zalihe materijala, rezervnih djelova, auto guma, alata, inventara i robe. Zalihe se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, koja uključuje fakturu vrijednost dobavljača, transportne i zavisne troškove nabavke koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stvari oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Smanjenje vrijednosti zaliha vrši se i u slučaju djelimičnog gubljenja kvalitativnih svojstava zaliha i na bazi predloga komisije koja je izvršila popis i konstatovala činjenično stanje.

3.6. Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca za izvršene usluge i prodate proizvode, potraživanja za date avanse dobavljačima, potraživanja za prodatu robu i materijal, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija po specifičnim odnosima, potraživanja za kamate i dividende, dozvoljena i sumnjiva potraživanja kao i ostala potraživanja koja nijesu naprijed pobrojana.

Potraživanja od kupaca mjere se po vrijednosti iz originalne fakture.

Indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potraživanja kupaca na teret rashoda perioda preko računa Ispravke vrijednosti vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih je rok za naplatu prošlo najmanje 365 dana. Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja, na predlog Komisije za popis

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar, odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda vrši se ukoliko je nenaplativost izvjesna i dokumentovana, odnosno kada su potraživanja zastarjela ili da Društvo nije uspjelo da sudskim putem izvrše njihovu naplatu, pod uslovom da je potraživanje prethodno bilo uključeno u prihode Društva. Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na predlog Komisije za popis potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar., odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis preko 36 mjeseci je obavezan, zbog zastarjelosti potraživanja. Ukoliko nema dokaza o postupku naplate potraživanja, rashodi se ne mogu priznati u poreske svrhe, prema Zakonu o porezu na dobiti pravnih lica Crne Gore.

Ako su do dana odobrenja finansijskih izvještaja naplaćena potraživanja koja su na datum bilansa ispravljena, takva potraživanja predstavljaju korektivne događaje i zahtijevaju da se isprave odnosno koriguju u finansijskoj godini kada su naplaćena.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrijednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospjeća, odnosno prodaje do godinu dana.

Kratkoročni finansijski plasmani i hartije od vrijednosti kojima se trguje iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, ne uzimajući u obzir namjeru Društva da ih drži do roka dospjeća.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Ova bilansna pozicija prezentira račune preduzeća o depozitima po viđenju, sredstvima na računu kod banke i drugih finansijskih institucija, sredstvima u blagajni i sredstvima na računu stambenog fonda.

3.8. Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed plaćeni, odnosno fakturisani troškovi narednog perioda, zarađeni prihodi za koje nisu izdate fakture i ostala vremenska razgraničenja.

Pasivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed naplaćeni prihodi i troškovi tekućeg perioda za koje nije primljena isprava ili kad obaveza plaćanja nastaje u budućem periodu.

U napomenama uz finansijske iskaze Društva treba da se objavi sadržaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa.

3.9. Kapital

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se evidentiraju podaci o kapitalu Društva. Kapital čine osnovni kapital, revalorizacione rezerve, akumulirani rezultat ranijih godina i dobit tekuće godine.

"Aerodromi Crne Gore" AD su 100% vlasništvo Vlade Crne Gore sa kapitalom od 10.150.000 akcija.

3.10. Revalorizazione rezerve / model priznavanja

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentuju se računi Društva o efektima revalorizacije pojedinih oblika imovine.

Revalorizazione rezerve imaju karakter nedistributivnog kapitala, a formiraju se kao povećanje fer vrijednosti na dan bilansiranja u proceduri koju predviđaju MSFI i zakonske odredbe.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva poveća kao rezultat revalorizacije, to se povećanje priznaje u ukupnom ostalom rezultatu i akumulira u kapitalu, u okviru pozicije revalorizazione rezerve.

Povećanje se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha, u iznosu u kom poništava revalorizaciono umanjenje iste imovine, prethodno priznate kao rashod u bilansu uspjeha.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva smanji kao rezultat revalorizacije, to smanjenje se priznaje kao rashod u bilansu uspjeha, do iznosa postojećih revalorizacionih rezervi koje se odnose na tu imovinu. Ukoliko sredstvo nije imalo revalorizazione rezerve onda se smanjenje direktno priznaje u rashode.

Smanjenje priznato u ukupnom ostalom rezultatu smanjuje iznos akumuliran u kapitalu, u okviru pozicije revalorizazione rezerve.

Revalorizazione rezerve uključene u kapital se mogu prenositi direktno u neraspoređenu dobit, kada se te rezerve realizuju. Rezerva se može realizovati prilikom rashodovanja ili otuđenja imovine.

Neke rezerve se mogu realizovati dok entitet koristi imovinu. U tom slučaju ostvareni iznos rezerve je razlika između amortizacije, obračunate na osnovu revalorizovane knjigovodstvene vrijednosti imovine, i amortizacije koja bi se priznala na osnovu istorijskog troška imovine. Prenos iz revalorizovanih rezervi u neraspoređenu dobit ne vrši se kroz bilans uspjeha.

Potrebno je obezbijediti analitiku revalorizacionih rezervi po konkretnim sredstvima.

3.11. Obaveze

Obavezama se smatraju dugoročne obaveze, kratkoročne finansijske obaveze, kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze.

Dugoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju za plaćanje dužim od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju u roku od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Dio dugoročnih obaveza koji dospijevaju za plaćanje u kraćem periodu od godinu dana na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, iskazuju se kao kratkoročne obaveze.

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

Obaveze prema dobavljačima su obaveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge u redovnom toku poslovanja. Obaveze prema dobavljačima se iskazuju po fer vrijednosti.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanje se priznaje kada:

- Društvo ima obavezu koja je nastala kao rezultat prošlog događaja
- Je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveza, i

- Iznos obaveza može pouzdano da se procijeni

Ukoliko nisu ispunjeni ovi uslovi rezervisanje se ne priznaje.

Rezervisanja obuhvataju rezervisanja za jubilarne nagrade, otpremnine, sudske sporove, zadržane depozite i ostala dugoročna rezervisanja za pokriće obaveza, nastalih kao rezultat prošlih događaja, za koje je vjerovatno da će izazvati odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist, radi njihovog izmirenja i koji se mogu pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se vrše po osnovu zakonskih propisa, na osnovu iskustva, za očekivane rizike, odnosno za buduće troškove, plate i osiguranje radnika, očekivani gubitak nekog spora i slično.

Vrijednost rezervisanja se preispituje na dan svakog bilansa stanja i koriguje tako da odražava najbolju trenutnu procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavlja ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveze, rezervisanje se ukida.

3.13. Tekući i odloženi porez

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspjeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu. Tekući porez na dobit se obračunava na datum bilansa stanja na osnovu važeće zakonske poreske regulative Crne Gore gdje društvo posluje i ostvaruje oporezivu dobit.

Rukovodstvo vrši rezervisanje, ako je primjereno, na osnovu iznosa za koje se očekuje da će biti plaćen poreskim organima.

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim iskazima.

Odloženi porez na dobit se utvrđuje prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Ova bilansna pozicija obuhvata poreske obaveze tekućeg, izvještajnog perioda koje će klijent isplatiti u narednim periodima. Odloženi porezi nastaju kao rezultat oporezivanja privremenih oporezivih razlika poreskog bilansa u odnosu na računovodstveni bilans preduzeća.

U pasivi prezentirana ova pozicija ima karakter obaveza, što znači da u budućem periodu treba platiti više poreza, odnosno u tekućem periodu je plaćeno manje obaveza po osnovu tekućeg poreza. Ova razlika se može kompenzirati u narednim periodima kada će iznos plaćenih poreza biti veći od tada utvrđenih na osnovu računovodstvenog regulativnog okvira. Konačan rezultat je neutralan, odnosno odloženi porezi sredstvo i odloženi porezi obaveza se podudaraju na kraju vijeka korišćenja sredstava preduzeća.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu povećanja osnovice privremenih oporezivih razlika koje daju odložene poreze - obaveze. Smanjenja registrovana na ovoj poziciji znače smanjenje obaveza za poreze po osnovu tekućih oporezivanja nastalih iz oporezivanja privremenih oporezivih razlika ili plaćanje poreskih obaveza.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i priznaje u bilansu stanja u nominalnom iznosu utvrđenom na naprijed opisani postupak.

3.14. Poslovni prihodi

Prihodi obuhvataju prihode od prodaje usluga, robe, materijala, proizvoda na domaćem i inostranom tržištu, u

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

toku redovnog poslovanja, umanjene za popuste i porez na dodatu vrijednost.

Prihod se evidentira po načelu fakturisanje realizacije i priznaje kada nema značajne neizvjesnosti u pogledu naplativosti obračunatih prihoda i mogućnosti povraćaja po osnovu reklamacije.

3.15. Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti poslovanja Društva i uključuju rashode direktnog materijala i robe, troškove zaposlenih i druge poslovne rashode koji su nastali nezavisno od vremena plaćanja.

3.16. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju prihode od kamata po osnovu potraživanja i plasmana kao i rashode od kamata.

Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja u skladu sa MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali, osim u mjeri u kojoj su kapitalizovani. Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja direktno propisani sticanju, izgradnji ili izradi sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za upotrebu), kapitalizuje se kao dio nabavne vrijednosti ili cijene koštanja tog sredstva. Samo troškovi pozajmljivanja koji su nastali u periodu od početka ulaganja u sredstvo, koje se kvalifikuje do završetka svih aktivnosti potrebnih za njegovu upotrebu ili prodaju, mogu da se uključe u nabavnu vrijednost tog sredstva. Troškovi pozajmljivanja nastali prije i poslije perioda kapitalizacije priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali.

3.17. Događaji nakon bilansa stanja

Društvo vrši prilagođavanje i objelodanjivanje godišnjeg finansijskog iskaza događajima koji nastaju u periodu od datuma Bilansa stanja do datuma odobravanja objelodanjenog finansijskog iskaza (najkasnije 31.03. prema Zakonu o računovodstvu), u skladu sa MRS 10-Događaji posle datuma bilansa stanja.

Događaji nakon bilansa stanja se odnose na:

- Korektivne događaje posle datuma bilansa stanja kao što su: pravosnažne sudske odluke kojima se potvrđuje obaveza ili potraživanje, obavještenje o promjeni vrijednosti imovine odnosno stečaja kupca, otkrivanje grešaka koje ukazuju na to da su finansijski izvještaji netačni,
- Nekorektivne događaje posle datuma bilansa stanja, koji se samo obrazlažu u napomenama uz finansijske izvještaje, a efekti se evidentiraju u poslovnim knjigama godine u kojoj su i nastali.

3.18. Naknadno ustanovljene greške

Ispravka naknadno ustanovljenih materijalno značajnih grešaka vrši se preko neraspoređene dobiti iz ranijih godina, odnosno nepokrivenog gubitka ranijih godina, prema MRS 8- Računovodstvene politike, primjene računovodstvenih procjena i greške.

U slučaju ispravke finansijskih izvještaja Društva, na osnovu nalaza eksternog revizora, potrebno je uraditi reviziju usaglašenosti, sa korigovanim greškama u pozicijama bilansa. Revizija usaglašenosti predstavlja poseban izvještaj eksternog revizora.

4. Upravljanje finansijskim rizikom

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- Tržišnim rizicima,
- Riziku likvidnosti,
- Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

4.1. Tržišni rizik

U svom poslovanju, društvo je izloženo finansijskim rizicima od promjene kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa.

Izloženost tržišnom riziku se sagledava preko analize senzitivnosti. Nije bilo značajnih promjena u izloženosti Društva tržišnom riziku, niti u načinu na koji Društvo upravlja ili mjeri taj rizik.

Društvo vrši naplate u valuti Eur dok je gro plaćanja takođe u valuti Eur zbog čega nije izloženo valutnom riziku. Funkcionalna valuta Društva je Euro i svi prihodi i rashodi Društva su iskazani u eurima. Devizne pozicije Društva nisu značajne; shodno tome, rukovodstvo nije izvršilo analizu osjetljivosti budući da promjene deviznih kursa ne bi imale uticaja na Društvo. Društvo ne koristi instrumente zaštite od rizika za svoje devizne pozicije.

Društvo nema značajnu kamatonosnu aktivu. Obaveze prema dobavljačima i potraživanja od kupaca su beskamtni i imaju datume izmirenja u roku od jedne godine. Rizik Društva od promjena fer vrijednosti kamatnih stopa proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita po promjenljivoj kamatnoj stopi vezanoj za EURIBOR što izlaže Društvo kamatnom riziku tokova gotovine. Analize osjetljivosti su uspostavljene na osnovu izloženosti promjenama kamatnih stopa za obaveze sa varijabilnom stopom. Povećanje od 1% predstavlja, od strane rukovodstva, procjenu realno moguće promjene u kamatnim stopama. Da je kamatna stopa 1% viša/niša, a sve ostale varijable ostale nepromijenjene, Društvo bi godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine imalo efekte na finansijski rezultat od 3.333 Eur (2022. godina: 4.000 Eur).

4.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na depozite kod banaka i finansijskih institucija, kao i na kreditne izloženosti trgovcima na veliko, odnosno na malo, uključujući zaostala potraživanja i izvršene transakcije. Kada je riječ o bankama i finansijskim institucijama, Društvo ima deponovana sredstva samo kod vodećih banaka u Crnoj Gori. Kod potraživanja, Društvo nije izloženo ni prema jednom pravnom licu niti grupi koji bi predstavljali značajan rizik.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa, rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru kao i rizik nemogućnosti da se isplate obaveze u roku dospeljeća.

Likvidnost Društva se prati na dnevnoj osnovi od strane rukovodstva i analizira na mjesečnom nivou kroz prognožiranje kretanja gotovinskih tokova za period od narednih godinu dana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Finansijska sredstva i obaveze:

	2023	2022
Finansijska sredstva - dugoročna	70.077	84.704
Dugoročni finansijski plasmani	70.077	84.704
Finansijska sredstva - kratkoročna	34.250.737	25.146.190
Potraživanja od kupaca	3.739.453	2.955.308
Ostala potraživanja	3.001.751	3.001.337
Kratkoročni finansijski plasmani	2.012.683	14.807
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	25.496.850	19.174.738
	34.320.814	25.230.894
Finansijske obaveze - dugoročne	1.066.667	1.866.667
Dugoročni krediti od banaka	1.066.667	1.866.667
Finansijske obaveze - kratkoročne	7.627.566	6.072.229
Kratkoročni krediti od banaka	800.000	800.000
Obaveze iz poslovanja (bez avansa i depozita)	629.636	620.976
Ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja	6.197.930	4.651.253
	8.694.233	7.938.896

Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi osnivaču obezbijedilo dividende i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

5. Nematerijalna ulaganja

Nabavna/revalorizovana vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	U pripremi	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	18,240	132,368	-	150,608
Povećanje nabavke	-	54,064	17,550	71,614
Prenos sa pripreme		5,655	(5,655)	-
Rashod/manjak		(1,811)		(1,811)
Stanje na 31.12.2022	18,240	190,276	11,895	220,411
Povećanje nabavke	-	5,172	7,585	12,757
Prenos sa pripreme		9,750	(9,750)	-
Rashod/manjak		(206)		(206)
Stanje na 31.12.2023	18,240	204,992	9,730	232,962

Ispravka vrijednosti	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	U pripremi	Ukupno
Stanje na 01.01.2022		0		0
Amortizacija		28,567		28,567
Rashod/manjak		(776)		(776)
Stanje na 31.12.2022		27,791	-	27,791
Amortizacija		33,769		33,769
Rashod/manjak		(59)		(59)
Stanje na 31.12.2023	-	61,501	-	61,501

Neotpisana (sadašnja) vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	Nematerijalna ulag.u pripremi	Ukupno
01.01.2022.	18,240	132,368	0	150,608
31.12.2022.	18,240	162,485	11,895	192,620
31.12.2023.	18,240	143,491	9,730	171,461

Nematerijalna ulaganja čini pravo za zasnivanje stvarne službenosti na neodređeno vrijeme vezano za postavljanja kablova na relaciji od trafostanice TS 110/10 kV Podgorica 5 do trafostanice TS 10/0,4 kV Aerodrom i to u iznosu od 18.240 Eur (trajno obezbjeđenje nesmetanog pristupa i izvođenja radova na predmetnim nepokretnostima radi polaganja, održavanja, ispitivanja, sanacije i svih drugih neophodnih radova na kablovskim vodovima).

Nematerijalna imovina u iznosu od 143.491 Eur odnosi se na softver za video nadzor, softver za kontrolu pristupa, softver za FIDS, softver za izvještaje o operativnim površinama, softver za evidenciju radnog vremena, office paketi i dr.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

6. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nabavna/ revalorizovana vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	62,599,388	920,519	52,194,115	7,087,025	13,700	690,286	-	123,505,033
Povećanje nabavke			24,460	344,040		34,601	68,493	471,594
Prenos sa pripreme								-
Prenos sa investicija u toku				127,999		(127,999)		-
Uskađivanje-sa planom otplate		(14,359)						(14,359)
Zatvaranje iz avansa							(44,693)	(44,693)
Smanjenje-rashod,manjak				(22,488)				(22,488)
Stanje na 31.12.2022	62,599,388	906,160	52,218,575	7,536,576	13,700	596,888	23,800	123,895,087
Povećanje nabavke			133,665	1,492,503		289,025	30,196	1,945,389
Prenos sa pripreme				52,972		(52,972)		-
Prenos sa investicija u toku			143,228	-		(143,228)		-
Uskađivanje-sa planom otplate								-
Zatvaranje iz avansa							(53,996)	(53,996)
Smanjenje-rashod,manjak			(1,200)	(31,550)				(32,750)
Stanje na 31.12.2023	62,599,388	906,160	52,494,268	9,050,501	13,700	689,713	-	125,753,730

Ispravka vrijednosti	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
Stanje na 01.01.2022	-	-	-	-	-	-	-	-
Amortizacija		18,225	1,180,690	721,746				1,920,661
Smanjenje-rashod,manjak				(4,730)				(4,730)
Stanje na 31.12.2022	-	18,225	1,180,690	717,016	-	-	-	1,915,931
Amortizacija		18,225	1,183,732	777,558				1,979,515
Smanjenje-rashod,manjak			(300)	(11,071)				(11,371)
Stanje na 31.12.2023	-	36,450	2,364,122	1,483,503	-	-	-	3,884,075

Neotpisana (sadašnja) vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Dati avansi za osnovna sredstva	Ukupno
01.01.2022.	62,599,388	920,519	52,194,115	7,087,025	13,700	690,286	-	123,505,033
31.12.2022.	62,599,388	887,935	51,037,885	6,819,560	13,700	596,888	23,800	121,979,156
31.12.2023.	62,599,388	869,710	50,130,146	7,566,998	13,700	689,713	-	121,869,655

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Osnovna sredstva čine: zemljište, građevinski objekti (upravne zgrade, putnički terminali, sortirnice, vatrogasnice, trafostanice, poletno sletne staze, platforme, pristupni putevi, parkinzi), aerodromska sredstva (stepenice, elevatori, vozilo za vuču aviona, ambulift, ambulantna vozila, vatrogasna vozila, utovarivači, vozila za servis toaleta, vozila za snabdijevanje aviona vodom, viljuškari, traktori, agregati, starteri, kolica za prtljag, ručna kolica, rendgeni), kancelarijska oprema, računari i ostala materijalna imovina koja se koristi za trajno obavljanje djelatnosti.

Zemljište se u listovima nepokretnosti vode kao svojina Države Crne Gore, sa pravom upravljanja datim Društvu. Objekat „POD LJUBOVIĆ“, kao i veći dio objekata na aerodromu Tivat je u svojini Društva, dok se ostatak građevinskih objekata vodi kao svojina Države Crne Gore, sa pravom upravljanja datim Društvu.

U Statutu Društva koji je donijet prilikom transformacije iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, objavljanom u Službenom listu Crne Gore br 39 od 07.08.2013.godine, ističe se da se radi o jednočlanom akcionarskom društvu i da Vlada Crne Gore kao jedini osnivač i vlasnik odgovara do visine uloga unijetog u Društvo. U članu 12 ovog Statuta piše da osnivač u Društvo unosi akcijski kapital u iznosu od 101.500.000 Eur i da taj kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva. Ovaj Statut je donijet u svrhu transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, a jedna od pretpostavki za transformaciju je bila utvrđivanje (procjena) vrijednosti kapitala JP „Aerodromi Crne Gore“.

Građevinski objekti i zemljište su se nalazili u poslovnim knjigama Društva i kada je rađena procijena kapitala za potrebe transformacije iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo (procijena rađena na 31.10.2012.godine). Iz osnovnog kapitala je bila pokrivena cjelokupna dugoročna imovina i dio kratkoročne imovine tako da su građevinski objekti i zemljište bili dio uloga Vlade Crne Gore u Društvo.

Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između „JAT“ Beograd i JP „Aerodromi Crne Gore“ broj 0169/1 od 14.03.2003. godine, JP „Aerodromi Crne Gore“ preuzeli su nepokretnosti, sa pravom korišćenja, koje obuhvataju Aerodrome Podgoricu i Tivat sa svim poslovnim objektima i prostorijama. Vrijednost imovine utvrđene ugovorom iznosila je 10 miliona dolara od kojih je 5 miliona dolara isplatilo JP „Aerodromi Crne Gore“ putem kompenzacije sa „JAT“ Beograd.

Društvo je iz kredita, koje uredno otplaćuje, izgradilo terminalnu zgradu sa sortirnicom, vatrogasnicu, parking i pristupni put, zatim izgradilo i rekonstruisalo manevarske površine, trafostanicu, vodovod i kanalizaciju u Podgorici, dok je u Tivtu uradilo rekonstrukciju stare terminalne zgrade.

U 2019. godini na Aerodromu Tivat izgrađen je i novi terminal iz sopstvenih sredstva.

U poslovnim knjigama Društva nalazi se zemljište koje je upisano u Listu nepokretnosti br. 4, KO Privredna zona, Uprava za nekretnine Kotor, površine 19.773 m², a koje se u listu nepokretnosti i dalje vodi na „JAT“ Beograd (pravni nasljednik „JAT“ Beograd je „Air Serbia“). Na predmetnoj imovini nalazi se instaliran sistem svjetala za vizuelan pristup aerodromu Tivat koji nesporno predstavlja pripadajuću površinu samog aerodroma. Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između „JAT“ Beograd i JP „Aerodromi Crne Gore“ broj 0169/1 od 14.03.2003. godine, kojim je imovina do tada bila u vlasništvu „JAT“ Beograd prešla u vlasništvo JP „Aerodromi Crne Gore“, previdom je izostavljena predmetna imovina, tj. ostala je da se vodi u listu nepokretnosti na nosioca prava „JAT“ Beograd kao korišćenje 1/1. Zbog te činjenice, Društvo je tokom 2023. godine preduzelo niz aktivnosti kako bi ovo pitanje bilo riješeno u našu korist. Naime, u aprilu mjesecu 2023. godine obavljen je razgovor sa Direktorom Direkcije za imovinu kome smo uputili zahtjev da nam se dostavi hronologija upisa pomenute kat. parcele, kako bi se tačno utvrdila svojina. Nakon toga je održan sastanak sa Direktorom Uprave za nekretnine Kotor, na kojem je dogovoreno da se u januaru mjesecu održi ročište sa predstavnicima „Air Serbia“ Beograd, kako bi se razjasnile sve nejasnoće u vezi sporne kat. parcele. Kako u januaru 2024.godine nismo dobili nikakvu povratnu informaciju od strane katastra, Društvo je angažovalo advokatsku kancelariju kako bi se pokrenula svojinska tužba za sticanje svojine, jer Društvo 20 godina koristi navedenu katastarsku parcelu, uredno plaća porez i ima nesmetanu državinu. U toku je prikupljanje dokumentacije za tužbu.

U 2023. godini iznos novonabavljenih osnovnih sredstava je 1.945.389 Eur (2022. godina: 471.594 Eur).

Veće nabavke su: oprema za saobraćaj – 1.329 hiljada Eur (vatrogasno vozilo, vozila za servis toaleta, kolica za ukrcavanje bolesnika, stalaže za avionske kontejnere), računarska oprema – 69 hiljada Eur, ostala oprema-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

52 hiljade Eur (mašine za pakovanje prtljaga, betonske klupe, parking rampe, kamere,) ,kancelarijska oprema 47 hiljada Eur,oprema u postrojenja i oprema u pripremi 145 hiljada Eur (vozilo za odleđivanje aviona).

Aktiviranje i prenos osnovnih sredstava u pripremi se odnosi na stavljanje u upotrebu: nadstrešnice na službenom prolazu računarske opreme i bezbjedonosne opreme.

Društvo, kao primalac lizinga, evidentiralo je sredstva sa pravom korišćenja u aktivi u iznosu od 869.710 Eur (kao i obaveze po osnovu lizinga u pasivi).Na osnovu preostalog vijeka trajanja objekata (44.godine za sortirnicu i 55.godina za platformu za generalnu avijaciju) koji se nalaze na zakupljenom zemljištu i inkrementalne kamate za diskont 3,98% Društvo je izvršilo obračun sredstva sa pravom korišćenja.

7. Dugoročni finansijski plasmani

	2023	2022
Stambeni krediti dati radnicima 2006.god	45.832	57.607
Stambeni krediti dati radnicima 2008.god	24.246	27.097
	70.077	84.704

Dugoročne finansijske plasmane u iznosu od 70.077 Eur čine potraživanja od radnika za stambene krediti date 2006. god. i 2008.god. na period od 15 do 20 godina uz kamatnu stopu od 2% godišnje. Stambeni krediti se vraćaju mjesečno obustavama od zarada radnika i uplaćuju u fond za stambene potrebe (poseban račun otvoren kod CKB).

8. Zalihe

	2023	2022
Zalihe materijala	234.526	176.599
Rezervni djelovi	277.284	240.259
Ispravka vrijednosti rezervnih djelova	(39.873)	(41.745)
Alat i inventar	46.216	46.484
Ispravka vrijednosti alata i inventara.	(3.444)	(4.403)
Roba u magacinu	501	501
Dati avansi	52.151	14.162
	567.361	431.857

Struktura zaliha sa prometom u toku godine (bez ispravke vrijednosti):

	Materijal	Rezervni djelovi	Alat i inventar	Roba u magacinu	Dati avansi	Ukupno
Stanje 31.12.2022. godine	176.599	240.260	46.483	501	14.162	478.005
Nabavke u toku godine	496.348	191.853	58.905	-	148.378	895.484
Potrošnja u toku godine	438.421	154.829	59.172	-	110.388	762.810
Stanje 31.12.2023. godine	234.526	277.284	46.216	501	52.152	610.679

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

	Materijal	Rezervni djelovi	Alat i inventar	Roba u magacinu	Dati avansi	Ukupno
Stanje 31.12.2021. godine	169.808	248.637	51.488	501	31.936	502.370
Nabavke u toku godine	287.686	40.779	130.808	-	128.762	588.035
Potrošnja u toku godine	280.895	49.156	135.813	-	146.536	612.400
Stanje 31.12.2022. godine	176.599	240.260	46.483	501	14.162	478.005

9. Kratkoročna potraživanja**9.1. Potraživanja od kupaca**

Kupci u zemlji	7.591.335	7.649.345
Kupci u inostranstvu	4.595.686	3.750.355
	12.187.020	11.399.700
Ispravka vrijednosti potraživanja	(8.447.567)	(8.444.392)
	3.739.453	2.955.308

Starosna struktura potraživanja:

	2023
Nedospjela	1.729.070
Od 1 do 3 mjeseca	1.401.739
Od 3 do 6 mjeseci	461.599
Od 6 do 12 mjeseci	90.648
Preko 12 mjeseci	8.503.964
	12.187.020

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja:

	2023	2022
Stanje na 01.01.	8.444.392	8.445.694
Ispravka vrijednosti u toku godine	4.430	3.805
Ukidanje ispravke u toku godine	(1.255)	(5.107)
Stanje na 31.12.	8.447.567	8.444.392

Ispravka vrijednosti potraživanja se većim dijelom odnosi na: "Montenegro Airlines" A.D.Podgorica u iznosu od 6.592.541 Eur, "JSC Transaero Airlines", Moskva u iznosu od 605.452 Eur, "Moscovia aviation", Moskva - 475.962 Eur, "Adria Airways", Ljubljana – 175.468 Eur, "Vektra aviation", Podgorica – 182.311 Eur, "Alitalia Societa Airea Italian", Rim – 93.927 Eur, "Fly Montenegro Ground handling", Podgorica -222.434 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****9.2. Ostala potraživanja:**

	2023	2022
Potraživanje od "Atlas banka u stečaju"	3.121.327	3.121.327
Ispravka vrijednosti potraživanja od "Atlas banka u stečaju"	(121.327)	(121.327)
Potraživanje od Ministarstva finansija	9.873.633	9.873.633
Potraživanja za više plaćeni porez na dobit	252.908	252.908
Ispravka potraživanja za više plaćeni porez na dobit	(252.908)	(252.908)
Potraživanje od zaposlenih	1.751	1.337
Potraživanja od fonda zdravstva	58.977	-
Potraživanja od Centra za socijalni rad	13.804	-
Ostala potraživanja od pravnih lica	-	171
Potraživanje od Uprave carina	-	263
Potraživanja od opštine Podgorica	-	46.113
Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza	12	-
	12.948.177	12.921.517

U okviru ostalih potraživanja nalazi se potraživanje od Atlas banke u iznosu od 3.121.327 Eur. U momentu objave stečaja Atlas banke, u aprilu 2019. godine, Društvo je imalo na računu kod ove banke finansijska sredstva po viđenju u iznosu od 3.121.327 Eur.

Još u toku 2018. godine, ovlašćena lica u Atlas banci odbila su da prenesu iznos oročenih depozita od 3.000.000 Eur na račun Društva nakon isteka njihovog oročenja, već su to učinili nakon uvođenja privremene uprave u Banci 07.12.2018. godine. Zbog nerealizovanja naloga i nemogućnosti raspolaganja sredstvima, Društvo je pokrenulo krivičnu prijavu protiv Atlas banke. Viši sud u Podgorici donio je Rešenje Kris br. 27/19 od 25.06.2019.godine na osnovu koga su novčana sredstva Društva u iznosu od 3.000.000 Eur izdvojena i predana Centralnoj banci Crne Gore radi obezbjeđenja njihovog čuvanja.

Stav rukovodstva je da će ishod krivične prijave biti pozitivan za Društvo i da će Centralna banka Crne Gore izdvojena sredstva vratiti Društvu. Polazeći od te pretpostavke, ova novčana sredstva, čiji je iznos usaglašen prenešena su sa pozicije gotovine na računima na ostala potraživanja.

Dio dobiti za 2019.godinu od 70% tj. u iznosu od 9.873.633 Eur Društvo je prenijelo u budžet bez Odluke Odbora direktora i prethodno usvojenih finansijskih izvještaja za 2019.godinu, pa je ova transakcija tokom 2020. godine knjižena kao potraživanje od Ministarstva finansija. U cilju rešavanja ovog potraživanja Društvo se obraćalo Ministarstvu kapitalnih investicija dopisima broj 01/3-8998 od 15.11.2022.godine, 02/1-434 od 20.01.2023.godine i 02/1-2528 od 29.03.2023.godine, a sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja tokom januara 2024.godine održalo nekoliko sastanka gdje je iznijet predlog rješenja.

Potraživanje za više plaćeni porez na dobit u iznosu od 252.908 Eur-a odnosi se na potraživanje za pretplaćeni porez za 2015, 2016, 2017 i 2018.godinu koji je Društvo evidentiralo prilikom izmjene finansijskih iskaza za 2019.godinu (po Zaključku odbora direktora 001-6873 od 15.10.2021.godine). U mišljenju broj 06/2-123338/2-23 od 22.03.2023.godine, Uprava prihoda i carina osporila je navedeno potraživanje. Tokom 2022.godine, potraživanje je u cijelosti ispravljeno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****10. Kratkoročni finansijski plasmani**

	2023	2022
Tekuće dospijeće stambenih kredita datih radnicima	12.683	14.807
Pozajmice "Montenegro Airlines" AD Podgorica	522.436	522.436
Ispravka vrijednosti - pozajmica "Montenegro Airlines" AD Podgorica	(522.436)	(522.436)
Oročeni depozit Ziraat banka	1.500.000	-
Oročeni depozit Lovćen banka	500.000	-
	2.012.683	14.807

U toku 2020. godine data su dva zajma preduzeću "Monenegro Airlines " AD Podgorica u iznosu od 1.000.000 Eur (na tri mjeseca, godišnja kamatna stopa 2%) i u iznosu od 497.436 Eur (na šest mjeseci, godišnja kamatna stopa 2%). Prvi kredit je vraćen u iznosu od 975.000 Eur, dok drugi kredit nije vraćen. (Iste godine obračunata je kamata za prvi zajam je 5.000 Eur, za drugi zajam 4.987 Eur dok je portaživanje za kamate prikazano u okviru pozicije potraživanja od kupaca.) Društvo je u potpunosti ispravilo vrijednost ovih potraživanja a 10.06.2021.godine ista prijavila u stečajnu masu.

Odlukom Odbora direktora 001-8615 od 12.10.2023.godine izvršen je prenos i oročavanje sredstva u iznosu od 2.000.000 Eur. Ugovorom o namjenskom oročavanju sredstva br.01-410-1100155.9 oročena su sredstva kod Ziraat banke u iznosu od 1.500.000 Eur na period od 12 mjeseci. Ugovorom o oročenom depozitu broj 02/1-9266 od 31.10.2023.godine oročena su sredstva u iznosu od 500.000 Eur kod Lovćen banke na period od 12 mjeseci.

11. Gotovina na računima i u blagajni

	2023	2022
Žiro računi	6.173.310	4.117.057
Blagajna	4.773	2.358
Ostala novčana sredstva	3.800	3.250
Devizni računi	17.118.108	13.269.478
Biznis kartice	6.609	6.713
Žiro račun - stambeni fond	2.190.250	1.775.882
	25.496.850	19.174.738

Raspoloživa novčana sredstva na 31.12.2023. godine nalazila su se kod više poslovnih banaka i to Crnogorske komercijalne banke, Hipotekarne banke, Prve banke, NLB banke, Erste banke, Ziraat banke i Lovćen banke.

Račun za stambeni fond otvoren je kod CKB i na ovaj račun se uplaćuju obustave od zaposlenih po osnovu stambenih kredita i uplate poslodavca u iznosu od 3 % bruto zarada. U ostalim novčanim sredstvima nalaze se sredstva koje duže zaposleni koji vrše naplatu u gotovini .

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****12. Aktivna vremenska razgraničenja**

	2023	2022
Unaprijed plaćeni troškovi	100.826	96.457
Razgraničeni pdv	846	1.294
Obarčunati prihodi od kamata	8.626	-
	110.298	97.751

Unaprijed plaćene troškove većim dijelom čine, u iznosu od 69.455 Eura, unaprijed plaćeni troškovi osiguranja.

Iznos od 30.000 Eur na poziciji unaprijed plaćenih troškova se odnosi na proviziju plaćenu EBRD-u 2015. godini za procjenu Projekta – Izgradnja nove putničke zgrade i rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme na aerodromu Tivat za koji je ova banka bila zainteresovana da odobri kredit. S obzirom da je postupak dobijanja kredita u zastoju, provizija se vodi na kontu aktivnog vremenskog razgraničenja.

13. Kapital

	2023	2022
Osnovni kapital	101.500.000	101.500.000
Revalorizacije rezerve	32.790.200	32.803.498
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	29.414.951	27.987.700
Neraspoređena dobit ranijih godina-ukidanje rev.rezervi	46.114	32.816
Dobitak tekuće godine	9.552.368	1.427.251
Gubitak iz ranijih godina	(32.043.873)	(32.043.873)
	141.259.760	131.707.392

Dana 11.02.2014. godine izvršena je promjena pravne forme Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo tj. izvršena je registracija akcionarskog društva "Aerodromi Crne Gore"u Centralni registar privrednih subjekata čime je upisan osnovni kapital u iznosu od 101.500.000 Eur.

Vrijednost kapitala utvrđena je na bazi procjene ukupnog kapitala na dan 31.10.2012. godine koju je uradio "KPMG" d.o.o. Društvo je 100% u vlasništvu Vlade Crne Gore.

Broj akcija :10.150.000

Nominalna vrijednost:10 Eur

Ukupan kapital: 101.500.000 Eur

14. Dugoročna rezervisanja

	2023	2022
Rezervisanja za otpremnine	831.900	805.136
Rezervisanja za jubilarne nagrade	1.409.342	1.281.829
Rezervisanja-ostalo	1.198.286	1.704.035
	3.439.528	3.791.000

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****14.1. Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih**

Ukupan iznos na 31.12.2023. godine iznosi 2.241.242 Eur (2022.godine: 2.086.965 Eur).

Osnovne aktuarske pretpostavke koje su korišćene prilikom obračuna rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade su:

	2023.	2022.
Diskontna stopa	2,5%	2,5%
Rast zarada	3%	3%
Fluktuacija zaposlenih	4,00%	4,00%

Smrtnost zaposlenih-Tablice mortaliteta stanovništva Crne Gore za 2012.godinu

Na osnovu rezultata obračuna od strane angažovanog aktuara, prema zahtjevima MRS 19, sadašnja vrijednost budućih obaveza za otpremnine i jubilarne nagrade na 31.12.2023.godine:

	Sadašnja vrijed. na 31.12.2023	Kratkoročni dio	Dugoročni dio
Rezerv.otpremnine	1.000.364	168.463	831.900
Rezerv.jubilarne nagrade	1.572.971	163.630	1.409.342
	2.573.335	332.093	2.241.242

14.2. Ostala dugoročna rezervisanja

Ukupan iznos na 31.12.2023. godine iznosi 1.198.286 Eur (2022.godine:1.704.035 Eur).

Rezervisanje u iznosu od 1.198.286 Eur odnosi se na rezervisanja za sudske sporove iz radnih odnosa. Na kraju 2022.godine ukupna rezervisanja za sudske sporove iznosila su 1.704.035 Eur. U toku 2023.godine Društvo je imalo smanjenje rezervisanja po sledećim osnovama: po osnovu pravosnažnih presuda izvršilo je plaćanje u iznosu od 174.231 Eur; po osnovu zastarjelosti potraživanja iz radnih odnosa izvršilo je ukidanje rezervacija u iznosu od 819.194 Eur; a po osnovu realizovanih pravosnažnih presuda ukinut je iznos više rezervisanih troškova od 43.904 Eur. Na osnovu podataka dobijenih od advokatskih kancelarija koje zastupaju Društvo, kao i na bazi najbolje procjene troškova, izvršeno je rezervisanje za nove i izvjesne sporove iz radnih odnosa u iznosu od 531.580 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****15. Dugoročne obaveze****15.1. Dugoročni krediti**

Dugoročni krediti su prikazani sledećom tabelom:

	Rok otplate	Kamatna stopa	2023.	2022.
		% godišnje	EUR 000	EUR 000
EIB-prva tranša- 3.000.000	01.02.2025.	4,110 fiksno	300.000	500.000
EIB-druga tranša-3.000.000	01.08.2025.	3,889 fiksno	400.000	600.000
EIB-treća tranša -5.000.000	01.02.2026.	4,175 fiksno	833.333	1.166.667
EIB-četvrta tranša-1.000.000	01.02.2028.	5,083 varijabilno	333.333	400.000
Tekuće dospieće dugoročnih kredita			(800.000)	(800.000)
			1.066.667	1.866.667

Evropska investiciona banka („EIB“) je za svrhe modernizacije aerodroma i podizanja standarda bezbjednosti i usluga odobrila kredit Društvu u iznosu od 12.000.000 Eur-a. Kredit je odobren 2004.godine u četiri tranše i otplaćuje se u polugodišnjim ratama od 29 jula 2010.godine sa rokovima otplate do 01.02.2026. godine i za četvrtu tranšu do 01.08.2028. godine. Kamatne stope se obračunavaju po fiksnim kamatnim stopama osim za poslednju tranšu.

Dosada je otplaćeno 10.133.334 Eur, ostatak osnovnog duga je 1.866.667 Eur. Sa plaćanjem kamate se počelo od 02.08.2005.god., a iznos plaćene kamate je 5.676.124 Eur. Za prve tri tranše EIB kredita preostala kamata iznosi 83.962 Eur, a za četvrtu tranšu nemamo fiksni iznos, jer je kamatna stopa varijabilna.

15.2. Ostale dugoročne obaveze

	2023	2022
Dugoročne obaveze reprogram EPCG	240.614	328.110
NPO-sa pravom korišćenja/operativni lizing	887.532	893.990
	1.128.146	1.222.100

Iznos od 240.614 Eur odnosi se na dugoročni dio obaveza Društva prema Elektroprivredi Crne Gore. S obzirom da Društvo nije dobijalo fakture za utrošak električne energije od decembra 2019.godine do potpisivanja ugovora. Društvo je zaključilo ugovor sa društvom „Elektroprivreda Crne Gore“ (br.01-9025 od 24.12.2021.godine), kojim je u članu 24 precizirala da će se dug po prethodno utrošenoj električnoj energiji (od 01.12.2019. do zaključenja ugovora) obračunati u kumulativnom iznosu sa prvim obračunskim periodom nakon zaključenja ugovora. Ukupan iznos duga je iznosio 503.103 Eur uključujući PDV.

Društvo je zbog navedenog duga zaključilo Sporazum o izvršavanju obaveza po osnovu duga za električnu energiju (03/2-1151 od 09.02.2022. godine) kojim se obavezalo da će cjelokupan dug otplatiti u 69 jednakih rata.

Iznos od 887.532 Eur odnosi se na obaveze po osnovu operativnog lizinga. Društvo ima dva aktivna ugovora o zakupu zemljišta u Tivtu sa opštinom Tivat i kao primalac lizinga, u skladu sa MSFI 16, evidentiralo je pravo korišćenja u aktivi i obaveze po osnovu lizinga u pasivi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****15.3. Odložene poreske obaveze**

	2023	2022
Odložene poreske obaveze(po osnovu razlike neotpisane rač.vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstva)	4.906.519	3.930.045
Odložene poreske obaveze(revalorizacija nepokretnosti postrojenja i opreme)	5.732.382	5.732.382
	10.638.901	9.662.427

Odložene poreske obaveze predstavljaju poreske efekte koji se odnose na privremene razlike koje postoje između knjigovostvene (sadašnje) vrijednosti sredstva i neotpisane(sadašnje) vrijednosti tog sredstva za poreske svrhe. Ova razlika je posledica različitog obračuna amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe (osim odloženog poreza za zemljište).

Kretanje vrijednosti odložene poreske obaveze (po osnovu razlike neotpisane računovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstva):

	2023	2022
Na početku godine	3.930.045	2.914.610
Promjene u toku godine	976.474	1.015.435
Na kraju godine	4.906.519	3.930.045

16. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

Odloženi prihod je u iznosu 281.000 Eur (2022.godina: 281.000 Eur) predstavlja grant od strane Vlade Italije koji se realizovao preko EBRD banke kao tijela za upravljanje sredstvima granta u 2016.godini. Sredstva su iskorišćena za izradu idejnih rešenja za Projekat modernizacije i rekonstrukcije Aerodroma Tivat (izgradnja novog putničkog terminala, rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme). Sama realizacija Projekta trebala se finansirati iz kredita EBRD u iznosu od 20 miliona Eur (bez državnih garancija), a pregovori sa ovom bankom su u zastoju od 2015. godine jer, pored brojnih dopisa resornom ministarstvu i Ministarstvu finansija, nismo dobili stav nadležnih da li nastaviti pregovore sa EBRD (na samom početku, Vlada Crne Gore je dala saglasnost na Mandatno pismo).

Društvo se obavezalo da će u slučaju da se ugovor o kreditiranju ne zaključi, izvršiti povraćaj novca uvećanog za naknade koje mogu proistići iz navedenog ugovora zbog otkazivanja saradnje.

Ovaj iznos je trebalo ravnomjerno prenositi na prihode tokom perioda korišćenja projekta koji bi bio izgrađen.

Iznos od 27.388 Eur (u 2022.godini 32.439 Eur) odnosi se na donaciju organizacije KAF iz Turske –oprema za dezinfekciju kao i sredstva obezbijeđena kroz IPA projekte i odnosi se na video zid za lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****17. Kratkoročna rezervisanja**

	2023	2022
Rezervisanja za otpremnine	168.463	146.267
Rezervisanja za jubilarne nagrade	163.630	602.831
Rezervisanja za sudske sporove	13.659	317.576
	345.752	1.066.674

Tabelarni prikaz promjena na rezervisanju za sudske sporove

	2023	2022
Stanje na 01.01.	317.576	1.012.414
Rezervisanja u toku godine	13.659	111.959
Odlivi po osnovu isplata	(306.741)	(627.563)
Ukidanje rezervisanja	(10.834)	(179.234)
Stanje na 31.12.	13.660	317.576

18. Kratkoročne obaveze**18.1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od kreditnih institucija i lica koja to nisu**

	2023	2022
Kratkoročni dio za kredit EIB	800.000	800.000
Kratkoročni dio obaveze reprogram EPCG	87.496	87.496
NPO-sa pravom korišćenja/operativni lizing	6.458	6.207
	893.954	893.703

Kratkoročne dio obaveza se odnosi na dio obaveza koje dospijeva do jedne godine, a koje su više pojašnjene u napomeni 15.2.

18.2. Primljeni avansi i depoziti

	2023	2022
Primljeni avansi	73.308	25.250
Primljeni depoziti	219.387	109.049
	292.695	134.299

Primljeni avansi i depoziti se odnose na uplate od avio kompanija koje služe kao garancija da će se nakon obavljenog leta izmiriti obaveze, na uplate koje su predviđene ugovorima o zakupu reklamnih površina, a dijelom i na uplate koje se vrše tokom javnog poziva u kojem su ponuđači obavezni da izvrše uplatu depozita koji se vraća nakon dostavljanja bankarske garancije za uredno izvršenje ugovorenih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****18.3. Obaveze prema dobavljačima**

	2023	2022
Dobavljači u zemlji	337.232	498.828
Dobavljači u inostranstvu	198.450	28.444
	535.682	527.272

18.4. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze

	2023	2022
Ostale obaveze iz poslovanja	6.062.904	4.497.817
Ostale kratkoročne obavaze	135.026	153.436
Obaveze po osnovu pdv a i ostalih javnih prihoda	72.726	374.169
Obaveze po osnovu poreza na dobit	859.124	1.630.860
	7.129.780	6.656.282

Ostale obaveze iz poslovanja odnose se na odobrene, a neiskorišćene popuste avio kompanijama koje avio kompanije najčešće koriste za zatvaranje budućih obaveza prema Društvu, dok se za manji dio popusta, na zahtjev avio kompanije, vrši povraćaj novčanih sredstva. (više u napomeni br.19).

Ostale kratkoročne obaveze iznose 135.026 Eur i to : 68.767 Eur je razlika između iznosa datog kolaterala za kredit privrednog društva „Montenegro Airlines” AD Podgorica i iznosa kolaterala koji je u konačnom naplaćen od strane "Hipotekarne banke"AD Podgorica.(kolaterali su dati na osnovu zaključka Vlade Crne Gore broj:07-383 od 21.09.2017.godine i zaključaka broj: 07-300 od 20.12.2018.godine); iznos od 58.412 Eur predstavlja dio iznosa dobiti iz 2017. godine koji je po Odluci Odbora direktra broj 01-7377 od 27.12.2018.godine zadržan na poslovnom računu Društva,do konačne instrukcije Osnivača; iznos od 7.578 Eur, koji je ostao neiskorišćen, po odluci Vlade Crne Gore br.07-1933 od 16.maja 2019.godine, gde je određeno da se 5% dobiti utroši na podršku sportskim, obrazovnim, kulturnim, humanitarnim i sl. potrebama.

Obaveze po osnovu pdv a i ostalih javnih prihoda se većim dijelom odnosi na obavezu po osnovu prireza (65.885 Eura) dok se manji dio u iznosu od 6.785 Eur odnosi na obaveze po osnovu lokalne komunalne takse. Obaveze po osnovu prireza odnose se na obaveze Društva za prirez opštini Tivat. Gro ovog prireza odnosi se na obračun prireza na porez iz 2020.godine kada je cjelokupan iznos prireza uplaćivan opštini Podgorica a dio je trebalo uplaćivati opštini Tivat. U toku je usaglašavanje međusobnih obaveza i potraživanja sa opštinom Tivat.

Društvo je u 2022.godini izvršilo knjiženje Rešenja o reprogramu poreskog duga (06/1-26/1-2022) u dijelu koji se tiče poreza na dobit u iznosu od 1.630.860 eura i to na teret rezultata predhodnog perioda. Iznos obaveza poreza na dobit utvrđen je tokom poreske kontrole. Društvo je predalo prijavu poreza na dobit za 2019.godinu u kojoj je iskazalo obavezu u iznosu 1.090.359 Eur dok je poreska inspektorka utvrdila obavezu za 2019.godinu u iznosu 2.721.219 Eur. Razlika između iznosa koji je utvrdilo Društvo i iznosa koji je utvrdila poreska inspektorka iznosi 1.630.860 Eur i nastala je zbog načina tretmana dijela prihoda koji se odnose na ukidanje ranije formirane ispravke potraživanja. Nesporna je obaveza po ovom osnovu, samo je sporan period kada ovu obavezu treba izmiriti jer je Društvo pošlo od toga da u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica član 17 stav 2 ove prihode treba prikazati u poreskom bilansu u momentu njihove naplate (jedan dio ovih prihoda naplaćen je u 2020. i 2021.godini). Društvo redovno u skladu sa planom otplate utvrđenim reprogramom izmiruje dug po ovom osnovu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****18.5. Pasivna vremenska ograničenja**

	2023	2022
Obračunati nefakturisani troškovi	39.293	20.351
Obračunate provizije banaka	-	2.323
Razgraničene obaveze za PDV	4.897	3.849
	44.190	26.523

Najveći iznos u obračunatim nefakturisanim troškovima u iznosu od 14.448 Eur (2022.godina: 12.584 Eur) odnosi se na ukalkulisane troškove za usluge automatizacije u opsluživanju putnika ,prtljaga i aviona (čekiranje putnika i prtljaga).

19. Prihodi od prodaje – neto prihod

	2023	2022
Landing (sletanje i poletanje aviona)	3.799.582	3.823.724
Lighting - osvjtljenje	290.446	267.654
Parking aviona	220.134	178.248
CIP i CIR (centralizovana infrastruktura-putnički, operativni i tehnički prihvat	1.714.502	1.414.060
Čekanje leta na zahtjev	145.950	121.500
Prihodi od putničkog servisa 15,00€ / odlazećem putniku	13.027.503	11.483.619
Prihod od taksi - transferni putnici - 4,00€ / putniku	1.123	44
Naknada za bezbjednost	3.805.678	1.675.800
Naknada za putnike sa posebnim potrebama 0,25€ / putniku	312.135	236.633
THC - putnički i operativni prihvat	2.131.327	910.283
RHC - tehnički prihvat	3.434.362	1.679.111
	28.882.742	21.790.676

Prihodi od putničkog servisa, koji se obračunavaju u fiksnom iznosu po odlazećem putniku (15 Eur, 1,75/3,25 Eur i 0,25 Eur), odnose na naknade koje se naplaćuju putnicima i to u sklopu putničkih karata koje prodaju avio kompanije. Avio kompanije na ovaj način kolektuju izvorne prihode Društva i u obavezi su da tako kolektovane naknade prenesu na račun Društva u ugovorenim rokovima. Društvo je usvojilo novi cjenovnik 001-1272 od 16.02.2023.godine u kojem se najznačajnija promjena odnosi na povećanje naknade za bezbjednosti (sa 1,75 Eur na 3,25 Eur) , povećanje cijene usluga zemaljskog opsluživanja za segment opšte i poslovne avijacije i povećanje cijena vip usluga.

Prihodi od naknada za opsluživanja i polijetanje i slijetanje aviona obračunavaju se avio prevoznicima po masi aviona, a u skladu sa postojećim cjenovnicima.

Popusti avio kompanijama za 2023. godinu iznose 10.229.346 Eur (2022. Godina: 7.404.604 Eur) zbog čega su avijacijski prihodi umanjeni za taj iznos.

Popuste u 2023. godini su ostvarile kompanije: Tomontenegro (4.031.426 Eur), Air Serbia (1.204.776 Eur), Ryanair Limited (982.664Eur), Wizz air (819.685 Eur), Ryanair UK Limited (571.697 Eur), Wizz Air Malta (523.756 Eur), Turkish Airlines (467.091 Eur), Easyjet Airlines (350.763 Eur), Austrian Airlines (292.453 Eur), Pegasus (237.442 Eur), dok se preostali iznos od 747.593 Eur odnosi na popuste za još 21 avio kompanija.

Popuste u 2022. godini su ostvarile kompanije :Tomontenegro (2.943.676 Eur), Wizz air (903.854 Eur), Air Serbia (875.696 Eur), Ryanair Limited (762.152Eur), Ryanair UK Limited (421.858 Eur), Easy jet (386.136

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Eur), Turkish Airlines (301.007 Eur), Austrian Airlines (203.984 Eur), Wizz air UK Limited (176.241 Eur), dok se preostali iznos od 430.000 Eur odnosi na popuste za još 17 avio kompanija.

Ova vrsta popusta odobrava se avio kompanijama u skladu sa Podsticajnom šemom br. 001-10010 od 22.12.2022. godine. Popusti se obračunavaju po sledećima osnovama:

- podsticaj za otvaranje novih ruta
- podsticaj za povećavanje broja letova na postojećim rutama
- podsticaj za ukupan broj odlazećih putnika
- podsticaj za avio kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama
- popust za avio kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat.

Obračun popusta u skladu sa Podsticajnom šemom vrši se pojedinačno, po svakoj avio kompaniji, na način da se obračun popusta na pojedine usluge može vršiti samo po jednom osnovu. Avio kompanije koriste odobrene popuste za zatvaranje tekućih i budućih obaveza po izdatim računima.

U skladu sa MRS 18, popusti se knjiže kao umanjenje prihoda.

20. Ostali prihodi iz poslovanja**20.1. Ostali prihodi iz redovnog poslovanja**

	2023	2022
Prihodi od IPA donacija	74.751	42.405
Prihod od izdavanja aerodromske opreme	29.326	12.353
Zakup poslovnog prostora	1.406.218	857.923
Prihodi od reklamnih panoa	351.990	228.630
Free shop i ugostiteljstvo - koncesija	2.694.270	1.910.371
Provizija na prihod od kateringa	27.245	23.149
Korišćenje VIP i predsedničkog salona	32.352	28.793
Taksa 8€ / biznis putniku	66.516	45.937
VIP tretman i ubrzani prolaz kroz terminal	43.076	31.350
Prihod od parkinga	465.313	395.495
Prihodi od usluga manipulacije i ležarine robe	157.104	94.485
Taksa na gorivo	171.548	126.700
Prihod od refundacije električne energije, vode, odvoz smeća	92.639	214.760
Obuka, sertifikati - školski centar	31.100	40.437
Angažovanje radne snage na zahtjev	19.545	24.989
Prihod-obmotavanje prtljaga	38.182	-
Provizija - Ryanair	57.649	36.990
Ostali poslovni prihodi	18.553	48.811
	5.777.377	4.163.578

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****20.2. Ostali prihodi iz poslovanja**

	2023	2022
Prihod - ukidanje rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	-	189.952
Ukidanje obaveza iz vansudskog poravnania	873.934	29.158
Naplata od radnika - troškovi postupka	13.678	2.965
Prihodi od naknade štete	10.021	6.226
Refundacija bolovanja	197.162	-
	1.094.795	228.301

Najveći iznos u okviru ostalih prihoda iz poslovanja odnosi se na ukidanje rezervisanja u iznosu 873.934 Eura (2022.godina 29.158 Eur)

Društvo je u 2019.godini angažovalo vještaka koji je izvršio obračun za razliku u zaradi za period od 2008-2018.godine po više osnova i na bazi nalaza vještaka izvršilo rezrvisanje za sudske sporove sa zaposlenima. Tokom predhodnih godina dio je isplaćen na osnovu sporazuma o vansudskim poravnanjima i pravosnažnih presuda. Istovremeno su ukidani i iznosi koji su bili veći od dosuđenih iznosa u presudama. Preostali dio od 819.194 Eur je ukinut u 2023.godini. Ukidanje je izvršeno zbog zakonske zastarjelosti obaveza po osnovu potencijalnih sudskih sporova i to: godišnji odmor (456.356 Eur),topli obrok (45.810 Eur),zimnica (55.889 Eur),bolovanje (10.732 Eur), regres (501 Eur) , minuli radni staž (87.309 Eur) ,prekovremeni rad (74.472 Eur),jubilarne nagrade (88.125 Eur).

Manji iznos ukinutih rezervisanja (54.740 Eur) odnosi se na prihode od ukidanja rezrvisanja nastalih kao razlika između rezrvisanih iznosa i iznosa koji su dosuđeni u presudama.

Iznos od 197.162 Eur odnosi se na refundacije bolovanja iz ranijih godina od Centra za socijalni rad i staranje i Fonda za zdravstvo.

21. Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala

	2023	2022
Troškovi materijala, rezervnih djelova i inventara	713.219	470.292
Troškovi električne energije	366.685	383.739
Troškovi goriva	194.447	197.723
	1.274.351	1.051.754

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****22. Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)**

	2023	2022
Troškovi transportnih usluga	140.064	123.102
Troškovi usluga održavanja	438.628	422.641
Troškovi zakupa	785	8.721
Troškovi reklama	5.037	35.405
Troškovi sponzorstva	61.700	2.367
Troškovi rezervisanja - otpremnine	201.982	-
Troškovi rezervisanja - jubilarne	136.686	337.693
Rezervisanja za troškove sudskog postupka	545.240	841.367
Troškovi neproizvodnih usluga	947.309	979.790
Troškovi reprezentacije	57.338	73.420
Troškovi osiguranja	163.762	165.560
Troškovi platnog prometa i provizije	63.862	58.535
Troškovi članarina (ACI, privredna komora, sindikat)	78.068	72.810
Troškovi poreza	183.338	192.272
Ostali nematerijalni troškovi	157.182	90.574
	3.180.981	3.404.257

Troškovi transportnih usluga odnose se na troškove telefona, interneta, zakup linka, troškove SITE – telekomunikacione usluge između svih učesnika u vazdušnom saobraćaju.

Troškovi održavanja se odnose na održavanje putničkih automobila, autobusa i kombija u iznosu od 15.841 Eur (2022.godina: 38.291 Eur); održavanje aerodromskih sredstava u iznosu od 67.951 Eur (2022.godina :44.976 Eur) (elevatori, traktori, stepenice, vozilo za servis toaleta, vozilo za servis vode, utovarivači, vazdušni starteri, vatrogasna oprema, ambulantna vozila); na tekuće servisiranja rendgena i bezbjednosne opreme 52.897 Eur (2022.godina: 35.812 Eur), održavanje karusel traka-BHS sistema 9.218 Eur (2022.godina: 46.000 Eur), na sanaciju oštećenja na platformi i obelježavanje poletno-slijetne staze 90.336 (2022.godina: 38.945 Eur), na održavanje microsoft licence,poslovno informacionog sistema,antivirus i drugih licenci (22.971 Eur), ispitivanje manevarskih površina (16.600 Eur) i ostalo.

Troškovi reklame i marketinga odnose se na čestitke povodom državnih praznika, promociju preko portala i društvenih mreža.

Rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine utvrđene su aktuarskim odmjeraivanjem. Ukupan iznos rezervisanja je 338.668 Eur (2022.godina: 337.693 Eur). Više u napomeni 14.1.

Najveća stavka u okviru troškova neproizvodnih usluga odnosi se na usluge korišćenja DCS softvera koji iznose 309.445 Eur (2022.godina:242.840 Eur) ,troškovi vode i komunalnih usluga iznose 113.600 Eur (2022.godina:136.615 Eur), troškovi advokatskih usluga 197.146 Eur (2022.godina:229.946 Eur), troškovi ostalih neproizvodnih usluga 132.096Eur,(2022.godina:127.415 Eur),troškovi intelektualnih usluga 125.171 Eur (2022.godina:112.523 Eur) i ostalo.

Troškovi premija osiguranje obuhvataju troškove osiguranja zaposlenih, kasko osiguranje vozila i aerodromskih sredstava, osiguranje imovine i osiguranje od odgovornosti.

Troškovi poreza odnose se na porez na nepokretnost za opštine: Podgorica 767 Eur (2022.godina:46.383 Eur), Zeta 43.763 Eur,(2022.godina:0 Eur), i opštinu Tivat u iznosu 137.808 Eur,(2022.godina:144.149 Eur).

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na takse 76.041 Eur (lokalna komunalna taksa za opštinu Zeta 46.575, taksa za upotrebnu dozvolu ACV 25.000 Eura) (2022.godina:14.941 Eur); troškove vip i biznis salona 17.102

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)**

Eur (2022.godina:12.239 Eur); troškovi donacija 27.913 Eur,(2022.godina:36.836 Eur), i dr.

	2023	2022
Troškovi amortizacije	1.995.059	1.931.004
Troškovi amortizacije - operativni lizing	18.225	18.225
	2.013.284	1.949.229

Trošak amortizacije obuhvata i trošak amortizacije zemljišta koje je Društvo uzelo u zakup od opštine Tivat. Ovde je riječ o operativnom lizingu na koji se primjenjuje MSFI 16-Lizing.

23. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi**23.1. Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi**

	2023	2022
Troškovi neto zarada i naknada zarada	12.201.382	11.127.418
Troškovi naknade - ugovor o djelu	215.849	260.005
Troškovi naknade Odbora direktora i Revizorskog odbora	111.340	102.928
Troškovi otpremnina	173.915	70.628
Troškovi zimnice	371.280	296.100
Ostali lični rashodi (troškovi službenih putovanja, pomoć zaposlenom)	160.644	219.938
Pomoć licima van firme	4.650	7.100
	13.239.060	12.084.117

23.2. Troškovi poreza

	2023	2022
Porezi prirez zarada i naknada zarada	1.085.195	982.572
Troškovi naknada - ugovor o djelu - porezi prirez	30.958	35.079
Troškovi naknada Odbora direktora i Revizorskog odbora - porezi prirez	16.865	15.327
Troškovi otpremnina - porezi prirez	37.240	13.794
Jubilarne nagrade - porezi prirez	8.259	3.278
Troškovi zimnice - porezi prirez	72.522	61.991
Pomoć licima van firme - porezi prirez	936	1.279
	1.251.975	1.113.320

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****23.3. Troškovi doprinosa za penzije**

	2023	2022
Doprinosi PIO zarada i naknada zarada	3.185.520	2.978.698
PIO naknade Odbora direktora i Revizorskog odbora	25.329	23.423
	3.210.849	3.002.121

23.4. Troškovi doprinosa

	2023	2022
Doprinosi zarada i naknada zarada	285.298	254.328
	285.298	254.328

24. Ostali rashodi iz poslovanja

	2023	2022
Gubitak od rashoda postrojenja i opreme	22.839	20.737
Manjak osnovnih sredstava	3.207	1.655
Otpis zaliha materijala	2.167	1.412
Otpisi stambenog kredita sa porezom i prirezom	2.942	3.316
Troškovi opravke koje pokriva osiguranje	1.731	5.865
Troškovi sudskih postupaka	109.225	86.945
Ostali rashodi	33.883	64.460
Troškovi iz ranijeg perioda	235.273	239
	411.267	184.629

U okviru ostalih rashoda iz poslovanja najveći dio u iznosu od 235.273 Eur (2022.godina: 239 Eur) odnosi se na troškove po osnovu isplaćenih presuda koje nisu bile rezervisane u prethodnom periodu.

25. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine

	2023	2022
Rashodi ispravke vrijednosti potraživanja - sumnjiva potraživanja	4.431	3.805
Otpis ostalih potraživanja	-	252.908
	4.431	256.713

Otpis ostalih potraživanja u 2022. godini se većim dijelom odnosi na ispravku potraživanja od države za više plaćeni porez na dobit i to u iznosu od 252.908 Eur.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****26. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite**

	2023	2022
Rashodi kamata EIB kredit	93.551	115.028
Rashod po osnovu zateznih kamata	236.787	294.346
Negativne kursne razlike	1.015	1.895
Finansijski rashod-operativni lizing	35.575	35.819
	366.928	447.088

Rashodi po osnovu zateznih kamata odnose se na isplaćene kamate po osnovu izgubljenih sporova.

Finansijski rashod na bazi operativnog lizinga javlja se kao trošak od januara 2021. godine kada počinje primjena MSFI 16-Lizing.

27. Poreski rashod perioda:

	2023	2022
Tekući porez na dobit	-	-
Odloženi poreski rashod / prihod perioda	976.474	1.015.435
	976.474	1.015.435

Povećanje poreskog rashoda je rezultat primjene novih stopa poreza na dobit (9%, 12% i 15%) prema Zakonu o porezu na dobit. Prilikom obračuna odloženog poreskog rashoda primjenjena je prosječna efektivna stopa od 13,71% (2022.godine: 11,12%). Vidjeti napomenu 15.3.

28. Transakcije sa povezanim licima

Društvo je 100% u vlasništvu osnivača Vlade Crne Gore što čini Društvo zavisnim od Vlade Crne Gore (države Crne Gore). Zbog toga se država Crna Gora i privredna društva koje su u vlasništvu države Crne Gore klasifikuju kao povezana lica Društva.

Sve transakcije sa povezanim pravnim licima proističu iz tekućeg poslovanja i njihova vrijednost se ne razlikuje od vrijednosti koje su ostvarene u standardnim transakcijama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Prihodi od prodaje

	2023	2022
TOMONTENEGRO DOO	7.957.589	5.816.777
KONTROLA LET A SRBIJE I CG SMAT SA	41.403	89.441
POŠTA CRNE GORE	13.832	10.085
KABINET PREDSEDNIKA CRNE GORE	5.521	5.400
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.091	3.211
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	1.522	1.975
CENTRALNA BANKA CRNE GORE	4.952	2.015
MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE	1.798	1.400
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE - PROTOKOL	214	165
MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE	986	725
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE	806	2.050
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA	135	255
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CRNE GORE	3.068	440
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	992	100
AGENCIJA ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST	33	18
SKUPŠTINA CRNE GORE	1.184	375
BICIKLISTIČKI SAVEZ CRNE GORE	19	-
JP VODOVOD I KANALIZACIJA KOTOR	51	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA PODGORICA	15	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA GLAVNOG GRADA	110	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA BAR	1.600	-
LUKA BAR PC POMORSKI POSLOVI	318	-
INSTITUT ZA TRANSPORT	15	15
MINISTARSTVO ŠUMARSTVA, POLJOPRIVREDE I VODOPRIVREDE	355	285
JAVNA USTANOVA SPECIJALISTIČKA VETERINARSKA LABORATORIJA	94	72
MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE U ODRŽIVOG RAZVOJA	415	-
MINISTARSTVO LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA	751	-
MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA	120	-
VODOVOD I KANALIZACIJA HERCEGOVINI	58	-
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	210	-
INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE CRNE GORE	16	-
JP VODOVOD I KANALIZACIJA TIVAT	16	-
ZAVOD ZA METEOROLOGIJU	34	-
	8.041.322	5.934.804

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Troškovi poslovanja

Troškovi poslovanja

	2023	2022
ELEKTRODISTRIBUCIJATIVAT	97.268	94.248
JP VODOVOD I KANALIZACIJATIVAT	24.618	49.032
OPŠTINATIVAT - ZAKUP ZEMLJIŠTA	41.782	41.782
OPŠTINAPODGORICA - NEPOKRETNOST	766	46.383
KOMUNALNO -TIVAT	41.409	38.171
VODOVOD I KANALIZACIJA - PODGORICA	21.799	31.107
DOM ZDRAVLJAPODGORICA	11.430	18.700
D.O.O. CENTAR ZAEKOTOKSIKOLOŠKAIŠTRAŽIVANJA	12.187	8.821
ČISTOČA	17.382	14.702
DEPONIJ	12.684	12.453
TO MONTENEGRO D.O.O	6.696	12.854
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIĆ	7.060	5.945
CDA - CENTRALNA KLIRINŠKA DEPOZITARNO AGENCIJA	3.020	3.630
POŠTA CRNE GORE	3.284	2.923
AGENCIJA ZAELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE	2.708	2.921
INSTITUT ZAJAVNO ZDRAVLJE CRNE GORE	1.067	1.698
RADIO TELEVIZIJA CRNE GORE	1.300	1.450
JU INSTITUT ZARAZVOJ I IŠTRAŽIVANJE ZAŠ	150	1.382
AGENCIJA ZAZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	1.855	1.855
AUTOMOTO SAVEZ CRNE GORE	25	124
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE	269.368	289.228
OPŠTINAZETA - LOKALNA KOMUNALNA TAKSA	52.365	-
OPŠTINAZETA - POREZ NANEPOKRETNOST	43.763	-
KOMISIJA ZATRŽIŠTE KAPITALA	2.700	1.200
MAŠINSKI FAKULTET CRNE GORE	11	-
SLUŽBENILIST CRNE GORE	654	551
13 JUL PLANTAŽE AD	1.656	17
RADIO TELEVIZIJA NIKŠIĆ	340	100
RADIO TIVAT	80	75
ZAVOD ZAMETEOROLOGIJU	30	156
	679.457	681.510

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja

	2023	2022
MONTENEGRO AIRLINES AD - U STEČAJU	6.592.541	6.592.556
TO MONTENEGRO D.O.O	105.884	261.232
KONTROLA LET A SRBIJE I CRNE SMAT SA	5.301	6.651
UPRAVA CARINA CRNE GORE	743	4.103
MINISTARSTVO FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA	-	3.548
MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE	4.301	3.114
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA CRNE GORE	2.920	2.920
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE	-	1.838
POŠTA CRNE GORE	2.233	1.360
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CRNE GORE	79	465
UPRAVA POLICIJE CRNE GORE	386	387
CENTRALNA BANKA CRNE GORE	-	368
MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE CRNE GORE	-	307
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE	255	285
KABINET PREDSEDNIKA CRNE GORE	-	250
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE-PROTOKOL	543	212
MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIJA CRNE GORE	-	135
KONTROLA LET A - STARI TERMINAL	-	60
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA CRNE GORE	-	30
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	248	-
AGENCIJA ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST	15	-
TURISTIČKA ORGANIZACIJA BAR	484	-
MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA	120	-
	6.716.054	6.879.819

Ispravka potraživanja kupaca

	2023	2022
MONTENEGRO AIRLINES AD U STEČAJU	6.592.541	6.592.541
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.483	3.483
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA	2.920	2.920
MINISTARSTVO ODBRANE RCG	2.867	2.867
UPRAVA POLICIJE	387	387
GEN.SEKRETARIJAT VLADE-PROTOKOL	197	197
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CRNE GORE	190	190
	6.602.585	6.602.585

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2023 godine****(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)****Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze**

	2023	2022
NACIONALNA TURISTIČKA ORGANIZACIJA CRNE GORE	-	101.250
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE - SNABDIJEVANJE	31.240	32.115
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	10.529	9.709
JP VODOVOD I KANALIZACIJA TIVAT	1.473	4.250
VODOVOD I KANALIZACIJA - PODGORICA	1.070	2.469
KOMUNALNO - TIVAT	1.948	1.925
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIĆ	3.600	1.440
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKO ISTRAŽIVANJE	1.879	1.416
DEPONIJA	-	1.110
OPŠTINATIVAT - SLETANJE AVIONA - OBALA	280	1.090
ČISTOĆA	1.075	1.075
OPŠTINATIVAT NAKNADA ZA PRISTUP SA OPŠTEG PUTA	-	1.000
CDA-CENTRALNO KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO	-	303
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO	190	150
POŠTA CRNE GORE	10	-
RADIO TELEVIZIJA CRNE GORE	1.089	-
OPŠTINAZETA - LOKALNA KOMUNALNA TAKSA	52.365	-
OPŠTINAZETA - POREZ NA NEPOKRETNOST	43.763	-
	150.511	159.301

Primanja ključnog rukovodećeg osoblja

	2023	2022
Odbor direktora	146.438	129.388
Izvršni menadžment	399.308	371.545
	545.746	500.933

Izdaci za izvršni menadžment obuhvataju ukupna primanja sa pripadajućim porezima, doprinosima i prirezom za izvršnog direktora, zamjenika izvršnog direktora, pomoćnike izvršnog direktora, direktore aerodroma i pomoćnike direktora aerodroma.

29. Preuzete i potencijalne obaveze**Sudski sporovi**

MRS 37 je propisano da je Društvo dužno da izvrši rezervisanja za potencijalne obaveze ako su ispunjeni sledeći uslovi: kad pravno lice ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, kada je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske korisiti biti potreban za izmirenje obaveza i kada se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Prema izvještajima advokata koji zastupaju firmu preduzeće je izvršilo odgovarajuća rezervisanja.

Radni sporovi po osnovu startnog dijela od 2019.godine pa nadalje nisu rezrevisani jer menadžment vjeruje da će se tužbe pred sudom riješiti u korist Društva, naročito nakon dobijanja dvije presude Vrhovnog suda Crne

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2023 godine

(Svi iznosi su prikazani u EUR, ukoliko nije navedeno drugačije)

Gore tokom marta 2024.godine kojim su ukinute presude Osnovnog suda i Višeg suda u Podgorici, a koje su bile u korist zaposlenih i vraćene na ponovno odlučivanje sa detaljnim obrazloženjem i ukazivanjem da prvostepeni i Viši sud prilikom donošenja svojih odluka nisu pravilno primijenili članove kolektivnog ugovora poslodavca koji reguliše startni dio. Trenutno se pred sudovima vodi 271 postupak odnosno tužbe po ovom osnovu.

Garancije

Društvo ima dvije bankarske carinske garancije, vezane za prodaju goriva i carinsko skladište.

Ukupna vrijednost po ovim garancijama iznosi 70.000 Eur (2022.godini 70.000Eur).

Ostalo

Uprava prihoda i carina – Sektor za velike poreske obveznike je tokom 2022.godine izvršio inspekcijski nadzor i Rešenjem broj 03/6-3/3-21 od 18.04.2022.godine utvrdio, između ostalih, i poreski dug po osnovu poreza po odbitku u iznosu od 2.683.448 Eur. Navedeni iznos se odnosi na prenos dijela dobiti u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 06-1136/3 od 27.maja 2013.godine po kom se društva u većinskom vlasništvu Države obavezuju da 70% viška prihoda nad rashodima transferišu u Budžet Crne Gore. Društvo je u skladu sa navedenim Zaključkom prenijelo bruto iznos obaveze uključujući i porez po odbitku na račun Budžeta Crne Gore, te smatra da je Rešenjem Uprave prihoda i carina dvostruko oporezovano po istom osnovu i ne priznaje obavezu po ovom osnovu. Društvo vodi spor pred Upravnim sudom protiv Uprave prihoda i carina.

30. Događaji nakon datuma bilansa

Usvajanje MSFI 9 i 15 u 2024. godini će imati za efekat izmjenu računovodstvenih politika. Primjena novih MSFI neće imati materijalne efekte na bilanse Društva.

U skladu sa MRS 10 Događaji nakon bilansa stanja, Društvo objelodanjuje događaje koji su nastali nakon 31.12.2023.godine. Dana 20.03.2024.godine otkrivena je prevarna radnja od strane NN lica koje se koristilo lažnim email adresama u komunikaciji i pokušalo da od Društva bespravno prisvoji iznos namijenjen plaćanju opreme dobavljaču u vrijednosti od 551.000 Eura. Društvo je o svim detaljima obavijestilo nadležne organe kako bi se pokrenula istraga. Dana 04.04.2024. godine, Društvu je izvršen povraćaj sredstava u iznosu od 509.007 eur. Društvo zajedno sa domaćom bankom sprovodi postupak povraćaja preostalih sredstava.

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

montenegroairports.com

**Aerodromi
Crne Gore**

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU

**ZA 2023.
GODINU**

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom
saobraćaju "AERODROMI CRNE GORE" Podgorica
Registarski broj: 40009414
PIB: 02305623

Podgorica, Mart 2024.

SADRŽAJ

5
UVOD

6
OSNOVNI PODACI
DRUŠTVA

8
MISIJA I VIZIJA
DRUŠTVA

8
POLITIKA
PREDUZEĆA
AERODROMA
CRNE GORE AD

9
KOMERCIJALNE
AKTIVNOSTI
U IZVJEŠTAJNOM
PERIODU

11
STRUKTURA
REALIZOVANOG
SAOBRAĆAJA

23
FINANSIJSKA
POLITIKA

30
SERTIFIKACIJA I
REALIZOVANE AK-
TIVNOSTI NA AERO-
DROMU CRNE GORE

34
POLITIKA ZAŠTITA
ŽIVOTNE SREDINE

36
POLITIKA ZAŠTITE
I ZDRAVLJA NA
RADU

39
REALIZOVANE
NABAVKE U
2023. GODINI

39
CENTAR ZA
OBUKU

41
ADMINISTRATIVNI KA-
PACITETI, UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA I
PRAVNI POSLOVI

43
UNAPREĐENJE I
RAZVOJ INTER-
GRISANOG SIS-
TEMA KVALITETA

45
UPRAVLJANJE
VAZDUHOPLO-
VNOM SIGURNOŠĆU
U 2023. GODINI

47
PLANIRANI
BUDUĆI
RAZVOJ

1.

UVOD

JP Aerodromi Crne Gore osnovano je 1999. godine. Od 2003. godine, rukovodi međunarodnim aerodromima u Podgorici i Tivtu, koji su do tada bili u vlasništvu JAT-a.

Od samog osnivanja, društvo je konstantno napredovalo i raslo, što se ogleda u stalnom infrastrukturnom razvoju, porastu saobraćaja u smislu povećanja broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojima su crnogorski aerodromi povezani.

U cilju dugoročnog definisanja razvoja i infrastrukturnih aktivnosti, 2006. godine usvojen je Master plan razvoja aerodromskog preduzeća za period do 2023. godine.

Iste godine otvorena je nova terminalna zgrada na Aerodromu Podgorica i rekonstruisana terminalna zgrada na Aerodromu Tivat.

2007. godine Aerodrom Podgorica, je, od strane ACI (Airports Council International) – svjetske organizacije koja predstavlja aerodrome, proglašen za najbolji aerodrom do 1 milion putnika.

Imajući u vidu promjenu trendova na globalnom nivou, koja se odnosi na avio saobraćaj, te potrebe vazduhoplovne industrije i putnika kao krajnjih korisnika vazduhoplovnih usluga, 2011. godine, od strane Vlade Crne Gore usvojen je novi Master plan razvoja Aerodroma Crne Gore do 2030. godine, kao revizija već postojećeg. Pored navedenog strateškog dokumenta, 2013. godine usvojena je i Državna studija lokacije za Aerodrom Tivat, kojom su stvorene pretpostavke za dalji infrastrukturni razvoj ove vazdušne luke, kao i Lokalna

studija lokacije za Aerodrom Podgoricu koja je usvojena 2018. godine.

2013. godine, odlukom Vlade Crne Gore, osnovano je jednočlano akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore", koje u tom obliku posluje i danas.

Prilikom transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, od strane renomirane konsultantske kuće KPMG urađena je i procjena vrijednosti imovine, koja je na dan 31.10.2012. godine iznosila 101,5 miliona eura. Posljednja procjena vrijednosti imovine rađena je na dan 31.12.2021. godine od strane konsultantske kuće Crowe RS Advisory i iznosila je 123 miliona eura.

Procjena vrijednosti imovine
na dan 31.12.2021. godine
iznosila je **123 miliona**
eura.

2.

OSNOVNI PODACI DRUŠTVA

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" osnovano je kao jednočlano akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme u cilju obavljanja privredne djelatnosti. Vlada Crne Gore je jedini osnivač i vlasnik Društva. Društvo posluje pod nazivom: Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“.

Skraćeni nazivi Društva glasi: „Aerodromi Crne Gore“AD.

Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

Pretežna djelatnost Društva je uslužna djelatnost u vazdušnom saobraćaju koja obuhvata:

- aktivnosti u vezi sa prevozom putnika, životinja ili robe vazdušnim putem;
- kontrolu aerodroma i vazdušnog saobraćaja; rad zemaljske službe na aerodromu drugo;
- protivpožarnu zaštitu i odbranu na aerodromu.

Društvo obavlja djelatnost na teritoriji Crne Gore u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta bliže su utvrđeni nazivi organizacionih djelova, radna mjesta i potreban broj izvršilaca, vrsta i stepen stručne spreme, radno iskustvo, posebni uslovi koje izvršioci moraju ispunjavati u skladu sa zakonom, poslovi sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i uspješnije obavljanje poslova iz djelatnosti Društva. Pravilnik

o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta donosi Odbor direktora.

Vlada Crne Gore kao osnivač ima ovlašćenje skupštine akcionara u skladu sa zakonom. Ostali organi Društva su:

1. ODBOR DIREKTORA

- nadležan da upravlja Društvom, vrši nadzor nad poslovanjem i ima centralnu ulogu u sistemu korporativnog upravljanja. Nadležnosti Odbora direktora utvrđene su Statutom Društva. Odbor direktora imenuje Vlada Crne Gore u svojstvu osnivača Društva, koji ima ovlašćenje Skupštine akcionara, a sve u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Odbor direktora čine: Prof dr. Eldin Dobardžić (doktor nauka – kvantne finansije) – predsjednik odbora direktora, Nebojša Đoković (magistar ekonomskih nauka), Slavko Vukčević (dipl. inženjer menadžmenta), Kemal Purišić (dipl. ekonomista), Ilija Mugoša (magistar ekonomskih nauka).

2. IZVRŠNI DIREKTOR

- rukovodi Društvom i organizuje tekuće poslovanje Društva, predstavlja i zastupa Društvo, stara se i odgovoran je za zakonitost rada Društva. Nadležnost i odgovornost Izvršnog direktora utvrđene su Statutom društva.

Funkciju Izvršnog direktora AD Aerodroma Crne Gore obavlja Vladan Drašković magistar tehničkih nauka.

3. SEKRETAR DRUŠTVA

- Obavlja poslove u skladu sa zakonom i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji društva.

Sekretar Društva je Ivan Mikić.

INTERNI REVIZOR

Nadležnosti i odgovornost Internog revizora utvrđene su Zakonom o reviziji i Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Interna revizija pruža nezavisne i objektivne usluge uvjeravanja i savjetovanja, sa ciljem da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje Društva. Interna revizija pomaže Društvu da ostvari svoje ciljeve obezbjeđujući sistematičan, disciplinaran pristup ocjeni i poboljšanju efektivnosti procesa upravljanja rizicima, kontrola i procesa upravljanja, primjenjujući propise Crne Gore i poštujući obavezne elemente Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije, uključujući osnovne principe profesionalne prakse, etički kodeks internih revizora i Međunarodne standarde za profesionalno obavljanje interne revizije.

Internog revizora imenuje Odbor direktora na predlog Revizorskog odbora.

Interni revizor je Ana Pavićević-dipl.ecc

REVIZORSKI ODBOR

Revizorski odbor prati postupak finansijskog izvještavanja, efektivnost interne revizije i interne kontrole, zakonski propisanu reviziju godišnjih finansijskih iskaza kao i nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora i daje preporuke osnivaču o izboru društva za reviziju. Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije. Članove Revizorskog odbora imenuje Odbor direktora Društva.

Članovi Revizorskog odbora su:

- Jelena Tomić, po struci dipl. ecc, sertifikovani računovođa,
- Mladen Vlahović, po struci dipl. ecc, finansijski direktor u COK-u,
- Mihailo Vukosavljević, po struci dipl. ecc, direktor u pravednom društvu "Računovođa".

3.

MISIJA I VIZIJA DRUŠTVA

Misija Društva ogleda se u obezbjeđivanju sigurnih, bezbjednih, visoko kvalitetnih i troškovno-efikasnih usluga i infrastrukture u avio saobraćaju, koji doprinose osnaživanju društvenog i ekonomskog prosperiteta države Crne Gore.

Obezbijediti održive, sigurne, bezbjedne i ekološki prihvatljive operacije aerodromskog

poslovanja na crnogorskim aerodromima. Obezbijediti modernu i efikasnu aerodromsku infrastrukturu i visoko-kvalitetnu uslugu. Obezbijediti ekspanziju i unapređivanje uz integrisani razvoj sa drugim vidovima saobraćaja. Obezbijediti angažman talentovanog i motivisanog tima zaposlenih.

4.

POLITIKA PREDUZEĆA AERODROMA CRNE GORE AD

VODEĆI PRINCIPI

BEZBIJEDNOST I SIGURNOST

Bezbjednost i sigurnost naših klijenata i osoblja je okosnica našeg biznisa.

ŽIVOTNA SREDINA

Planiranje i sprovođenje mjera očuvanja životne sredine u skladu sa standardima ekološke države i najboljem iskustvu branše.

POSLODAVAC ZA PRIMJER

Odnos prema zaposlenima na jednak način, čuvanjem njihovog dostojanstva uz stalan rast životnog standarda.

PARTNERSKI ODNOSI I LOJALNOST

Otvorena, konstruktivna i nediskriminatorna saradnja sa svim partnerima i državnim subjektima.

ODGOVORNO UPRAVLJANJE CJelokUPNOM IMOVINOM

Svijest o visokoj ličnoj odgovornosti za osmišljen, produktivan razvoj i uspješan finansijski menadžment.

EKONOMSKI RAZVOJ

Podsticaj ekonomskom razvoju šire regije oko oba aerodroma i države Crne Gore.

5.

KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

U 2023. godini je nastavljen trend rasta saobraćaja, čemu je u najvećoj mjeri doprinio rast saobraćaja na strateškim rutama.

Posmatrano pojedinačno, Aerodrom Podgorica je ostvario rast u broju putnika u odnosu na 2022. godinu od 30% a rast od 28% u odnosu na, rekordnu, 2019. godinu.

Aerodrom Tivat je u 2023. godini takodje imao rast u broju putnika u odnosu na 2022. godinu od 30% ali jos uvijek nije dostigao broj putnika iz 2019. godine, odnosno imao je za 37% manje putnike nego rekordne 2019. godine.

Razlog je u činjenici da je 2019. godine značajan procenat putnika na tivatskom aerodromu bio iz zemalja bivseg Sovjetskog saveza- Rusija, Ukrajina i Bjelorusija, sa kojima je saobraćaj obustavljen u poslednje 2 sezone.

Na 12 strateških ruta na kojima je bio uspostavljen saobraćaj iz Podgorice i Tivta, ostvaren je ukupan prosječni rast prometa putnika u odnosu na 2022. godinu u iznosu od 21%. Od ukupno 12 ruta, rast je ostvaren na 10, dok na dvije rute Podgorica-Barselona i Podgorica-Brisel zabilježen je pad prometa putnika od 10% i 5%. Najveći porast prometa putnika zabilježen je na rutama Podgorica - Milano (93%), Podgorica - Berlin (63%) i Tivat - Mančester (62%).

UKUPNO: 2023 - 2.702 operacija, 467.967 putnika; 2022 - 2.417 operacija, 385.236 putnika

U 2023. godini sa oba aerodroma se saobraćalo na 64 destinacije (u 2019. godini - 70 destinacija a u 2022- 53) dok su saobraćale 37 avio-kompanije za razliku od 50 avio-kompanija koje su saobraćale u 2019. godini i 34 u 2022. godini.

Imajući u vidu rezultate ostvarene u 2022. godini, posebno kada je riječ o Aerodromu Podgorica, u cilju stvaranja pretpostavki za dalji rast saobraćaja i poboljšanje avio-dostupnosti Crne Gore instrumentima komercijalne politike, pripremljen je i usvojen predlog nove Podsticajne šeme, koji sadrži određene izmjene u dijelu podsticaja koji se odnose na avio-kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama, i avio-kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat kao i proširenje aktuelne Liste strateških ruta, dodavanjem tri nove rute i to: Podgorica – Marsej, Podgorica

KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU (NASTAVAK)

– Dublin i Podgorica – Vece. Takodje, pripremljen je i novi cjenovnik aerodromskih usluga i usluga zemaljskog opsluživanja.

Najznačajnija izmjena u cjenovniku je povećanje cijene naknade za bezbjednost, sa 1,75 EUR na 3,25 EUR. Naime, cijena od 1,75 eur., pri broju odlazećih putnika opsluženih u 2022. godini, samo je djelimično pokrivala troškove koji se odnose na segment bezbjednosti aerodroma. Osim toga, cijene za tu vrstu usluge na aerodromima u okruženju kreću se u rasponu od 4 do 6,65 eur, tako da navedena izmjena ima puno ekonomsko opravdanje, i doprinijela je povećanju ukupnih prihoda u narednom periodu.

Ostale izmjene se odnose na povećanje cijene usluga zemaljskog opsluživanja za segment opšte i poslovne avijacije, čime će se

Aerodromi Crne Gore bili su domaćin organizacije ACI commercial foruma u Podgorici u novembru 2023. godine

stvoriti pretpostavke za rast prihoda od ovog segmenta avijacije. Povećane su cijene i vip usluga (VIP prolaz, VIP i predsjednički saloni, ubrzana pasoška kontrola).

Kada je u pitanju rad službe marketinga u 2023. godini, treba istaći i rad na redizajnu sajta kompanije a koji je još u toku, kao i organizaciju „ACI commercial forum“ događaja-a u Podgorici u novembru mjesecu.

The screenshot displays the website of Aerodromi Crne Gore (Airports of Montenegro). At the top, there is a navigation bar with the logo and links to 'Aerodrom Podgorica', 'Aerodrom Tivat', and 'Aerodromi Crne Gore'. Below this, the main content area is split into two panels for 'PODGORICA' and 'TIVAT'. Each panel features a 'Dolasci' (Arrivals) and 'Odlasci' (Departures) section. The 'Dolasci' section includes a table with columns for 'Let' (Flight), 'Vrijeme' (Time), 'Grad' (City), and 'Status'. The 'Odlasci' section includes a table with columns for 'Let' (Flight), 'Vrijeme' (Time), 'T# Grad' (Terminal/City), and 'Status'. Below the flight tables, there are buttons for 'Svi današnji letovi' (All flights today) and 'Red letenja' (Flight schedule). At the bottom of the website, there are several informational boxes: 'Provjerite pasao' (Check your passport), 'Istorija Aerodroma' (History of the Airport), 'Generalna avijacija' (General aviation), and 'COVID-19: Mjere i preporuke' (COVID-19: Measures and recommendations).

6.

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA

U 2023. godini na crnogorskim aerodromima je opsluženo **2.505.710 putnika** (što predstavlja 94,04% broja putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu) i **vazduhoplova 25.455** (što predstavlja 87,57% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

Posmatrano po aerodromima, na Aerodromu Podgorica opsluženo je **1.657,522 putnika** (27.8% više putnika u odnosu na rekordnu 2019. godine), i **14,678 vazduhoplova** (98,1% ostvarenog broja letova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

Na Aerodromu Tivat je opsluženo **848,188 putnika** (62% putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu) i **10,777 vazduhoplova** (76% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

U broju aviona nijesu uključeni školski letovi kojih je na AP Podgorica u 2023. godini bilo 4 a u 2019. godini 803.

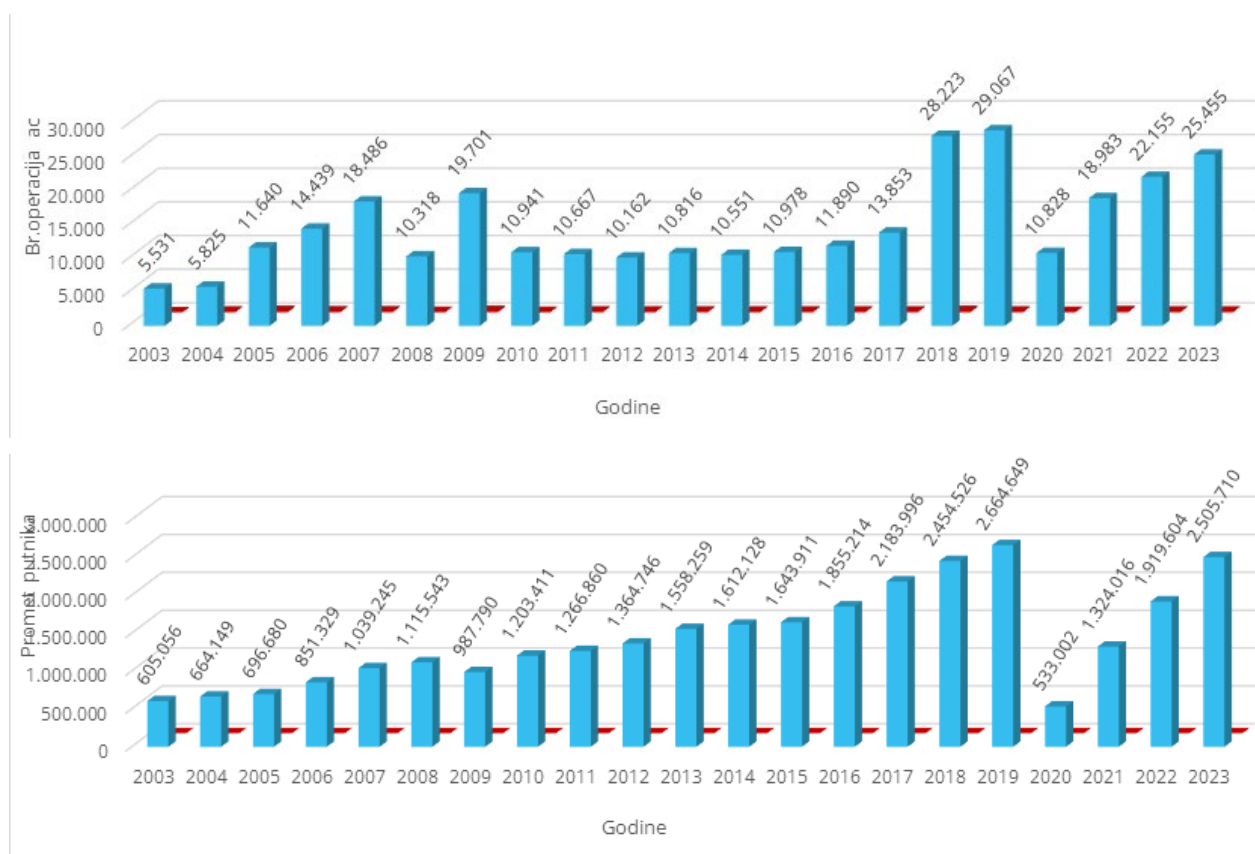
PROMET AVIONA

AERODROM	2023	2022	2019	INDEX 2023/ 2019	% učešća 2023	% učešća 2022	% učešća 2019
PODGORICA	14,678	12,673	14,968	98.1	58	57	51
TIVAT	10,777	9,482	14,099	76	42	43	49
UKUPNO	25,455	22,155	29,067	87.57	100	100	100

PROMET PUTNIKA

AERODROM	2023	2022	2019	INDEX 2023/ 2019	% učešća 2023	% učešća 2022	% učešća 2019
PODGORICA	1,657,522	1,266,893	1,297,367	127.8	66	66	49
TIVAT	848,188	652,711	1,367,282	62.0	34	34	51
UKUPNO	2,505,710	1,919,604	2,664,649	94.04	100	100	100

PROMET VAZDUHOPLOVA 2003-2023. GODINA

Na aerodromima Crne Gore u 2023. godini je saobraćalo više od 35 aviokompanija koje su imale više od 20 operacija vazduhoplova. Na Aerodromu Podgorica 17 kompanija je učestvovalo u saobraćaju i činile su 89% saobraćaja dok su preostalih 11% saobraćaja činili letovi generalne avijacije. Na Aerodromu Tivat je saobraćalo 28 aviokompanija ali su, zbog izrazito sezonskog karaktera saobraćaja, samo tri kompanije imale cjelogodišnje letove i to: Tomontenegro i Air Serbia, od ranije, dok je kompanija Turkish airlines počela sa saobraćajem krajem marta 2023. godine i

nastavila sa saobraćajem tokom zimske sezone 23/24 te time prerasla u cjelogišnjeg prevoznika.

Nakon obustavljanja letova nacionalne avio-kompanije Montenegro Airlines u decembru 2019. godine, Air Srbija postaje avio-kompanija sa ubjedljivo najvećim učešćem u saobraćaju u 2020 i 2021. godini. Međutim, pokretanjem nacionalne avio kompanije tokom 2022. godine dolazi do gotovo izjednačavanja broja operacija ove dvije avio-kompanije, a u 2023. godini Tomontenegro postaje Operator sa najvećim brojem operacija; 5.438

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

što predstavlja učešće od 21.4% u ukupnom prometu aviona. Poređenja radi, nacionalna aviokompanija Montenegro Airlines u 2019. godini imala je učešće od 27.82%.

U 2023. godini promet vazduhoplova Air Srbije bio je 4,418 (povećanje od cca 25% u odnosu na 2019. godinu), sa učešćem od 17.4% u ukupnom broju vazduhoplova.

Treće i četvrto mjesto, po broju operacija, zauzimaju avikompanije Ryanair (1,902 operacije, učešće od 7.5% u ukupnom prometu na ACG) uz napomenu naglasiti da Ryanair saobraća samo na Aerodromu Podgorica (% učešća na Aerodromu Podgorica je 12,96%) i Turkish airlines (1,756 operacije sa učešćem od 6,9%).

Zatim slijedi Wizz Air sa brojem operacija od 1,696 i % učešća od 6.7% u ukupnom prometu na ACG. Kompanija Wizz Air saobraća samo na Aerodromu Podgorica gdje je % učešća 11.55 u prometu vazduhoplova.

Kompanija Austrian Airlines imala je 1,214 operacija što predstavlja učešće od 4.8% u ukupnom broju operacija. Kompanija Austrian Airlines od 2023. godine saobraća i sa Aerodroma Tivat gdje su letovi sezonskog karaktera.

Za avio-kompanije Ryanair i Wizz Air (sa ćerkama kompanijama) je neophodno istaći značajno povećanje broja operacija i broj putnika u odnosu na 2022. godinu a posebno u odnosu na 2019. godinu a što se može vidjeti iz tabelarnih pregleda.

Navedenih šest kompanija (Tomontenegro, Air Srbija, Ryanair, Wizz Air, Turkish Airlines i Austrian Airlines) imaju učešće od cca 64% u ukupnom prometu Društva. Što se tiče prometa putnika, najveći promet ostvarila je kompanija Tomontenegro i to 477,124 što

predstavlja učešće od 19.04% u ukupnom prometu putnika. Kompanija Air Srbija imala je učešće od 16.99% ili 425,774 opsluženih putnika na ACG. Zatim slijedi kompanija Wizz Air (sa kćerkom kompanijom Wizz Air UK i Wizz Air Malta) sa ukupnim prometom od 322,967 putnika odnosno 12.89% učešća u ukupnom prometu putnika Društva. Učešće kompanije Wizz Air na Aerodromu Podgorica je 19.48%.

Kompanija Ryanair (sa kćerkom kompanijom Ryanair UK) sa 317,569 brojem opsluženih putnika je treća po veličini, a što predstavlja učešće od 12.67% u ukupnom prometu putnika na nivou Društva. Učešće kompanije Ryanair na Aerodromu Podgorica iznosi 19.16%.

Kompanije Turkish Airlines imala je promet od 226,884 putnika sa učešćem od 9.05%, dok je kompanija Austrian Airlines imala promet od 151,195 putnika sa učešćem od 6.03%.

Navedenih šest kompanija (Tomontenegro, Air Srbija, Ryanair, Wizz Air, Turkish Airlines i Austrian Airlines) imaju učešće od cca 77% u ukupnom prometu putnika Društva.

Nove kompanije na Aerodromu Podgorica u 2023. godini su: Tailwind Airlines, Pegasus Airlines, Luxwing, Albastar i Flyone.

Nove kompanije na Aerodromu Tivat u 2023. godini su: Austrian Airlines, Air Baltic, Jet2, Heston Airlines, Jazzera, Arkia Izraeli, Flyone Armenia i Air Nostrum.

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO DESTINACIJAMA U 2023. GODINI

Ukupan broj destinacija sa kojima su Aerodromi Crne Gore bili povezani tokom 2023. godine je 64 destinacije, dok je najveći promet vazduhoplova ostvaren na sledećim destinacijama: Beograd 26.5% učešća u ukupnom prometu vazduhoplova, Istanbul sa 11.6%, Beč sa 5.7% učešća u ukupnom prometu na ACG. Pomenute tri destinacije učestvuju u ukupnom prometu destinacija sa cca 44%. Destinacije na kojima je ostvaren najveći promet putnika su: Beograd sa 24.9%, Istanbul 14.4%, Beč 7.7%, London 5%. Ove četiri destinacije učestvuju sa 52% u ukupnom prometu putnika na ACG. Destinacije prema kojima su kompanije Ryanair i Wizz Air obustavile saobraćaj tokom zimske IATA 23/24 sezone su: Ryanair - Barselona, Brisel, Zagreb i Mančester. Wizz Air - Beč, London i Rim. Skoro sve destinacije su ostvarile rast u prometu aviona i putnika u odnosu na 2022. godinu.

Možemo istaći povećanje prema Istanbulu od cc 50% u prometu aviona i putnika, što se može objasniti činjenicom dolaska dvije nove kompanije (Tailwind i Pegasus) koje saobraćaju prema toj destinaciji kao i povezivanje Tivta

i Istanbula tokom zimske sezone.

Zatim značajno je povećanje prometa prema Baltičkim državama i to: Riga blizu 3x više u prometu aviona i 2x više u prometu putnika, Talin 134% više u prometu aviona i 100% više u prometu putnika kao i Vilnius 184% više u prometu aviona i 148% više u prometu putnika. Takođe, prema destinaciji Mančester zabilježen je veći rast u prometu aviona, od 130% i prometu putnika 156%. Značajno je i povećanje prema Rijadu 150% u prometu aviona i više od 4x u prometu putnika. Prema destinaciji Krakov ostvaren je rast od cca 87% u prometu aviona i putnika. Zabilježeno je povećanje saobraćaja od 100% i više prema sl. destinacijama: Prag, Jerevan, Bratislava, Baku.

U 2019. godini na aerodromima Crne Gore bilo je cca 74 destinacije od kojih je 12 destinacija bilo sa ruskog, ukrajinskog i bjeloruskog tržišta: (Brest, Gomel, Grodna, Kharkiv, Kiev, Lvov, Minsk, Odesa, Zaporozhye, Moskva, Samara, S.Petersburg)

U broju putnika, putnici sa pomenutih tržišta učestvovali su sa 32% u 2019. godini.

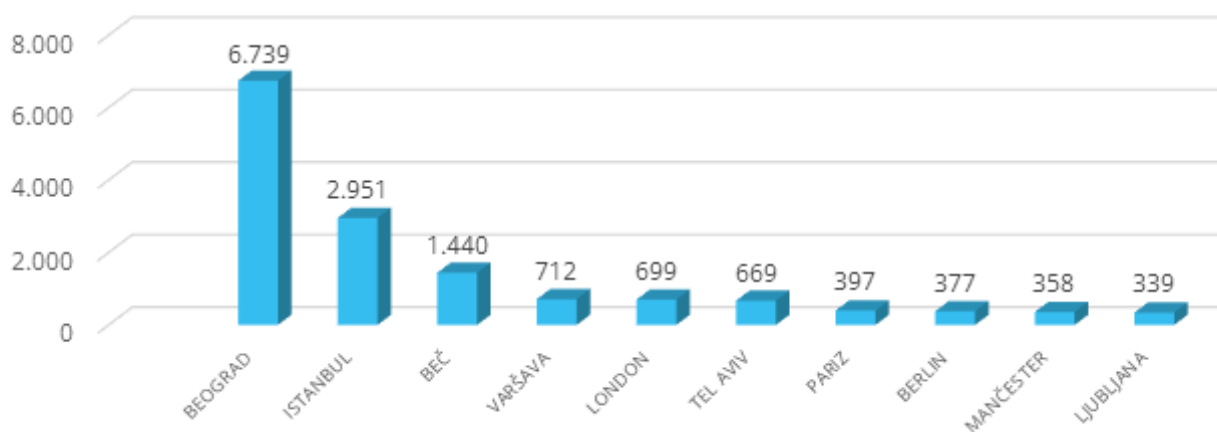

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

TOP DESET DESTINACIJA U PROMETU AVIONA PG +TIV

R. BR	2023			2022			2019		
	DESTINACIJE	BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2023	DESTINACIJE	BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2022	DESTINACIJE	BR. ROT	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC 2019
1	BEOGRAD	6,739	26.5	BEOGRAD	6,278	28.3	BEOGRAD	6,546	22.5
2	ISTANBUL	2,951	11.6	ISTANBUL	1,952	8.8	MOSKVA	4,418	15.2
3	BEČ	1,440	5.7	BEČ	1,294	5.8	BEČ	1,043	3.6
4	VARŠAVA	712	2.8	LONDON	704	3.2	ISTANBUL	1,015	3.5
5	LONDON	699	2.7	VARŠAVA	558	2.5	LJUBLJANA	900	3.1
6	TEL AVIV	669	2.6	TEL AVIV	514	2.3	RIM	750	2.6
7	PARIZ	397	1.6	PARIZ	392	1.8	WARSAVA	681	2.3
8	BERLIN	377	1.5	LJUBLJANA	312	1.4	PARIZ	639	2.2
9	MANČESTER	358	1.4	BRISSEL	268	1.2	S.PETERBURG	578	2.0
10	LJUBLJANA	339	1.3	BERLIN	281	1.3	CIRIH	414	1.4

BROJ OPERACIJA, DESTINACIJE - 2023.

Nove destinacije u 2023. godini iz/ka kojima se saobraća sa aerodroma Podgorica su: Gdansk, Žešov a kompanija Albastar je ostvarila seriju čarter letova prema Madridu, kompanija Tomontenegro realizovala je i 14 ope-

racija prema Sarajevu, odnosno 7 letova.

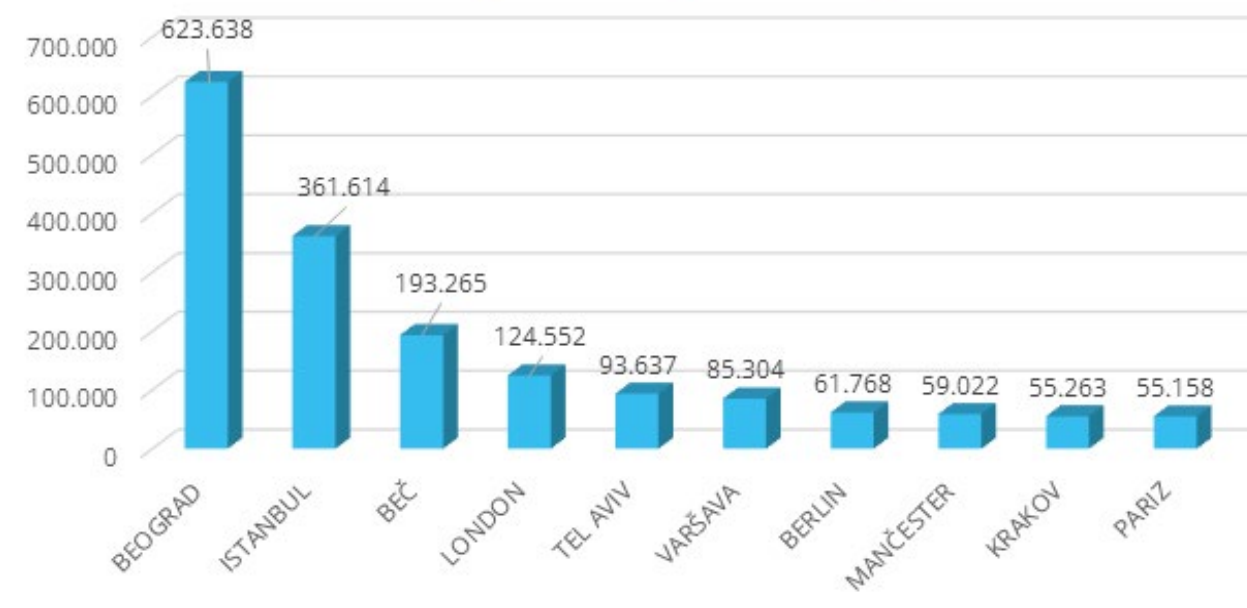
Nove destinacije na aerodromu Tivat u 2023 godini su: Beč, Brno, Kuvajt, Tashkent i Žešov.

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

TOP 10 DESTINACIJA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

R. BR	2023			2022			2019		
	DESTINACIJE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2023	DESTINACIJE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2022	DESTINACIJE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM BROJU PAX 2019
1	BEOGRAD	623,638	24.9	BEOGRAD	543,526	28.3	MOSKVA	651,105	24.4
2	ISTANBUL	361,614	14.4	ISTANBUL	235,948	12.3	BEOGRAD	549,607	20.6
3	BEČ	193,265	7.7	BEČ	163,976	8.5	ISTANBUL	130,837	4.9
4	LONDON	124,552	5.0	LONDON	116,759	6.1	LONDON	88,638	3.3
5	TEL AVIV	93,637	3.7	TEL AVIV	75,058	3.9	BEČ	87,784	3.3
6	VARŠAVA	85,304	3.4	VARŠAVA	60,631	3.2	S.PETERSBURG	74,453	2.8
7	BERLIN	61,768	2.5	PARIZ	48,978	2.6	PARIZ	66,770	2.5
8	MANČESTER	59,022	2.4	BRISSEL	40,143	2.1	KIEV	59,260	2.2
9	KRAKOV	55,263	2.2	DORTMUND	33,268	1.7	VARŠAVA	57,713	2.2
10	PARIZ	55,158	2.2	BARSELONA	33,250	1.7	LJUBLJANA	55,758	2.1

BROJ PUTNIKA, DESTINACIJE - 2023.

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO TRŽIŠTIMA U 2023. GODINI

Tržište koje je najdominantnije je svakako tržište Srbije, sa kojim smo povezani sa blizu 7,000 letova (u prosjeku 9 letova dnevno na oba aerodroma) i učestvuje sa 26.9% u ukupnom broju letova, što znači da je skoro svaki treći let, let ka ili iz Srbije. U broju putnika ovo tržište opslužuje 25.2% istih i daleko je ispred ostalih.

Drugo po veličini tržište je tržište Turske, sa učešćem od 11.7% u broju aviona i 14.5% u broju putnika, gdje smo pored Turskih Airline-
sa u 2023. godini imali još tri kompanije koje saobraćaju ka/iz iz Istanbula: Tomontenegro kao i dvije nove kompanije Tailwind (počela sa saobraćajem u aprilu) i Pegaus (početak saobraćaja u julu 2023).

Kao treće po veličini tržište se javlja tržište Poljske, koje učestvuje sa 6.7% u prometu ac, dok je u prometu putnika učešće 9.7%. Još značajnije je učešće velikog broja kompanija koje saobraćaju prema pomenutom tržištu (Ryanair, Wizz Air, Tomontenegro, Lot Polish Airlines, Enter Air) kao i učešće velikog broja destinacija: Gdansk, Vroclav, Krakov, Katowice, Poznan, Varšava, Žešov (Tomontenegro-prevoznik) koji je ujedno i nova destinacija na aerodromima Crne Gore.

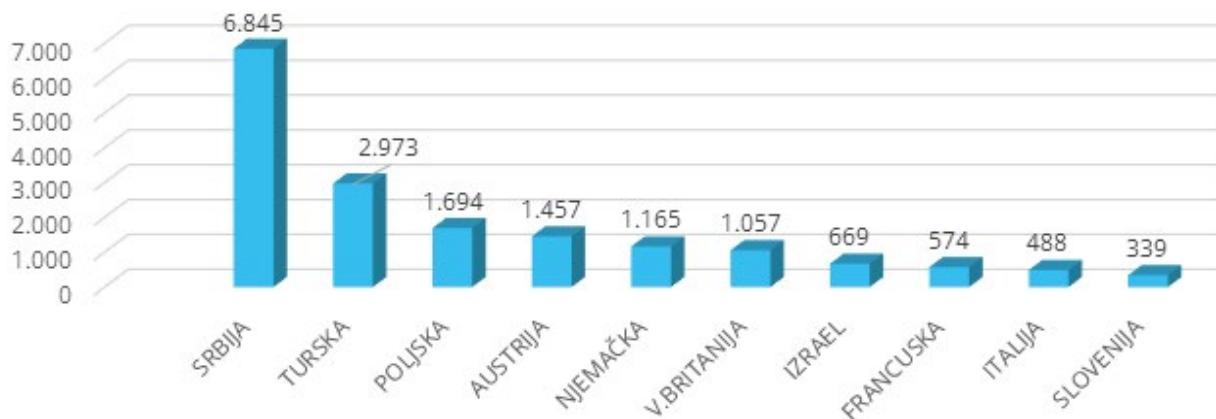
Sva najveća tržišta bilježe porast u broju letova i putnika a velikim dijelom je to rezultat implementacije nove podsticajne šeme, kako je to prikazano u Tački 7 ovog izvještaja.

TOP DESET TRŽIŠTA U PROMETU AVIONA 2023/2022/2019

R. BR	2023			2022			2019		
	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2019
1	SRBIJA	6,845	26.9	SRBIJA	6,384	28.8	SRBIJA	6,618	22.77
2	TURSKA	2,973	11.7	TURSKA	1,966	8.9	RUSIJA	5,033	17.32
3	POLJSKA	1,694	6.7	AUSTRIJA	1,299	5.9	NJEMAČKA	1,699	5.85
4	AUSTRIJA	1,457	5.7	POLJSKA	1,088	4.9	ITALIJA	1,409	4.85
5	NJEMAČKA	1,165	4.6	NJEMAČKA	987	4.5	AUSTRIJA	1,066	3.67
6	V.BRITANIJA	1,057	4.2	V.BRITANIJA	861	3.9	TURSKA	1,017	3.50
7	IZRAEL	669	2.6	IZRAEL	519	2.3	POLJSKA	990	3.41
8	FRANCUSKA	574	2.3	FRANCUSKA	503	2.3	FRANCUSKA	918	3.16
9	ITALIJA	488	1.9	ITALIJA	463	2.1	SLOVENIJA	901	3.10
10	SLOVENIJA	339	1.3	SLOVENIJA	314	1.4	V.BRITANIJA	860	2.96

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

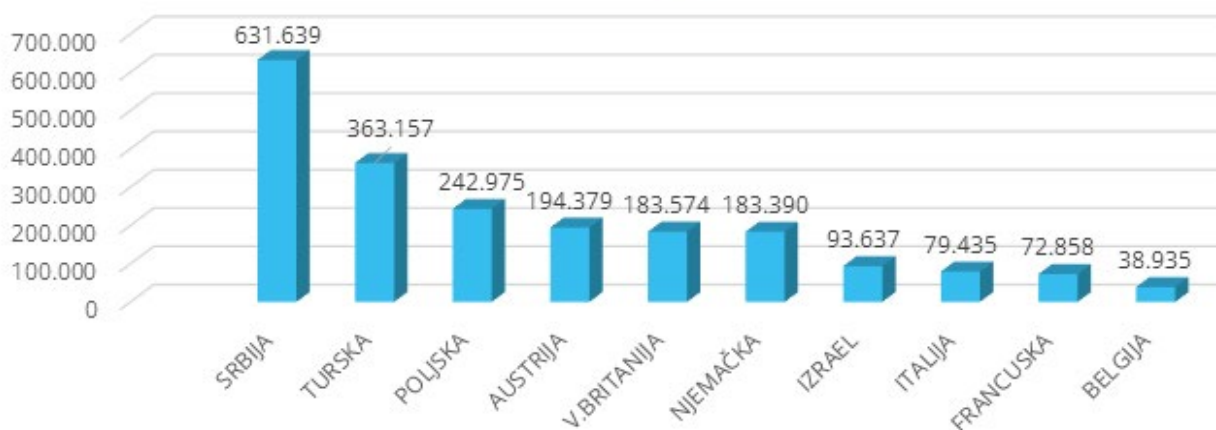
BROJ OPERACIJA, TRŽIŠTA - 2023.

TOP DESET TRŽIŠTA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

R. BR	2023			2022			2019		
	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2023	DRŽAVE	UKUPAN BR. PUTNIKA	% UČEŠĆA U UKUPNOM PROMETU PAX 2019
1	SRBIJA	631,639	25.2	SRBIJA	551,870	28.7	R.FEDERACIJA	729,869	27.39
2	TURSKA	363,157	14.5	TURSKA	236,884	12.3	SRBIJA	557,174	20.91
3	POLJSKA	242,975	9.7	AUSTRIJA	164,444	8.6	NJEMAČKA	189,897	7.13
4	AUSTRIJA	194,379	7.8	NJEMAČKA	143,566	7.5	TURSKA	130,837	4.91
5	V.BRITANIJA	183,574	7.3	POLJSKA	145,381	7.6	V.BRITANIJA	124,104	4.66
6	NJEMAČKA	183,390	7.3	V.BRITANIJA	139,822	7.3	ITALIJA	116,397	4.37
7	IZRAEL	93,637	3.7	IZRAEL	75,058	3.9	POLJSKA	106,825	4.01
8	ITALIJA	79,435	3.2	ITALIJA	72,110	3.8	FRANCUSKA	100,532	3.77
9	FRANCUSKA	72,858	2.9	FRANCUSKA	61,952	3.2	UKRAJINA	89,769	3.37
10	BELGIJA	38,935	1.6	BELGIJA	40,528	2.1	AUSTRIJA	89,113	3.34

UKUPAN BR. PUTNIKA, TRŽIŠTA - 2023.

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2023. GODINI – PROMET VAZDUHOPLOVA

Na nivou preduzeća, u 2023. godini, u ukupnom prometu vazduhoplova u redovnom saobraćaju je 77% vazduhoplova (u 2019. godini 59.5%), u čarter saobraćaju 5% ukupnog broja vazduhoplova (u 2019. godini 23.3%). Preostalih 18% letova se odnosi na letove generalne avijacije (u 2019. godini 16%),

Kada je u pitanju promet vazduhoplova na aerodromu Podgorica u 2023., redovni avioprevoznici učestvuju sa čak 87.5% (u 2019. godini 75%), dok čarter letovi čine 1.5% (u 2019. godini 13%) u ukupnom prometu vazduhoplova

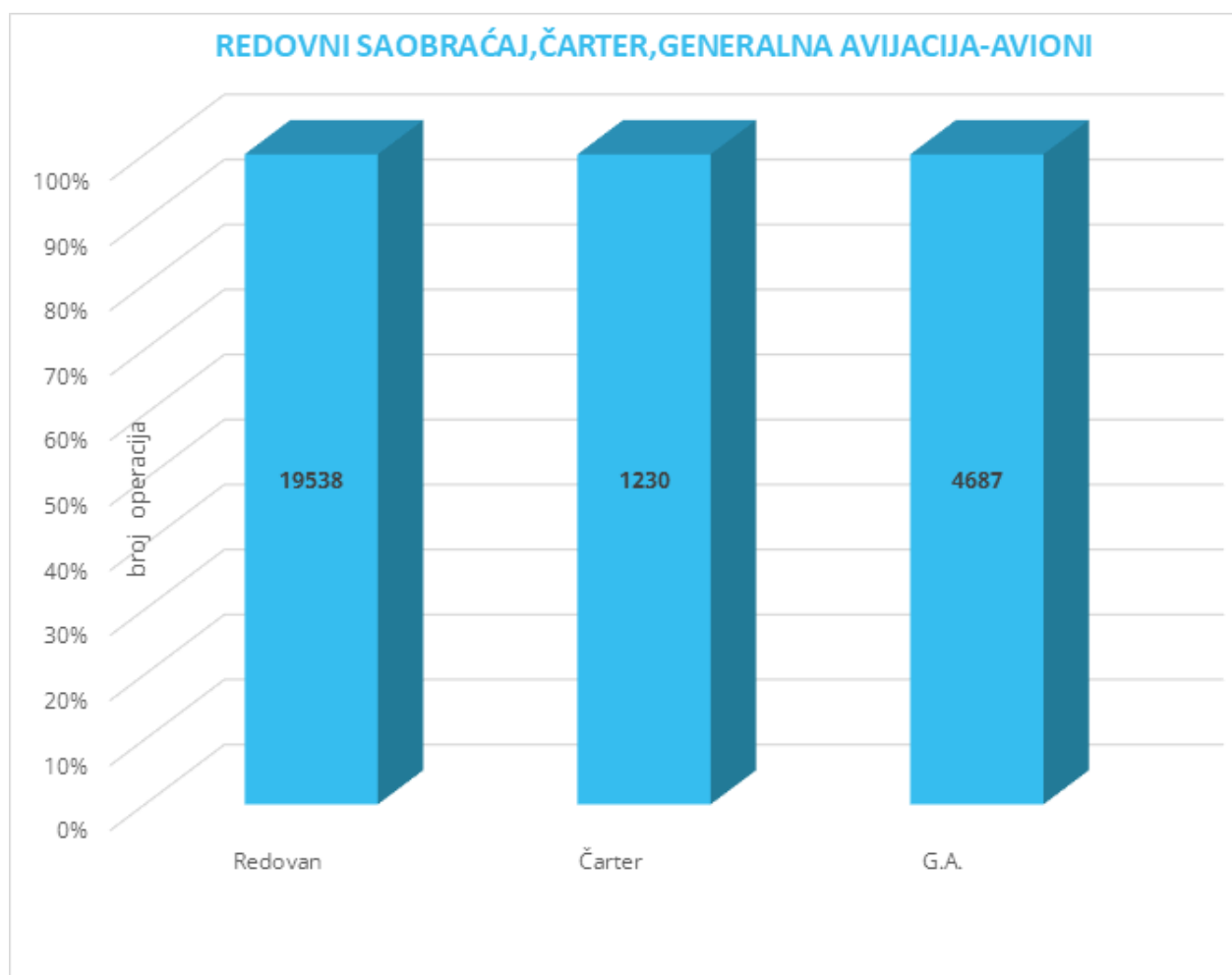
dok generalna avijacija učestvuje sa 11% (u 2019. godini 12%). Dakle može se uočiti da je povećan broj redovnih linija, što je značajno sa aspekta povezanosti Crne Gore.

Na aerodromu Tivat, kod kojeg je veoma izražen sezonski karakter saobraćaja, u ukupnom prometu vazduhoplova, redovan saobraćaj učestvuje sa 62,1% (u 2019. godini 45%), a čarter saobraćaj sa 9.4% (u 2019. godini 35%), generalna avijacija 28.5% (u 2019. godini 20%).

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

PROMET VAZDUHOPLOVA

	REDOVAN SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	ČARTER SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	GENERALNA AVIJACIJA	% UČEŠĆA
PODGORICA	12,844	87.5%	217	1.5%	1,617	11%
TIVAT	6,694	62.1%	1,013	9.4%	3,070	28.5%
UKUPNO	19,538	77%	1,230	5%	4,687	18%

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2023. GODINI – PROMET PUTNIKA

U ukupnom prometu putnika na nivou preduzeća u 2023. godini, redovan saobraćaj učestvuje sa 94% (u 2019. godini 67,6%), čarter saobraćaj sa svega 6% (u 2019. godini 32,1%) dok je broj putnika generalne avijacije svega nepunih 9.000 putnika tj. 0.04% (u 2019. godini 0.3%).

Na Aerodromu Podgorica, procenat putnika prevezenih u redovnom saobraćaju bio

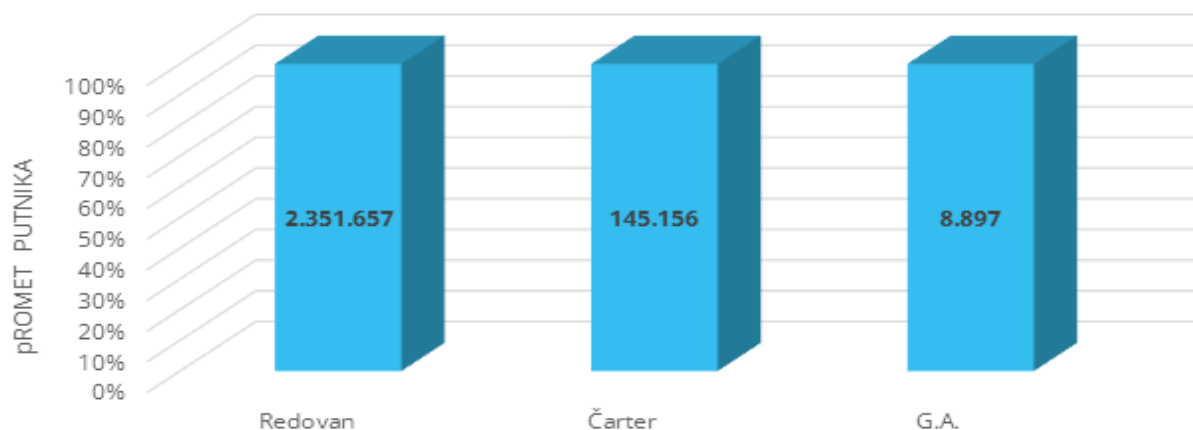
je 98.9% (u 2019. godini 85,9%), u čarter saobraćaju svega 1% (u 2019. godini 13,9%), a svega 0.1% (u 2019. godini 0.2%) čine putnici generalne avijacije.

Na Aerodromu Tivat procenat putnika u redovnom saobraćaju 84% (u 2019 godini 50,1%), u čarter saobraćaju 15.3% (49.4%) a putnici generalne avijacije 0.8% (u 2019 godini 0,4%).

PROMET PUTNIKA

	REDOVAN SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	ČARTER SAOBRAĆAJ	% UČEŠĆA	GENERALNA AVIJAC.	% UČEŠĆA
PODGORICA	1,639,262	98.9%	15,807	1%	2,453	0.1%
TIVAT	712,395	84%	129,349	15.3%	6,444	0.8%
UKUPNO	2,351,657	94%	145,156	6%	8,897	0.004

REDOVNI SAOBRAĆAJ, ČARTER I GENERALNA AVIJACIJA -PUTNICI

STRUKTURA REALIZOVANOG SAOBRAĆAJA (NASTAVAK)

PREGLED PROMETA AVIONA I PUTNIKA NA AERODROMIMA CRNE GORE ZA IATA LJETNJU SEZONU 2023. GODINU - PODGORICA

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	10.323	610.708	620.608	1.231.316	70	74	102	131,95
27.3-29.10.2022. godine	8.943	480.995	480.759	961.754	71	76		
31.3-26.10.2019. godine	10.157	458.822	474.361	933.183	68	72		

TIVAT

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	9.288	379.930	380.989	760.919	86	90	74,73	61,03
27.3-29.10.2022. godine	8.116	293.696	291.772	585.468	86	90		
31.3-26.10.2019. godine	12.428	625.416	621.288	1.246.704	88	91		

PODGORICA + TIVAT

IATA LJETNJA SEZONA	BR. OPER.	DOL. PAX	ODL. PAX	UKUPNO PAX	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU AC PG	%UČEŠĆA U UKUPNOM GODIŠNJEM SAOBRAĆAJU PAX PG	INDEX 2023/2019 AC	INDEX 2022/2019 PAX
26.3-28.10.2023. godine	19.611	990.638	1.001.597	1.992.235	77,04	79,51	86,83	91,39
27.3-29.10.2022. godine	17.059	774.691	772.531	1.547.222	77	80,60		
31.3-26.10.2019. godine	22.585	1.084.238	1.095.649	2.179.887	77,70	81,81		

7.

FINANSIJSKA POLITIKA

BILANS USPJEHA	2023	2022	VAR.	VAR. %
Avijacijski prihodi	39,112,087	29,195,279	9,916,809	34%
Diskonti po podsticajnoj šemi	(10,229,346)	(7,404,604)	(2,824,742)	38%
Prihodi od zakupa	5,116,307	3,534,001	1,582,305	45%
Ostali poslovni prihodi	586,319	629,577	(43,257)	(7%)
POSLOVNI PRIHODI	34,585,367	25,954,253	8,631,114	33%
TROŠKOVI ZARADA I NAKNADA ZARADA	(17,987,183)	(16,453,886)	(1,534,938)	9%
Troškovi režijskog materijala	(713,270)	(470,292)	(242,979)	52%
Troškovi goriva i energije	(561,487)	(581,462)	19,975	(3%)
Troškovi transportnih usluga	(139,922)	(123,102)	(16,820)	14%
Troškovi usluga održavanja	(438,900)	(422,641)	(16,259)	4%
Troškovi reklame,propagande,zakupa	(67,453)	(45,716)	(21,737)	48%
Troškovi neproizvodnih usluga	(944,065)	(979,790)	35,725	(4%)
Troškovi reprezentacije	(57,024)	(73,421)	16,397	(22%)
Nematerijalni troškovi	(645,870)	(579,751)	(66,119)	11%
OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI	(3,567,991)	(3,276,175)	(291,816)	9%
EBITDA (DOBIT IZ REDOVNOG POSLOVANJA)	13,030,193	6,224,192	6,804,360	109%
OSTALI PRIHODI/(RASHODI) NETO	(131,738)	(1,388,628)	1,256,890	(91%)
AMORTIZACIJA	(2,013,284)	(1,949,229)	(64,055)	3%
FINANSIJSKI PRIHODI	11,098	3,046	7,479	246%
FINANSIJSKI RASHODI	(367,427)	(447,088)	79,661	(18%)
Porez	(976,474)	(1,015,435)	38,961	(4%)
NETO REZULTAT	9,552,368	1,427,250	8,125,118	564%

Poslovni prihodi u 2023. godini iznose € 34,5 mil. što je za 33 % veće u odnosu za isti period prethodne godine, a u odnosu na plan za 21%.

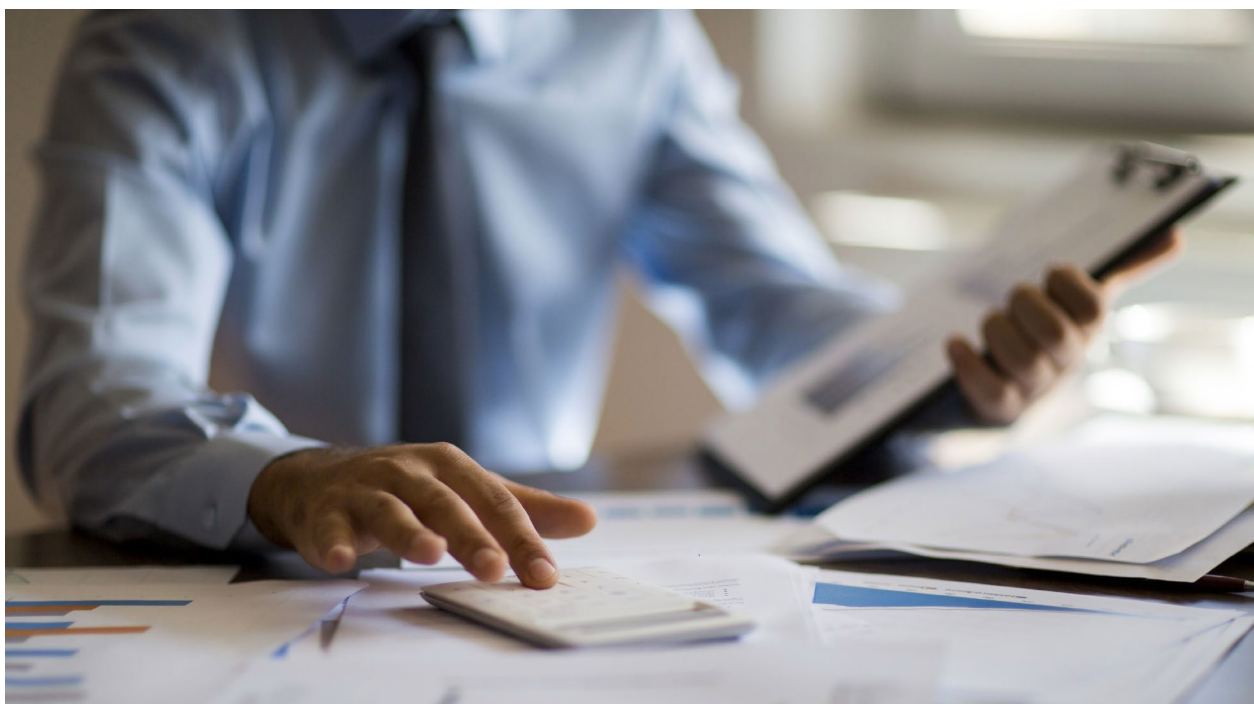
U cilju privlačenja novih i povećanja broja rotacija postojećih avio-kompanija Društvo nudi određene popuste u skladu sa podsticajnom šemom koja je stastavni dio cjenovnika usluga. Popusti se obračunavaju po sledećima osnovama: za otvaranje novih ruta, za povećavanje broja frekvencija na postojećim rutama, po osnovu broja ostvarenih rotacija, za avio-kompanije koje obavljaju saobraćaj na strateškim rutama, za avio-kompanije koje imaju bazirane vazduhoplove na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat. Ovi popusti se evidentiraju kao umanjeње prihoda.

Ukupno odobreni popusti u 2023. godini iznosili su 10.229.346 eur i prikazani su kao umanjeње prihoda.

Troškovi zarada i naknada zarada kao najznačajnija kategorija u strukturi ukupnih troškova su u 2023. godini za 9 % ili za oko € 1,5 mil. veći u odnosu na isti period prošle godine. Trend rasta bilježi kretanje ukupnog broja zaposlenih na kraju perioda izveštavanja: 959 vs. 913 što je rast od 5%.

EBITDA (dobit bez troškova poreza, finansijskih troškova, amortizacije i kalkulativnih troškova) u tekućoj godini iznosi € 13 mil. i bolja je za € 6,8 mil., odnosno 109%, u poređenju sa prošlom godinom, koja je iznosila € 6.2 mil.

Neto rezultat u tekućoj godini iznosi € 9,5 mil., što je značajno bolji rezultat u odnosu na isti period prošle godine kada je neto dobitak iznosio € 1,4 mil.

FINANSIJSKI POKAZATELJI-RACIO ANALIZA

Pokazatelj likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su na mjerenje sigurnosti poslovanja, dok su pokazatelj aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti usmjereni na mjerenje uspješnosti poslovanja.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2023.	2022.
Opšti ratio likvidnosti	4,71	3,71
Ratio reducirane - ubrzane likvidnosti	4,64	3,67
Ratio trenutne likvidnosti	2,67	1,99
Neto obrtna sredstva	35.421.807	25.993.107

Pokazatelj likvidnosti se koristi za procjenu sposobnosti preduzeća da udovolji kratkoročnim obavezama. Iz navedenih pokazatelja **ratio tekuće likvidnosti** pokazuje da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 4,71 EUR kratkotrajne imovine, a ratio ubrzane likvidnosti da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 4,64 EURA kratkoročnih likvidnih sredstava. **Ratio trenutne likvidnosti** nam pokazuje da ukoliko su novčana sredstva kojim poslovni subjekat raspolaže bez ikakvih ograničenja u trenutku sagledavanja prispjelih obaveza veća ili jednaka od prispjelih obaveza onda se može reći da je preduzeće sa ovog aspekta likvidno. Izračunati koeficijenti govore da je likvidnost preduzeća na zadovoljavajućem nivou.

POKAZATELJI POSLOVNE AKTIVNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent obrta kupaca	8,63	9,57
Prosječno vrijeme naplate potraživanja	42	38
Koeficijent obrta dobavljača	13,56	9,16
Prosječno vrijeme plaćanja obaveza	26	40
Koeficijent obrta obrtnih sredstava	0,89	0,3
Koeficijent obrta stalnih sredstava	0,29	0,04

Pokazatelj poslovne aktivnosti mjeri koliko efikasno preduzeće upotrebljava svoje resurse. Poželjno je da je koeficijent obrta što veći odnosno da je vrijeme vezivanja sredstva tj.imovine što kraće. Koeficijent poslovne aktivnosti ili koeficijent obrta ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. **Koeficijent obrta dobavljača i kupaca** je na zadovoljavajućem nivou.

FINANSIJSKA POLITIKA (NASTAVAK)

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI I FINANSIJSKE STABILNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent finansijske stabilnosti	1,14	1,12
Koeficijent zaduženosti	0,15	0,17
Koeficijent finansiranja	0,18	0,2
Koeficijent pokrića kamate	28,69	5,46

Pokazatelj zaduženosti pokazuje do koje mjere preduzeće koristi zaduživanje kao oblik finansiranja odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Koristi se za procjenu finansijskog rizika preduzeća odnosno pokazatelji mjere stepen zaduženosti preduzeća. Što je veći odnos duga i imovine veći je finansijski rizik i obrnuto. **Pokazatelji zaduženosti** govore da su koeficijent stabilnosti i zaduženosti na zadovoljavajućem nivou, kao i koeficijent pokrića kamate što govori da ne postoji rizik podmirenja obaveza po dospelim kamatama. **Koeficijent finansijske stabilnosti** bi trebalo da bude manji od 1. Ukoliko je ovaj koeficijent manji od 1 to znači da se dugoročnim izvorima finansira sva dugoročna imovina.

KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI	2023.	2022.
Koeficijent solventnosti	6,47	6,03

Pokazatelj solventnosti govori da da postoji dugoročna sposobnost preduzeća da u roku podmiri obaveze. Pod solventnošću preduzeća podrazumijevamo sposobnost preduzeća da cjelokupnom svojom imovinom isplati sve obaveze. Ne postoji pravilo koliki taj koeficijent treba da bude, ali da bi preduzeće definisali kao solventno, koeficijent mora biti veći od 1..

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2023.	2022.
Neto profitna marža	27,72%	5,45%
Bruto profitna marža	29,45%	9,33%
Prinos na aktivu - ROA	5,72%	0,90%

Pokazatelj profitabilnosti izražava snagu zarade preduzeća, odnosno pokazuje ukupni efekat likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarivanja profita. Koeficijent bruto profitne marže 29,45 % (bruto dobit uvećana za kamate), neto profitna marže 27,72% (neto dobit uvećana za kamate) kao i ROA su zadovoljavajući i pokazuju da je preduzeće uspješno u ostvarivanju profita. U odnosu na prethodnu godinu došlo je do značajnog rasta profitabilnosti, kako bruto tako i neto. Razlika između bruto i neto profitne marže je u poreznom opterećenju prema prihodima od prodaje..

EBIT	2023.	2022.
Poslovni rezultat pre poreza i kamata	10,887,848	3,138,800
EBITDA	2023.	2022.
Poslovni rezultat + amortizacija	13.030.193	6.224.192

FINANSIJSKI RIZICI

U finansijskom poslovanju rizik predstavlja stanje u kojem postoji mogućnost negativnog odstupanja od poželjnog ishoda koji očekujemo ili kojem se nadamo.

Finansijski rizici uključuju:

1. tržišni rizik (devizni, kamatni rizik)
2. kreditni rizik i
3. rizik likvidnosti

Finansijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbjegavaju smanjenjem izloženosti društva ovim rizicima. Poseban je fokus na kreditnom riziku i riziku likvidnosti.

Društvo ne koristi derivatne finansijske instrumente kako bi se aktivnije štitilo od finansijskih rizika.

TRŽIŠNI RIZIK

Tržišni rizik je rizik da će doći do promjena tržišnih cijena robe, tj. dobara koje preduzeće nabavlja, promjena kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa uticati na prihod i rezultat poslovanja Društva.

Valutni/devizni rizik

U svom poslovanju Društvo nije izloženo valutnom riziku. Priliv novca koji se pojavljuje na deviznim računima tj. računima koji imaju uplate i isplate prema inostranstvu vrše se u zvaničnoj valuti, a u istoj valuti prikazana je cjelokupna imovina i obaveze Društva, tako da ne postoji rizik od promjene valutnog kursa.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Kamatni rizik predstavlja rizik od promjene kamatnih stopa za sredstva i obaveze kod

kojih je kamatna stopa varijabilna. Društvo gotovinu, gotovinske ekvivalente, stambene kredite date radnicima i oročena finansijska sredstva svrstava u grupu kamatonosnih finansijskih sredstava, a s obzirom da je kamata kod ovih finansijskih sredstava fiksna ne postoji kamatni rizik.

Finansijske obaveze odnose se na dugoročni kredit odobren od strane Evropske investicione banke EIB. Kamatna stopa na kredit odobren od EIB-a je fiksna kamatna za prve tri tranše, dok je za četvrtu tranšu varijabilna. Da je varijabilna kamatna stopa za 1% viša/niža, a sve ostale varijable ostanu nepromjenjene, Društvo bi godinu koju završava 31.12.2023. godine imalo efekte na finansijski rezultat od €3.333.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da svoja dugovanja izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi za rezultat imalo finansijski gubitak za Društvo, pa je ova vrsta rizika ujedno najveća i najznačajnija.

Struktura potraživanja od kupaca

Starosna struktura potraživanja na 31.12.2023. godine je sledeća:

- Ukupna potraživanja € 12.187.020
- Nedospjela potraživanja € 1.729.070
- Potraživanja sa kašnjenjem do 3. mjeseca € 1.401.739
- Potraživanja sa kašnjenjem preko 3. mjeseca € 9.056.211

PREGLED NAJVEĆIH KUPACA U ZEMLJI		
NAZIV KUPCA	PROMET U 2023.GODINI	PROMET U 2022.GODINI
TOMONTENEGRO D.O.O	3.935.716	2.668.796
MONTENEGRO DUTY FREE D.O.O.	2.956.380	2.189.879
COFFEE CAKE	677.287	500.112
MENZIES AVIATION DOO PODGORICA	768.556	345.134
FLY STAR FLIGHT SUPPORT	424.633	266.776
ALMECO DOO	354.478	270.110

PREGLED NAJVEĆIH INO KUPCA		
NAZIV KUPCA	PROMET U 2023.GODINI	PROMET U 2022.GODINI
AIR SERBIA A.D.	5.281.792	4.922.734
TURKISH AIRLINES INC.	3.171.691	2.306.303
RYANAIR LIMITED	2.298.364	1.875.247
AUSTRIAN AIRLINES AG	2.244.626	1.910.079
WIZZ AIR LTD HUNGARY KFT	1.883.593	1.837.043
EASYJET AIRLINE COMPANY	754.745	659.624

RIZIK LIKVIDNOSTI

Pristup Društva upravljanju likvidnošću je osiguranje da će u svakom trenutku biti u dovoljnoj mjeri likvidno, kako bi bilo u mogućnosti ispuniti svoje obaveze na vrijeme i pod normalnim i pod vanrednim okolnostima, bez uzrokovanja neprihvatljivih gubitaka ili rizikovanja nanošenja štete reputaciji Društva.

Kontinuiranim praćenjem stvarnog novčanog toka Društvo održava novčane rezerve, a takođe održava adekvatan odnos dospjeća finansijskih sredstava i obaveza.

UPRAVLJANJE RIZIKOM KAPITALA

Jedini osnivač i vlasnik Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" je Vlada Crne Gore, koja je u Društvo unijela akcijski kapital u iznosu od 101.500.000 eur.

Akcijski kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva. Osnivačka emisija

ja akcija je evidentirana u Centralnoj depozitarnoj agenciji (Simbol trgovine: AERO).

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi se osnivaču obezbijedila dividenda i očuvala optimalna struktura kapitala sa ciljem da se smanje troškovi kapitala.

8.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE

AERODROM PODGORICA

SERTIFIKACIJA

Završen proces certifikacije Aerodroma Podgorica u skladu sa domaćim regulatornim zahtjevima i izdat Certifikat ME.ADR.001 dana 17.05.2023. godine.

REALIZOVANE I ZAPOČETE AKTIVNOSTI

- Sprovedena nadogradnja aplikacije PISTAMATIC za izveštavanje o stanju operativnih površina i instalacija svjetlosnog obilježavanja. Unaprijeđeno postojeće rješenje, kao i instaliran modul za Kontrolu leta u cilju efikasnije distribucije izvještaja i grafičkih prikaza.
- Izgrađeno je reciklažno ostrvo za selekciju neopasnog otpada.
- Upostavljena selekcija i preuzimanje selektovanog otpada: papir, karton, biljni, PET ambalaža, toneri, ulja, akumulatori i druge baterije, elektronski otpad, i apsorbenti, filterski materijali, krpe za brisanje i zaštitna odjeća, koji su kontaminirani opasnim supstancama, i kontaminirana ambalaža opasnim supstancama.
- Izvešana nabavka i instalacija IP telefonske centrale.
- Izvršeno provlačenje optičkog i bakarnog kabla za potrebe sigurnog povezivanja ulaznih rampi komercijalnog parkinga.
- Izvršena zamjena protivpožarne centrale vatrogasne stanice.
- Izvršena zamjena i ugradnja uređaja električne zaštite (releja – prekostrujne i kratkospojne) Sepam S80 - Schneider electric u trafostanici kao i sistem neprekidnog napajanja, kako bi sami uređaj mogao functionisati i prilikom nestanka mrežnog napajanja. Samim tim je obezbijedena i povezana termička relejna zaštitu na trafostanici "Terminal" 1x1000 KVA .
- Izvršena je ugradnja 10 KVA vodne ćelije u trafostanici 2 x 630 KVA (Glavna trafostanica) koja je izdvojena iz projekta izgradnje i dovođenja dva nova 10 KVA kabla iz trafostanice 110/10 KVA "Podgorica 5".
- Izvršena ugradnja dva ormara za punjenje električnih vozila na platformi za opremu.
- Instalirani led reflektori i upravljački ormar sa fotočelijom i električnim brojiлом za potrebe osvjjetljenja tehničke platforme.
- Izrađena nova verzija Programa upravljanja rizicima od uticaja divljih životinja i Sigurnosna analiza – Procjena rizika od ptica i drugih divljih životinja.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE (NASTAVAK)

- Izrađena revizija Programa održavanja operativnih površina, osnovnih staza i zaštitne ograde.
- Izrađena karta – Bird concentration i izvršeno objavljivanje iste u AIP.
- Izvršena isporuka i puštanje u rad novih radio stanica.
- Izvršena nabavka novih UPS-ova za telekomunikacione prostorije kao i zamjena baterija na postojećim.
- Izvršena je nabavka i ugradnja tri polupodzemna kontejnera, 2 na sjevernom dijelu aerodroma kod kapije i 1 kod robnog magacina, nakon čega su sa AP uklonjeni mobilni kontejneri.
- Pokrenut zahtjev za zamijenu sistema daljinskog nadzora i upravljanja (ALCS).
- Kroz AIP izvršeno objavljivanje prepreka u zoni 3, kao i 2a, 2b i 2c, i to za područje unutar granica civilnog aerodroma, koje obuhvata prostor između zaštitne ograde i linije razgraničenja sa vojnim dijelom.
- Izvršeno je iscrtavanje oznake ciljne tačke na novoj lokaciji na poletno sletnoj stazi, shodno tehničkoj dokumentaciji, a istovremeno izvršeno i uklanjanje postojeće, nevažeće. Takođe je odrađeno i osvježanje centralne linije rulnih staza: K, L i F, dodatno isticanje centralne linije rulnih staza: A, B, C, D, E i F, kao i osvježanje centralne linije PSS na prvoj i drugoj trećini.
- Izgrađen privremeni parking u nastavku komercijalnog sa dodatna 94 mjesta.
- Izvršeno uređenje ostrva ispred tehničke kapije 4.
- Izvršena isporuka novog modula aplikacije PISTAMATIC za Wildlife sa značajnim poboljšanjima u odnosu na postojeću.
- Sprovedeni radovi na hidroizolaciji krova putničkog terminala.
- Izgrađena dvosmjerna saobraćajnica oko robno-carinskog skladišta čime je na adekvatan način riješena komunikacija sa hangarima na jugu bez potrebe precijecanja operativnih površina.
- Izvršena zamjena novih oznaka (folija) na vertikalnim svijetlećim oznakama duž PSS: 18 A, 18-36 B, 18-36 D i 36 F.
- Izvršena nabavka novog vatrogasnog vozila i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka vozila za servis toaleta i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka vozila sa snabdijevanje vazduhoplova vodom i isto pušteno u upotrebu.
- Izvršena nabavka polovnog ambulifta za potrebe ospluživanja PRM putnika.
- Izvršena nabavka polovnog vozila za odeviđanje i sprečavanje zaleđivanja vazduhoplova.
- Izvršena nabavka 4 otvorenih putničkih stepenica.
- Završen proces istraživanje tržišta za nabavku softvera za planiranje saobraćaja (SMA - Slot Management Application) i u skladu sa istim kroz PJN za 2024. planirana potrebna sredstva za realizaciju nabavke.
- Uspostavljeno korišćenje aplikacije za preciznije praćenje saobraćaja (Flight Radar 24).
- Sprovedena priprema i raspisana nabavka za nadgradnju poslovno informacionog sistema MG Soft sa funkcionalnošću automatizovane izrade satnica za potrebe obračuna zarada.
- Donijet Program bezbjednosti Aerodroma Podgorica, Izdanje 4, Revizija 6 u skladu sa izmjenama i dopunama Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva Izdanje 4, Revizija 5.

SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMU CRNE GORE (NASTAVAK)

- Sprovedeno usaglašavanje reda letenja za zimsku i ljetnju IATA sezonu, kroz jedan veoma izazovan, kompleksan i kontinuiran proces, uz uloženi maksimum u navedenom procesu u cilju stvaranje preduslova za pružanje što boljeg servisa putnicima i operatorima vazduhoplova, uprkos činjenici da su postojeći kapaciteti aerodroma odavno prevaziđeni.
- Izvršena nabavka šatora za vanredne situacije.
- Nabavljena zaštitna oprema za osoblje SZO (antifoni, zaštitne pantalone, fluorescentni prsluci, kišna odjeća).
- Vođene aktivnosti od SZO vezano za realizaciju dobijene donacije u vidu dvoje putničkih stepenica od strane Ambasade Koreje u Srbiji, čija se isporuka očekuje u 2024. godini.
- Vođene aktivnosti na prikupljanju ponuda i izradi tehničke specifikacije za nabavku CUPPS platforme, te shodno istom planirana sredstva kroz PJN za 2024. godinu za sprovođenje predmetne nabavke.
- Izrađeno idejno rješenje za izgradnju prostora za predukrćavanje putnika i pribavljena saglasnost glavnog državnog arhitekta, u 2024. godini predstoji izrada glavnog revidovanog projekta i izvođenje radova.
- Preuzete usluge naplate dodatnih servisa i asistencije putnicima u slučaju kašnjenja, otkazivanja ili odlaganja letova za potrebe prevozioca Pegasus Airlines.
- Inicirane aktivnosti na uspostavljanju rješenja za elektronsku naplatu aerodromskih usluga.
- U period od 19.09. do 27.09.2023. godine sproveden je audit iz domena bezbjednosti od strane ICAO-a. Predmet audita je bila usklađenost mjera bezbjednosti civilnog

vazduhoplovstva u Crnoj Gori sa međunarodnim regulativama i mjerama. Prema izvještaju usklađenost sa međunarodnim mjerama je preko 90%. Od ovog neusklađenog dijela samo neznatan dio se odnosi na AP i to se uglavnom tiče infrastrukturnih nedostataka.

- Realizovana vježbe na temu „Pronalazak u objektima na aerodromu predmeta ili prtljaga koji se može smatrati opasnim“, koja je izvedena u DEC23.
- Realizovana vježba na temu „Pronalazak u objektima na aerodromu predmeta ili prtljaga koji se može smatrati opasnim“, koja je izvedena u DEC23.
- Učešće u aktivnostima na ispitivanju tržišta i izradi tehničke specifikacije za raspisivanje nabavke za: ULD, otvorena i zatvorena kolica.
- Učešće u postupku raspisivanja nabavke za produženje korišćenja usluga od provajdera za DCS, BRS i Word Tracer.
- Održana bezbjednosna vježba na temu „Otmica vazduhoplova“ iz domena nadležnosti NOBCV, uz angažovanje Protivterorističke jedinice Uprave policije. Aktivno učešće tokom izvođenja vježbe od strane Lokalnog odbora za bezbjednost AP, kao i postupajućeg operativnog sastava službi AP.

AERODROM TIVAT

SERTIFIKACIJA

Što se tiče sertifikacije aerodroma Tivat, obustavljen je postupak sertifikacije po ICAO standardima a započeo je proces sertifikacije po EASA-i.

REALIZOVANE I ZAPOČETE AKTIVNOSTI

- Realizovano izmještanje praga 14, kao i ispitivanje nosivosti operativnih površina (mjerenje PCN)
- Pokrenut postupak nabavke 2 GPU agregata, zatim postupak za nabavku kolica za teret (otvorenih i zatvorenih) i postupak za nabavku glavnog vatrogasnog vozila za Aerodrom Tivat
- Otvoren Terminal 2 i adaptiran krov Terminala 1
- Izvršena nabavka i distribucija radne i zaštitne opreme za zaposlene na operativnim poslovima
- Završeni postupci nabavke službene uniforme, putničkih stepenica, ručnih kolica,
- Adaptiran put za obilazak perimetra ograde
- Pokrenuta javna nabavka za vozilo Službe bezbjednosti
- Izrađen Program tehničkog održavanja operativne površine, osnovnih staza, zaštitne ograde, građevinskih objekata i zelenih površina na Aerodromu Tivat
- Završen postupak obnavljanja horizontalne signalizacije, kao i krčenje prostora van ograde Aerodroma Tivat u dužini 2.5 km
- Izrađen projekat sanacije krova administrativne zgrade
- Ažuriran Operativnog priručnika za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja aerodroma Tivat i Standardnih procedura zemaljskog opsluživanja
- Izrađen ljetnji red letenja na osnovu najava aviokompanija za 2024.
- Završena peta revizija, četvrtog izdanja Programa bezbjednosti Aerodroma Tivat,
- Zamjena zastarelih instalacija u administrativnoj zgradi, postupak nabavke i instaliranja kanalnih klima u T1 i malih klima u kancelarijama, kao i adaptacija prostora robne službe i adaptacija nove prostorije video nadzora
- Izrađeno treće izdanje Programa bezbjednosti regulisanog agenta Aerodroma Crne Gore, kao i Procedura za operativno vođenja saobraćaja
- Instalirana kartična kontrola pristupa za ulazak na službeni parking
- Nabavka malčera za potrebe košenja i kadice za odlaganje stvari, kao i uglomjer za mjerenje nagiba PAPI svjetla, Megger uređaj za mjerenje otpora izolacije strujnih krugova
- Izrađen i opremljen šalter u T1 za potrebe asistencije putnicima i naplate usluga
- Odobren od ACV-a Priručnik za upravljanje sigurnošću na aerodromu Tivat
- Završeno mjerenje prepreka u zoni i van zone aerodroma Tivat
- Isporučeno novo fekalno vozilo
- Katering- inicijativa za objavu novog javnog poziva
- Postavljen je LCD panel za daljinsko paljenje rasvjete na stubovima platforme (postavljen je na C prolazu) i paneli na trafostanici za mjerenje izlazne snage potrošnje
- Pokrenut je postupak nabavke Usluge remonta BHS sistema
- Odradjena je zamjena baterija (64 baterija) za UPS za Terminal 1 i za uređaj Pyramid, izvršena popravka rekabilnih UPS-ova

9.

POLITIKA ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Društvo konstantno planira, sprovodi, provjerava i ocjenjuje efikasnost preduzetih aktivnosti usmjerenih prema zaštiti životne sredine, kroz ispunjenje zahtjeva sadržanih u međunarodnim normama i propisima, kao i zakonskim propisima Države Crne Gore, u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine i kontrole štetnih uticaja na životnu sredinu. Podsticajem razvoja i savremenim vođenjem poslovnih procesa i tehnologija u cilju smanjenja štetnih uticaja na životnu sredinu, povećanjem stepena iskorišćenosti energije, kao i adekvatnim upravljanjem otpadom, kod svih učesnika poslovnih procesa razvija se svijest o stalnoj potrebi zaštite životne sredine sa težištem na preventivnom djelovanju. U tom smislu posebna pažnja se poklanja praćenju iskustava djelatnosti evropskih i svjetskih aerodroma, kao i stalnom usavršavanju i obražovanju.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom. Planovi, aktivnosti i postupci zaštite životne sredine konstantno se usklađuju sa zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2015. Njihovo ispunjenje predstavlja minimalni nivo kvaliteta sistema upravljanja životnom sredinom u Društvu.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom. Operacionalizacijom postavljenih ciljeva na svim nivoima upravljanja, kao i stalnim sprovođenjem postupaka u Društvu sistematski i u cjelosti se sprovodi Politika zaštite životne sredine, čija

djelotvornost sistema se periodično i provjerava.

Politika upravljanja životnom sredinom obavezuje sve zaposlene i ugrađena je u sve dokumente integrisanog sistema kvaliteta Društva. Doprinos sprovođenju Politike upravljanja životnom sredinom smatra se doprinosom poboljšanju integrisanog sistema kvaliteta na Aerodromima Podgorica i Tivat. Ekološka politika u Društvu usmjerena je na održivi razvoj, kao i adekvatan odnos prema životnoj sredini i zajednici.

Kao društveno odgovorna kompanija Društvo posluje u skladu sa svim principima zaštite životne sredine i održivog razvoja propisanih nacionalnim i međunarodnim propisima. Sistem upravljanja životnom sredinom u Društvu zasnovan je na principima održivog razvoja i zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2015.

Politika upravljanja životnom sredinom u Društvu javno je objavljena. Sprovode se kompletne aktivnosti vezane za dekarbonizaciju, čime se nastoji postizanje pristupanja većeg nivoa akreditacije prema ACA (Airport Carbon Accreditation).

AKTIVNOSTI IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOJE SPROVODI DRUŠTVO:

- Upravljanje opasnim otpadom na aerodromima Podgorica, Tivat
- Čišćenje separatora na Aerodromu Podgorica (Preduzeće za sanitarnu i ekološku zaštitu "Hemosan"d.o.o., Bar);
- Ispitivanje vode za piće na Aerodromu Po-

Podgorica i Tivat (Institut za javno zdravlje Crne Gore);

- Ispitivanje vode na izlazu iz separatora na Aerodromu Podgorica (fizičko-hemijska analiza otpadnih voda koja se ispušta u površinske vode) (CETI d.o.o. Podgorica);
- Godišnji izvještaj o otpadu - (Agencija za zaštitu životne sredine);
- Plan upravljanja otpadom u "Aerodromima Crne Gore" A.D. (Aerodrom Podgorica, Aerodrom Tivat) - (Agencija za zaštitu životne sredine);
- Ažuriranje inventara emisije gasova u vazduh - (Ministarstvo saobraćaja i pomorstva & Agencija za zaštitu životne sredine);

Društvo je pristupilo programu Aerodromske akreditacije ACA (Airport Carbon Accreditation), koji ima za cilj da podstakne i omogući aerodromima da implementiraju najbolje prakse u upravljanju CO₂ i podstignu smanjenje emisija. Aerodrom Podgorica i Aerodrom Tivat uspješnim završetkom akreditacije dobili su sertifikate Nivoa1-Mapping (Airport Carbon Accreditation & Airport Council International), kojim su prepoznati napori Aero-

droma da upravljaju i smanjuju emisiju CO₂, koji je prvi rezultat strategije zaštite životne sredine. Aerodromska karbonska akreditacija pruža priliku Aerodromima da sticanjem javnog priznanja baziranog na svojim dostignućima, promovišu i poboljšavaju efikasnost Aerodroma, podstiču transfer znanja, kao i ujedno podižu kredibilitet profila Aerodroma. Postoji više nivoa aktivnosti sa ciljem smanjenja potrošnje energije, kao što su: energetski pregledi/oditi i primjena sistema za upravljanje energijom, zamjena tradicionalnog osvetljenja LED osvetljenjem, korišćenje efikasne opreme za grijanje/klimatizaciju sa najnovijom tehnologijom, optimizacija podešavanja temperature ili osvetljenja. Dekarbonizacija potrošnje energije je planirana uvođenjem strategije obnavljanja tehničkog voznog parka (tehničkih vozila) kako bi se stekli uslovi za prelazak na električni pogon, kao i izrada fotonaponskih panela na Aerodromima Podgorica i Tivat. Primjenom navedenih konkretnih i aktivnih rješenja po pitanjima zaštite životne sredine Aerodromi Podgorica i Tivat imaju definisanu strategiju smanjenja emisije ugljenika uz postizanje strateškog interesa dostizanja neto nulte emisije ugljenika.

10.

POLITIKA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU

Zaštita i zdravlje na radu zaposlenih, sprovedene mjere i preduzete aktivnosti u 2023. godini u oblasti zaštite i zdravlja na radu, kao i planiranim aktivnosti u 2024. godini sprovede se u skladu sa članom 51 stav 1 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG“ br. 34/14 i 44/18), kojim je utvrđena obaveza poslodav-

ca, odnosno „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) da, najmanje jednom godišnje, sačini izvještaj o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih, koji se razmatra na sjednicama Odbora direktora, zajedno sa izvještajima o poslovanju.

ISPITIVANJE USLOVA RADNE SREDINE

Shodno čl. 10 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine Aerodromi Crne Gore su dužni da izvrše ispitivanje uslova radne sredine i to:

- fizičke štetnosti (buka i osvijetljenost);
- mikroklimu (mjerenje temperature vazduha, relativne vlažnosti vazduha i brzine strujanja vazduha).

Shodno Pravilniku o postupku i rokovima za

vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine i Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama izvršeno je ispitivanje hemijskih štetnosti.

Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom „Institut Sigurnost“ u zimskom i ljetnjem periodu godine. Nakon izvršenih ispitivanja, ovlašćena organizacija „Institut Sigurnost“ dostavila je Stručne nalaze – izvještaje o ispitivanju uslova radne sredine sa važećim rokovima.

ISPITIVANJE SREDSTAVA RADA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU

- Shodno čl. 11 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične

zaštite na radu i uslova radne sredine, izvršen je pregled i ispitivanje 5 određenih sredstava za rad na Aerodromu Podgorica (40-7219-19569 i 05/2-371 od 18.01.2024.

godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom za obavljanje poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjeni konstatovano da su na svim ispitanim sredstvima rada obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja;

- Shodno čl. 11 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu i Pravilnika o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine, izvršen je pregled i ispitivanje sredstava za rad – prenosnog alata na Aerodromu Podgorica (40-7219-19570 i 05/2-371/1 od 18.01.2024. godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom za obavljanje poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjeni konstatovano da su na svim ispitanim sredstvima rada obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja;
- Izvršen je pregled o ispitivanju bezbjednosnih ventila na Aerodromu Podgorica (30-6474-18168 i 05/2-7336 od 31.08.2023. godine) u saradnji sa ovlašćenom organizacijom iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“. Pregled je izvršen u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlja na radu, Pravilnika o tehničkim za-

htjevima za opremu pod pritiskom i Pravilnika o jednostavnim posudama pod pritiskom;

- Na Aerodromima Podgorica i Tivat izvršeni su pregledi i ispitivanje zaštitne elektroizolacione opreme (elektroizolacione rukavice – 05/2 – 2286 i 05/2-2282 od 22.03.2023. godine, 05/2-9373 od 01.11.2023. godine, 05/2-9223 od 30.10.2023. godine, 05/2-10525 od 05.12.2023. godine., elektroizolacione čizme 05/2-2283 i 05/2-2284 od 22.03.2023. godine, elektroizolacioni indikatori naponi 05/2-2285 i 05/2-2281 od 22.03.2023. godine). Ispitivanje je izvršeno u saradnji sa ovlašćenom organizacijom iz oblasti zaštite i zdravlja na radu „Institut Sigurnost“, gdje je u ocjenama stručnih nalaza konstatovano da su elektroizolaciona oprema i sredstva zadovoljile ispitivanja i mogu se koristiti uz pravilno skladištenje i održavanje. Rok važenja stručnih nalaza elektroizolacione opreme je - za elektroizolacione rukavice 6 mjeseci, elektroizolacione čizme 12 mjeseci i elektroizolacioni indikator napona 12 mjeseci;
- U magacinu Službe za komercijalne poslove se vodi evidencija o izdatim sredstvima i opreme lične zaštite na radu, koji zaposleni zadužuju u skladu sa normativom sredstava i opreme lične zaštite na radu.

EDUKACIJA ZAPOSLENIH

U dijelu aktivnosti koji se odnosi na edukaciju, shodno čl. 20 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu izvršeno je osposobljavanje za bezbjedan rad iz oblasti zaštite i zdravlja na radu za **482 zaposlena** na Aerodromima Podgorica i Tivat.. Uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad čuvaju se u personalnim dosijeima zaposlenih u Službi za ljudske resurse i zajedničke poslove. U toku dva termina osposobljavanje je izvršeno u okviru sledećih organizacionih jedinica:

- Služba bezbjednosti Aerodroma Podgorica – 93 zaposlenih;
- Služba zemaljskog opsluživanja Aerodroma Podgorica – 149 zaposlenih;
- Služba tehnike Aerodroma Podgorica – 8 zaposlenih;
- SVS Aerodroma Podgorica – 6 zaposlenih;
- Operativni centar Aerodroma Podgorica –

9 zaposlenih;

- Služba bezbjednosti Aerodroma Tivat – 27 zaposlenih;
- Služba zemaljskog opsluživanja Aerodroma Tivat – 60 zaposlenih;
- Služba tehnike Aerodroma Tivat – 8 zaposlenih;
- SVS Aerodroma Tivat – 7 zaposlenih;
- Operativni centar Aerodroma Tivat – 10 zaposlenih;
- Direkcija Aerodroma – 105 zaposlenih;

U saradnji sa ovlašćenom organizacijom „Zopt“, izvršeno je stručno osposobljavanje za 20 zaposlenih u okviru programa obrazovanja za zanimanje – Rukovalac viljuškarom. Izdati su sertifikati od strane ovlašćene organizacije i isti se čuvaju u personalnim dosijeima zaposlenih.

PERIODIČNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI

U skladu sa čl. 19 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu izvršen je periodični zdravstveni pregled za zaposlene. Zdravstveni pregledi su obavljani u „DZ Podgorica – Centar za medicinu rada“ i „DZ Danilovgrad– Dimitrije Dika Marenić“.

Značajno je napomenuti da je Društvo pripremlilo *Plan politika zaštite i zdravlja na radu za 2024.godinu*, koji obuhvata: akt o procjeni rizika, set akata za bezbjedan rad, ispitivanje dije-

la sredstava rada, osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad iz oblasti ZiZNR, ispitivanje elektro i gromobranskih instalacija na aerodromima Podgorica i Tivat, periodična ljekarska uvjerenja i vođenje evidencije iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

11.

REALIZOVANE NABAVKE U 2023. GODINI

Ukupna finasijska vrijednost svih realizovanih postupaka nabavki u 2023. godini iznosila je **€ 5.362.960** sa PDVom, od čega je iznos na otvorene postupke bio **€ 3.854.347** sa PDVom,

na jednostavne nabavke ispod 8.000,00 eura utrošeno je **€ 878.595** sa PDV-om, dok je na jednostavne nabavke preko 8000 eura bez pdv- utrošeno **€ 630.018** sa PDVom.

12.

CENTAR ZA OBUKU

Kako bi aerodromsko osoblje moglo obavljati određene poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu, moraju posjedovati odgovarajuću Potvrdu o stručnoj osposobljenosti, kao i ispuniti ostale uslove propisane Pravilnikom o stručnom osposobljavanju lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu I to kroz:

- Rješenje broj 02/2-348/22-94/8 od 27.06.2022. godine, kojim se Akcionarskom društvu za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" Podgorica, Centru za obuku izdaje ovlaštenje za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu;
- Rješenje broj 02/2-348/22-94/17 od 20.02.2024. godine, kojim se odobrava Ak-

cionarskom društvu za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" AD Podgorica, Centru za obuku, Operativni priručnik, Izdanje 02, revizija 07 od 21.12.2023. godine.

- Rješenje broj 04/2-348/23-38/2 od 15.09.2023. godine, kojim se daje saglasnost na Izdanje 3, Revizija 0, Programa obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Stručno osposobljavanje sadrži: teorijsku nastavu, praktične vježbe i osposobljavanje na radnom mjestu. Osnovni cilj teorijske nastave, praktičnih vježbi i osposobljavanja na radnom mjestu je stručno osposobiti kandidata za sigurno i samostalno obavljanje poslova, kao i razviti pravilan odnos prema izvršavanju obaveza i dužnosti u procesu rada primjenom stečenih znanja i vještina.

CENTAR ZA OBUKU (NASTAVAK)

Centru za obuku je u 2023. godini organizovao ukupno 138 obuka, i izdao 3.174 Potvrde o stručnoj osposobljenosti i Potvrde o završenoj obuci iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Društvo je za obuke u 2023. godini izdvojilo sredstva u iznosu od €72 hilj., dok je po istom osnovu prihodovalo oko €31 hilj.

13.

ADMINISTRATIVNI KAPACITETI, UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I PRAVNI POSLOVI

U Službi za upravljanje ljudskim resursima i zajedničkim poslovima obavljaju se poslovi shodno Aktu o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta koji se odnose na: zasnivanje radnog odnosa; raspoređivanje zaposlenih; vođenje i ažuriranje personalnih dosijea zaposlenih; rješavanju o pravima i obavezama iz radnog odnosa; davanje pravnih mišljenja o primjeni propisa; vođenju postupka o utvrđivanju odgovornosti zaposlenih;

pripremanje svih pojedinačnih akata iz radnih odnosa (izrada ugovora, rješenja i sl.); praćenje propisa iz oblasti radnih odnosa i arhivskog poslovanja; poslovi prijavljivanja i odjavljivanja zaposlenih kod nadležnih službi i uprava; vođenja evidencije iz oblasti rada (uspostavljanje i vođenje matične evidencije zaposlenih i dr. evidencije); izrada internih, opštih i drugih akata iz radnog odnosa kao i drugi poslovi iz djelokruga rada službe.

BROJ ZAPOSLENIH I KADROVSKA STRUKTURA

Broj zaposlenih u Društvu na dan 31.12.2023. godine iznosio je 939 od toga 820 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 119 zaposlenih na određeno vrijeme i 22 lica angažovanih po osnovu ugovora o obavljanju privremeno po-

vremenih poslova.

U sledećoj tabeli dat je pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na neodređeno:

ORGANIZACIONA JEDINICA	NK	PK	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	UKUPNO PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA	
Direkcija		1	4		31	3	100	Direkcija	139
AP PG	4	4	24	8	276	13	90	AP Podgorica	419
AP TIV	2	7	28	14	144	11	56	AP Tivat	262
UKUPNO	6	12	56	22	451	27	246	Ukupno	820

ADMINISTRATIVNI KAPACITETI, UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I PRAVNI POSLOVI (NASTAVAK)

U narednoj tabeli data je polna struktura stalno zaposlenih na dan 31.12. 2023. godine:

ORGANIZACIONA JEDINICA	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
Direkcija	56	83	139
Aerodrom PG	279	140	419
Aerodrom TIV	169	93	262
UKUPNO:	504	316	820

Razlika u polnoj strukturi zaposlenih u korist muškaraca je uslovljena prirodom poslova koji se pretežno obavljaju na aerodromima (protivpožarno obezbjeđenje, poslovi na električnim uređajima i instalacijama, transportu i sl.).

U narednoj tabeli data je starosna struktura stalno zaposlenih na dan 31.12.2023. godine:

ORGANIZACIONA JEDINICA	DO 25 GODINA	OD 26-30 GODINA	OD 31-40 GODINA	OD 41-50 GODINA	PREKO 50 GODINA	UKUPNO
Direkcija	0	10	48	42	39	139
Aerodrom PG	13	44	130	125	107	419
Aerodrom TIV	7	15	85	81	74	262
UKUPNO	20	69	263	248	220	820

14.

UNAPREĐENJE I RAZVOJ INTEGRISANOG SISTEMA KVALITETA

U cilju uspostavljanja, primjene, održavanja i unapređenju integrisanog menadžment sistema u skladu sa zahtjevima ISO 9001 i ISO 14001 i politikom integrisanog menadžment sistema, IMS služba na čelu sa menadžerom za integrisani menadžment sistem, pored niza navedenih Proceduru za uspostavljanje ciljeva u organizaciji (PRO.01.04), br.01/8617 od 12.10.2023. godine, koja je usvojena a neophodna za usklađivanje sa zahtjevima pomenutih standarda kao i za buduću ISO sertifikaciju, IMS služba na godišnjem nivou sprovodi redovne aktivnosti kako je navedeno u daljem tekstu:

- Shodno pripremljenom i odobrenom godišnjem planu audita za 2023.godinu:
 - ✓ sprovedeni svi planirani auditi po definisanim oblastima za sve tri organizacione cjeline;
 - ✓ identifikovane neusklađenosti iz predmetnih oblasti audita, a koje je potrebno da rukovodioci redovno otklanjaju u cilju poboljšanja procesa kojim rukovode;
 - ✓ pripremljeni izvještaji sa audita, o čemu se vodi uredna evidentija kroz cloud rješenje modul Galiot AM.
- Sprovedene inspekcije na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat. Sačinjeni i prateći izvještaji sa sprovedenih inspekcija, a samim tim i identifikovane opservacije sa

sprovedenih inspekcija.

- Po pitanju Sistema upravljanja dokumentacijom (Document Management System) na nivou Aerodromi Crne Gore, unešen set dokumentacije, rukovodiocima obezbijeđen uvid logovanjem u sistem, proces dodjele ovlašćenja rukovodiocima i upodobljavanje postojeće procedure sa novim načinom distribucije dokumentacije biće predmet narednog izvještaja;
- Redovan proces unošenja izvještaja sa audita dobijenih od strane operatora vazduhoplova, kao i nadzor pratećih identifikovanih neusklađenosti, koje prepoznati rukovodioci za oblasti kojima rukovode su u obavezi da redovno i ažurno otklanjaju, kako bi se ispunili zahtjevi aviokompanija i osigurala usklađenost sa uslugama koje Aerodromi Crne Gore pružaju svojim korisnicima usluga. Navedeno važi i za sprovođenje kontinuiranih nadzora od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

IMS služba je održala radionice sa rukovodiocima organizacionih jedinica po pitanju rada kroz Galiot AM. Pored toga što je IMS služba izradila uputstvo za korišćenje sistema „Compliance and Audit Management“ i distribuirala rukovodiocima, kroz rad primjećene su određene poteškoće kod pojedinih rukovodioca prilikom postupka unošenja potrebnih podataka, pa je IMS služba održala predmetne

UNAPREĐENJE I RAZVOJ INTEGRISANOG SISTEMA KVALITETA (NASTAVAK)

radionice u cilju dodatnog pojašnjenja i preduzimanja koraka kroz Galiot AM.

Shodno Pravilniku o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja, IMS služba održala sastanak odnosno konsultacije sa predstavnicima odbora korisnika, u čijem sastavu su prepoznati sljedeći: predstavnik Agencije za civilno vazduhoplovstvo, predstavnik operatora vazduhoplova kao i odobrene organizacije za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja. O održanim konsultacijama sačinjen je i Zapisnik sa održanih konsultacija.

IMS služba je uspostavila registar rizika na nivou Aerodroma Crne Gore, a sve shodno pripremljenoj i usvojenoj Proceduri za upravljanje rizicima (PRO.01.05), kao i Odluci odbora direktora kojom je IMS menadžer imenovan kao lice za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima. U okviru predmetne procedure definisan je način identifikacije, evaluacije i plan tretmana rizika kao i prilika. Shodno navedenom IMS služba održala redovne sastanke sa rukovodiocima

organizacionih cjelina i jedinica, te su time sprovedene aktivnosti na uspostavljanju registra rizika ACG.

Održani su i redovni sastanci sa najvišim rukovodstvom po pitanju preispitivanja IMS-a, o čemu su i sačinjeni zapisnici sa sastanka preispitivanja IMS-a kao i Plan mjera za realizaciju poboljšanja.

Mimo navedenog, na predlog IMS službe odobren zahtjev za sprovođenje audita druge strane, od strane ovlašćene konsultantske kompanije koja bi identifikovala trenutni status i eventualne mjere za unapređenje IMS-a upoređujući definisano u okviru usvojenih procedura sa zahtjevima standarda. Na taj način dobijaju se smjernice koje dodatne aktivnosti je potrebno sprovesti za potpunu usklađenost sa zahtjevima ISO standarda. Proces realizacije navedenog audita druge strane i sačinjeni izvještaj biće predmet narednog izvještaja o opsluivanju.

15.

UPRAVLJANJE VAZDUHOPLOVNOM SIGURNOSTU U 2023. GODINI

Tokom 2023. godine Služba upravljanja vazduhoplovnom sigurnošću (u daljem tekstu SUVS) sprovodila je svoje aktivnosti shodno Planu implementacije (aktivnosti) SMS-a za 2023. godinu, kojim su definisane planirane aktivnosti koje u okviru sistema upravljanja sigurnošću na aerodromu treba realizovati u tekućoj godini, kao i one čija je realizacija u prethodnoj godini započeta i/ili iz objektivnih razloga nije dovršena niti započeta.

U mjesecu martu zaključen je izvještaj sa nadzora iz oblasti SMS-a, sproveden od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo, broj 02/2-348/22-63/10 od 26.08.2022. a odnosi se na Aerodrom Podgorica, kojim je konstatovano da je operator Aerodroma Podgorica sproveo odgovarajuće aktivnosti koje su rezultirale otklanjanjem svih konstatovanih neusaglašenosti navedenih u izvještaju sa nadzora.

Tokom 2023. godine održavani su sastanci Lokalnog odbora za sigurnost Aerodroma Podgorica kao i Lokalnog odbora za sigurnost Aerodroma Tivat na kojima su razmatrani i analizirani događaji od značaja za sigurnost, o čemu postoje dokumentovane potvrde u vidu Zapisnika koji su vođeni na svim održanim sastancima i nalaze se u bazi dokumentacije SUVS.

Kao rezultat analize događaja od značaja za sigurnost, koji su na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat evidentirani kroz safety report-e, bilo od strane aviokompanija ili zabilježeni od strane osoblja operatora aerodroma, izrađeno je i niz dokumenata - zapisnika o opasnosti koji podrazumijevaju identifikaciju i analizu rizika kao i uspostavljanje korektivnih mjera u cilju umanjavanja sigurnosnog rizika.

UPRAVLJANJE VAZDUHOPLOVNOM SIGURNOSTU U 2023. GODINI (NASTAVAK)

Pojedinosti o svim evidentiranim slučajevima potencijalnog ugrožavanja sigurnosti su blagovremeno dostavljene i Centru za obuku ACG, kako bi tokom redovnih relevantnih obuka, odgovornom osoblju isto bilo prezentovano. Takođe shodno rezultatima analize predmetnih događaja, a u cilju promocije i podizanja svijesti o važnosti poštovanja preventivnih mjera sigurnosti, izrađen je i distribuiran značajan broj sigurnosnih upozorenja i obavještenja na oba aerodroma a tiču se pravilnog rukovanja, pozicioniranja sredstava i opreme prilikom zemaljskog opsluživanja vazduhoplova i podsjećanja na obavezu pridržavanja propisanih procedura u procesu rada.

Značajno je istaći da je u naznačenom periodu SUVS inicirala nabavku saobraćajnog znaka sa mjerачem i prikazom trenutne brzine vozila, uz istovremenu signalizaciju o upozorenju ukoliko do prekoračenja dozvoljene brzine dođe. Predmetni znak je instaliran na servisnoj saobraćajnici koja se oslanja na komercijalnu platformu Aerodroma Podgorica. Upotreba i primjena opisanog indikatora brzine na operativnim površinama doprinosi unaprijeđenju nivoa sigurnosti lica i opreme koja se kreću u airside-u.

16.

PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Finansijski plan za 2024. godinu predviđa nastavak stabilnog i uspješnog poslovanja Društva. Društvo je od samog osnivanja, kontinuirano napredovalo i raslo, što se ogleda kroz rast saobraćaja u smislu broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojima su crnogorski aerodromi povezani.

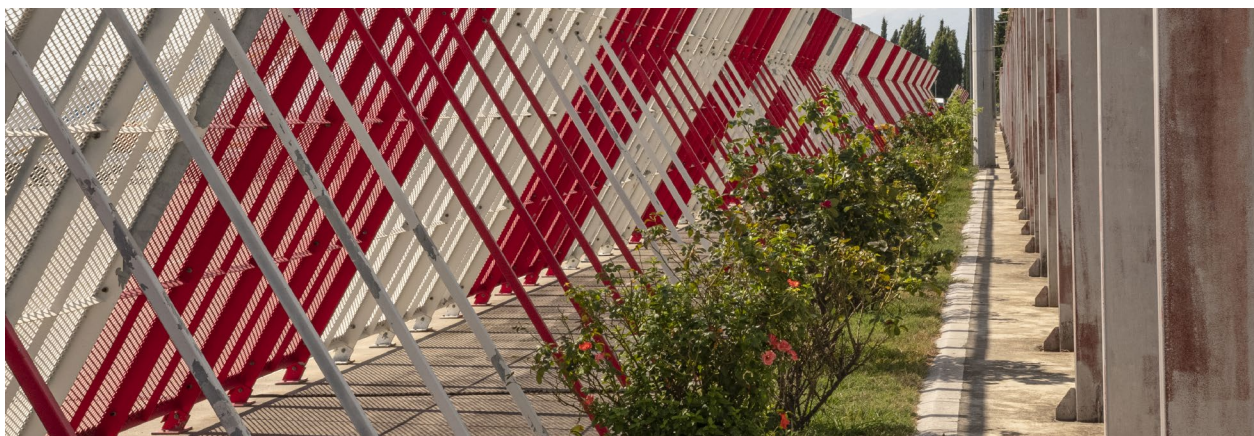
Na bazi istorijskog trenda rasta saobraćaja, regionalnih i globalnih kretanja u avio industriji, kao i konkretnih najava saobraćaja, pretpostavljeni rast saobraćaja za 2024. godinu se odnosi na rast u broju prevezenih putnika za 20% i 13% u broju opsluženih vazduhoplova, koji prati rast avijacijakih prihoda od 19% i rast dobiti prije oporezivanja od 10%, poredeći sa 2023. godinom.

Planom su predviđena ulaganja neophodna za održavanje postojeće infrastrukture, kao i nabavku najneophodnije opreme za sigurne, bezbjedne i ekološki prihvatljive operacije uz unaprijeđenje kvaliteta usluge.

Planirani kapitalni projekti u 2024. godini su:

- Postavljanje dva kablovska voda od TS 110/10"Podgorica 5" do TS 10/0,4"Aerodrom (procijenjena vrijednost bez PDV € 790 hilj.)
- Implementacija CUPPs-a-platforme koja omogućava pristup sistemima aviokompanija u cilju pružanja boljih usluga putnicima (procijenjena vrijednost bez PDV € 150 hilj.)
- Inoviranje master plana aerodroma PG/TV (procijenjena vrijednost bez PDV € 500 hilj.)

Kao društveno odgovorna kompanija, Društvo se sa pažnjom dobrog privrednika odnosi prema povjerenim resursima, kontinuirano investira u znanje zaposlenih, njihovu zaštitu zdravlja na radu, odvaja sredstva za brigu o lokalnoj zajednici, sprovodi aktivnosti zaštite životne sredine, što je obuhvaćeno finansijskim planom.

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom
saobraćaju "AERODROMI CRNE GORE" Podgorica
Registarski broj: 40009414
PIB: 02305623